

**АСАРЛАР
VI ЖИЛДЛИК**

**ҒАФУР ГУЛОМ
НОМИДАГИ
АДАБИЁТ ВА САЊАТ
НАШРИЁТИ**

Тошкент — 1971

Нашриётдан

Ўзбек адабиётининг улкан намояналаридан бири Муҳаммад Ризо Эриёзбек ўғли Огаҳий замонасининг пешқадам шоири ва таржимони сифатида гоят катта адабий мерос қолдирган. Унинг адабий меросини чуқур тадқиқ қилиш ва кенг китобхоналарга етказиш илмий жамоатчилик олдида турган кечиктирилмас вазифалардан биридир. Бу соҳада талай ишлар ҳам қилинган. Шоирнинг ҳаёти ва ижоди ҳақида қатор монографиялар ёзилди, унинг шеърлари ва айрим таржима асарлари бир неча марта нашр этилди.

Бу нашр олти йилдан иборат бўлиб, унга Огаҳийнинг шеърляти, тарихий асарларидан намуналар, қатор йирик таржималари киритилди.

Огаҳий асарларининг олти йиллик мажмуаси кенг китобхоналар оммаси учун арзирли совға бўлади деган умиддамыз.

Нашрга гайёрловчи
Ғулом Каримов

Масъул муҳаррир
Субутой Долимов

МУҲАММАД РИЗО ОҒАҲИЙ

I

Заҳриддин Муҳаммад Бобир ўзигача бўлган адабиётимизга умумий назар ташлаб, ўзбек шоирлари ичида энг «кўп ва хуб» шеър айтган шоир деб Алишер Навоийни кўрсатган эди. Шу ихчам адабий формула нуқтаи назардан Бобирдан кейинги адабиётимизни кўздан кечириб, бу ҳар икки муҳим белгини ўзида баробар мужассам этган, яъни ҳам кўп ва ҳам хуб (яхши) ёзган шоирни ундаи танлаш зарурияти туғилиб қолса, шубҳасиз, биринчи навбатда Оғаҳийга тўхташ керак бўлади. Чунки қолдирган ижодий меросининг ҳажми жиҳатидан ҳам, адабиётимиз ва маданиятимиз олдига қилган хизматлари жиҳатидан ҳам ва ниҳоят шахсий иқтидори, бадий таланти ва қудрати жиҳатидан ҳам Алишер Навойдан кейин адабиётимиз тарихида Оғаҳийнинг олдига тушадиган санъаткор бўлмаса керак.

Оғаҳий тинимсиз ижодий меҳнат қилиб, ўз замонасида талантли шоир, уста таржимон, йирик муаррих (тарихчи) олим сифатида шуҳрат қозонди. У бизга йигирма мингдан ошиқроқ мисра шеърни ўз ичига олган поэтик мерос қолдирган улкан шоирдир. У шарқ классик адабиёти ва маданиятининг йигирмага яқин намуналарини ўзбек тилига насрда ва назмда (шу жумладан, Саъдий Шерозий, Низомий Ганжавий, Амир Хисрав Деҳлавий, Абдураҳмон Жомий асарларини) таржима қилиб, адабиётимизни жаҳон адабиёти дурдоналари билан бойитган таржимондир. У ниҳоят XIX аср Хева хонлиги тарихига оид бебаҳо асарлар яратган муаррих олим ва жамият ҳаётида муҳим аҳамиятга эга бўлган ижтимоий вазибаларда турган давлат ва жамоат арбоби ҳисобланади.

Ўз амалий ва ижодий фаолияти билан адабиётимиз ва маданиятимиз тараққиётига катта ҳисса қўшган шоир Огаҳийнинг мероси, бахтга қарши, шу вақтгача дурустгина ўрганилмаган. Тўғри, илмий адабиётда бу соҳада баъзи ишлар бор. Масалан, шарқшунослик илмида, айниқса унинг Туркистон тарихига оид соҳасида Огаҳий мероси бирмунча ўрганилди. Туркистон тарихи, шу жумладан, Хоразмнинг ўтмиши тўғрисида илмий тадқиқотлар олиб борган туркистоншунос академик В. В. Бартольддан тортиб, бизнинг давримиздаги атоқли хоразмшунос Яҳё Ғуломовгача барча олимлар ўз текширишларида Огаҳий асарларидан фойдаландилар. Чор қўшинларининг 1873 йилда Хевага қилган ҳарбий юришларида иштирок қилган Петербург университетининг профессори А. Л. Кун ўз ишларида, шарқшунос П. П. Иванов ўзининг 1958 йилда Москвада профессор А. К. Боровков таҳрири остида нашр этилган «Очерки по истории Средней Азии (XVI середина XIX в.)» китобида ва бошқа асарларида, Ўзбекистон Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси, профессор М. Й. Йўлдошев ўзининг 1953 йилда ҳимоя қилган «Землевание и государственное устройство феодальной Хивы в XIX в.» сарлавҳали докторлик диссертациясида, Ўзбекистон ССР, Туркменистон ССР, Қорақалпоғистон АССР тарихига бағишланган махсус китобларда Огаҳий асарлари берган маълумотлар катта ўрин ишғол қилади. Лекин шуниси характерлики, Огаҳийнинг тарихий асарларидан фойдаланиш борасида аҳвол бир қадар тузук бўлгани ҳолда, бу асарларни нашр этиш масаласи аянчли аҳволда эканини таъкидлаб ўтиш керак. Коллектив томонидан тузилган «Материалы по истории Туркмен и Туркмени» (том I—II, Москва — Ленинград, 1938—39) китобида Огаҳий асарларидан берилган парчаларни ҳисобга олмаганда, унинг тарихий асарлари қалигача мутлақо нашр этилмаган дейиш мумкин.

Огаҳий таржималари масаласида ҳам аҳвол шунга яқин. Огаҳийнинг ахлоқий, фалсафий ва бадий характердаги таржималари ҳанузгача ўрганилгани ҳам, нашр этилгани ҳам йўқ.

Огаҳий ижодий меросини ўрганиш масаласига келсак, поэзия соҳасида бирмунча ишлар қилинганини қайд этиб ўтиш лозим. Революциядан илгари Огаҳий девони икки марта (1882, 1905) Хевада литография йўли билан босилган бўлса-да, маълум сабабларга кўра Огаҳий меро-

сини илмий принциплар асосида ўрганиш ва халққа етказиш борасида муҳим натижаларга эришилмади. Огаҳий поэзиясини чин маънодаги илмий асосда ўрганиш Совет ҳокимияти йилларида бошланди ва маълум ютуқларни қўлга киритилди. Бу жиҳатдан Огаҳийнинг туғилганига 150 йил тўлиши муносабати билан ўтказилган юбилей олдидан 1958 йилда нашр этилган унинг «Танланган асарлар»¹ ва сўнграқ 1960 йилда нашр этилган девони² муҳим роль ўйнади. Булардан ташқари тўрт томлик «Ўзбек адабиёти»³ хрестоматиясида, беш томлик «Ўзбек шеърини антологияси»да⁴ Огаҳий асарларидан намуналар эълон қилинганини ҳам эслаб ўтиш зарур.

Огаҳийнинг ҳаёти ва ижодий фаолиятини ўрганиш соҳасида ҳам баъзи ишлар қилинган. Вақтли матбуотдаги кўп миқдордаги мақолалардан ташқари Ўзбекистон Фанлар Академиясининг ҳақиқий аъзоси В. Й. Зоҳидовнинг «Огаҳий»⁵ сарлавҳали мақоласини, тарих фанлари кандидати Қ. Мунировнинг «Огаҳий. Илмий ва адабий фаолияти»⁶ номли рисоласини, шунингдек, Субутой Долимов ва Раҳмат Мажидийларнинг ҳимоя қилган кандидатлик диссертацияларини⁷ тилга олиш мумкин.

Бу зикр қилинганлар гарчи Огаҳий поэтик меросини ўрганиш борасида маълум силжиш бор эканини кўрсатиб турсалар ҳам, буларни дастлабки қадам деб ҳисоблаш керак. Чунки Огаҳий ҳаёти ва хилма-хил ижодий фаолият

¹ Огаҳий. Танланган асарлар. УзССР Давлат бадий адабиёт нашриёти, Тошкент, 1958 й., 5—300 бетлар. Нашрга тайёрловчи: С. Долимов, муҳаррир Раҳмат Мажидий. (Бу асар 1960 йилда қайта нашр этилди).

² Огаҳий. Таъвиул-ошиқин. УзССР Фанлар Академияси нашриёти, Тошкент, 1960, бет 5—648. Нашрга тайёрловчи Ш. Шарафиддинов (Хушид), масъул муҳаррир Раҳмат Мажидий.

³ Ўзбек адабиёти, учинчи том, УзССР Давлат бадий адабиёт нашриёти, Тошкент, 1959.

⁴ Ўзбек шеърини антологияси. IV том, УзССР Давлат бадий адабиёт нашриёти, Тошкент, 1961.

⁵ В. Й. Зоҳидов. Огаҳий. «Ўзбек адабиёти тарихидан» китобида, УзССР Давлат бадий адабиёт нашриёти, Т., 1961, 132—170-бетлар.

⁶ Қ. Муниров. Огаҳий. Илмий ва адабий фаолияти, УзССР Фанлар Академияси нашриёти, Тошкент, 1959, 3—54-бетлар.

⁷ Субутой Долимов. Огаҳийнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти, кандидатлик диссертацияси, қўлёзма, 1962 йна. Ўзбекистон Фанлар Академияси кутубхонасида сақланади. Раҳмат Мажидий. Огаҳий аяриҳаси, кандидатлик диссертацияси, 1961 й., Ўзбекистон Фанлар Академияси кутубхонасида сақланади.

тини бутун тўлалиги билан ўрганиш, унинг адабиётимиз тарихидаги ўрнини белгилаш ва баҳолаш учун ҳали кўп ва махсус текширишлар олиб бориш керак. Бу сўз Огаҳийнинг бир қадар ўрганилган поэтик ижодига ҳам, кам ёки мутлақо ўрганилмаган илмий ва таржимонлик фаолиятига ҳам тааллуқлидир.

II

Огаҳийнинг яшаб ижод этган замони феодаал муносабатлари асосига қурилган майда хонликлар ҳукмронлиги даврига тўғри келади. Бу давр бой ва шарафли йўлни босиб ўтган ўзбек халқи тарихининг энг қоронғи ва фожиали саҳифасини ташкил қилади. XVII—XVIII асрларни ўз ичига олган феодаал тарқоқлиги — сепаратизм ҳаракати авж олган даврда ўзбек халқи ва унинг қадим замонлардан бери яшаб келган муқаддас тупроғи манфаатпараст ва амалпараст жоҳил хонлар, беқлар томонидан парчаланди, тақсим қилиб олиб таланди.

Бу даврда мамлакатнинг ҳамма вилоят ва туманлари ўзаро урушувчи сон-саноксиз мустақил «давлатча»ларга бўлиниб кетди, ҳатто айрим шаҳарлар бир-бирига зид бўлган бир неча мустақил «ҳукуматча»лардан иборат бўлиб қолди. Тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришига қараганда, XVIII асрнинг ўрталаригача Тошкент шаҳри феодаал ўзаро урушлари оқибатида тўрт қисмга бўлинган ва тўрт мустақил ҳоким томонидан идора қилинар эди. Бунинг оқибатида: «Тошкент шаҳрининг аҳолиси доимо қуролланган ҳолда юришга мажбур бўлганлар. Ҳатто, улар бозорларга борганларида ҳам, дала ишларига чиққанларида ҳам тўлиқ ҳарбий анжомда юрар эдилар, чунки ҳар куни, ҳар соатда ёвнинг ҳужум қилиш хавфи бор эди».¹

Уч хонлик (Бухоро, Хева, Қўқон) ҳукмронлиги даврида давом этган сиёсий ҳаётдаги анархия, иқтисодий тушқунлик, умумий вайронлик, раҳмсизларча ўрнатилган ваҳшиёна эксплуатация халқ бошига сон-саноксиз кулфатларни ёғдирди. Чекдан ошган зулм ва адолатсизликларга қарши хон ва беқлар зўровонликларидан тоқати тоқ бўлган халқ бир неча марта бош кўтариб чиқдилар. Тўрт йил мобайнида тўхтовсиз давом этган (1821—1825) ва Бухоро амирилиги салтанатини ларзага солган Миёнқал қўзғолони

¹ История Узбекской ССР, том I. Т., 1957, стр. 609.

халқ озодлик ҳаракатининг қудратли кўринишларидан бири эди. 1826—27 йилларда Хева хонлари зулмига қарши туркманлар бош кўтардилар. Шу йиллар атрофида — 1827—28 йилларда Оқёқиш деган жойда Хева хонларининг таловчилик сиёсатига қарши қорақалпоқлар кўзгалдилар. Бу кучли халқ ҳаракатига машҳур қаҳрамон Ой-дўст бошчилик қилди. Хева хонларидан Муҳаммад Амин ҳукмронлиги даврида (1845—55) хонликда кучли халқ кўзғолони бошланди. Кўзғолонга Олақўз номи билан шуҳрат қозонган халқ қаҳрамони Эрназар бошчилик қилди. 1858—59 йилларда Қўнғиротда кучли халқ кўзғолони бўлиб ўтди, бу кўзғолонда қорақалпоқлар билан биргаликда ўзбеклар, қозоқлар ҳам иштирок этдилар. Бу тарихий воқеа қорақалпоқ классик шоири Ажиниёвнинг «Бўз ўтов» сарлавҳали достони учун асос қилиб олинди.

Тарихдан маълумки, эксплуатация, ижтимоий тенгсизлик, социал адолатсизлик ҳукмронлик қилган ҳамма жамиятларда халқ ўз мақсадларини ифода этиш учун, ўз манфаатларини ҳимоя қилиш учун адабиётдан фойдаланиб келди. Халқ оғзаки ижоди тенгсизлик ҳукмронлик қилган ўтмиш жамиятларда ҳамма вақт эзилган халқ армонларининг акс садои ҳисобланган. XVII—XIX асрларда хонлар ҳукмронлиги даврида ҳам адабий ҳаётда феодал идеологияси учун хизмат қилган реакцион адабиёт баробарида халқ манфаатлари учун курашган, унинг мақсад ва интилишларини ўзида ифода этган илғор, тараққийпарвар адабий оқимнинг ҳам мавжуд эканлиги маълум. Бу адабиётни яратувчилар ўзбекларда Турди, Машраб, Мунис Хоразмий, Жунайдулла Ҳозиқ, Махмур, Мужрим Обид, Гулханий; Туркманларда Махтумқули; тожикларда Сайидо Насафий ва шунинг каби ўша даврнинг асл фарзандлари эдилар. Жунайдулла Ҳозиқ (XVIII аср охири, XIX асрнинг биринчи ярмида яшаган) халқ ўртасида «Амир қассоб» деб ном чиқазган Бухоро амири Амир Насруллонинг қонли сиёсатига қарши чиққани учун амир-жаллодлари томонидан ўлдирилди. Махмур Қўқон хони Олимхонга (вафоти 1811 йил) ва бошқа хонларга қарши сатирик шеърлар ёзиб, халқ манфаатини ҳимоя қилгани учун қашшоқликка маҳкум этилди ва бутун умрини оч ва яланғочликда ўтказишга мажбур бўлди. Кексайиб қолган шоира Нодира ўзининг эркпарварлик руҳидаги шеърлари ва мамлакат ободонлиги йўлидаги тadbирлари учун 1842.

йилда Амир Насрулло томонидан ўгли ва икки гўдак на-
бираси билан биргаликда боши кесилди. Ўз даврининг
талантли шоирлари Мужрим Обид, Муҳаммад Шариф
Гулханийлар бутун ҳаётини қийинчиликда, моддий ва
маънавий азоб-уқубат ичида ўтказишга мажбур қилинди-
лар. Шунинг учун улар ижодида, турмуш ҳақсизликла-
рига, адолатсизликларига қарши кўтарилган фарёд, фиғон
дуллари алангаланиб туради.

XXIX аср Хоразм адабиётида ҳам маърифатпарварлик,
тинчлик ғояларини тарғиб қилиб келган прогрессив ада-
бий ҳаракатчилик майдонга келди. Бу прогрессив адабий
ҳаракатчиликка Хоразмнинг онгли ва илғор намоёндалари
бошчилик қилдилар.

«Кекса Амир-ул Умар,¹— деб ёзади Хоразм тарихи
билан яқиндан шуғулланган рус шарқшуносларидан би-
ри,— худди шунингдек, унинг яқин дўсти девон беги Мат-
ниёз² халқ олдида катта обрў ва ҳурматга эга бўлдилар.
Бу ҳар икки зот Хевада сулҳпарварлар партиясининг тараф-
дорларидан ва раҳбарларидан бўлганлар. Улар ҳамма вақт
Россия билан дўстона қўшничилик алоқаларини тиклаш

¹ Саид Амир-ул Умар — 1873 йил воқеалари — Россия билан
Хоразм хонлиги ўртасида рўй берган ҳарбий ихтилоф даврида
70 ёшларга бориб қолган, кекса бўлса ҳам тетик ва жамият
ишларига актив иштирок этар эди. У аслида Хева хони Муҳаммад
Раҳим сонийнинг амакиси, айна замонда унинг қайнатаси бўлса ҳам,
ижтимоий ҳаёт масалаларида халқ ва мамлакат манфаатларини би-
ри-ичи ўринга қуючи тараққийпарвар киши бўлиб, жамиятнинг илғор
қисмига, тараққийпарварлик тушунчасидаги группасига кўпдан бери
раҳбарлик қилиб келар эди.

² Тарихий манбаларда «Матниёз», музика тарихига оид асар-
ларда «Паҳлавон Ниёз Муҳаммад» номи билан юритиладиган бу
шахс шоир Комил Хоразмийдир (1825—1899). Маълумки, Комил
Хоразмий талантли шоир сифатида кўп шеърлар ёзиб илғор идея-
ларни тарғиб қилиши, таржимон сифатида Шарқ адабиётининг ажой-
иб намуналарини ўзбек тилига таржима қилиши, бастакор сифатида
куйлар тўқиши ва музика тарихи масалалари билан шуғулланишидан
ташқари давлат арбоби сифатида мамлакат идора ишларида фаол
иштирок этган, айниқса, 1873 йил ҳарбий ихтилоф даврида муҳим
роль ўйнаган эди. Комил Хоразмий ғайрати ва ташаббуси натижаси-
да Россия билан Хева хонлиги ўртасидаги урушнинг олди олиниб,
беўрин қон тўқилишига чек қўйилган эди. Комил Хоразмий Россия
билан Хева хонлиги ўртасида тинч иқтисодий муносабатлар ўрнатил-
ишига ҳам катта ҳисса қўшган кишидир.

Юқорида Комил Хоразмийнинг давлат арбоби сифатида олиб
борган шу фаолияти ҳақида гап бораётир.

ва уни давом эттириш зарурлигини уқтириб келдилар.

Сайд Амир-ул Умар ва Комил Хоразмий бошчилик қилган ижтимоий гуруҳ фаолияти Хоразм адабиёти тарихида катта аҳамиятга эга бўлди. Натижада Мунис Хоразмий, Комил Хоразмий, сўнгроқ машҳур демократ шоир Аваз Утар, унинг ҳамкасб дўстлари Баёний, Чокар, Мутриб Хонахаробий ва бошқа шоирлар етишиб чиқдилар.

XVII—XIX асрларда майдонга келган Хоразмдаги илғор адабиётнинг талантли намояндalarидан бири Муҳаммад Ризо Огаҳийдир.

III

Огаҳий таржимаи ҳолига оид манбалар кўп. Айниқса, XIX аср Хоразм тарихига оид қўлёзма китобларда Огаҳий ҳаётига доир маълумотларга тез-тез дуч келиш мумкин. Бу жиҳатдан маълум ва машҳур олим ва шоир Мунис Хоразмийнинг «Фирдавсул-иқбол» тарихий хроникаси, Аҳмад Табибийнинг «Мажмуат-уш шуаро» антологияси, Хоразм муаррихи Баёнийнинг «Шажараи Хоразм шоҳий» китоби, «Лаффасий» тақаллусли замондош шоирлардан Ҳасан Мурод Муҳаммад Амин ўғлининг 1944 йилда ёзган «Хева шоир ва адабиётчиларининг таржимаи ҳоллари» асари ва ниҳоят XIX асрнинг иккинчи ярмида тузилган бир қатор қўлёзма ва литографик баёзлар диққатга сазовордир. Бу муътабар манбалар Огаҳий таржимаи ҳолидан баҳс очсалар ҳам, уларнинг ҳеч бири шоирнинг тугал биографиясини яратиш вазифасини ўз олдига мақсад қилиб қўймаган. Бу манбалар одатда Огаҳий биографиясининг баъзи жиҳатлари ёки айрим воқеага оид нуқтаси устида маълумот бериб ўтиш билан чекланидилар. Натижада қўлёзма манбалардаги маълумотлар ниҳоятда ишончли ва баъзан жуда қимматли бўлишларига қарамай, шоир ҳаёти ҳақида тугал ва мукамал биографик манзара ярата олмайдилар.

Шоир Огаҳий илмий биографиясини яратишда унинг ўз асарлари берадиган маълумотлар ниҳоятда муҳим ва қимматлидир. Огаҳийнинг бир қатор шеърий асарларида,

¹ Лобосевич Ф. И. — Описание Хивинского похода 1873 г. СПб, 1898, стр. 224.

шунингдек тарихий солномаларида шоир ҳаёти ва фаолиятига оид қатор маълумотлар борки, булар шоир таржиман ҳолини тўлдиришга хизмат қилади.

Манбалардаги пароканда, лекин ниҳоятда қимматли маълумотлардан фойдаланиб, шоирнинг илмий биографиясини яратишда бир тажриба бўлар деб, унинг ҳаёт йўлини хронологик тартиб билан баён этишга ҳаракат қиламиз.

«Огаҳий» шоирнинг адабий тахаллуси бўлиб, унинг асли исми Муҳаммад Ризо, отасининг исми Эрнийезбек. Огаҳийнинг қачон ва қаерда, қандай оилада туғилгани ҳақида Мунис Хоразмийнинг «Фирдавсул-иқбол» асарида қуйидаги сўзларни ўқиймиз: «Муҳаммад Раҳимхоннинг ҳукуматининг тўртланчи йили зулқаданинг ўнида шанба куни Эрнийезбеккаким, фақирнинг инсидур, ҳазрати воҳибул атоиёт бир фарзанди аржуманду валади саодат пайванд ато қилди ва ул нури ҳадақан жалол ва нури ҳадиқан камол Муҳаммад Ризобекка мавсум бўлди».

Юқорида тилга олинган Хева ҳукмдори Муҳаммад Раҳимхон I бўлиб, у ҳижрий 1220 йилда тахтга ўтирган эди, ҳукмронлигининг «тўртланчи йили» 1224 ҳижрий бўладикки, бу санани мелодийга айлантирсак, 1809 йил чиқади. Энди «зулқаданинг ўнида шанба куни» масаласига келсак, бу мелодий ҳисоб билан 17 декабрни беради. Шундай қилиб, Огаҳий Мунис Хоразмийнинг берган аниқ маълумотига кўра, 1809 йил 17 декабрда туғилган бўлиб чиқади.]

Мунис Хоразмийдан келтирилган бу парчадаги маълумотлардан аҳамиятига кўра, яна бир нуқтани, яъни Огаҳий Мунисга яқин қариндош — жияни экани тўғрисидаги маълумотни алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Бу маълумотдан англашиладики, Огаҳийнинг оилавий муҳити санъат, адабиёт аҳлларини ташкил қилган ва бу муҳит унинг ёшлик даври ҳаётига, тарбиясига, завқига ва истиқболига таъсир этмай қолмаган эди.

Огаҳийнинг отаси Эрнийезбек Хева шаҳридан етти-саккиз чақирим узоқликдаги Қиёт қишлоғида яшаб, бир парча ерида деҳқончилик ва богдорчилик билан шуғулланиб умр кечирган бўлса ҳам, унинг биродарлари Шермуҳаммад Мунис, доимо Қиёт қишлоғида истиқомат қилувчи

1) Мунис Хоразмий. «Фирдавсул-иқбол» Ўзб. Ф. А. Шарқшунослик институти қўлёзма фонди, инв. № 5364, varaқ 128 а.

биродарзодалари Рожих (Муҳаммад Қиличбек), Нозим (Муҳаммад Яъқуббек) ўз замонасининг атоқли ва талантли шоирларидан бўлганлар.

Болалик ва ўспиринлик йилларини ўз қишлоғида ўтказиб, бошланғич маълумотни олган Огаҳийни Хева мадрасаларидан бирига ўқишга юбордилар. Табиатан зийрак ва истеъдодли бўлган Огаҳий мадрасада зўр иштиёқ билан ўқийди. Қуйидаги тўртлик Огаҳийнинг таҳсил даврида зўр ғайрат билан ўқиганидан дарак бериб туради:

Қадам айлабон илм йўлида бош,
Хунар касбида айлар эрдим талош.

Не тунлар менга хоби роҳат эди,
Не кунлар замони фароғат эди!

Огаҳий мадрасада ўқиб юрган кезларида унинг отаси вафот этади. Бу қайғули ҳодиса оқибатида Огаҳий бошига тушган қийинчиликларни у «...рўзгор андуҳи шиддатининг оғир юки тоғ янглиғ бошим устига тушти»² — жумласи билан маълум қилади. Огаҳий ҳаётидаги бошқа катта мусибат ҳам унинг мадраса даври ҳаётига тўғри келади.

Хева хонларидан Оллоқулихоннинг 1244 ҳижрийда (1829 йил мелодий) Хуросонга қилган ҳарбий сафарига сарой муаррихи сифатида иштирок қилган Мунис Хоразмий бу юришда тарқалган тоун (вабо) касали билан оғрийди ва тўсатдан вафот этади. Оллоқулихон бевақт вафот этган шоир ва олим Шермуҳаммад Мунис ўрнига Огаҳийни мироблик вазифасига тайинлайди. Огаҳий бу ҳақда сўзлаб, Мунисни шундай ҳурмат ва эҳтиром билан тилга олар экан, ўзини унинг ўрнига мироб қилиб тайинлаганини билдиради:

«... Мунис мироб ўрнига фақирким, онинг биродарзода ва дастпарвардасидурман, инояти подшоҳонадин мироблиг мансаби киромиси билан ўз ашбаҳ ва ақроним орасида мумтоз ва сарафроз қилди»³.

1829 йилдан бошлаб сарой ишларига аралашган, мироб сифатида халқ ҳаётини яқиндан ўрганган Огаҳий катта

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. Ленинград, Салтиков-Шчедрин кутубхонаси қўлёзмалар фонди, инв. № 18, 3-бет.

² Шу китоб, 3-бет.

³ Муҳаммад Ризо мироб Огаҳий Риёзуд-давла. Ўз Ф. А. Шарқшунослик институти, қўлёзма фонди, инв. № 82. варақ 628 а.

турмуш тажрибаларини орттирди, ҳаётнинг ҳамма баланд-пастини — дабдабали сарой ҳаётдан тортиб, таланган, гадойларча умр кечиришга мажбур бўлган косиб ҳунармандлар, меҳнаткаш, жафо чеккан деҳқонлар ҳаётини ўз кўзи билан кўрди, кузатди.

Кузатувчан ва ўйчан қалб эгаси шоирнинг бу даврдаги кайфиятларини англаш жиҳатидан қуйидаги парча алоҳида диққатга сазовор:

Этак сончиб белымга чусту чолок,
Қадам ҳар йўл сори урдим тарабнок...

Етурдим ҳар жамоатга ўзини,
Очиб ибрат била ҳар ён кўзини.

Берининг ҳолидин бўлдим хабардор,
Аён кўнглимга бўлди барча асрор¹.

Гарчи бу парчада ҳаётга «ибрат кўзи билан» қараган ва «барча сирри асрордан» хабардор бўлган шоирнинг кайфияти, турмушга қарашлари очик ифода қилинмаган бўлса-да, Хоразмда Мунис бошчилик қилган прогрессив адабиёт руҳида тарбия кўрган, Навоий, Фузулий, Жомий, Бедил ва бошқа улуғ санъаткорлар чашмаларидан қониб сув ичган Огаҳийнинг турмушга қандай кўз билан қараши, жафо чеккан, зулм остида эзилган меҳнаткаш халққа қандай муносабатда бўлиши маълум эди. Бу масаланинг Огаҳий ижодида ҳал қилиниши устида аниқ бир фикрга келиш учун асос бўладиган материаллар ҳам йўқ эмас.

Огаҳий ўз девони «Таъвизул-ошиқин»га ёзган «Добоча»сида ўзининг саройда олиб бораётган расмий вази-фаси «шугли занжир» (занжирбанд бўлиш) каби баданларини қақшатаётгани тўғрисида сўзлайди: «... сипоҳи-гарлик яроғин тузмак ташвишига дучор ва сипоҳи-гарлик мансабининг шугли занжирига ғирифтор бўл-дим»²

Огаҳийнинг сарой вазифасига — сипоҳигарликка бўлган салбий муносабати ва умуман шоир билан ҳукмрон му-

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. Ленинград, Салтиков-Шчедрин кутубхонаси, қўлёзмалар фонди, инв. № 18, 4-бет.

² Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. Ленинград, Салтиков-Шчедрин кутубхонаси, қўлёзмалар фонди, инв. № 18, 3-бет.

ҳит ўртасидаги келишимовчилик, бошқа ўринларда яна ҳам очикроқ ва равшанроқ тарзда баён қилинади: «Гоҳо мотамдорлиғ таҳассуридин афсурда ва гоҳо сугворлиғ тафаккуридин пажмурда ва гоҳо авқотгузорлиғ асбоби саранжомининг фикри била бошимда қаро қайғу ва гоҳо сипоҳдорлиғ олотининг таҳияси қайғуси била кўзимга жаҳон қоронғи ва гоҳо подшо хизматининг тараддуди била кўнглумда минг ғам ва гоҳо вазир мулозиматининг тажассуси била жонимда юз алам»¹. Алишер Навоий услубида ёзилган бу парчада бошдан-оёқ нолиш, ўз мавқеидан ҳасратланиш кайфияти ифода қилинади.

Юқорида келтирилган парчалардан шу хулоса келиб чиқадики, Огаҳий амалдаги қонун-қондаларнинг халқ, мамлакат манфаатига эид, зарарли эканини жуда яхши сезган, англаган. Шунинг учун шоир ўз имкониятларидан фойдаланиб, сўз кучи билан турмушдаги адолатсизликларга, ҳақсизликларга қарши курашиш, ҳаққоният ва инсоф тантанасини таъмин этиш учун бел боғлаган. Шоир ижодининг умумий руҳига сингиб кетган бу олижаноб, юксак мақсад шоир шеъринининг етакчи бадний-ғоявий йўналишида ҳам, илмий асарларида ҳам, ниҳоят бутун фаолиятида ҳам яққол кўзга ташланиб туради.

Огаҳий ўз ижодий фаолияти даврида кичик ҳажмдаги лирик шеърлар ёзиш билан бирга, катта эпик асарларни, илмий-таълимий рисоаларни ўзбек тилига таржима қилди. Айни замонда олим муаррих сифатида қатор оригинал тарихий асарлар яратди.

Огаҳий 1839 йилда устози ва мураббийси Мунис Хоразмий (1778—1829) бошлаган, лекин тугалланмай қолган тарихий асар «Фирдавсул-иқбол»ни давом эттиришга киришади ва Муҳаммад Раҳимхон I ҳукмронлиги охиригача (1825 йил) бўлган воқеаларнинг баёни билан тугатади.

Огаҳий 1844 йилда «Риёзуд-давла» («Бахт-саодат боғлари») тарихий воқеаномасини ёзиб тамомлайди. Бу асар Хева хонларидан Оллоқулихон ҳукмронлиги даври (1241—1258-1825—1843) воқеаларини ўз ичига олади.

1845 йилда Огаҳий ҳаётида кўнгилсиз воқеа юз беради. У мироблик вазифаси билан сафарда юрган вақтида отдан йиқилиб, оёғи синади. Орадан маълум замонлар ўтиши билан шу дард туфайли шоир бутунлай ўтириб қо-

¹ Шу китоб, 3-бет.

лади.) Огаҳий ўз касали ҳақида сўзлаб, «Оёқим шакарланг» бўлди, дейди. Луғат китоблари оёқни бутунлай ишдан чиқиб қолишини, шол бўлишини «шакарланг» касали деб кўрсатадилар. Бу мусибат устига Огаҳий ҳаётида яна бир бахтсизлик рўй берди. Огаҳий ўз асарларида шу касал билан ётган кезларида хотинидан ҳам жудо бўлиб, «ғам-андуҳ била ғариблик гўшасида» ёлғиз қолганини сўзлайди.)

Огаҳий 1846 йилда Хева хонлиги тарихига оид учинчи асари — «Зубдатут-таворих» («Тарихлар қаймоғи») асарини ёзди. 1846—1855 йилларда ҳукмронлик қилган Муҳаммад Аминхон даври воқеаларига Огаҳий ўзининг «Жомеул-воқеоти султоний» («Султон воқеаларининг йиғиндиси») асарини бағишлайди.)

Огаҳий 1857 йилда узоқ давом этган касаллик туфайли мирсблик вазифасидан истеъфо беради ва ўз арзасига биноан бўшайди. Шундан сўнг унинг ҳаётида чексиз қийинчиликлар бошланиб кетади, унинг бошига тушган мусибат, касаллик устига ёлғизлик, иқтисодий қийинчилик, қашшоқлик қўшилиб шоирнинг ҳаёти фожиона тус олади.

Огаҳийнинг қиш фаслининг қаҳратон совуқларидан, чакман-тўн, ўтин-чўп йўқлигидан зорланиб ёзган қуйидаги мисралари шу даврда бошидан кечираётган оғир ҳаётдан бир лавҳадир:

Совуқ хайланга ортиб шиддату кийн,
Бу қиш не ҳоли кечгай Огаҳийнинг.
Ки не чакман анга бордур, на пўстин,
Утин бирла кўмур ҳам ғалла фикри,
Қилибдур кўнгулни маҳзуну ғамгин.¹

1857 йилдан кейинги йигирма йиллар чамаси давом этган касаллик даврида Огаҳий бутун имконият ва қудратини ишга солиб илмий-адабий ижод билан шуғулланди. Ижод этиш бахти унинг учун ҳаётини заруриятга, оддий ва табиий кундалик машғулотга айланиб қолган эди. Натижада бу даврда юксак бадий қимматга эга бўлган шеърлар қаторида, муҳим илмий-тарихий китоблар бунёдга келди. Булардан ташқари Огаҳий Шарқ классик ада-

¹ Огаҳий. Баёзи ашъор. Уз. Ф. А. Шарқшунослик институти, қўлёзма фонди, инв. № 1169, варақ 225а.

биётининг йигирмага яқин нодир намуналарини ўзбек тилига таржима қилди.

Огаҳий ҳаётининг сўнгги йилларида майдонга келган тарихий асарларнинг бири «Гулшани давлат»дир. Бу китобда муаллиф Саид Муҳаммад Баҳодирхон ҳукмронлиги даврида (1855—1865) рўй берган воқеаларни қаламга олади.

Огаҳийнинг олтинчи ва сўнгги асари «Шоҳиди иқбол» деб аталади. Бу китоб Муҳаммад Раҳимхон сонийнинг тахтга ўтириши (1865) воқеалари билан бошланиб, 1873 йили чор қўшинларининг Хева устига қилган ҳарбий юришлари тасвири билан тугайди.

Хоразм муаррихларидан бири — Мунис Хоразмий Огаҳийнинг турилган йили тўғрисида қандай ишончли ва мўътабар маълумот берган бўлса, шоирнинг ўлими тўғрисидаги аниқ ва ишончли маълумотни иккинчи хоразмлик муаррих Баёний беради. Баёний ўзининг «Шажараи Хоразмшоҳий» номли тарихий асарида Огаҳий вафоти ҳақида қуйидагиларни ёзган эди: «Мундин саҳал замон ўтгандан сўнг, сана бир минг икки юз тўқсонда товуқ йили ва жавзонинг охири эрди, Кавпомон (Кауфман демакчи — Авторлар) отлиг губурнатур рус лашкари билан келиб Хоразмни сулҳ била олди... Бу воқеотдин бир йил миқдори ўтгандин сўнг, Огаҳий ҳам раҳмли олами бақо бўлди»¹.

Муаррихнинг бу сўзларидан маълум бўлишича Огаҳий рус қўшинларининг Хоразмга қилган ҳарбий юришларидан (1873) бир йил кейин, яъни 1874 йилда олтмиш беш ёшда вафот этди.

IV

Огаҳий поэтик мероси аниқ ва тўлиқ ҳисобга олинган бўлмаса-да, унинг шеърлари йигирма минг мисра чамасида тахмин қилинади. Бу мерос яхши сақланган ва бизгача етиб келган. XIX асрнинг иккинчи ярмида Хоразмда тузилган баёзларнинг деярли ҳаммасида Огаҳий шеърларидан намуналар учрайди.

Огаҳий ўз шеърларини йигиб, иккита тўплам тузганлиги маълум. Уларнинг бири «Баёзи мутафарриқан форсий» деб аталади. Бу «Баёз» ни Огаҳий ёшлик даврида, мадрасада ўқиб юрган кезларида тузган ва унга Жомий,

¹ Баёний. Шажараи Хоразмшоҳий, Уз. Ф. А. Шарқшунослик институти, қўлёзма, инв. № 9596, варақ 5а.

Ҳофиз, Навоий, Бедил, Ғузулий ва бошқа машҳур шоирлар асарлари қаторида ўзининг илк шеърларини ҳам киритган. «Баёз»да Огаҳийнинг ўн бешта газали, иккита мухаммаси учрайди. Огаҳий тузган тўпламнинг иккинчиси «Таъвизул-ошиқин» («Ошиқлар тумори») деб аталувчи девондир. Огаҳий поэзиясидан бизгача сақланиб қолган асосий манба ҳам шу девондир.

«Таъвизул-ошиқин»нинг фондларда тўрт қўлёзма нусхаси учрайди. Улардан иккитаси Ўзбекистон Ғанлар Академияси Шарқшунослик институти фондида (инв. № 933, 7443), учинчиси СССР Ғанлар Академияси Оснё халқлари институтининг Ленинград бўлими қўлёзмалар фондида (инв. № 1944), тўртинчиси эса Салтиков-Шчедрин номидаги Ленинград Давлат халқ кутубхонасининг қўлёзмалар фондида «Ғазалиёт Муҳаммад Ризо мироб Огаҳий Хевақий» номи билан (инв. № 18) сақланади. «Таъвизул-ошиқин»нинг босма нусхалари ҳам мавжуд. Девон Хева антографиясида икки марта (1882, 1905) кўп нусхада босилиб тарқатилган эди.

Шарқ шеърлятидаги мураккаб усулларнинг санъаткорлик сирларини тўлиқ эгаллаган Огаҳий ўз ижодида унинг имкониятларидан зўр маҳорат билан фойдаланди ва газалчиликнинг гоят гўзал намуналарини яратди. Огаҳий Шарқнинг хилма-хил шеърлий шаклларида тўлиқ фойдаланди. Унинг лирик меросида газал, мухаммас, мураббаъ, мусаддас, маснавий, шунингдек, фард, туюқ, қитъа, рубоий, муаммо сингариларнинг фавқулодда санъаткорона яратилган намуналари кўплаб учрайди. Огаҳий шеърляти ўз тематикаси, мазмуни ва ижодий принциплари жиҳатидан ҳаёт билан чуқур боғланган, зўр оптимистик руҳ билан суғорилгандир. Огаҳий ўз поэзиясининг бу асосий, етакчи хусусиятини бир неча ўринда қайд қилади, такрор-такрор таъкидлаб ўтади.

Огаҳий шеърин ўқи, гар хушдил ўлмоқ истасанг,
Ким тараб мазмунидур жонпарвар ашъоримга хос.¹

Шу ҳаётий мазмун қувноқ руҳ иккинчи бир ўринда бошқачароқ тарзда таъкидланади. Бу гал Огаҳий ўз де-

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. Ленинград, Салтиков-Шчедрин кутубхонаси, қўлёзмалар фонди, инв. № 18, 73-бет.

вонига кирган ҳар бир шеърини муҳаббат яъловида ўтлаб юрган шўх кийикка ўхшатади:

Ишқ хуррам мургзорининг газоли шўхидур,
Ҳар газалким, Огаҳий, сабт ўади девоним аро...¹

Шавқ-завқдан баҳс очиш, ишқ-муҳаббат куйини куйлаш Огаҳий поэзиясининг етакчи мотиви ҳисобланади. Шунинг учун ҳаётда бирор пок мақсад йўлида интиланган ҳар қандай жонли шахс олдида, «дард аҳли» қошида Огаҳий поэзияси кўнгилга таржимон бўлади, «ишқ аҳли» бўйнига муқаддас тумордек тақилади:

Огаҳий, дилсўз назмингни эшитса аҳли ишқ,
Бўйнига таъвиздек айларлар ашъорингни банд...²

Уз шеърятининг шу хусусиятини таъкидлаб Огаҳий девонига «Ошиқлар тумори» маъносида «Таъвизул-ошиқин» деган ном берган эди.

Огаҳий шеърятининг турмушга муносабатдаги бу эстетик йўналишлари, ҳаётнийлиги, умидга тўла оҳанглари унинг гоъвий ва бадий мундарижасини белгилаб беради. Шоир гоъларини ўзида мужассамлаштирган ва у томонидан зўр муҳаббат ва ҳарорат билан куйланган лирик қаҳрамон энг юксак инсоний фазилатларга эга. У олижаноб мақсадлар сари интилади, курашади. Муҳаббатда садоқат, дўстликда сабот, самимият, вафодорлик Огаҳий яратган лирик қаҳрамоннинг идеали ҳисобланади.

Огаҳий шеърятидаги лирик қаҳрамоннинг фазилатлари, айниқса, муҳаббат мотивлари орқали тўлиқ ва разшан очилади. Эҳгирос ва самимият билан севган ошиқ ўз ёридан ҳам шундай самимиятни кутади. У муҳаббатда бахтли бўлшга, ҳаётда ўз тақдирини ўз қўлига олиб, тўйиб, қониб яшашга интилади. Огаҳий яратган лирик қаҳрамон букилмас ирода, ақл-идрок ва ташаббус эгасидир. У шу дунё гўзалликлари билан завқланади.

Жаннату тўбию ҳам кавсарга боқмон, негаким,
Ёрга жаннат руҳу, қад тўбию, кавсар ҳадис...³

¹ Шу китоб, 15-бет.

² Шу китоб, 45-бет.

³ Огаҳий, Таъвизул-ошиқин, 36-бет.

Огаҳий шеърияти муҳаббат кечинмаларини сон-санокд сиз кўринишларда тасвир этган улуғ бадий хазинадир, инсон руҳий дунёсининг, маънавий ҳаётининг қомусидир.

Огаҳий ўз қаҳрамонининг улуғвор табиатини жозибатор қилиб чизиш, унинг интилишларини маҳорат билан куйлаш орқали турмушда адолат, инсоф, ҳаққонийлик тантанаси учун курашади. Шу хусусияти билан Огаҳий шеърияти тушкунликни тарғиб қилувчи феодал сарой адабиётидан тубдан фарқ қилади.

Ҳаётдан бахт-соадат ахтарган, жамиятда, кишилар ўртасидаги муносабатда эзгулик истаган инсонпарвар, гуманист шоир реал ҳаётда, ҳукмрон тартибларда бунинг аксини кўрди, улардан нафратланди. Шоир идеали, истак-умидлари билан реал ҳаёт ҳақиқатлари ўртасидаги қарама-қаршиликдан унинг ижодида шикоят мотивлари, ҳақсизликларга қарши нафрат оҳанглари майдонга келди. Огаҳий гарчи бу ҳаёт боғида гул кўп бўлса-да, унда «вафо гули» кам топилади, дейди:

Даврон аро истаб вафо, булбул киби чекма наво,
Ул навъ гул бу боғ аро топилгусидур кам басе¹.

Огаҳий поэзиясида кенг тарқалган мотивларнинг бири «замона иллатларидан шикоят» мотивидир.

Маълумки, ўз замонаси ҳақсизликларидан, турмуш адолатсизликларидан шикоят оҳанги ўтмишдаги ҳамма илғор, улуғ шоирлар ижодида учрайди. Огаҳий ҳам кўп лирик шеърларида «гардуни дун» («пасткаш дунё»), «даври каж» («тескари қурилган давр») «вафосиз гунбази даввор» («айланиб турувчи бевафо фалак») ва шунинг сингари иборалар воситасида ўз даври тартибларига нисбатан салбий муносабатини аниқ ифода этади:

Хароб ўлсин, илоҳи, гунбази даввор, чархи дун,
Ки, дойим даври каждур, таври шуму ҳайъати вожун.

Онинг кажравлиги таъсириндур бу жаҳон ичра,
Ҷафо аҳли ҳамиша хурраму аҳли вафо маҳзун...²

Албатта, «жафо аҳли хуррам», «вафо аҳли маҳзун» бўлган жамият норасо жамият эди, бундай жамият тузуми,

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 18-бет.

² Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 117-бет.

унинг аён кўриниб турган иллатлари Огаҳий каби улуғ табиатли, олижаноб ниятли, ҳассос шоирларни ранжитмай қўймас эди.

Шоирдаги шу кайфиятни қуйидаги парча яна ҳам яхшироқ ва кучлироқ ифода этади:

Чу топдинг, эй кўнгул, гардуни дун ҳолидин огоҳлиғ,
Бериб орқа ҳуварга, бўлмағил мағрур хизматга.

Зухалдек тийра диллар иззат авжида мақом айлаб
Қуёшдек соф диллар туштилар хоки мазаллатга.¹

«Қуёшдек равшан замирлар»ни «хоки мазаллат», яъни «қора тупроқ» билан тенг бўлишлари тўғрисидаги бу гап билан «сийму зар» билан ҳайвонни ҳам одам қаторига ўтиб олиши тўғрисидаги гап мантиқий жиҳатдан бир-бири билан боғлиқдир. Тартиблари терс қурилган жамиятда ҳамма вақт пок виждонли, равшан фикрли одамлар хору, манфаатпараст, инсофсиз одамлар азиз эди. Зокиржон Фурқат айтганидек, «нодонлар айш-ишратда», «донолар эса кулфатда» эди.

Одам улдур бу жаҳон аҳли аро,
Қайси ҳайвоннинг эса сийму зари.

Кирмагай зарсиз кишилиқ сонига,
Саъдий бўлсин фазл аро ё Анварий.²

Яна бир бошқа ўринда шу мотивга дуч келамиз:

Оҳиким, аҳли замон олдида одам улдурур,
Ким эса ҳайвон киби нодону, хўрду, хоблаг.³

Ёки бўлмаса:

Эй кўнгул, ҳайвон киби гўлу ҳамоқат пеша қил,
Одам ўлмоқ истасанг гар аҳли даврон олдида.⁴

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин, 121-бет.

² Шу китоб, 136-бет.

³ Шу китоб, 80-бет.

⁴ Шу китоб, 14-бет.

Огаҳий ижодидаги «замона иллатларидан шикоят» мотиви табиий равишда антиклерикал руҳда ёзилган шеърларни келтириб чиқади. Классик адабиётимиздагина эмас, умуман шарқ адабиётида беҳисоб юксак адабий обидалар яратган антиклерикал адабиётнинг — дин пешволарига қарши йўналтирилган адабиётнинг гўзал намуналари Огаҳий поэзиясида ҳам учрайди. Дин аҳллари феодализм жамиятининг ҳамма босқичларида бўлгани каби Огаҳий яшаган хонликлар даврида ҳам жамиятнинг ашадий реакцион элементи сифатида энг қабих роль ўйнади. Тийран фалсафий тушунчалар, исёнкорона руҳ, риндона табиат Огаҳийнинг дин ва дин аҳллари темасида ёзган танқидий шеърларига хос белгилардан ҳисобланади.

Огаҳий тақводор зоҳидга хитоб қилиб айтадики, эй зоҳид, ҳаётда менга хурсандчиликларни манъ этиб, тоатибодат буюрасан, айт-чи, ўзинг шунча намоз-ниёз қилиб нима наф кўрдинг?!¹

Нега, зоҳидо, тарабимни манъ этасан вараъ сўзини дебон,
Қани ҳосилингни дегил манга, неча умр майл намоз этиб.¹

Диний сафсаталарни қурол қилиб, халқни алдовчи «носихи нодон»лар, риёкор шайхлар, тақводор зоҳидлар ва бошқа шарият пешволари устидан кулиб ёзилган шеърлар Огаҳий поэзиясида кўп ва улар ўзбек классик шеърлятидаги антиклерикал адабиётга қимматбаҳо ҳисса бўлиб қўшиладилар.

Огаҳий ўз ижодининг йўналиши ва руҳи билан оддий халққа, яъни «фақр аҳли», «фақр эли»га яқиндир. Огаҳий шеърляти халқчиллик руҳи билан суғорилгандир.

Шоир ўз шеърларидан бирида тўғридан-тўғри «аҳли жоҳ» (амалдорлар) дан юз ўгириб, «фақр эли»га хизмат қилиш учун бел боғлаганини айтади:

Неча умрлар қилдинг аҳли жоҳга хизмат,
Тарк этиб они эмди, фақр элига хизмат қил.²

Биз Огаҳий ижодида мана шунга ўхшаш бир туркум шеърларга дуч келамизки, уларда халққа яқинлик, «фақр аҳли», «райят, рию» га, «эл»га ғамхўрлик қилиш каби илғор мотивлар алоҳида ўрин ишғол қилади.

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 26-бет.

² Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 92-бет.

Юз жаҳон мулкига тўймас аҳли давлатнинг бири,
Ваҳ, нечук фақр аҳли бўлсун мулк ила асбоблиг.¹

Огаҳий замонасининг илғор дунёқарашга эга бўлган шоир сифатида халқ ҳаётини чуқур ҳис этган ва уларни ўз поэзиясида ҳаққоний акс эттирган.

Не билурсан кечалар фақр аҳлидин не ўтганин,
Бистари заррин уза, эйким, қилурсан хоб, қиш.

Ул гадо ҳолига раҳм этким, совуқдин ҳар кеча,
То саҳар афғон чекиб ашкин тўкар йиғлоб, қиш.²

Огаҳий шеъриятида халқчиллик, унинг ижодидаги илғор ғоявий-эстетик йўналиш қуйидаги парчада яхши акс этади ва бу парча шоир ижодий принципларини белгилаб берувчи программа характеридаги асар ҳисобланади:

Шукрим, эрур қадрим фақр эли аро олий,
Аҳли жоҳ олида гарчи эътиборим йўқ.³

Огаҳий адабий ижоднинг туб масалаларида, бадий маҳорат сирларини эгаллашда Алишер Навоийдан кўп нарса ўрганди. Буни Огаҳийнинг ўзи эътироф этади ва таъкидлайди:

Огаҳий, ким топгай эрди сози назмингдин наво,
Баҳра гар йўқтур Навоийнинг навосидин санго.⁴

Огаҳий ижодиёти турмушга муносабат, уни акс эттириш усули-методи каби принципиал масалаларда Алишер Навоий ижодига ўхшашлигидан, ундан баҳраманд бўлганлигидан ташқари, улар ижодида айрим мавзуларни ёритишда, алоҳида мотивларни ишлашда ҳам ўхшашлик кўринади. Масалан, шеъриятда шакл эмас, мазмун устун эканлиги тўғрисидаги Алишер Навоий илғори сурган фикрлар маълум ва машҳурдир. Бу масалада Огаҳий ҳам

¹ Шу китоб, 180-бет.

² Шу китоб, 80-бет.

³ Шу китоб, 83-бет.

⁴ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 18-бет.

внг илғор позицияларни ҳимоя қилиб, шундай мисраларни яратади:

Огаҳий, назминг аро дилсуз маъни бўлмаса,
Сода ашъоринг била девону дафтардин не хаз.¹

Яна бошқа ўринда шу мазмунда:

Қил равонроқ назм ила маъни риёзин тозаким,
Огаҳий назми равондур гулшани мазмунда сув.²

Огаҳий поэзиясидаги меҳнатни улуғлаш, ҳалол ҳаёт кечиришга чақириб мотивида ҳам Алишер Навоий таъсирини кўрамиз. Алишер Навоий ва халқ оғзаки ижодида кенг тарқалган «меҳнат билан топилган нон»нинг лазиз ва азизлиги тўғрисидаги мотив Огаҳийнинг қуйидаги мисраларида яхши ифода этилган:

Эй гани ҳалвони таъриф этмаким, фақр аҳлига,
Тортибон меҳнат топиб эрмас еган нондин лазиз.³

Алишер Навоий ва Огаҳий шеъриятида учрайдиган фавқулодда ажиб ва ғариб мотивлардан яна бири «гул ва гулшан» мотивидир. Маълумки, Алишер Навоий ҳаётни, бутун дунёни азим бир гулшанга ўхшатади ва инсонларни ундаги ранго-ранг гуллардан завқланишга чақиради. Огаҳий поэзиясида ҳам худди шундай мотивга, фавқулодда ўхшаш тасвирларга дуч келамиз:

Бу гулшан сайрини этсанг, босма густоҳона туфроқни
Ки, ҳар гом остида бир пайкари озода мадфундур.⁴

Бу мисраларда ҳаёт ҳақида илгари сурилган олижаноб чақирикдан ташқари чуқур фалсафий мушоҳада, Навоий, Хайём каби Шарқ мутафаккирларини эсга туширадиган пантеистик руҳ, суфиёна донолик кўзга ташланиб туради.

Огаҳий шеъриятининг «шоҳ мисралари» деб аталиши мумкин бўлган бу байт жаҳон адабиётидаги машҳур фалсафий мотивларни эсга туширади. Алишер Навоийнинг турмуш фалсафасини ифода этган «Шоҳ ва Гадо» ҳикоя-

¹ Шу китоб, 77-бет.

² Шу китоб, 120-бет.

³ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 46-бет.

⁴ Шу китоб, 11-бет.

сига, В. Шекспирнинг Ҳамлет тилидан Мозористон сахнасида инсон тақдири ҳақида баён қилган фикрларига, Умар Хайёмнинг «кўза, кулол ва унинг лойи» тўғрисидаги фалсафий мушоҳадаларига ўхшаш мазмун Огаҳийнинг юқоридаги байтида бадий ифода қилинганки, бу мазмун ҳаёт ва охираат дунёси ҳақидаги ислом диний таълимотига шубҳа билан қараш ва дунё ҳақида гуманизм руҳи билан сўғорилган пантеизмдан бошқа нарса эмас. Бу байт кўрсатиб турганидек Огаҳий дунёқараши Шарқ ижтимоий фалсафий фикр тараққиётининг энг илғор оқимларидан озиқланади.

Огаҳийнинг шеърлари тил ва услуб жиҳатидан ўзига ҳослиги билан ажралиб туради.

Огаҳий шеърятининг бадий маҳорати ҳақида маълум таассуротга эга бўлиш учун зулқофиятайн усулида ёзилган шу парчани келтириш kifоф:

Меҳру вафо расмин тузуб, жавру жафо таврин бузуб,
Ширин табассум кўргузиб, лаъли дурафшонинг келур.¹

Ражаз баҳри тармоқларидан мустафъилун, мустафъилун, мустафъилун, мустафъилун вазнида ёзилган бу шеър компонентларида — қофияда, радифда, бадий тасвир уйғунлигида, ниҳоят фикрий мантиқда бенуқсондир, ҳақиқий санъат намунасидир.

Огаҳий бадий тил бойликларидан маҳорат билан фойдаланди. Огаҳий тили ўзбек адабий тилининг Хоразм лаҳжасидаги бутун бойликларни ўзида мукамал акс эттиради. Огаҳий ғазалларидан бирида омонимнинг усталлик билан ишлатилган шундай гўзал намунасига дуч келамиз:

Тоб топмиш ўзгача ўтларг юзи май тобиндин,
Қилғали эмди назора кимда бордур тоб анго.²

Бир байтда уч марта такрорланган «тоб» сўзи турли маъноларда келгани учун шеърда ғаливлик туғдирмайди, аксинча, унга гўзаллик, латофат бағишлайди. «Тоб» сўзи биринчи ўринда «кўриниш, гўзаллик, тобу тароват», иккинчи ўринда «ҳарорат, иссиғлик», учинчи ўринда эса «сабр-чидам, тобу тоқат» маъноларида келади.

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин, 56-бет.

² Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 13-бет.

Қуйидаги парчада эса Огаҳий камёб халқ мақолдан ўринли ва яхши фойдаланади:

Карам аҳли, дирам аҳли дирамга сочса тонг йўқким,¹
Масалдур: ёғ агар томса, томар, албатта ёғ узра.

Огаҳий ижодий фаолиятининг ўзбек адабий тил тараққиётидаги аҳамияти шубҳасиздир. Шоир битмас-туганмас бойликларга эга халқ тилини қунт билан ўрганди, унинг дурдоналарига жило бериб, ўзбек адабий тилини бойитди.

Юқорида қайд этилган фактлар Огаҳийнинг юксак санъаткор эканини етарли даражада кўрсатиб турадилар. У ўзининг мислсиз мазмундор, бадий жиҳатдан юксак лирик асарлари билан ўзбек поэзиясини беҳад юксалтирди.

V

Ўзбек халқи жуда қадим замонлардан бери араб, ҳинд, эрон, хитой каби Шарқ мамлакатлари халқлари билан, шунингдек Европа халқлари билан маданий, адабий алоқа ва ҳамкорлик қилиб келади. Кўп асрлик ўтмишга эга бўлган бу ҳамкорлик тарихида Огаҳий шарафли ўринлардан бирини эгаллайди.

Огаҳий ўзбек халқининг XIX асрда олиб борган адабий, маданий алоқалари ривожига катта ҳисса қўшди. У зўр ғайрат ва катта маҳорат билан шарқ халқлари адабий ва маданий меросига мансуб бўлган қатор ноёб асарларни ўзбек тилига таржима қилди ва ўзбек халқи бой маънавий маданиятининг янада ривож топишида жонбозлик кўрсатди.

Огаҳий ўз девони «Таъвизул-ошиқин»га ёзган «Дебо-ча»сида бошқа масалалар қаторида ўз фаолияти даврида қилган таржималарига ҳам тўхталади ва уларни бирма-бир тилга олиб, тўлиқ рўйхатини беради:

«Фақирнинг туркий тили билан таржима қилгон китоблари: «Равзатус сафо»нинг иккинчи дафтаридин чаҳор ёр изомнинг воқеаси ва учинчи дафтари ва «Нодирнома» ва «Зафарнома» ва «Зубдатул-ҳикоят» ва «Мифтохут толибни» ва «Ахлоқил муҳсиний» ва «Восифий» ва «Насиҳат-

¹ Шу китоб, 124-бет.

номан Кайковус» ва «Саламону Ибсоли Жомий» ва «Гулдистони Саъдий» ва «Баҳористони Жомий» ва «Равзатус сафои Носирий»нинг бир дафтари ва «Далоилул ҳайрат» шарҳиким, рум туркийдин чиғатой тилига ўтқарилди ва «Тазкираи Муқимхоний» ва «Табаҳоти Акбаршоҳий» ва «Ҳафт пайкари Низомий» ва «Ҳашт биҳишти Ҳисравий» ва «Юсуф ва Зулайхо» Жомийким, манзум бўлди ва «Шоҳу Гадои Ҳилолий» ким, манзум бўлди»¹.

Йигирмата асарни ўз ичига олган бу аниқ ва тўлиқ рўйхат пухта текширишларни ва бирмунча жиҳатлардан яна ўрганишни талаб этади. Огаҳий томонидан кўрсатилган бу таржималарнинг катта қисми Иттифоқимиздаги қўлёзма фондлардан топилган, қолган бир қисми эса («Восифий», «Равзатус-сафои Носирий») ҳозиргача аниқлашиб етмаган, текшириш давом этмоқда.

Иттифоқимиз фондларидан ўн саккизта асар гарчи Огаҳий қаламига мансуб эканлиги аниқланган бўлса-да, лекин улар ҳали етарли даражада ўрганилгани йўқ. Огаҳий таржималарининг қўлёзма асар сифатида хусусиятлари, библиографик кўрсаткичлари, шунингдек таржима асари сифатидаги ўзига хос белгилари, тил, услуб ва бошқа бадий тасвир воситалари, қолаверса Огаҳийнинг таржимон сифатидаги маҳорати, таржимачилик санъатидаги ўзига хос йўли каби бу соҳанинг адабий-тарихий ва умумий назарий масалалари устида ҳали кўп текширишлар олиб борилиши зарур. Огаҳийнинг таржимонлик фаолиятини ўрганиш соҳасида эндигина дастлабки қадамлар ташланмоқда. Шунинг учун биз бу ўринда Огаҳий таржималари ҳақида баъзи умумий маълумотларни бериш билан чекланамиз.

Огаҳийнинг жаҳон маданияти дурдоналаридан қилинган қуйидаги таржималари фондлардан аниқланган:

1. «Гулистон». Саъдий Шерозийнинг (1184—1292) бу нодир асари ўзбек тилига бир неча бор таржима қилинди. Унинг биринчи таржимаси XIV аср ўзбек адабиётининг улкан намояндаси Сайфи Саройи томонидан 1390—91 йилларда амалга оширилди. Огаҳий эса бу асарни 1862—63 йилларда таржима қилди. Огаҳийдан кейин ҳам бу машҳур асарга мурожаат қилувчилар бўлди. 1909 йилда «Гулистон» Муродхўжа домла Солихўжа ўғли томо-

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. Ҳ. Ф. А. Шарқшунослик институти қўлёзмалар фонди, инв. № 938, варақ 8.

нидан таржима қилиниб, Тошкентда литография йўли билан нашр этилди. «Гулистон»нинг ўзбек тилига қилинган сўнги тўртинчи таржимаси шоир Ғафур Ғулум, адабиётшунос Шоишлом Шомуҳамедов ва Рустам Комиловлар қаламига мансубдир. (Ғафур Ғулум номидаги бадиий адабиёт нашриёти, Тошкент, 1968).

Огаҳий ўз таржимасида «Гулистон»нинг тўлиқ тектини бериб, уни қисқача сўзбоши билан ҳам таъминлади. Таржимон сўзбошида китобнинг мазмуни, унинг муаллифи Саъдий ҳақида баъзи маълумотларни бергандан сўнг, унинг ижодига юқори баҳо бериб, Саъдийга ноҳақ ҳужум қилувчилардан уни шундай ҳимоя қилади:

«Саъдийнинг аксар сўзи тарабангиз ва фарахомиздур. Бу иллат била баъзи кўтахназарлар таъна тилин шундоқ узатурларким мунча «беҳуда сўз демак ва думоғ маъзин бефойда емак хирадмандларнинг иши эмастур».

«Гулистон» Огаҳий таржимасида қўлёзма нусхаларда тарқалган. Унинг бир нусхаси Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида сақланади (инв. №899)

2. «**Ҳафти пайкар Низомий**». Улуғ озарбайжон шоири Низомий Ганжавийнинг (1141—1203) бу машҳур асарини Огаҳий насрда таржима қилган. Таржиманинг 1917—18 йилларда Мулла Қурбон Ниёз исмли котиб томонидан Хоразмда кўчирилган бир нусхаси Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида сақланади (инв. №7695)

3. «**Юсуф ва Зулайхо**». Абдурахмон Жомийнинг (1414—1492) бу асарини Огаҳий 1868—69 йилларда шеърӣ йўлда таржима қилди. Таржиманинг фондларда, шу жумладан Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида бир неча қўлёзма нусхалари учрайди (инв. №6728)

4. «**Шоҳ ва Гадо**». Алишер Навоийнинг кичик замондоши Баҳриддин Хилолийнинг (вафоти 1523 йил) бу асарини Огаҳий шеърӣ йўлда 1868—69 йилларда таржима қилди. Таржиманинг 1903 йилда котиб Худойберган девон ибн устод Муҳаммад Паноҳ Хоразмий томонидан кўчирилган қўлёзма нусхаси Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида сақланади (инв. №809).

5. «**Қобуснома**». Бу асар манбаларда «Мавъизатномаи Кайковус», «Панднома», «Насихатнома» деб ҳам юритилди. Фалсафӣ, ахлоқӣ-дидактик характерга эга бўлган «Қобуснома» жаҳондаги «Шоҳнома», «Калила ва Димна», «Минг бир кеча» каби машҳур китоблардан бири бўлиб, уни Кайковус бинни Искандар бинни Қобус бинни Вушам-

гир ўз ўғли Гилоншоҳ учун ёзган. Бу асар дунёдаги маданий тилларнинг ҳаммасига деярли таржима қилин-гандир.

«Қобуснома» биринчи марта ўзбек тилига Огаҳий то-монида таржима қилинди. Огаҳий ўз таржимаси учун асарнинг форсча вариантыни асос қилиб олган ва унинг тўлиқ текстини (44 боб) берган. Огаҳий китобнинг бош қисмида сўзбоши ёзиб, унда китоб ва унинг автори ҳақи-да, ўзининг таржима қилишдан мақсади, иш усули ҳа-қида сўзлайди. Таржиманинг қачон қилингани маълум эмас. Лекин таржима нусхаларининг бири 1902—3 йил-лар орасида, иккинчиси 1911—12 йилларда кўчирилгани ҳақида шу нусхаларда маълумот учрайди (Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фонди, инв. № 7577—11, 1274)

6. «Зубдатул ҳикоят». Ахлоқий-таълимий характердаги ҳикоялардан иборат бўлган бу асарнинг муаллифи, Ога-ҳийнинг кўрсатиши бўйича Муҳаммад Ворисдир. Форсча-дан қилинган бу таржиманинг 1902—3 йилларда котиб Мулла Рўзи Муҳаммад томонидан кўчирилган бир қўлёз-ма нусхаси Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида сақланади (инв. № 1274—1).

7. «Мифтоҳ-ут-толибни». Фалсафий ва ахлоқий харак-терга эга бўлган бу асарнинг муаллифи машҳур олим Маҳ-муд бинни Шайх Али бинни Имомиддин Гиждивонийдир. Огаҳий уни форсчадан 1858—59 йилларда таржима қил-ган. Таржиманинг шоир қўли билан ёзилган бир нусхаси Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида сақланади (инв. № 8473).

8. «Тазкирани Муқимхоний». Балх ҳокими Муҳаммад Муқимхонга (1702—1707) бағишланган бу муҳим тари-хий асарнинг автори Муҳаммад Юсуф мунши ибн Хўжа Бақодир. Асар XVIII асрнинг бошларида ёзилганлиги тахмин қилинади. Таржиманинг тарихи номаълум. Тар-жиманинг бир қўлёзма нусхаси Ленинградда Салтиков-Шчедрин номидаги халқ кутубхонаси фондида сақланади (инв. № Н. С.—105)

9. «Табақоти Акбаршоҳий». Китоб ва унинг муалли-фи ҳақида таржимага ёзган сўзбошисида Огаҳий қуйида-гиларни таъкидлайди:

«...Ҳиндистон кишварининг тарихиниким, Низомид-дин Аҳмад бинни Муҳаммад Муқим Ҳиротийнинг тасниф этган китобидур ва оти Табақоти Акбаршоҳийдур, тур-кий тили билан таржима қилмоқ ва илкимга журъат қала-

ми олиб камол ғайрат билан рақам қилмоқ ишига машғул бўлдим».

Китоб Ҳиндистон тарихини баён қилади, Заҳириддин Бобир таъсис этган империя тарихи ҳақида ҳам анча маълумотлар беради.

«Табақоти Акбаршоҳий»ни Оғаҳий 1864—65 йилларда таржима қилди. Таржиманинг қўлёзма бир нусхаси Салтиков-Шчедрин номидаги Ленинград Давлат кутубхонаси фондида сақланади (инв. № Н. С.—106).

10. «Ахлоқи Муҳсиний». Асар қирқ бобдан иборат бўлиб, ахлоқий, ижтимоий ва тарбиявий масалалардан баҳс очади. Ҳусайн бинни Али Кошифийнинг бу асарини Оғаҳий форсчадан умрининг охирларида 1873—74 йилларда таржима қилган.

Таржиманинг қўлёзма нусхалари СССР Ф. А. Осиев халқлари институтининг Ленинград бўлими (инв. № С—1773) ва Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондларида инв. № 1597 № 1) учрайди.

11. «Далойл-ал ҳайрат». Диний характерга эга бўлган бу асарни Оғаҳий 1870—71 йилларда усмонли туркчасидан таржима қилди.

12. «Тарихи Нодирӣ». «Нодирнома», «Тарихи жаҳон кушоӣ Нодирӣ» номлари билан юритиладиган бу асарнинг автори Муҳаммад Мадҳӣ Астрободӣ бинни Муҳаммад Носир бўлиб, Нодиршоҳ ҳукмронлиги даври (1736—1747) воқеаларидан баён қилади.

Оғаҳий таржимасининг икки қўлёзма нусхаси Ўз. Ф. А. Шарқшунослик институти фондида учрайди.

Оғаҳийнинг таржимонлик фаолияти адабиётшунослик учун очилмаган қўриқдир. Юқорида тилга олинган ва умумий рўйхатда номлари кўрсатилган асарлар ўзларининг мазмунлари ва аҳамиятлари жиҳатидангина эмас, балки ўзбек таржима адабиёти тарихи тараққиёти жиҳатидан ҳам махсус тадқиқотларга сазовор асарлардир.

VI

XVII—XIX асрлар Хоразм хонлиги маданий ҳаёти учун характерли бўлган хусусиятлардан бири тарихий асарлар яратишдир. Абулғози Баҳодирхоннинг «Шажараи турк» асаридан бошланган бу традиция XX асргача — Баёнӣгача давом этди. Тарихий асарларга бундай кенг эътибор беришни бошқа хонликларда — Бухоро, Қўқон хонликлари маданий ҳаётида кўрмаймиз. Аксинча, Бухоро

хонлиги маданий ҳаёти учун тазкиранавислик хосдир, Қўқон хонлигида эса тарихий темада шеърӣй дostonлар ёзиш авж олди.

Хоразм хонлиги маданий ҳаётига хос бўлган бу хусусиятни ўз вақтида академик В. В. Бартольд ҳам таъкидлаб ўтган эди:

«Мунис ва Огаҳий томонидан яратилган адабий ва тарихий асарлар қанчалик камчиликка эга бўлмасинлар, тарихий воқеаларни баён этиш ва уларда келтирилган фактик материалларнинг кўплиги жиҳатидан бизгача етиб келган Қўқон ва Бухоро хонликлари тарихи бўйича бўлган ҳамма асарларни ўзидан анча орқада қолдиради»¹.

Хоразмда тарихий адабиётнинг ривож топишида Огаҳийнинг хизматлари катта бўлди. Огаҳий Мунис Хоразмийнинг ишини давом эттириб, Муҳаммад бинни Ховандшоҳ Мирхонднинг кўп томлик «Равзатус сафо» асари таржимасини охирига етказишидан ва тугалланмай қолган «Фирдавсул-иқбол» асарини ёзиб тугатишидан ташқари ўзи бешта тарихий асар яратди. Бу асарларнинг қўлёзма нусхалари Тошкент, Ленинград фондларида сақланади.

1. «Риёзуд-давла». Огаҳий «Фирдавсул-иқбол» асарининг кейинги қисмларида 1813—1825 йиллар воқеаларини баён қилиб, Муҳаммад Раҳимхон 1 ҳукмронлиги даврини тугатган бўлса, «Риёзуд-давла» асарида 1825—1843 йиллар тарихий воқеаларини, Оллоқулихон ҳукмронлик қилган замон воқеаларини тасвир қилади.

1844 йилда ёзилган бу асар Хоразм халқи ҳаёти ҳақида қимматли маълумотларни ўз ичига олади. Каналлар қазилар, суғориш иншоотлари яратиш, янги бинолар қуриш, Россия билан олиб борилган алоқалар, Хева хони Оллоқулихоннинг Хуросон ўлкасига ва бошқа вилоятларга қилган ҳисобсиз ҳарбий юришлари ҳақидаги хабарлар китобнинг асосий мазмунини ташкил қилади. Айниқса, Огаҳийнинг 1827—28 йилларда Ойдўст раҳбарлигида бўлиб ўтган халқ қўзғолонининг тафсилоти ҳақида берган маълумотлари қимматлидир. Халқ қўзғолонидан олган таассуротини Огаҳий қуйидаги характерли мисраларда образли ифода этади:

Агар жамъ ўлса учкун бир маконга,
Бўлура албатта оташгоҳ пайдо.

¹ В. В. Бартольд. История культурной жизни Туркестана. Ленинград, 1927, 113-бет.

Ва гар ҳар соридин йиғнолса қатра,
Бўлур тадриж ила тўфон ҳувайдо.¹

2. «Зубдатут-таворих». Бу тарихий хроника 1845—46 йиллар атрофида ёзилган бўлиб, 1843—46 йил воқеаларини, Раҳимқулихон даври хроникасини беради.

«Зубдатут-таворих» асари асосан Бухоро ва Хева хонлари ўртасида тўхтовсиз давом этиб турган урушлар тасвирига бағишланади. Китобда халқ қўзғолонларига ҳам каттагина ўрин берилган.

3. «Жоминул воқеоти султоний». 1856—57 йиллар атрофида ёзилган бу асарда Огаҳий 1846—1855 йиллар воқеасини баён қилади. Бу даврда Хева тахтида Муҳаммад Аминхон, у 1854 йилда урушда ўлгандан сўнг ўғли Абдуллахон ва ниҳоят, Қутлуғ Мурод ҳукмронлик қилган эдилар.

Асарнинг бош қисмида Огаҳий муқаддима ясаб, асар номи ҳақида қуйидаги мисраларни ёзади:

Чунки бу нусхага илик урдим,
Ибтидо қилғали қалам сурдим.

От қўяр вақтида дедим они,
«Жоминул воқеоти султоний»².

4. «Гулшани давлат». Асар 1856—63 йил воқеаларини тасвир қилишга бағишланган. Бу даврда Хева тахтида Саид Муҳаммад Баҳодирхон ҳукмронлик қилган эди.

Асарда халқ қўзғолонларига катта ўрин берилган. 1855—56 йилларда рўй берган халқ ҳаракати, ўзбек ва туркман уруғларидан ташкил топган қўзғолончиларнинг Россия ҳукмдорларига ёрдам сўраб мактуб ёзиши, унинг оқибатлари, шунингдек қўзғолончиларга қарши Хева хонлари томонидан уюштирилган қаттиқ чоралар, мамлакатдаги тинчсизлик натижасида содир бўлган қаҳатчилик, очлик батафсил тасвирланган. Халқ ҳаётидаги бу оғир манзараларни чизиб келиб, Огаҳий ўз одатига кўра унга шеърини парчалар ҳам бағишлайди:

¹ Огаҳий. Риёзуд-давла. Ҳа. Ф. А. Шарқшунослик институти қўлёзмалари фонди, инв. № 5364, 584-бет.

² Огаҳий. «Жоминул воқеоти султоний», СССР Ф. А. Осие халқлари институти, Ленинград бўлими фонди, инв. № 9786, varaқ 116.

Ул эл ичра қаҳат этти андоқ зуҳур-
Ки, жонлар баданлардин улди нуфур.

Самон рангидек сарғойиб юзларн,
Кўкарди ғами мошдин кўзларн.

Бўлиб борча бугдой киби сийна чок,
Қилиб ўзни нон ҳасратидин ҳалок.

Кеча кўрса ой шақлини ногаҳон,
Увотур илк айлабон нон гумон.

Етиб очлиги ҳаддин ғоятғача-
Ки, еб ҳар на топса, (ўт, илдизғача)¹.

5. «Шоҳиди иқбол». Асар 1865 йилда Муҳаммад Раҳимхон II тахтга ўтиришидан бошлаб, 1872 йилгача бўлган воқеаларни баён қилади. «Шоҳиди иқбол» асарида Бухоро хонлиги билан Россия ўртасида содир бўлган ҳарбий конфликт ва унинг натижалари мукаммал равишда тасвир қилинган.

Огаҳийнинг бу беш тарихий асари фактик материалларининг бойлиги ва ишончли бўлиши билан ажралиб туради. Бу асарларни бутун ҳаётини Хоразмда кечирган ва ҳодисаларнинг бевосита гувоҳи бўлган ёки уларни мутлақо ишончли манбалардан олган илғор фикрли ўз замонасининг катта олими ёзган. Шунинг учун бу асарларда берилган маълумотлар, баъзи истиснолардан қатъи назар, тарихий ҳақиқатга мос ва катта илмий-маърифий аҳамиятга эгадир.

Огаҳий тарихий асарлари 1813 йилдан бошлаб, яъни Муҳаммад Раҳимхон I ҳукмронлигининг иккинчи қисмидан тортиб, 1873 йилгача ўтган узоқ вақтдаги тарихий воқеаларни хронологик изчиллик билан мукаммал баён қилиб беради. Огаҳий тарихий хроникалари XVII—XIX аср ўзбек халқи тарихини, айни замонда, қардош туркман, қозоқ, қорақалпоқ халқлари тарихини ўрганишда ҳам мислсиз қимматли материаллар беради ва нодир биринчи манба ҳисобланади.

¹ Огаҳий. Гулшани давлат, Уз. Ф. А. Шарқшунослик институти фонди, инв. № 7572.

VII

Огаҳийнинг адабиёт тарихи, тараққиётидаги ўрни ва аҳамияти катта. Бу аҳамият, даставвал, унинг зўр матонат ва маҳорат билан куйлаган улуг гоълариди, илғор, олижаноб орзу-истакларида кўринади. Огаҳий ўзбек классик поэзиясидаги гуманизм, халқчиллик, реализм каби традицияларнинг ҳақиқий меросхўри ва ижодий давом эттирувчиси бўлиб чиқди. Огаҳий ўз ижодий фаолияти билан XIX аср тарихий шароитидан озиқланиб, адабиётимизни янги мазмун билан бойитди, унда халқнинг ҳаёти ҳақидаги энг энгу орзу-умидларини ифода этди. Огаҳий ижоди ўзининг чуқур илдизлари орқали давр мазмунидан озиқланиб туриши ва халқ интилишларини ўзида ҳаққоний акс эттириши билан реалистик моҳиятга эгадир.

Огаҳий поэзиясининг бошқа муҳим аҳамияти шундаки, у улуг талант эгаси сифатида юксак бадий асарлар яратди. Огаҳий инсонларга хос бўлган мураккаб руҳий кечинмаларни, энг азиз ва муқаддас ҳисобланган муҳаббат туғиларини ранго-ранг бўёқларда, равон ва жозибадор услубда тараннум этди. Огаҳий поэзиясининг юқори бадий-эстетик хусусиятлари бугунги китобхонлар учун ҳам азиз ва қимматлидир.

Ҳаёт бутун мураккаблиги билан диалектик қарама-қарши нуқталарни ўз ичига олгани каби, шу ҳаётни ўзида акс эттирган ижод ҳам мураккабдир, қарама-қарши нуқталарга эгадир. Огаҳий ўша замонда, адолатсизлик, тенгсизлик асосига қурилган феодал жамиятида ўз орзуларига ета олмади, аксинча, замон унинг олижаноб интилишларига лоқайд қаради, ҳатто муҳолиф бўлиб қарши олди. Замон билан шоир ўртасида туғилган ихтилоф, шубҳасиз, ўз талантидан бошқа суянчиги бўлмаган шоирда қанчадан-қанча кечинмалар, руҳий азоблар ва изтироблар туғдирад эди. Шунинг учун шоир «чарх»га, «фалак»ка, «замона»га хитоб қилади, нола чекишга мажбур бўлади:

Мунчаким, эй чарх, бердинг Огаҳийга заҳри гам,
Қолдиму ул ичмаган оламда огуёна тах!

Огаҳийнинг қуйидаги хитоблари ҳам унинг шоир сифатида ижтимоий ҳаёт тартибларидан қаноатланмаганини кўрсатиб турадилар.

¹ Огаҳий. Таъвизул-ошиқин. 42-бет.

Узгаларга натифотинг айладинг махсус, бу,
Мустваҳиқи лутфу аҳсонинг керакмасму санго.

Сели ғамдин хонавайрон ўлдиму ёд этмадинг,
Айтким, бу хонавайронинг керакмасму санго.

Оғаҳий, ҳолинг кўриб донм тағофил қилғосен,
Шоирн донойн давронинг керакмасму санго¹.

Ўтмишдаги ҳамма улуғ зотлар сингари Оғаҳий ҳам «замона зулми» остида фарёд чекишга мажбур бўлса-да, у ўз мақсадларидан, муқаддас ниятларидан асло қайтмади. Оғаҳий ҳам Алишер Навоий изидан бориб, «келгуси наслар»га умид боғлади, истиқбол орзуси билан яшади. Шундай қилиб, Оғаҳий поэзиясида уни ўз замонасидан жуда баландликларга кўтарадиган ва келгуси замон кишиларига ҳамоҳанг ва яқин қиладиган романтика пайдо бўлди. Оғаҳий поэзиясининг кучини ва қудратини намойиш қиладиган бу мотив қуйидаги байтда образли ифода этилган:

Келгил, эй ўтлуғ кўнгил, эски чопонга қониъ ўл,
Ким ҳамиша жисмига кулдин қилур ажар либос.

Бўлма маҳзун, Оғаҳий, сен доғи урён қолмагунг,
Журм эли халқ лутфидин кийган чоғи маҳшар либос².

Ўз замонасида «чўғ»дек «кул кийими» остида ётишга мажбур бўлган Оғаҳий ўзининг «ўтлуғ кўнгли»га «маҳзун бўлма!» деб хитоб қилар ва ҳақиқий кунлар келишига ишонч билдирад экан, бу шоирнинг истиқболдан берган зўр башорати эдики, у орзу қилган кунлар чиндан ҳам бизнинг бахтли замонамизда, меҳнат ва санъат тантана қиладиган коммунизм замонасида вужудга келди.

Ғулom Каримов,
профессор, филология фанлари доктори.

Субутой Долимов,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, доцент.

¹ Оғаҳий. Таъвизул-ошиқин. 20-бет.

² Шу китоб, 89-бет.

ДЕБОЧА

Бу нокомлиғ майдонининг саргаштаси ва нотамомлиғ биёбонининг лаб ташнаси ва маломат майхонаси бодахўри ва малолат вайронасининг хоксори ва ишқ кўчасининг девонаси ва дард хайлининг ҳамдам ва ҳамхонаси. Қитъа:

Тун-кун ишқ ўтининг мубталоси,
Балоу дард элининг ошноси,
Муҳаббат ичра дам урғон вафодин,
Вале айрилмагон бир дам балодин.

Аъни фақир, ҳақир, қасируттақсир, аъжази ибоди маликил ваҳҳоб, Муҳаммад Ризо Мироб — ал мулаққаб бил Огаҳий ибни Эрниёзбек буродарзода ва даст парвардаи Мунис мироб гафаруллоҳ сайётил аъмолахум ва заид хасанотул афъолахум.

Ўз саргузаштин бу навъ афсона била арзга етукурур ва ўз аҳволин бу янглиғ тарона била маоний аҳлиға бил-гурурким, фақир абан анжад Хоразм мамлакати султонларининг давлатхоҳ умароси зубдаларидин ва ўзбакия тавоифининг юз дудамони умдаларидин мироблиғ мансаби олийсиға мансуб ва садрнишинлик мартабаи мутаолийсиға мансубдурман. Шабоб айёмининг авонлидаким умрим боғининг навбаҳори ва ҳаётим навбаҳорининг нав шигуфта лозвори эрди. Фазлу камол иктисобиға майлу рағбат кўргузиб, мадрасанишинлик расмин ихтиёр қилдим ва ҳар ердаким фузало ва шуаро хайлининг мажмаъ ва мажлиси бўлса, аларнинг хизматига бормоқни ўзимга вожиб ва лозим билдим. Қитъа:

Қадам айлабон илм йўлида бош,
Хунар касбида айлар эрдим талош.

Не тунлар манго хоби роҳат эди,
Не кунлар замоне фароғат эди.

Аммо ҳануз илм қавоиди чошнисидин ком ва фазл қавонини лаззатидин баҳраи тамом ҳосил қилмасдин бурун жаҳон ғаддорнинг гуногун жафоси ва чархи кажрафторнинг ранго-ранг балоси сар вақтимға етушти ва рӯзгор андуҳи шиддатининг оғир юки тоғ янглиғ бошим устига тушти ва сипоҳигарлиғ яроғин тузмак ташвишиға дучор ва сипаҳдорлиғ мансабининг шуғли занжириға гирифтор бўлдим. Гоҳо мотамдорлиғ таҳассуридин афсурда ва гоҳо сўгворлиғ тафаккуридин пажмурда ва гоҳо авқот гузорлиғ асбоби саранжомининг фикри била бошимда қаро қайғу ва гоҳо сипоҳдорлиғ олотининг таҳийяси қайғуси била кўзимга жаҳон қаронғу ва гоҳо подшоҳ хизматининг тараддуди била кўнглаумда минг ғам ва гоҳо вазир мулозаматининг тажассуси билан жонимда юз алам. Маснавий:

Кичикликдин тушуб бошимға кулфат —
Замоне бўлмадим беранжу меҳнат.

Қолиб ёлғуз туман андуҳ ичида,
Миҳандин лашқари анбуҳ ичида.

Ишим бекаслик ичра бўлди мушкил,
Муродим бўлмади ҳеч ишда ҳосил.

На ишким бўлса муҳлик ғамға боис,
Фалак қилди менинг шаънимда ҳодис.

Кўнгулда ер тутуб юз навъ қойғу,
Бўлуб кўзга ёруғ олам қаронғу.

Туман минг ғамға топдим мубталолиқ,
Фароғу айшу роҳатдин жудолиқ.

Ғаҳи кўнглаумга тушти ишқ сўзи,
Балоу дард бўлди жонға рўзи.

Ғаҳи ҳижрон ғами бошимдин ошди,
Фигонимдин фалакка ўт туюшти.

Бўлуб хуллас ғамим ондин фузунроқ,
Ки шарҳидур ниҳоятдин узунроқ.

Қалам урмоқда охир келди ожиз,
Ки етмак йўқтурур итмоми ҳаргиз.

Аммо рўзгор ташвишотидин ва тааллуқ тасдиотидин андак фориг бўлгон ва фурсат топгон вақтларда камоли шавқ ва ихлос била гоҳо уламоий изом хизматларига рағбат била бориб нуктадонлиғлари шарбати лаззатидин ширин ком бўлуб баҳраи тамом олур эрдим ва гоҳо шуаройи дониш илтизом суҳбатларин суръат била охториб, китобхонлиғлари вақтидин ҳаззифофир олиб, руҳ афзо иборатларига қулоқ солур эрдим ва гоҳо ҳаққоний обидалар савмааси зиёратиға ихлос била юз уруб муборак суҳбатлари жаннатининг гулларидин файзу футуҳ ройиҳасин топор эрдим ва гоҳо риёи зоҳидлар хонақоҳи бозориға карҳан ўзимни еткуруб мажлислари кудуратининг губоридин ихлос ва эътиқодим чеҳрасиға шак ва райб пардасин ёпор эрдим. Ва гоҳо мажнунвор ошиқлар мажмаиғаким, фано майхонаси ондин иборатдур, майлу рағбат била дохил бўлуб зебо машраблари нашъасидин ишқ жомининг бодаси кайфиятин ҳосил қилур эрдим. Ва гоҳо пари рухсор машшуқлар базми висолиғаким, жаннатул маъво ондин ишратдур, шавқу муҳаббат била восил бўлуб дилкушо суҳбатлари гулшанидин ком ва ишрат гулларин териб кўнгул комича маҳзуз ва масрур бўлур эрдим. Маснавий:

Этак сончиб белимга чусту чолок,
Қадам ҳар йўл сори урдим тарабнок.

Қўлумдин шавқ олиб ихтиёрим,
Тамоми кўй аро тушти гузорим.

Етурдим ҳар жамоатға ўзимни,
Очиб ибрат била ҳар ён кўзимни.

Борининг ҳолидин бўлдим хабардор,
Аён кўнглумга бўлди барча асрор.

Ушбу сайр асносида ҳар тоифанинг ҳолига лойиқ ва ҳар жамоанинг афъолига мувофиқ бир мазмун шоҳидининг хаёли хотирим кўзгусига хутур қилса эрди, гуногун иборатлар била рангин назмлар либосин кийдуруб, дилкаш суратлар била халойиқ назарида намоиш берур эрдим ва ҳар бирининг рангин рухсори ва мушкин гисуси тамошосидин шавқ ва дард аҳлининг шайдо кўнгуллариин волалиғ ва асирлиғ мақомига еткурур эрдим, андоққим, шавқангиз ғазаллар ва мавъизаомиз қасидалар ва муҳаббат асар рубоийлар ва диққатпарвар маснавийлар ва базм аро мухаммаслар ва руҳафзо мусаддаслар назм силкига чекиб бир неча қоғоз пораларга мусаввада қилур эрдим. Аларнинг кўпроғи халойиқнинг тиллари азкориди мазкур, кўнгуллари авроқида мастур бўлуб, олам атрофи ва фалак ақториди қуёш янглиғ шуҳрат тутуб, акобир мажолисида рутбул — лисон ва асоғир маҳофилиди вирди забон бўлур эрди.³ Тоқим алардин баъзининг мусаввадаси жуздонди пинҳон қолиб, баъзининг мусаввадаси бепарволиғим сабабидин ҳар тарафга сочилиб, нобуд ва паришон бўлур эрди. Тоқим айём тасорифи ва аъвом табодили била бир неча замон ўтти. Жаҳон халойиқига масаррат ва беҳжат ҳангоми етти. Малики маннон июноти била Хоразм диёрининг фирдавс базм мамлақати ҳазрати хилофат паноҳ, салтанат дастгоҳ, сипеҳр рифъат, хуршид мартабат, Искандар нишон, Сулаймон макон. Қитъа:

Шаҳиким, тил эмас васфиға қодир,
На бир тил, минг тил ўлғай лолу қосир.

Киши бир ерда умри бўлса сокин,
Добон васфин тамом этмак на мумкин.

Бонсус саховат вал адолат ворисул мамлакат ва салтанат... абул музаффар вал мансур Сайид Муҳаммад Баҳодирхон... қўлиға кирди ва ул мамлакатга подшоҳона сиёсат ва мулукона адолат била ўзга янглиғ зийнат ва низом берди ва ҳар тоифани ўз ҳолиға кўра марҳамат ва навозишлар била хушдил ва баҳраманд ва ҳар жамоани ўз мартабасиға яраша макрамат ва бахшишлар била хуш ҳол ва хурсанд қилди. Хусусан уламо ва фузалого ўзгача тарбият қилиб, қадру манзилатлариға баландлик еткурди ва шуаро ва зурафоға бошқа турлук тақвият еткуруб, рифъат ва фаҳоматлари бошин фалак гунбази авжидин

тшүрди ва ҳар шеър силасига гуногун ганжлар инъом этти. Тоқим муборак асрининг шуароси давлат ва сарватда Қорунлиг⁴ даражасига етти. Бу жиҳатдин аксар фузало шеър айтур ишига иштиғол кўргузур эрдилар ва гарро қасидалар ва диққатнамо ғазаллар кеча ва кундуз фикру хаёл этиб назм силкига киргузур эрдилар. То бу васила била ул ҳазратнинг кимё асар назарига манзур ва подшоҳона иноят ва илтифотлари била маҳзуз ва масрур бўлур эрдилар. Ва бу фақири ҳақир ҳамким, бу улуғ хонадоннинг қадими бандаси ва бу баланд остоннинг самимий сарафкандасидурман, ул ҳазратнинг хисравона илтифотиға ихтисос топиб, фармони вожибал изъом мужиби била гоҳо шавқ анғиз қасидалар ва гоҳо шаҳд омиз ғазаллар ва гоҳо шакар рез мухаммаслар хаёл этиб авроқ сутуриға битар эрдим ва хидевона мароҳим ва атоёсидин улчаким хотирим муроди эрди, етар эрдим. Бу аҳвол асносида ул ҳазратнинг кироми қурратул айни, давлат ва шавкат айвонининг зебу зийнати, салтанат осмонининг дарахшон офтоби ва макрамат уммонининг гавҳари ноёби, шужоат майдонининг баланд камони ва адолат айвонининг олий макони, муруват гулистонининг гули тозаси ва саховат бўстонининг сарви озодаси, фазлу фатонат оби ҳаётининг манбаи ва фаҳму фазилат аҳлининг мақсад ва маржи. Маснавий:

Шараф авжининг меҳри зоти онинг,
Қуёшдин ёруқроқ сифоти онинг.

Шаҳи дин паноҳ кўнглининг қуввати,
Эрур тахтию мулкининг зийнати.

Юзида аён тоби анвори ҳақ
Сўзида баён жумла осори ҳақ.

Вужуди адолатға мазҳар келиб,
Намуди саховатға масдар келиб,

Шужоат бўлуб зотининг лозими —
Саодат келиб дарғаҳи ходими.

Агар айласа адл расмин аён,
Бўлур бандаси юз Ануширвон.

Ва гар худ саховатға очса илик,
Қилур Ҳотаму Миан анга бандалик.

Шужоатда гар олса қўлга қилич,
Тўла қон бўлур шерн гардунга ич.

Ғазаб бирла гар олса қўлга табар,
Неча пора бўлғуси адуға жигар.

Етиб қаҳридин бим Баҳромға,
Бўлуб муддао қулуқи Сомға.

Эрур ҳайбатидин фалак музтариб,
Бўлуб қулуқин қилғоли муртакиб.

Жанобида човушлиқға келиб,
Ўзин хизматиға муҳайё қилиб.

Қўшоб белига қаққашондин камар,
Олиб илгига моҳи навдин табар.

Ҳам айлаб қадин иззу таъзим ила,
Хиром айлабон арзи таслим ила.

Қилиб хизматини дилу жонидин,
Даме чиқмойин тахти фармонидин.

Тўлуб адли бирла замину замон,
Бўлуб баҳраманди макину макон.

Жаноби жаҳон аҳлининг маржини,
Рикоби зафар меҳрининг матлаи.

Чу бўлди кафидин жавоҳир фишон,
Бўлуб шармсори ҳама баҳру кон.

Юзи билгуруб салтанатдин асар,
Сўзи еткуруб макрадатдин хабар.

Саодат бўлуб талъатидин аён,
Жалолат бериб ҳайъатидин нишон.

Қуёшдек муалло келиб зот ила
Бори элдин аъло камолот ила.

Бўлуб воқиф кўнглига барча улум,
Қилиб илм эли теграсига ҳужум.

Агарчи эрур баҳри фазлу ҳунар,
Вале кўб бўлуб шеърдин баҳравар.

Тоғиб шеър онинг шугли бирла ривож,
Бориб барча шеър аҳлидин ихтиёж.

Бўлуб фазл ила лутфидин аржуманд,
Бори аҳли офоқ аро сар баланд.

Кўруб жумла инъому эҳсонини,
Кўнгул хоҳишича тоғиб комини.

Очарлар туну кун дуосига тил,
Адаб бирла мадҳу саносига тил.

На ёлғиз бўлуб фазл эли шодмон,
Эрур лутфидин шод аҳли жаҳон.

Паямбар насаб сарвари кинот,
Скандар ҳасаб зоти олий сифот.

Утиб рифъати авжи хуршиддин,
Фузун шавкати Сому Жамшиддин.

Зиҳи зоти олию воло табор-
Ки, даҳр ичра шаҳзодан комкор.

Бўлуб маснади давлат узра муқим,
Шариф исми Султон Муҳаммад Раҳим.⁵

Ҳамиша тоғиб комин ул отдин,
Мудом ўлсун эмин балиётдин.

Қуёшдек бийик зоти топсун камол,
Вале кўрмасун инқилобу завол.

Фузунроқ бўлуб дам-бадам давлати,
Баланд бўлсун овозау савлати.

Илоҳи бериб борча комин онинг,
Баланд айла жоҳу мақомин онинг.

Тутуб шод они жоми давлат била,
Муродини бер айшу ишрат била.

Ўтур чархдин рифъати поясин,
Етур дарҳга адлининг соясин.

Жаҳон борича умрин эт пойдор,
Замон борича жоҳин эт барқарор.

На эрса муроди они ҳосил эт,
Нега эрса майли они восил эт.

Қачон Огаҳий айлар эрса дуо,
Етургил малоикдин омин анго.

Ҳамиша ул жанобнинг шарофатлиғ одати уламо ва фузало зумрасиға навозиш ва марҳамат кўргузмак, хусусан шуаро ва зурафо жамаоиси шаънида бахшиш ва тарбият русумин тузмакдур. Лиҳозо аксар уламо ва фузало ва шуаро ул жанобнинг биҳишт оини мажлисиға фазлу дониш василаси била йўл топиб илтифот ва ихсоноти неъмотидин маҳзуз ва баҳраманд бўлуб субҳу шом, балки алалдавом дуойи давлатиға машғул ва машъуфдурлар. Фақир доғи гоҳо сидқу ихлос бошидин қадам қилиб, ажзу инкисор тарийқаси била гардун мадор остонининг хизматиға ўзимни еткуруб, дуойи давлат қилур эрдим. Махсусона мулоқот ва муҳиббона илтифотларин ўз ҳақимда шомилроқ балки комилроқ топиб, ўзга фузалодин кўпроқ хушҳол ва хуррам бўлур эрдим. То бир кун мусаввалаларим оросидин бир неча ғазал ва мухаммас ва қасида интиҳоб этиб ва бир неча авроққа тартиб бирла битиб, ул жанобнинг шарофат маоб хизматиға туҳфа йўсунлуғ еткурдим. Қитъа:

Ўйлаки чеккай киши қатрани уммон сори,
Йўқ эса бир сабзани тоза гулистон сори.

Йўқки ғалат айладим, ўйлаки бир хаста мўр,
Чеккуси пойи малах туҳфа Сулаймон сори.

Ул жаноб ҳамул авроқни муборак илгига олиб тамошо қилғоч девоналар ҳашву лағвидин оқиллар фараҳ то-

пиб кулгандек, паришон мазмунлар мутолаасидан лутф оро лабиға табассум, балки хандонлиғ ва мусаффо кўнглиға масаррат ва шодмонлиғ етишиб, марҳамат ва шафқат ғоятидин фақирғаким, қарилиғ меҳнати сабабидин ва ҳодисот шиддати боисидин шеър фикр этарга табиат ва ҳавсала қолмамиш эрди, шавқ ангиз ғазаллар айтурға кўп тарғиб ва таҳрис қилди. Маснавий:

Менингдек ожизу ошуфта аҳвол,
Қарилиғ дарди остида қади дол.

Йигитдек қолмагон табъида қувват,
Чигитдек бўлмагон фикрида диққат.

На янглиғ эмди фикрат айлай олғай,
Ғазал айтурға журъат айлай олғай.

Керак бу ишда хуш табъу қавий дил,
Манга лекин бу ишдур асру мушкил.

Аммо ул жанобнинг илтифоти мадади била кўнглумга қувват ва табъимга журъат ҳосил бўлуб, яна фикру хаёл гулистониға майлу рағбат била кириб, ондоғи қолгон ва қочқон гул ва райҳонларни табиат этагига териб, гоҳо мавъизаангиз ва насиҳатомиз ва гоҳо маъшуқона ва гоҳо ошиқона ғазаллар ва мухаммаслар ва қасидалар тартибига иштиғол кўргуздим. Ва жунун саҳбосидин маст бўлгон девоналардек берабт ва безабт сўзларни хаёл этиб назмга киргузмак расмин туздим. Қитъа:

Сўзим берабт эса, эй хуш аҳли, қилмонгизлар айб-
Ки, мандурман базе ҳам ожизу девона ҳам фартут.

Нечук маъни тиларсиз ўйла мажнуннинг каломидин-
Ки, ул ажзу кухулат бодасидин масту ҳам мабхут.

Ва гоҳо ушбу берабт музҳикотдин бир неча абётни ёзиб ул жанобнинг жаннат интисоб мажлисиға бориб кимё асар назариға еткурур эрдим. Ва онинг малоҳатпарвар тилидин неча навъ таҳсин ва офаринларни эшитиб, ниҳоятсиз шод ва хуррам бўлур эрдим ва бир неча мuddатдин сўнғ бир кун фақирға иноят назари била боқиб, дилна-

возлиқ юзидин хитоб қилиб дедиким: «Борча мусаввадалардаги ва баёзлардаги ва ўзга ерлардаги паришон бўлган шеърларингни жамъ этиб, девон суратида тартиб бергил ва онга дебоча ҳам ёсоб сўнгра айтилгон ашъорингни доғи ҳамул девонда ўз маҳалида рақам силкига гавҳар янглиг тергил. Нединким кишидин то қиёматгача боқи қолотургон ёдгор ва фарзанди саодатосор яхши сўздурким, онга замон ҳаводисининг офоти зарари асло етушмас ва даврон инқилобининг ғубори асари ҳаргиз аҳволи бошига тушмас. Ва вужуди адам қисватидин муарро ва бақоси фано тухматидин мубарродур. Алқисса сўз мартабаси ниҳоятсиз баланд ва сўз аҳли ҳамиша азиз ва аржуманддурлар. Маснавий:

Бўлбурдур шеър яхшилар шиори,
Жаҳонда то қиёмат ёдгори.

Кишига шеърдин йўқ яхши фарзанд.
Ки, дойим боқи ул фарзанди дилбанд.

Сўзингдур ўзга сўзлардин зиёда,
Сенга фарзанд бизга хоназода.

Аларга қилмагил бемеҳрликлар,
Аён эткил кушода чеҳрликлар.

Раво кўрма аларга дарбадарлик,
Ятимосо ҳамиша навҳагарлик.

Бу янглиг қўйма аҳволин паришон,
Юрутма ҳар тарафда зору гирён.

Алар ҳаққида меҳр ойинини туз,
Борисин йиғнабон девонга киргуз.

Етургил ўз ерига ҳар бирини,
Шаба бирин дема, гавҳар бирини.

Ёмон деб солмоғил бирни назардин-
Ки, фарзанд ўлғуси пора жигардин.

Неча яхши аро бўлғай ёмон ҳам,
Тумон буғдой аро бўлғай самон ҳам.

Агарчи очилур юз гул чамандин,
Ва лекин чораси йўқтур тикандин.

Неким шеъринг эса борини жамъ эт,
Карам айлаб, бори фарёдиға ет.

Ул жанобнинг мундоғ саодат маоб ва давлат интисоб
хитобин эшиткач, фақирда асло ибо ва имтиноъ этку-
дек журъат ва ҳеч навъ узр айтурга қувват қолмади.
Қитъа:

На тоқат қолғой андоқ заррағаким,
Анга нурини солмиш меҳри рақшон.

На қолғой ихтиёр ул қатрағаким,
Они дарбар қилибдур мавжи уммон.

Алқисса бу амри шарифни алмаъмуру маъзурун ҳа-
диси муқтазоси била қабул этдим. Ва дуо қилиб ул жа-
нобнинг ҳузурни комилуссуруридин туруб гоятсиз хуш-
ҳоллиқ била ўз кулбам гўшасиға етдим. Мусаввада тарад-
дуди ва тоза шеър тафаккури бодасин ичиб, гоҳо ўзимға
келдим, гоҳо ўзимдин кетдим. Ва ҳар ҳол била неча муд-
датлар кўп меҳнат ва машаққатлар чекиб, аксари ашъо-
римни жамъ этиб девон суратида бир неча авроқ сутуриға
битдим. Чун борчаси дарди ишқ ўтининг ҳарорати била
оғишта ва шавқу муҳаббат асарининг сирояти била си-
ришта ва ошиқлар гамининг таскиннига сабаб ва дардманд-
лар аламининг таҳфифиға мужиб эрди. Ложарам агар ишқ
ва дард аҳлининг қўлиға тушса, таъвиз янглиғ ихлослари
бўюнлариға осиб, иззат била асрар эрдилар ва мутолаа
қилиб, шавқ ангиз мазмунлари дорусидин ишқ беморлиқни
маразиға навъи шифо топор эрдилар. Ушбу муносабат би-
ла бу саодат нишон девонни «Таъвизулу-ошиқин» исми
била мавсум қилдим⁶ ва ҳар навъ бўлса шаҳзодаи за-
моннинг муборак амрининг қабулинким ҳақиқатда икки
оламнинг олий даражалариға етишмакка сабабдур. Ҳим-
матим зиммасиға лозим ва мутаҳаттим билдим. Эмди до-
нишманд фузало ва диққат пайванд шуаронинг лутф ва
муруватларидин тарассуд ва таваққуъ улким, фақирнинг
узриға қулоқ солиб ва ҳолиға тараҳҳум қилиб, айбўш-
лиғ кўргузгайлар ва бу нусханинг ҳар сатрида бузқ
иборат кўрсалар, ислоҳ бериб, қондаға мувофиқ тузгай-

лар ва фақирни дуойи хайр била ёд ва руҳимни ҳамул дуо
такроридин масрур ва шод қилғойлар. Қитъа:

Ҳар ким ўқуса, дуо била ёд этгай,
Руҳимни бу ёд этмак ила шод эткай.

То тангри анинг бу карами борасида,
Жойини икки жаҳонда обод эткай.

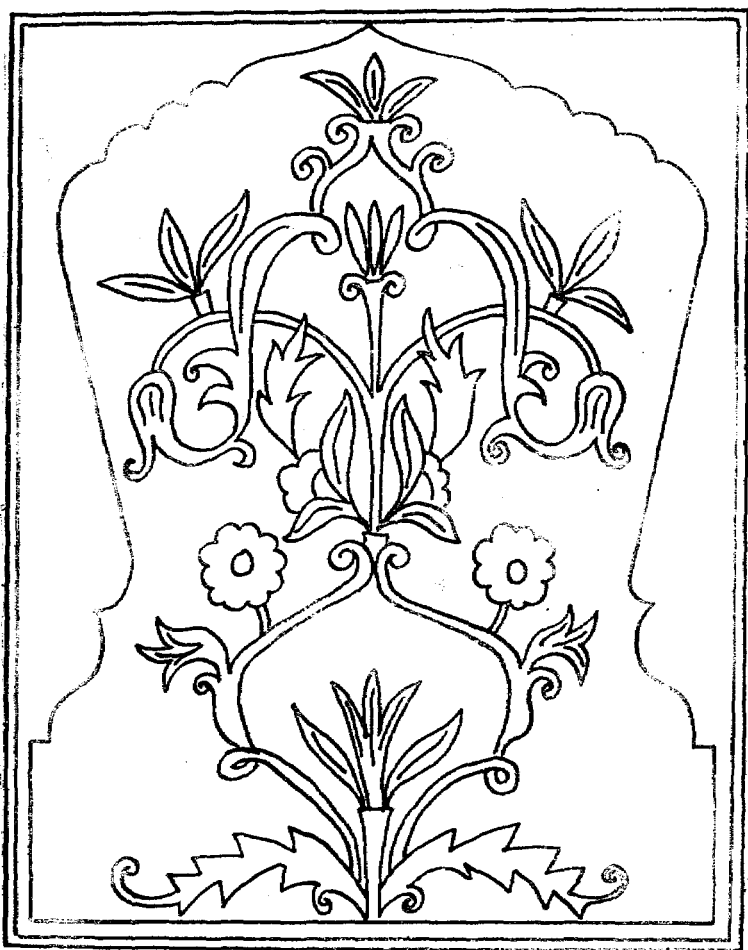
...бас шеър бир неъматини замодурким тангри таоло уни
ҳар кишига ато қилмоғишдур ва уни айтмоқ ҳунари ҳар
кимнинг қўлидин келмағишдур ва шеър шоирнинг иззат
ва давлат неъматини ҳосил қилмоғиға сабаб, балки икки
дунё манзилати саодатиға восил бўлмоғиға боисдур.

ФАҚИРНИНГ ТУРКИ ТИЛИ БИРЛА ТАРЖИМА ҚИЛҒОН КИТОБЛАРИ

«Равзатус сафо»нинг⁷ иккинчи дафтаридан Чаҳорёри изом воқеаси ва учинчи дафтари. Ва «Нодирнома»⁸ ва «Зафарнома»⁹ ва «Зубдатул-ҳикоят»¹⁰ ва «Мифтахуд-толибин»¹¹ ва «Аҳлоқул муҳсини»¹² ва Восифий ва «Насиҳатномаи Кайковус» ва «Саламону Ибсоли Жомий» ва «Гулистони Саъдий» ва «Баҳористони Жомий» ва «Равзатус сафойи Носирий»нинг бир дафтари. Ва «Далоилул хайрат шарҳи» ким, рум туркисидин чигатой тилига ўтқарилди ва «Тазкирайи Муқимхоний» ва «Табақоти Акбаршоҳий» ва «Ҳафт пайкари Низомий» ва «Ҳашт биҳишти Хисравий» ва «Юсуф Зулайхойи Жомий», «Шоҳу гадои Ҳилолий»ким, манзум бўлди.

ФАҚИРНИНГ ЎЗ МУСАННАФОТИДИН

«Риёзуд-давла»ким, Оллоқулихон воқотиға муштамилдур, «Зубдатут-таворих»ким, Раҳимқулихон воқотиға муштамилдур ва «Жомиул-воқиот» ким, Муҳаммад Аминхон воқотиға муштамилдур ва «Гулшани давлат» ким, Сайид Муҳаммадхон марҳумининг воқотиға муштамилдур, «Иқболи Ферузий» ким, Муҳаммад Раҳимхон дома иқболанинг муборак воқотиға муштамилдур ва девони туркийким «Таъвизул ошиқин»ға мавсумдур. Қасоиди ва рубоъиёти ва маснавиёти ва ғазалиёти форсий.

Ғазалар

АЛИФ РАДИФИ

АЙШУ ТАРАБ ПАЙДО

Зиҳи жонларга васлинг шавқидин айшу тараб пайдо,
Гаҳи дарду фироқинг хавфидин ранжу тааб пайдо:

Эди ишқингга жонлар мубтало ул чоғдаким эрди,
Не тан, не танда бош, не бошда юз, не юзда лаб пайдо.

Чу мазҳар айладинг оламни ҳусни бемисолингга,
Бу кўзгу ичра бўлди неча нақши булъажаб пайдо.

Биров ҳусн ичра топти сарвдек оройиши қомат,
Биров ишқ ичра қилди қумри осо ларзу таб пайдо.

Бировга гул мислик орази гулгун бўлуб ҳосил,
Бировда булбул осо бўлди юз шўру шааб пайдо.

Халойиқ хилқати бир-бирига яксар заруридур,
Эмастур қудратингдин жумла ашё бесабаб пайдо.

Шабу рӯз аҳли оламға вурур бир-биридин нофиъ,
Эмас беҳуда бўлмоқ ҳикматингдин рӯзу шаб пайдо.

Муроди манзилиға восил эткай ҳодийи лутфинг,
Киши гар сидқ бирла айласа саъи талаб пайдо.

Не тонг огоҳ бўлса Огаҳий ишқинг сиринким,
Онга беҳуда эрмас осмондин бу лақаб пайдо.

ИШҚИНГ УТИҒА

Эй борча улус хотири асрориға доно,
Сандурсан алар мушкили ҳаллиға тавоно.

Кайфияти зотингға тафаккур нечук айлай,
Ким ожиз онинг даркида юз оқилу доно.

Ҳеч ким хати авроқи камолинг ўқуй олмос,
Ҳар неча эса лавҳи фалак сатриға хоно.

Оламки эрур доираи илминга марказ,
Бир қатра дурур ғарқа муҳит ичра ҳамоно...

Ушшоқ тани жони эрур бодан васлинг,
Лутф айлау жон еткур ўлук жисмима жоно.

Чун Огаҳий кул бўлди ёна ишқинг ўтиға,
Ёндурма тамуғ ўтиға, ё раб, они ёно.

ЕР ҲАМДАМДУР МАНГО

Чун бу кун ул ҳусни шоҳи ёр ҳамдамдур манго,
Гуйё мулки жаҳон яксар мусалламдур манго.

Давлати васлидин эл ичра Сулаймонлиғ топиб,
Ҳалқаи бахти қави илкимда хотамдур манго.

Жоми Жамға илтифотим бўлмаса йўқ айбким,
Косан базми висоли соғари Жамдур манго.

Истабон жаннатниким, ул гул баҳори ҳуснидин,
Базми ишрат гулшани сарсабза хуррамдур манго.

Сарбаланд ўлсам ажаб эрмас бани одам аро,
Ким муайян ул сарафроз насли одамдур манго.

Ишқ мулки шоҳиман, ишқ аҳлидурлар чокарим,
Токи ёр аҳсонидин шаъну муаззамдур манго.

Әй фалак, ҳар кун манга арз этма хуршидингниким,
Ул қуёшнинг меҳри афзунроқ дамо-дамдур манго.

Чун манга лутф айлаб ул марғуб олам бўлди дўст,
Варча олам аҳли душман бўлса не ғамдур манго.

Отаҳий, ул ой қилибму илтимосимни қабул,
Е мутен ҳукм жумла аҳли оламдур манго.

САНГО

Эй қилиб тангри карам рутбаи меърож санго,
Ерубон нури набувват била минҳож санго.

Сансан ул шаҳки, сипоҳинг бўлубон хайли русул,
Шоҳу дарвеш икки оламаро муҳтож санго.

Чун фалак сори азимат ўқинг отдинг, бўлмади,
Қоба қавсайн ҳадаф хонаси омож санго.

Лимаъоллоҳ сарири бўлуб оромгаҳинг,
Келди ул тахт уза ҳиддат гулаҳи тож санго.

Бергали зебу зиё саҳни шабистонингга,
Зоти ҳақ нури бўлуб машъали даҳҳож санго.

Ташна лабларға не ғам ҳашр биёбони аро-
Ки, эрур лутфу карам қулзуми маввож санго.

Меҳри лутфидин онинг заррача партав басдур,
Оғаҳий дуд гунаҳ бўлса шаби дож санго.

ПАЙМОНА САНГО

Эй бўлуб ою қуёш шишау паймона санго,
Соқийй базм тараб давлати шоҳона санго.

То абад нўш қил иқбол майин комингча,
Бўлубон ғайрати фирдавс тарабхона санго.

Ҳар кеча роҳат жовид уруси бўлсун,
Гўшаи базминг аро дегувчи афсона санго.

Давлатинг шамъи бўлуб улчаки, коминг равшан,
Бўлсун асноф халойиқ ҳама парвона санго.

Банданг ўлсун кўрубон ўлтурушунг шоҳона,
Бу жаҳон ичра бори оқилу девона санго.

Бўлсун офоқ ичида барча улус қурбонинг,
Ошно гар худ эрур, йўқ эса бегона санго.

Хўблақ авжиға чиқгон қуёш осо кўбдур,
Рутбада ўхшағувсидур пари уммона санго.

Ҳақ камолингни фузун айлабон этсун то ҳашр,
Санга рўзи тарабу айш мулукона санго.

Огаҳий ҳолиға раҳм айлаки кўб йиллардур,
Дегувчи мадҳу дуо шоири фарзона санго.

БИЙИКДУР МАҶОМ АНГО

Ул сарвари замонки, бийикдур мақом анго
Қад хамдурур фалак қилибон эҳтиром анго.

Жоҳу жалоли ўйлаки олий жанобида,
Таъна урар фалакка камина гулом анго.

Чекса масоф аро яна кирмас наёмига,
Аъдо сипоҳи қонини тўкмай ҳисом анго.

Илёсу, Хизр ҳамраҳи иқболу бахтдек,
Давлат била қою тараф ўлса хиром анго.

Зиҳни дақиқ ўйлаки борча улумаро,
Қолмас очилмай олида муғлақ калом анго.

Эҳсону лутфи бирла топиб баҳра аҳли даҳр,
Қилмоқ дуо озорнинг ишидур мудом анго.

Ё раб, инояту карам айлаб, насиб қил,
Умри давому мартабаи мустадом анго.

Кўнглин ҳамиша хуш тут онинг, ҳосил айлабон
Икки жаҳонда не эса, коми маром анго.

Қил Огаҳий дуосини мақбул-мустажоб,
Ким иш дуою давлат эрур субҳу шом анго.

КҮНГЛУМА ЕТКУР САФО

Е раб, ул хилватки, ушшоқ аҳлидур маҳрам анго,
Дохил эт маҳзи карамдин бу ҳазинни ҳам анго.

Жисмим ул бори амонатни чекарга қил қави-
Ким, азал майдонида ҳомил эди одам анго.

Жонни ишқинг домига банд айлабон, озод қил-
Ким, ҳаво занжирини нафс айламиш маҳкам анго.

Кўнглума еткур сафо базми ҳақиқат жомидин,
Ким мажоз ичра кудуратлар етурмиш ғам анго.

Тил сўзи беҳудагўлик сарфи бўлди умрлар,
Эмди афзун айла зикринг шавқини ҳар дам анго.

Чекти бош нахват ҳавосига ниҳоли қоматим,
Лутф этиб бори тавозиёдин етургил ҳам анго.

Қатра кўз абридин оқмай тоатим боғи қуруб,
Вақт эрур ашки надоматдин етурсанг нам анго.

Кимга ким қилсанг назар мотам анга сур ўлғуси,
Кимни манзур этмасанг сур ўлғуси мотам анго.

Оғаҳий бечорани бир лутф ила шод айлагил,
Ким ҳужум этмишдур андуҳу ғами олам анго.

РАҲМАТ САНГО

Мунчаким, эй дил, етушти ҳажридин заҳмат санго,
Узмадинг ҳаргиз умидинг васлидин, раҳмат санго.

«Ёр васлин айларам — дединг — талаб жон борича»
Топғасан кому муродинг гар будур ҳиммат санго.

Олдинга ғайратни қалқон этдинг, асло етмагай,
Тийри борони ҳаводисдин дами офат санго.

Сабрни қилдинг шиоринг эмди эрмастур ажаб,
Айшу ишратға бадал бўлса ғаму кулфат санго.

Ишқ аро Фарҳод ила Мажнунға ҳаргиз етмади,
Мунчаким етди фалакдин дард ила меҳнат санго.

Нӯш этиб жоми ҳақиқат, доим ўлғил тоза руҳ,
Ҳам сафоли нафс ўлурға бўлмасун рағбат санго.

Тангриға айлаб таваккул, қил қаноатни шиор,
Икки оламда керак бўлса агар иззат санго.

Ранжлар тортиб туву кун, ҳосил этсанг ганжлар,
Борчаси сандин қолиб, ҳамраҳ борур ҳасрат санго.

Бағринга тиш беркитиб сабр айла жуъу фоқаға-
Ким, ўлум яхши егандин нон чекиб миннат санго.

Борди навбат бирла оламдин бори ҳамроҳлар,
Йўл яроғин тутки, эмди етгуси навбат санго.

Оғаҳий, жаҳд эт, мусоҳиб бўл ҳақиқат аҳлиға,
Тобакай бўлғай мажоз аҳли била улфат санго.

ЖОВИДОН АНГО

Ҳар кимки фақр гўшаси бўлмиш макон анго,
Хотир ҳамиша даҳр ғамидин амон анго.

Сайр эт фано тарабғаҳини, эй кўнгулки, ул
Бир боғдурки, етмагай асло хазон анго.

Киргил васиъ ер тиласанг ажз мулкига-
Ким, бир камина қаср дурур осмон анго.

Дайри қаноат ичра мудом ул муқимким,
Лабрез жоми роҳат эрур жовидон анго.

Бир судманд пешадурур хоксорлиғ -
Ким, ҳодисоти даҳр етурмас зиён анго.

Осудалиғ мақоми эрур хилвати фано,
Юз жон бериб етушсанг эрур ройигон анго.

Ҳар кимки даҳр шоҳлигин айлади ҳавас,
Бордур насиб ғуссаи фикри жаҳон анго.

Султондур ул гадоки бузуқ кулбаси аро,
Осудадур топилса бирор пора нон анго.

Ё раб, хумул гўшасида Оғаҳийни қил
Андоқ адамки, қолмасун асло нишон анго.

ДАҲР БОҒИ ГУЛЛАРИ

Ул пари гисусиким тушмиш саросар тоб анго,
Юз кўнгул қайди учун ҳар тоби бир қуллоб анго.

Лаъли рангини фараҳ афзо такаллумлар била
Хуққан ёқутким, тўлмиш дури сероб анго.

Кўзи бир сайёдим, қош ёсию кирпик ўқи
Жон қушин сайд эткали бўлмишдуру асбоб анго.

Тоб топмиш ўзгача ўтлиғ юзи май тобидин,
Қилғоли эмди назора кимда бордур тоб анго.

Муддаи сори боқиб, мандин тағофил кўргузуб,
Оҳким ҳар дам берур ком ўйнабу ўйнаб анго.

Ваҳ на золим эрдиким, раҳм айлабон солмас қулоқ,
Арзи ҳол этсам нечаким ёлбориб, йиғлаб анго.

«Ҳажр шомиди юзинг маҳтобини кўргуз», десам,
Ноз ила дерким: «Керакдур дидаи беҳоб анго».

Даҳр боғи гуллари рангину дилкашдур баса,
Ҳайфким меҳру вафо бўйи эрур ноёб анго.

Жўйбори васлидин сероб ўла олмас дами,
Гарчи кўб муддат бўлубдур Огаҳий мироб анго.

ЧАМАНДА ҒУНЧАЮ ҒУЛ

Кўзинг ҳар ғамзаси юз шўриши маҳшар қилур пайдо,
Лабинг ҳар хандаси минг жўшиши кавсар қилур пайдо.

Шакар демак ғалатдур лаълинг жонбаҳшлиқ ичра,
Қачон Исоу Марям муъжизин шаккар қилур пайдо.

Тирик қолмоқ на мумкин чашми жаллодинг жафосидин-
Ки, ҳар мужгонидин қатлимға бир ханжар қилур пайдо.

Агар ўлтурғали майл айласа жавлангаҳинг гарди,
Чамада ғунчаю гул, болишу бистар қилур пайдо.

Не тонг кўнглум қуши гар етса мақсад ошениға-
Ки, саъю шавқдин учмоқда болу пар қилур пайдо.

Неча комил эса ҳам зоҳид ўзлукдин қутулмаским,
Агар топса ҳаюло жамъият пайкар қилур пайдо.

Жаҳон авзоъи сиррин билмасанг, ол қўлга соғарким,
Бу мубҳам сирни мазмуни хати соғар қилур пайдо.

Фано баҳриға киргил, истасанг икки жаҳон судин-
Ки, ғаввос ўлгон ушбу баҳр аро ғавҳар қилур пайдо.

Кўнгулни, Огаҳий, соф истасанг кул қил вужудингким,
Сафо ул кўзгу ичра ушбу хокистар қилур пайдо.

ГАВҲАРМУ ЭКАН ОЁ

Ул ой бошида тобон гавҳарму экан оё,
Хуршид уза ё раҳшон ахтарму экан оё,

Гисулариму ул юз устида макон эткан,
Ганж узра ва ё икки аждарму экан оё.

Сарв узра келиб хуршид эрканму қарор этмиш,
Ё боши уза олтун афсарму экан оё.

Сўздурму лаби ичра жонбахш ва ё рангин
Соғар аро жон парвар шақкарму экан оё.

Ул лаъли хаёлиму тушкан дили сўзонга,
Ё шуъла аро ахгар музмарму экан оё.

Юз узра табассумлиғ лабларму экан, ёхуд
Жаннат аро мавж урғон кавсарму экан оё.

Ғамзаму экан ул кўз зоҳир қиладур, ё ул
Қотил қўлида буррон ханжарму экан оё.

Доғ узра алифдурму кўксим уза чекмиш ҳажр,
Ё дард сипеҳрида миҳварму экан оё.

Кўнглум йиқилиб ул ой кўйида тура олмас,
Ул зор доғи мандек лоғарму экан оё.

Мастана чиқиб бир шўх, дин аҳлини қирмишдур,
Эй дил, хабар ол бизнинг кофирму экан оё.

Одам қошида иблис эрканму ва ё ёрим
Олида рақиб отлиғ бадтарму экан оё.

Кўнглумму экан онда юз фикр қилур жилва,
Ё орази маънига мазҳарму экан оё.

Бўлмишму жаҳон мулки, Огоҳий, сенга таслим,
Ё шоҳи жаҳон лутфи ёварму экан оё.

КУЗИМГА ЖИЛВАГАР УЛ ЕР

Кўзимга жилвагар ул ёрму экан оё,
Ва ё пари манга дучорму экан оё.

Қуёшмудур кеча кулбам аро тулуъ этмиш,
Ва ёхуд ул маҳи рухсорму экан оё.

Масиҳ нутқиму ўлган танимга жон берган,
Ва ё лаби аро гуфторму экан оё.

Боғишлогон сўз ила хаста жонга юз лаззат,
Ул ойга лаъли шакарборму экан оё.

Юзида қатраи хўйму экан томар, ёхуд
Нужум меҳр уза сайёрму экан оё.

Кўзум ёрутгон ўшул шаҳсувор чобукнинг
Бошида тожи гуҳардорму экан оё.

Кўнгул қушиму экан шавқ ила учуб бормиш,
Йўқ эрса илгида шунқорму экан оё.

Мани карам била масти мудом қилмоқ учун
Қўлида соғари саршорму экан оё.

Вафойи ёр ила мандек муродиға еткан
Бу олам ичра киши борму экан оё.

Забуни зол жаҳонсан кўнгулки бошингда
Лачакму, йўқ эса дасторму экан оё.

Топибдур Огаҳийнинг таъби назм аро қувват,
Муини шоҳи жаҳондорму экан оё.

АҲЛИ ДАВРОН ОЛИДА

Гарчи ҳар ошиққадур юз қадр жонон олида,
Лек ман дилхастага бир итча йўқ сон олида.

Ман на янглиғ ул пари олида топғум эътибор,
Ким рақиби дев сийрат топти унвон олида.

Барча эл мақбул эрур, олида ман мардудман,
Зоҳир ўлмиш билмадим мандин на нуқсон олида.

Бир назар ман нотавонга қилмас ул султони ҳусн,
Мўрлар манзур эрур гарчи Сулаймон олида.

Қилмасам афғон ила дарди дилим иълом анга,
Бир киши ҳолимни демак эрмас имкон олида.

Ман нечук маъқул этай олида чин сўзким, манга
Бовар айлар муддаий не қилса бўҳтон олида.

Айлади юз ваъда, лекин қилмади бирга вафо,
Ваҳки, чиндин афзал ўлмиш барча ёлғон олида.

Эй кўнгул, ҳайвон киби гўлу ҳамоқат пеша бўл,
Одам ўлмоқ истасанг гар аҳли даврон олида.

Ул ситамгар зулми бирла ўлганимни ишқ аро
Огаҳий, арз эт адолат пеша султон олида.

ЕР КҮЙИ ФИКРИДУР

Эй адоу ғамзанг ўқи тутти ер жоним аро,
Бўлса дон ашким еридур чашми гирёним аро.

Кўрмаган эрсанг бало нахли очилгон гулларин,
Қил тамошо тоза доғин жисми урёним аро.

Барқдек куйдургуси етти фалакнинг хирманин,
Ҳар шарориким чиқар кўк сори афғоним аро.

Сабзан меҳнат ародур шабнам дарду алам,
Қатраи ашк онглома ҳар сори мужгоним аро.

Ҳолима раҳм айлар эрдинг бегумон билсанг эди,
Не алам борин дили маҳзуну вайроним аро.

Улгоман остида охир бўйлаким гардуни дун,
Ёғдурур андуҳ тошин байтул аҳзоним аро.

Мониъи ишқ ўлма, эй носих, мангаким дарди ишқ
Мумтазаждур жон киби танда исиг қоним аро.

Ёр кўйи фикридур жаннат гулистони манга,
Қадди ёди нахли тўбий бу гулистоним аро.

Ишқ хуррам марғзорининг ғазоли шўхидур,
Ҳар ғазалким, Оғаҳий, сабт ўлди девоним аро.

ЭЙ СОҚИЙИ ДИЛОРО

Ҳолимға қил тараҳҳум, эй соқийи дилоро-
Ким, эмди манда йўқтур меҳнат чекарга ёро.

Ҳар тун келиб қошимға, очиб юзунг гулини,
Жаннат киби етургил базмимга зебу оро.

Лаълинг наботин айлаб гулгун май ичра мамзуч,
Рангин қадаҳ ичида тут шарбати гуворо.

Соғар туторда айлаб изҳор лутфу эҳсон,
Ширин табассум этгил лаълингдин ошкоро.

То ман қадаҳни олиб таъзим ила қўлунгдин,
Ложуръа нўш айлаб олингда бемадоро

Сархўш бўлуб туну кун ул шаҳ дуосин айлай,
Ким даргаҳида қулдур Жамшид бирла Доро.

Бўлғон дуоси мақбул арбоб фақр ҳаққий
Қил Огаҳий дуосин мақбул кирди коро.

НАВОИЙНИНГ НАВОСИДАН САНГО

Гар етар юз минг алам жавру жафосидин санго,
Эй кўнгул, бил яхшидур ҳижрон балосидин санго.

Жон қачон топғай ўлук жисминг Масиҳ анфосидин,
Қилмаса гар чора лаъли жон физосидин санго

Захминга бутмак эмас мумкинки марҳам ўрнига
Ғамза ўқи етмагунча қоши ёсидин санго.

Ул қаро кўз боқмаса, бахтинг қароси бўлмас оқ,
Бу қаро етмиш онинг кўзи қаросидин санго.

Шоми ҳажрингга саҳар йўқ етмаса то ламъаи,
Орази хуршидининг нуру зиёсидин санго.

Йўқ жунунингга илож аҳли башардинким бу ҳол
Воқеъ ўлмиш бир пари нозу адосидин санго.

Етса гар жавру жафоси, шод ўлиб қилғил қабул,
Гар умид ўлса онинг меҳру вафосидин санго.

Қасди жон ул кўзлар этмиш эмди йўқ чиқмоқ амон,
Бермайин жон ул ики золим аросидан санго.

Қаррилар ҳолига боқ лутфинг кўзидин, эй йигит-
Ким, камоли ҳусн ожизлар дуосидин санго.

Чун қаро ер ости охир бўлғусидур манзилинг,
Бас не осиг гулшани олам сафосидин санго.

Оғаҳийким, топқай эрди сози назмингдин наво,
Баҳра гар йўқтур Навоийнинг навосидин санго.

БУЛ ВАФОЛИҒ ЁР ИЛА

Хўблардиндур ул ой қилмоқда мустасно вафо-
Ким, манийг шаънимда қилмас ҳеч иш илло вафо.

Ул пари жисмин вафо бирла мужассам айламиш,
Гарчи тангри бермамиш ҳусн аҳлиға асло вафо.

Ком сурмак пешадур базми висол ичра манго.
Меҳрибон ёримға бўлди расму одат то вафо.

Кечау кундуз вафодин ойру топмасман они,
Тавъамон туғмишдурур ул ой ила гўё вафо.

Дилраболар гарчи айларлар жафо ушшоқиға,
Дилбарим ҳар дам қилур ман хастаға аммо вафо.

Шукрини найлаб қилурманким, менга ҳар дам иши
Ё карамдур, ё мурувват, ё иноят, ё вафо.

Васлидин ҳар ваъдаким қилди замоне ўтмайин,
Айлади ул ваъдаға ул дилбари доно вафо.

Ҳақ таоло ўз каломида деди уфу би аҳд,²
Борчаға лозимдур этмак аҳдиға амдо вафо.

Огаҳий, кеч даҳри дундин, бўл вафолиғ ёр ила-
Ким, замони айламас ҳеч кимга бу дунё вафо.

ИЛМ БУЛМИШ ЕД АНГО

Ул малак симоки борча илм бўлмиш ёд анго,
Рўзу шаб дарсу сабоқ такроридур муътод анго.

Илм таҳсили сулуки ичра солик бўлғоли,
Ақл пиридин дамо-дам еткуси иршод анго.

Сарфу наҳву мантиқ ичра токи саъй этти аён,
Себвайҳ³ руҳи қилур таҳсину ҳам имдод анго.

Қилғоли илми калому ҳикмат ашқолини ҳал,
Ҳаддин афзунроқ берибдур тангри истеъдод анго.

Насб этарга хаймаи илм андоқ этти жидду жаҳд-
Ким, мадад еткурдилар ақтоб ила автод анго.

Гўйё илми ладуннидин топибдур баҳраким,
Ҳар каломи рамзидин ҳайратдадур устод анго.

Илм ила, ё раб, қил онинг рутбасин андоқ баланд-
Ким, бори олимлар ўлсун тобиъу минқод анго.

Илм андоқ ганжи нофиъдур бани одамғаким,
Кимда ул бўлса, ики олам бўлур обод анго.

Касби илм этмай киши гар қолса маҳзи жаҳл ила,
Икки олам обрусил бўлғуси барбод анго.

Олим улдурким шариятдин тажовуз қилмаса,
Гар тажовуз қилса, билгил, пешадур илҳод анго.

Илмдин бебаҳра эл ҳолини билмак истасанг,
Оғаҳийнинг зор ҳолин билгил истишҳод анго.

ШАРОБИ ШАВҚИНГ ИЛА

Чу тутти соқийи ишқинг тўло аёғ манго,
Шароби шавқинг ила гарм эрур димоғ манго.

Очилғуси баданим боғида гули роҳат,
Муҳаббатинг ўтидин гар етушса доғ манго.

Сенинг била гар эсам боғ эрур манга дўзах,
Валек дўзах ўлуру сандин ойру боғ манго.

Ғаминг тунида менга ҳеч тийралик етмас,
Ки онда шуълаи оҳим эрур чароғ манго.

Висолинг оҳулари ром эса менга тонг йўқ-
Ки, икки кўздур ики мавжлиғ булоғ манго.

Юзинг хаёлида боғи биҳишт ўлуру бешак,
Йўлингда манзил агар бўлса дашту тоғ манго.

Ҳарими кўйингга етсам агар йироқ эрмас-
Ки, ажзим ўлди йўлингда қави улоғ манго.

Дамқи жаҳон ғамидин фориг ўлмадим, ё раб,
Тараҳҳум айлабон ондин етур фароғ манго.

Боқиб улус юзиға ҳашв сўз эшитмақдин
Ҳамиша кўру кар этгил кўзу қулоғ манго.

Мудом беҳуд этиб бодаи хаёлингдин,
Ҳазин кўнгулни бирор лаҳза қўйма соғ манго.

Қулингман, Оғаҳийдек бўлмишам вале фартут,
Тараҳҳум этсанг агар эмди яхши чоғ манго.

МЕҲРИ АНВАРДИН ЖУДО

Токи бўлдим ул лаби жонбахш дилбардин жудо,
Бўдилар жону кўнгул мен зору музтардин жудо.

Тушкали ул юздин ойру бўлмишам маҳву адам,
Зарра ул янглиғки бўлғай меҳри анвардин жудо.

Гунгу лол ўлсам не тонг ширин каломин топмайин,
Сўз дегайму тўти ўлган чоғда шаккардин жудо.

Не ажаб сарву суманға боқмасам, эй боғбон,
Ким эрурман букун ул сарви суманбардин жудо.

Базми васлидин на ҳосил нўш лаъли етмаса,
Жаннат аҳлиға на ҳаз гар бўлса кавсардин жудо.

Толпиниб кўнглим ета олмас муроди боғиға,
Кўйи бу қуш бўлди гам чангида шаҳпардин жудо.

Етди жоним оғзима даврон ғамидин, соқийё,
Раҳм этиб бир дам лабимни қилма соғардин жудо.

Келди шаҳлар хизмати иксир давлатким, киши
Бўлмасун гар Хизр ҳам бўлса Скандардин жудо.

Оғаҳийнинг ашкидур раҳмат саҳоби ёмғури,
Е раб, они қилма бир дам дийдаи тардин жудо.

БУСТОН ТАМОШО

Лабинг то қилди бу ҳайрон тамошо,
Бўлуб жисмига кирди жон тамошо.

Эмас наргиски ҳар ён кўз очибдур,
Қилурга гул юзинг бўстон тамошо.

Қаромас сарв сори токи қилди
Қадингни қумрийи нолон тамошо.

Қолунгга юз қўяр ҳар тун, қилай деб
Юзунг меҳрин маҳи тобон тамошо.

Жамолингдин кўтар бурқаъни токим,
Мени зоринг қилай осон тамошо.

Юз очма муддаиғаким, эмас хўб
Малакни айламак шайтон тамошо.

Лабинг бир кулса, ман юз жон топарман.
Мани қилгин бўлуб хандон тамошо.

Назар ҳолимга солким, қилса хуштур
Қулянинг ҳолини султон тамошо.

Маони боғини доно қилур сайр,
Қачон қилғай они нодон тамошо.

Тажарруд оламига кирким, онда
Гадоу шаҳгадур яксон тамошо.

Ғамингда Огаҳий ҳолига боқғил,
Ғар истарсан неча алвон тамошо.

ЛУТФ ЭТИБ ОЛГИЛ ХАБАР

Лаъли шириниму ер тутқон қаро хол остида,
Е қўюмиш нуқта айларда рақам бол остида.

Туштиму қотил кўзи остига вулфининг хами,
Е кўринмишдур ҳамул жаллоднинг дол остида,

Гулшан ичра сабзаи мушкни кўкармишму экан,
Е кўрунур анбарин хатти рухи ол остида.

Эй кўнгул, қутқор ўзинг амди тааллуқ чоҳидин,
Ким ётибдурсан онинг неча маҳу сол остида.

Қил таваккул ҳақга элдин чекмағил миннатки, ул
Бир оғир юкдурки ўлмиш неча ҳаммол остида

Истасанг ол або тобиълари пайравлиғин,
Гўшаи фақр ичра тоат қил куҳан шол остида.

Жилвагар бўлсун десанг ул юз кўнгул кўвгусида,
Қилма они тийра неча навъ тимсол остида.

Лутф этиб олғин хабар, эй шаҳ, раоё ҳолидин,
Қолмасунлар то жафоу жавр уммол остида.

Оғаҳийнинг ҳоли бас қотиг эрур ҳижрон аро,
Қўймағил, ё раб, они кўб бу қотиг ҳол остида.

РУХСОРИ ДИЛБАР УСТИДА

Дилкушо қошимудур рухсори дилбар устида,
Ё ҳилоли ийд эрур хуршиди анвар устида.

Бош эгиб айтур қулоғимга ул ой мастона сўз,
Ул сифатким, қул-қул айлар шиша соғар устида.

Рухпарвар сўзмудур лаъли таҳаррукка солур,
Ё насими равзадиндур мавж кавсар устида.

Хушнаmodур ўйла лаъли узра хатким, гўйё-
Ким, зумуррад тутти ер ёқути аҳмар устида.

Холи мушкинларки, ер тутмиш лаби ширинида,
Хайли ҳиндудурки, гавго қилди шаккар устида.

Икки мушкин кокили остида гулгун чеҳраси,
Ҳусн ганжидурки, ётмиш икки аждар устида.

Симдек кўкси уза еткач қўлимнинг раъшаси,
Ўйладурким муфлис илги қолтирор зар устида.

Чарх ер остига бошинг солғай охир, не осиг,
Ою кундин лаълу гавҳар қилсонг афсар устида.

Огаҳий ҳолига раҳм эт, эй гўзалким, қаррилиг
Ранжидур бори гарон ул зору музтар устида.

ИҶҚДИР УЛ ПАРИДЕК ДИЛБАРИ

Гарчи йўқтур ул паридек дилбари офоқ аро,
Лек бу Мажнун киби ҳам бедили ушшоқ аро.

Холу рухсори гамида ўйла ўздин бормишам-
Ким, тафовут фаҳм эта олмон қароу оқ аро.

Лаълининг очиг сўзи ваҳри ҳалоким қилди дафъ,
Гўйиё жон шаҳдидур мамзуж бу тарёқ аро.

Зор кўнглум гоҳ меҳнат, гоҳ ғам айлар ҳалок,
Ўйлаким тушкуси бир қонлиғ ики ўртоқ аро.

Қатра қонлар доғлар ичра танимда ўйлаким,
Нахл уза пишкач кўрингай мева кўк яфроқ аро.

Дурру гавҳар олида туфроқ мисиллик хордур,
Кимки фарқ идрок эта олмас дуру туфроқ аро.

Полчиқ ўлмиш зоҳид атрофи риё ашки била,
Бир эшакдекким ботиб йўл топмағай бутроқ аро.

Чун миҳан тийғи иши кўксингни ёрмоқдур мудом,
Не осиг айлар ўтурмоқ хирману ёрмоқ аро.

Кўҳна кулбангда ғаму меҳнатга хўй эт, Оғаҳий,
Сен киму айш айламак оламда қасру тоқ аро.

КОМЕБ УЛСАМ НЕ ТОНГ

Эй мусаллам дилкушолиғ гунчан хандонинга,
Вай мужаззам жонгузолиғ наргиси фаттонинга.

Хат эмас лаълинг узаким тобмоқ истаб тоза жон,
Еткурубдур Хизр ўзини чашмай ҳайвонинга.

Қата ишида гарчи бе монанд эрур тийги ажал,
Лек ўло олмас баробар ҳанжари мужгонинга.

Оразинг келди камол авжи уза то банда моҳ,
Етмасун, ё раб, завол асло маҳи тобонинга.

Комёб ўлсам не тонг базми висолингдин мудом-
Ким, вафоу меҳр расмидур мусаллам шонинга.

Ҳеч бир Лайливаш ўз Мажнунига кўргазмади
Лутфларким, айладинг зоҳир мане ҳайронинга.

Менда бир тилдур ва лекин санда эҳсон беадад,
Тил очай, ваҳ, шукр этарга қайси бир эҳсонинга.

Давр этиб жоми фалак шому саҳар коминг била,
То абад ҳаргиз ниҳоят етмасун давронинга.

Оғаҳий жонига роҳатлар етурдинг лутф ила,
Тонг эмас гар айласа тинмай дуолар жонинга.

ЗУҲД АСБОБИҒА ТАКЛИФ ЭТМА

Бу кеча кўздин ниҳон то ул паривашдур манго,
Жону дил девонау хотир мушаввашдур манго.

Бир нафас ором топмай куйсам эрмас айбким,
Лабларининг шавқидин жон ичра оташдур манго.

Узга юзни не кўнгул бирла тамошо айларам-
Ким, кўнгул мақсуди ул рухсори дилкашдур манго.

Ёрсиз найлай, бу маҳзун жонни олғил, эй ажал-
Ким, ўлум ушбу тирикликдин басы хушдур манго.

Соқинё, лутф этки ул юз ҳажри дардиға илож,
Бодаи гулгун тўло жоми мунаққашдур манго.

Хур кавсар шарбатин гар тутса ичмон, негаким
Хаста жонға муддао саҳбойи беғашдур манго.

Манзили мақсадға етсам тез агар эрмас ажаб-
Ким, бу йўлда фақр ашҳаб ажз абрашдур манго.

Зухд асбобиға таклиф этма, эй зоҳид, мени-
Ким, оғир юк бош уза дастор ила фашдур манго.

Оғаҳий, ком истасанг, тарк эт жиҳоти ситтани,
Боиси нокомлиғ ишқ ичра бу шашдур манго.

ЖОНДУР ФИДО

Эй сабоҳатлиғ юзингға меҳри рахшондур фидо,
Бе ҳаловатлиғ лабингға оби ҳайвондур фидо.

Фитнапарвар кўзларингға шўри машҳар садқадур,
Гавҳар афшон сўзларингға жавҳари жондур фидо.

Кокилинг ҳар ториға юз сунбули тардур асир,
Қоматинг рафториға минг сарви бўстондур фидо.

Қошларингнинг ёсиға қурбон эрур қавси қузаҳ,
Кирпикингнинг ўқлариға барқи паррондур фидо.

Неъматидийдорингға муҳтож эрур гилмону ҳур,
Жаннати даргоҳингға фирдавс ризвондур фидо.

Юзларинг имониға исор нақди ганжи куфр,
Кўзларинг куфриға ганжи нақди имондур фидо.

Огаҳий, гар бўлса йўқ ушшоқ аро айб этмаким,
Ҳам белу ҳам оғзингға ул зору ҳайрондур фидо.

УЛ ШҶХ ДИЛДОР ИЛГИГА

Чун бу кун етти қўлум ул шўх дилдор илгига,
Гўйёким етти илгим бахти бедор илгига.

Ройгон етти деманг илгимга илги ушбу кун,
Жону кўнглум нақдини бердим неким бор илгига.

Илгига илгим узотсам, дўстлар, беважҳ эмас,
Топширурман ихтиёрим ул вафодор илгига.

Зулфи савдосидаман, тутса нетонг илгимниким,
Қўл етурмак расмдур боеъ харидор илгига.

Тутғаман илгини илгим бирла гар ўлтурса ҳам,
Токи илги тегмагай ногоҳ ағёр илгига.

Билмадим жонму эди илгига топдим тоза жон,
Даст бергач тутмоқ илгин ушбу бемор илгига.

Панжаи хуршид агар тутса қўлим қилмон қабул-
Ким, етибдур илгим ул хуршид рухсор илгига.

Етмаким базми аро мушкил эди, еткурмаса
Гар тутуб ожиз қўлимни қувват осор илгига.

Раҳм этиб ожизлигимға тутди илгим, йўқ эса
Тутмоқ илгимни менинг эрди баси ор илгига.

Деманг илгидин чекиб қўл, ўзга шўх илгини тут,
Қайси оқил ташлабон гулни олур хор илгига.

Оғаҳий, еткай қачон оғзимға лаъли шарбати,
Утди умрим қўл етурмаклик била ёр илгига.

КОМ ҲОСИЛДУР МАНГО

Бу кеча билмон фалакдин ком ҳосилдур манго,
Еки ул ой илтифоту лутфи шомилдур манго:

Келдиму ул ой юзин очиб ва ёхуд чархдин
Меҳри анвар тийра кулбам ичра нозилдур манго.

Иўқса мақсад Юсуфи равшан жамоли меҳринивит,
Партави бирла мунаввар чоҳи бобилдур манго.⁴

Чунки бу тартидлар аслини таҳқиқ айладим,
Меҳмон бу кеча ул ширин шамойилдур манго.

Ҳажр дардидин ниҳоятсиз ишим мушвил эди,
Шукриким васлидин осон борча мушкилдур манго.

Найлайин жаннатниким ул гул қудуми файзидин,
Рашки бўстони эрам бу кеча маҳфилдур манго.

Не ажаб айшим майнга нашъа комил бўлсаким,
Соқийи гулчеҳранинг аҳсони комилдур манго.

Истасам мандин дариг этмас неча бўсу канор,
Балки бу комим берурга ўзи мойилдур манго.

Комима еткурголи ҳар дам шароби лаълидин,
Базм аро ҳар ерда ўлтурсам муқобилдур манго.

Ушбу оқшом бу сифат айшу нишотимни кўруб,
Ҳар нафас аъдо малул, аҳбоб хуш дилдур манго.

Муғтанам тут, Огаҳий, бу тунниким, маълум эмас,
Тонгла даври чархдин не ҳол восилдур манго.

БУЛБУЛ ФИГОН ЭТГАЙ ГУЛИСТОН УСТИДА

Йилва ул чобук қилур сармаст якрон устида,
Чобуки меҳр ўйлаким гардуни гардон устида.

Нуктаи анбар гули хандон уза тушкан киби,
Холи мушкинким эрур ул лаъли хандон устида.

Кўйи узра айланиб, фарёд этар кўнглум қуши,
Ўйлаким булбул фигон эткай гулистон устида.

Қил тамошо кўз ёшим мавжи уза кўк гунбазин,
Гар ҳубоби кўрмасанг дарёйи Уммон устида.

Оқибат тупроқга наст айлағай даври сипеҳр,
Айласанг маскан нечаким авжи кайвон устида.

Эй хушо, фақр аҳликим тенг тутмас ёски тўнига
Атласу зарбафт хилъат кўрса султон устида.

Бамурувватанг жаҳонга юз кўюбдур ўйлаким,
Ултурур ўғлин ато бир парчае нон устида.

Солики дашти фано бўлсанг саманд эт шавқини,
Узга марқаб пойиланг ўлди бу майдон устида.

Башлабон, ё раб, ҳидоят шоҳ роҳиға етур,
Оғаҳийким, қолди гумраҳ кўҳи исён устида.

БАҲОР АЙЕМИ

Баҳор айёми бўлмиш уйлаким боғи эрам саҳро,
Еридур сайр учун, эй гулжабин, қўйсанг қадам саҳро.

Эсиб ҳар соридин бўстонлар ичра руҳпарвар ел,
Масиҳо муъжизидин ҳар нафас урғуси дам саҳро.

Раёҳин узра сувлар оқибон кавсар киби ҳар ён,
Эмас фирдавсдин файзу тароват ичра кам саҳро.

Бутуб бўстонлар ичра гул, наволар соз этиб булбул,
Кўнгулдин қилғуси ҳар важҳ бирла дафъи ғам саҳро.

Бу фасл ичра танаъум аҳлиға усру муносибдур,
Мулукона тузиб мажлис ичарга жоми Жам саҳро.

Шукуфа баргидин ярмоқ сочар шохи шажар ҳар ён-
Ки, ансабдур дирам базл эткали аҳли карам саҳро.

Берур жонларға роҳатлар, солур танларға қувватлар,
Маҳалдур айшу ишратлар қилурға, эй санам, саҳро.

Туну кун боғу бўстон ичра туз аҳбоб ила суҳбат-
Ки, ишрат аҳлиға бир неча кундур муғтанам саҳро.

Фироқ ичра дема сўз Огаҳийга шаҳру саҳродин-
Ки, андуҳу ғамин дафъ айламас ҳам шаҳр, ҳам саҳро.

УЛ ПАРИЗОД ОЛИДА

Эй сабо, тобсанг маҳал гар ул паризод олида,
Гоҳ-гоҳи айла бу девонани ёд олида.

Ғуссадин ўлгум оло олмай нафас ҳижронда,
Тортиб изҳор айла бу ҳолимни фарёд олида.

Ғам тунида мўя айлаб мўй янглиғ бўлғоним,
Мў-бамў шарҳ айлаб эткил мўя бунёд олида.

Ман ичиб ношодман ҳар лаҳза ҳасрат жомини,
Нўш этиб ишрат майин агёрдур шод олида.

Ул Сулаймон сарири ҳусн то қилди сафар,
Борди пайки хотирим ул навъким бод олида.

Ман боқиб кенича қолдим юз миҳан банди аро,
Ҳамроҳи бўлғонлар ўлди ғамдин озод олида.

Гарчи ман ҳижрон аро қолдим вале юз шукрим,
Нотавон кўнглум эрур хизматға муътод олида.

Ишқ дарсин Вомиқу⁵ Фарҳод мандин ўрганур,
Касби илм этса нетонг атфол устод олида.

Бўлмайин то ҳолису комила ул ой ишқи аро,
Огаҳий, йўқтур осиг минг айласанг дод олида.

ШОИРИ ДОНОЙИ ДАВРОНИНГ КЕРАКМАСМУ САНГО

Ошиқ ўлдинг, эй кўнгул, жонинг керакмасму санго
Утга кирдинг жисми уренинг керакмасму санго.

Истабон ул юз тамошосини кўздин дам-бадам
Қон тўқарсан, чашми гиренинг керакмасму санго.

Ҳар дам эткунг орзу кофир кўзи навзорасин;
Қил ҳазарким нақд имонинг керакмасму санго.

Лутфинг этдинг хаста кўнглумдин дариг, эй шоҳи ҳусн,
Бу гадоён зору ҳайронинг керакмасму санго.

Узгаларга илтифотинг айладинг махсус, бу
Мустаҳиқи лутфу эҳсонинг керакмасму санго.

Сели ғамдин хонавайрон ўлдиму ёд этмадинг,
Айтким, бу хонавайронинг керакмасму санго.

Огаҳий ҳолин кўруб дойим тағофил қилғасен,
Шоири донойи давронинг керакмасму санго.

УЛ ГУЛ ЮЗИ

Ул гул юзи саҳбодин гул гулму экан оё,
Кўнглаум анга зор ўлгон булбулму экан оё.

Халиму зиёд эткан ширин лабиға лаззат,
Е хони малоҳатда фулфулму экан оё.

Кўнглаумда ҳужум эткан фикри лаби эрканму,
Соғар аро ё раинин мул-мулму экан оё.

Рахшиму қилур жавлон чобуквашим остида,
Йўқ эрса Али минган дулдулму экан оё.

Фарёдму кўнглаумдин кўйи аро фош ўлгон,
Е боғ аро булбулдин гул-гулму экан оё.

Мажаисда Масиҳому такрори калом айлар,
Е шиша аён эткан қул-қулму экан оё.

Эй Огаҳий, олингда булбулму наво тортар,
Булбул қошида ёхуд чул-чулму экан оё.

УЛ ГУЛ ВИСОЛИҒА

Ҳолима назар ул ой қилдимү экан оё,
Жонда доғи ҳижроним билдимү экан оё.

Эшитиб фигонимни ҳажр шомида ногоҳ,
Ҳолима тараҳхумаар қилдимү экан оё.

Топти бу кеча кулбам субҳдек мунавварлиғ,
Очибон юзи меҳрин келдимү экан оё.

Ҳар тарафга оқмоқдин тинди кўз ёшим сели,
Марҳамат қўли бирла силдимү экан оё.

Васлиға етушкан чоғ бағрим ўлди юз пора,
Они тийғи мужғони тилдимү экан оё.

Комима етубдурман ишқ аро, мени кўзга
Ҳусн кишвари шоҳи илдимү экан оё.

Етди Оғаҳий ул гул гулшани висолиға,
Ел киби талаб айлаб елдимү экан оё.

ГУЛШАН ИЧРА ГУЛ ЮЗИНГ

Бошда то ишқинг ҳавосидур манго
Жон аро ҳажринг балосидур манго.

Гулшан ичра гул юзинг ҳижронида
Ғам физо булбул навосидур манго.

Лутф нўшининг давоси ўзгага,
Қаҳри нишининг изосидур манго.

Бир сори ишқинг ғамю, бир сори
Муддаийларнинг жафосидур манго.

Етмишам ўлмаккаким, бошдин аёқ,
Дард тийғининг яросидур манго.

Айламак раҳм ибтидо қилғил бу дам,
Муддати умр интиҳосидур манго.

Эй ҳаким, этма давоким, жон аро
Ишқ дарди бедавосидур манго.

Эй ажал, қил раҳму қутқорким, томуғ,
Даҳрининг меҳнат саросидур манго.

Оғаҳий, найлай қорилиғ селидин,
Мунҳадим ишрат биносидур манго.

САЛЛАМНО

Олур ҳар лаҳза юз жон чашми фаттонингга саллаамно,
Тўкар ҳар дамда минг қон тийги мужгонингга саллаамно.

Жаҳон бозорида синдурди ёқуту гуҳар қадрин,
Дурафшон нуқта бирла лаъли хандонингга саллаамно.

Асир айлаб камандига паришон кўнглум этди жамъ,
Мусалсал ҳалқан зулфи паришонингга саллаамно.

Юзингдин заррача партав етишқач тийра кулбамга,
Ерутди ҳажр шомин меҳр рахшонингга саллаамно.

Сиҳи қадларни қумри янглиғ этди ишқида нолон,
Назокат богида сарви хиромонингга саллаамно.

Агар кўрса эди Юсуф малоҳатлиғ жамолингни,
Дер ёрди сидқ ила: «Рухсори тобонингга саллаамно».

Лабинг ширин такаллумдин ўлукни тиргизиб, айлар,
Суханвар тўти осо шаққаристонингга саллаамно.

Чу эҳсон нақдини соқдинг жаҳонга ганжи лутфингдин
Бори халқ ўлди банданг нақди эҳсонингга саллаамно.

Риёу ужб бирла бир сурук жоҳилни, эй зоҳид,
Мутиъу мухлис этдинг, макру дастонингга саллаамно.

Уриб дам ғайб сирридин ҳам эткунг даъвойи имон,
Бу янглиғ куфр бирла турган имонингга саллаамно.

Чекарсан, Оғаҳий, тун-кун ул ой жавру жафосини,
Бу қоттиғ меҳнат ичра чиқмаган жонингга саллаамно.

ЖОНЛАРДА ФИКРУ СУРАТИНГ

Эй шўх, кўзу қошинга олам гадо, ман ҳам гадо,
Лаъли лаби дурпошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Гоҳи қапоғинг жон олур, гоҳи қошинг яғмо солур,
Бўйла қапоғу қошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Қадду лабинг фошу ниҳон, элдин олур тобу тавон,
Ушбу ниҳону фошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Бошдин аёқинг жон эрур, жонлар санга қурбон эрур,
Жоно, аёқу бошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Ҳар неча отсанг ўқу тош, айлаб ғазаб оламға фoш,
Бўлғуси ўқу тошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Жонларда фикри суратинг, кўзларда нақши қоматинг
Суратгару наққошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Ун тўртдин ёшинг ўтуб, ҳуснинг жаҳонни ёрутуб,
Бу ҳуснинг бу ёшинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Давлат санга йўлдош эрур, лутфи худо қўлдош эрур,
Йўлдошингу қўлдошинга олам гадо, ман ҳам гадо.

Оҳу ёшингга, Огаҳий, раҳм этти ул хўблар шаҳи,
Таъсири оҳу ёшинга олам гадо, ман ҳам гадо.

ИШҚ ЭЛИ БУЛБУЛ САНГО

Ораз эрур то майи ҳусн ила гул-гул санго,
Бўлди фиғонлар чекиб ишқ эли булбул санго.

Холи лабингдин не тонг бўлсам агар талхком,
Негаки мамвуж эрур шаҳд ила фулфул санго.

Сибқора кўр, эй кўнгул, соқийи даврон агар
Берса қилиб етти кўк жомини мулмул санго.

Дема вараъ аҳлиға нашъаи май завқини,
Қилса суроҳи аён ҳар неча қулқул санго.

Бир гулида йўқ вафо бўйи бил, эй андалиб,
Беҳуда бу боғ аро чаҳ-чаҳу гулгул санго.

Суди йўқ, эй шаҳ, ажал чопғуни еткан замон,
Бўлса қилич зулфиқор от доғи дулдул санго.

Ишқинг аро Оғаҳий кўнглидадур хор-хор,
Ораз эрур то майи ҳусн ила гул-гул санго.

ХУШТУР БАҲОР

Хуштур баҳор мавсимининг айши чоғида,
Уз ёри бирла бўлса киши васл боғида.

Сайр этса гоҳ дилбарининг илгини тутиб,
Боғи висол гулшанининг сўлу соғида.

Гаҳ шавқ бирла терса кўруб ком гулларин,
Иқболу бахт гулбунининг ҳар будоғида.

Гаҳ завқ бирла олса узуб айш нахлидин,
Кўргач мурод меваларини сапоғида.

Гоҳи мақом қасри муалло аро қилиб,
Ултурса гоҳ ҳавзи мусаффо қироғида.

Дилдори бирла соқийи гулчеҳра илгидин
Ичса тараб шаробини ишрат аёғида.

Ул навъ бўлса маст иковлонки, қолмаса
Осори ҳуш ҳеч бирининг димоғида

Беҳудлиғ ичра кўргузубон бу ниёзу ажз.
Кўйса бошини йиғлабон онинг аёғида.

Мастона ул доғи қилибон лутф ила карам,
Жондек кириб ер этса мунинг ҳам қучоғида.

Бир бири бирла бўлса ҳамоғуш ўйлаким,
Бўлса лаби лабида, сақоғи сақоғида.

Ҳар тун тузуб бу навъ севар ёри бирла базм,
Еқса мурод ёрини мақсад чароғида.

Ноз уйқусига борса шаби васл ўйлаким,
Уйғонса ҳашр субҳининг ошуби чоғида.

Санким бу навъ айшу тараб базму боғиким,
Улгунча ўртан, Оғаҳий, гам дарду доғида.

ДИЛДОР МАНДИН ҮЗГАГА

Ваҳки, айлаб лутфу эҳсон ёр мандин ўзгага,
Айламас зулму ситам изҳор мандин ўзгага.

Заҳри ҳажрини берур ҳар дам мангау, васлининг
Нўшини инъом этар бисёр мандин ўзгага.

Куймасун кўнглум на янглиғким қовуб ман хастани
Сухбатиға йўл берур дилдор мандин ўзгага.

Булбул осо нолам эрмас тонгки хори ҳажр уруб,
Жавр қилсам ул чаман рухсор мандин ўзгага.

Ваҳки мандин ёрни бегона айлаб, ошно
Айлади чархи ситам кирдор мандин ўзгага.

Олди жонимни гами фурқат қарам айлаб бу дам,
Берма, соқий, май бурун зинҳор мандин ўзгага.

Огаҳий, гар йиғласам тун-кун ажаб йўқ, негаким,
Манга жавру, лутф айлар ёр мандин ўзгага.

«БЕ» РАДИФИ

ИШҚ ЗАВҚИНИ ЕТКУР

Ишқ завқини еткур жонга ҳар нафас, ё раб,
Нафс комини бир дам қилма даст рас, ё раб.

Чек раҳи ҳақиқатга ноқои мажозимни,
Бер ғамингда кўнглумға нолаи жарас, ё раб.

Жон қушин парафшон қил, танни айлабон фони,
Ким қилибдур афсурда они бул қафас, ё раб.

Айлабон фано аҳли зумраси аро дохил,
Даҳр халқидин билкул улфатимни кас, ё раб.

Кўзларим ёшин ишқинг ичра оқизиб ҳар ён,
Бирни айлабон Жайхун,⁶ бирни қил Арас,⁷ ё раб.

Остони қурбингга судра боғлабон маҳкам
Риштаи иноятдин бўйнума марас, ё раб.

Қониъ айлабон ганжу фақр аро азиз эткил-
Ким, мани залил усру айламиш ҳавас, ё раб.

Еткуруб пушаймонлиғ лашкарин халос этким,
Журм хайли теграмни тутди пешу пас, ё раб.

Шафқатинг менга ёвар қилки бўлмишам асру,
Инқилоби даврондин зору ҳеч кас, ё раб.

Ҳар наким манга ҳожат эрса бор санго маълум,
Қилмоғим на ҳожатдур они мултамас, ё раб,

Оғаҳий сўзин ширин ўйла қилки сўз аҳли,
Даврида ҳужум этсун ўйлаким магас, ё раб.

ОЛАМНИ ТУТДИ ОҲ

Таҳсин замонки раҳм этибон бермас об аб,
Гар ёлғуз ўғлининг танидин олса тоб таб.

Ком истасанг тўк ашк кўзимким кўкармагай,
То қилмоғунча қатра фишонлиғ саҳоб ҳаб.

Оламни тутди оҳ ила афғоним ўйлаким,
Не шайх рўз тобти фароғат, не шоб шаб.

Тўфони ашким ўлғуси ҳар дам недин зиёд,
Гар қилмоқ истамас бу жаҳонни хароб раб.

Фарёдким етурсам, ўзим ёр кўйиға,
Қовлар мени рақиб қилиб беҳисоб саб.

Табъим ҳусудлар сўзидин тийра бўлмагай,
Мурдор ўлурму баҳр етурса гулоб лаб.

Гар бўлмаса ҳасиб не осиг, Огаҳий, санго
Бўлса насабда шоҳи рисолат маоб аб.

ОГАҲИЙ, УМРИ АБАД ТОПСАНГ

Базм аро чун очти сўз айтурға жонон икки лаб,
Бердилар бир дамда ўлган жисмима жон икки лаб.

Равзан ризвон киби мажлисни гулшан айлади,
Айлабон ул гул нечукким ғунча хандон икки лаб.

Оби ҳайвону масиҳ ўлди ниҳон то ёрга,
Жонфизолиғ шевасин қилди намоён икки лаб.

Ишқи тийғидин агар юз қатла ўлсам ғам эмас-
Ким, анга бордур масиҳу оби ҳайвон икки лаб.

Жон бўлуր кўэдин ниҳон эрмас ажаб ул шўхға,
Гар латофатдин кўзимға бўлса пинҳон икки лаб.

Ваъда айлаб икки лаб бир бўса, аммо бермади
Гўйё ул ваъдадин бўлди пушаймон икки лаб.

То кўзи ўлтурмагунча лаблари тиргузмади,
Ваҳки, комимни эмастур бермак осон икки лаб.

Лабларин гар бўса қилғоч тоза жон топсам не тонг-
Ким, эрурлар хаста жон дардиға дармон икки лаб.

Огаҳий, умри абад топсанг тонг эрмаским, санго
Ул масиҳ икки лаби дам берур жон икки лаб.

ҲАЁТИ ТОЗА ТОПҒУМ

Агар боғ ичра ул гул ноз бирла қилса хандон лаб,
Куларга гунча оғмоқдин бўлур усру пушаймон лаб.

Назокат махванида оғзидур дуржу адам, лекин,
Сочарда сўз дурни қилғуси они намоён лаб.

Ҳаёти тоза топғум ҳар қачон лаълани зикр этсам,
Масиҳоваш нигоримга магар эрмишдурур жон лаб.

Эмас чарх офтоби, ул қуёшга ўхшамоқ мумкин,
Магар бўлса онго сарву сиҳи қад обҳайвон лаб.

Хиром айлардаю сўзларда чун қадду лабин кўрдим,
Қарорим олди қадду, айлади ақлимни ҳайрон лаб.

Керакдур обҳайвондин оғиз ҳам қилса жондин тил,
Эмастур кимсага очмоқ лаби васфида осон лаб.

Жаҳолат бир давосиз дард эрур жоҳилга билгилким,
Қулоқ солмас илож дардиға гар очса Луқмон лаб.

Керакдур хизмат аҳлиға замона қилмаса таъхир,
На хизмат амриға тебратса гар ҳар гоҳ султон лаб.

Бўлуб қарам тафаккур, Огаҳий, қил пухта сўзниким,
Сўзингга сўз топорға очмасун ҳеч бир сухандон лаб.

ЕТАР ОГАҲИЙ ТАЛАБИҒА КИМКИ РАҲИ ҲАҚИҚАТ АРО КИРАР

Не жафоки йиғласам олида мани хаста арзи ниёз этиб,
Ситам устига қилодур ситам неча қатла ноз уза ноз этиб.

На увоқ йўл экан, эй пари, ғами фурқатинг ман зорға
Ки висолинга ета олмадим неча умрлар таку тоз этиб.

Караминг эрур манга усру оз, ситаминг манга эрур усру
Келу мақсадимға етур мани бу озу кўпинг кўпу оз этиб.

Бу на зулм эдики рақиб базмида майли айш этасан мудом,
Ғами фурқатинг ўти ичра бизга насиб сўзу гудоз этиб.

Ғами даҳрдин дили зорим усру ҳазину, тангу, малул эрур,
Етур инбисот онга, мутрибо, олиб илга танбура соз этиб.

Нега, зоҳидо, тарабимни манъ этасан вараъ сўзини дебон,
Қони ҳосилингни дегил манга неча умр майли намоз этиб.

На мурод эса топилур санго тиласанг кўнгул ҳарами аро,
Нега чекасан аламу ано таку пўй роҳи ҳижоз этиб.

Десанг ўлмасун ёшурун сўзим агар ушбу олам ичида фош,
Дема ҳаргиз олида сирринг аҳли башарни маҳрами роз
этиб.

Етар, Огаҳий талабиға кимки раҳи ҳақиқат аро кирар,
Келу саъй ила қадам ур бу йўл аро тарки азми мажоз этиб.

ЮЗ ОЧИБ КЕЛГИЛ

Юз очиб келгил, эй маҳваш, куюш ядглиг хиром айлаб,
Бошимга солди савдо фурқатинг субҳимни шом айлаб.

Чу сансан ҳусн мулки шоҳиким, хоқи жанобингга
Қўяр ҳар лаҳза бошин хўблар ўзни гулом айлаб.

Бу раъно қад била гар боға кирсанг, сарв ила шамшод,
Бўлуб банда турарлар бир аёқда эҳтиром айлаб.

Висолинг истай-истай жонга етдим, раҳм этиб келгил,
Мани, жоно, муродимга етурмак илтизом айлаб.

Не қаҳр эрдик бир боқмассану бир дам ҳам урмассан,
Бош олингда қўёрман кунда юз йўли салом айлаб.

Жамолинг партавидин ийд субҳидек мунаввар қил,
Қороргон кулбам ичра меҳри анвардек мақом айлаб.

Бошимни садқа айлаб, нақди жонимни қилай исор,
Агар базмимда ўлтурсанг замоне нўши жом айлаб.

Не журмим борки тошларсан мани зиндони ҳижронга
Висолинг базми ичра муддаини шодком айлаб.

Уқуғил бу газални, Огаҳий айтибдур, эй дилбар,
Ўзин зикри, лабинг шаҳди била ширин қалом айлаб.

МАҲБУБ ХҮБ

**Гарчи бордур ҳусн аро ҳар шӯхи шаҳр ошуб хӯб,
Лек афзунроқ алар ичра бизинг маҳбуб хӯб.**

**Ҷавру лутфи хотиримға бир-биридин хӯб эрур,
Не учунким кўринур ҳар ишни қилса хӯб хӯб.**

**Бўлса марғубим не тонг ул хубларнинг сарвари,
Ким бўлур албатта гар хўброқ эса марғуб хӯб.**

**Узга ком ондин таманно айламасманким, манго
Итларининг силкига бўлсам агар мансуб хӯб.**

**Мола қилсам йиглабон тун-кун не тонгким, ишқ аро
Келди оҳи оташину дийдаи мартуб хӯб.**

**Хирадур сансиэ кўзим кўргуз юзингниким, эрур
Кўрса Юсуфнинг жамолин дийдаи Яъқуб хӯб.**

**Ҳеч ким мандек тўза олмас жафоу жавринга-
Ким, бало анвоёиға сабр эткали Айюб хӯб.**

**Хўброқдур хӯб Ҷаъй этсам талаб водисида-
Ким, мани сарғаштага усру эрур матлуб хӯб.**

**Айбдин айлаб ҳазар қил, Оғаҳий, касби ҳунар,
Ким эса жинси башар бўлмоқ эмас маъюб хӯб.**

ЛАЪЛИ ХАНДОНИНГЧА ХҮБ

Гул эмас рухсори тобонингча хўб,
Гуиҗа ҳам йўқ лаъли хандонингча хўб.

Хизр суйи гарчи руҳ афзодурур,
Лекин эрмас обҳайвонингча хўб.

Бўлмағой кавсар қироғи сабзаси,
Лаълинг узра хатти райҳонингча хўб.

Боғ аро наргис кўзи бўлғай қачон,
Ораз узра чашми фаттонингча хўб.

Олма шакли нечаким дилкашдурур,
Бўлмади себу занахдонингча хўб.

Сунбул олмас не учун эл кўнглини?
Бўаса гар зулфи паришонингча хўб.

Сарв олмасму эди элдин қарор?
Гар эса қадди хиромонингча хўб.

Хўблар лутфи майи гар хўб эрур,
Лек эмас саҳбойи аҳсонингча хўб.

Ошиқинг кўбдур вале, эрмас бири
Оғаҳийи зори ҳайронингча хўб.

ЖОНИМ УРТАНДИ

Жоним ўртанди сенинг ўтлуғ жамолингни кўруб,
Кўнглум ичра тушти ўт рухсори олингни кўруб.

Исою Марям не тонг сандин хижолат чексаким,
Жон топор беморлар ширин зулолингни кўруб.

Жилва қилсанг бўстон ичра қўяр олингда бош,
Ажз ила сарви сиҳи наврас ниҳолингни кўруб.

Киргуси ҳуру пари девоналиғ саҳросиға,
Ишвау нозингнию, гунжу далолингни кўруб.

Шаккаристон сори тўти боқмас эрса не ажаб,
Шаҳдек лаълинг уза жонбахш болингни кўруб.

Бўлди кўнглумда аён ишқинг ўтидин доғлар,
Лола янглиғ юзда анбар бўй ҳолингни кўруб.

Тоза жон тоғумдурур беморлиғ ҳангомида,
Ичсам илгингдин қадаҳ базми висолингни кўруб.

Жамлик этсам дайр кўйида не тонг, эй пири дайр,
Соғинурман жоми Жам сингон сафолингни кўруб.

Оғаҳий жону жаҳон нақдин нисор айлар санго,
Рух афзо лаълингу зебо жамолингни кўруб.

ЭЙ МУТРИБ

Лутф этиб бир кеча кел базмим аро, эй мутриб,
Дилкушо ун била бул нарма саро, эй мутриб.

Хизмати аҳли дуо келди камолинг сабаби,
Ол дуо бир кеча хизматга яро, эй мутриб.

Ҳасби ҳол айт, газал соз этиб, оҳанг нишот,
Ғам аро ҳоли харобимга қаро, эй мутриб.

Марҳами дилкаш унинг бирла етурким, бордур
Ҳажр тийғи била кўнглумда яро, эй мутриб.

Соз этарда юзинг узра солибон зулфингни,
Тароғ айлаб дили решимни таро, эй мутриб,

Юзу зулфинг ғамидин етмишам ул ҳолғаким,
Кўзима маръи эмас оқу қаро, эй мутриб.

Хоҳ жон ноз ила ол, хоҳ равон соз ила бер,
Ҳар не қилсонг сенга йўқ чуну чаро, эй мутриб.

Умароу фуқаро кўнглини ол базм ароким,
Бедилинғдур умароу фуқаро, эй мутриб.

Оғаҳий шеърини ҳар зеру бам ичра ўқуким,
Банданг ўлсун ҳама шоҳу вузаро, эй мутриб.

ЭҲТИРОМ АЙЛАБ

Ул ай маҳру вафо расмин бу оқшом илтизом айлаб,
Олим фужоридин бурҷаъ қуёш янглиғ хиром айлаб.

Келиб суръат била лутф айлабон базмин аро кирди,
Табассум кўргузуб расми адаб бирла салом айлаб.

Они кўргач йиқилдим ер уза ўздин кетиб андоқ-
Ки, ҳушим қолмади ердин турарга эҳтиром айлаб.

Мани бу ҳол ила кўргач тараҳҳум айлабон воҳир,
Келиб ўлтурди олимда Масиҳодек мақом айлаб.

Деди айни карамдин чеҳран зардим сори боқиб,
Шакардек нукта бирла лабларин ширин калом айлаб.

«Ки, ай маҳзун, ўзингни шод тутғилким, келибдурман
Сенинг бирла сураарга айш бу тун нўши жом айлаб».

Бу сўзни деб тўло соғар Ичиб тутди манга доғи,
Очиг майни нечкким шарбати юҳйил изом айлаб.

Маң олиб сибқориб они йиқилдим маст ул ёнглиғ-
Ки, бўлмай то қиёмат турмоқим майли қиём айлаб.

Мунингдек бир жеча, ай Оғаҳий, ҳар кимга берса даст,
Нетар во рўзи маҳшар ўзга бир оқшомни ком айлаб.

КЕЛГИЛ ШИТОБ АЙЛАБ

Кулбам сари, нигоро, келгил шитоб айлаб,
Гулдек узоринг узра хуйдин гулоб айлаб.

Ҳажрингда тийра бўлгон шомимни айла равшан,
Хуршиддек юзингдин рафъи ниқоб айлаб.

Ҳусн ичра сан қуёшсан, тегрангда дилраболар,
Саргашта заррадулар юз кэтироб айлаб.

Ишқ аҳли ичра бординг юз нозу ишва бирла,
Келсанг на бўлди бизни ондин ҳисоб айлаб.

Ҳажр ўтига ёқарсан жонимни кеча-кундуз
Журмим недурки билмон мунча азоб айлаб.

Фарёдким бошимға солди балоу меҳнат,
Ман хастани улусдин чарх интиҳоб айлаб.

Раҳм этмас, Оғаҳий, ул золим агар йўлида,
Қилсанг нисор жонинг жисминг туроб айлаб.

ЮЗ ОЧИБ ПАРИ ЯНГЛИҒ

Чунки базм аро кирди ғамза бирла ёр ўйнаб,
Юз қиёмат ошубин қилди ошкор ўйнаб.

Юз очиб пари янглиғ барқдек бўлуб раққос,
Менда қўймайин олди сабр ила, қарор ўйнаб.

Бодаи малоҳатдин юзларин очиб гул-гул,
Хаста кўнгулма солди неча хор, хор ўйнаб.

Юз карашмау ишва кўргузуб кўзу қоши,
Минг балоға жонимни қилдилар дучор ўйнаб.

Йиғланг, эй мусулмонлар, ҳолимаки, ул кофир
Нақди дину исломим олди ҳарна бор ўйнаб.

Қарчигайдек ўйнарда чувслик қилиб зоҳир,
Айлади кўнгулларнинг қушларин шикор ўйнаб.

То ўюн аро ёрим кўргузур яди байзо,
Заррадек бори хўблар топмас эътибор ўйнаб.

Ёрлиғ умид айлаб топти жон тани зорим,
Чунки дилкаш ун бирла деди ёр, ёр ўйнаб.

Кокили тушуб ҳар ён лолазор узориға,
Гул юзида сунбулни қилди шармисор ўйнаб.

Шўхлар аро ёши гар кичикдурур, лекин
Борчасидин аълодур хўбу пухтакор ўйнаб.

Ё фаришта, ё гилмон, ё паридур ул, йўқса
Қайси дилбар этмишдур элни мунча зор ўйнаб.

Ихтиёрсиз қучсам белини тонг эрмаским,
Ул пари лиқо олди мандин ихтиёр ўйнаб.

Эмди, Огаҳий, тонгло ҳарна келса гам йўқким,
Бу кеча манга берди мунча ҳаз нигор ўйнаб.

ҚАДУ РУХСОРУ ЛАБ

То намоён айлади жонон қаду рухсору лаб,
Қилди олам аҳлини ҳайрон қаду рухсору лаб.

Қаду рухсору лабича йўқ неча арз этсалар,
Тўбию ҳам ҳур ила филмон қаду рухсору лаб.

Олида ҳам сарву гул, ҳам гунча бўлмишдур хижил,
Ул паридин ўзгага бўҳтон қаду рухсору лаб.

Ухшамоқ мумкин эмас, ул ойга то юз ноз ила,
Қилмаса пайдо маҳи тобон қаду рухсору лаб.

Дилбарим ҳижронида кўз солмоғумдур, нечаким
Хўблар кўргузсалар ҳар ён қаду рухсору лаб.

Бириси ул ой қаду лаъли юзига ўхшамас,
Жилва кўб айлаб неча алвон қаду рухсору лаб.

Не хирому не жамолу не такаллум эрдиким,
Ҳар бири бирла олур юз жон қаду рухсору лаб.

Шевау ҳусну малоҳат дилраболиғ шартидур-
Ким, эмас олмоқ кўнгул осон қаду рухсору лаб.

Хўблар қадду юзу лаълин ғанимат онгласун,
Ким ики-уч кун эрур меҳмон қаду рухсору лаб.

Одамидур илму дониш бирла одам, йўқ эса
Жумлаи ҳайвонгадур яксон қаду рухсору лаб.

Оғаҳийга, оҳким, бўлмиш қарилиғ ранжидин,
Нотавону зарду ночасбон қаду рухсору лаб.

САЙРИ САҲРОЮ ШИКОР

Айлаб изҳори тажаммул Хисрави гардун жаноб,
Сайри саҳрою шикор амрини қилди иртиқоб.

Гоҳи шаҳбозу гаҳи чарғини болафшон қилиб,
Сайди аснофин шикор этмақдин ўлди баҳра ёб.

Гаҳ шикор айларга қушларни ҳавода ҳар сори,
Шоҳбози суръат изҳор айлаб андоққим шаҳоб.

Гоҳ сайд айларга оҳуларни ҳар ён дашт аро,
Чарғи парвоз ичра барқ осо аён айлаб шитоб.

Гоҳ секраб ҳар тарафга сарсар осо итлари
Беша ичра қилдилар даррандалар ҳолин хароб.

Ваҳшу тайр аснофиға солди қирон ул навъким,
Полчиғ ўлди қонидин саҳроу дашт узра туроб.

Тутди саҳронинг юзин ов гўшти, билким, шаҳрни
Эл тўюб они емақдин қилди охир ижтиноб.

Иту қуш ов гўштини еб нозу истиғно била,
Лек топмай бир сўнғак бўлди менинг бағрим кабоб.

Бу сафарда кош ман ҳам бўлсам эрди шоҳға
Қуш киби маънус, баҳда ит киби банди рикоб.

Токи еб ов гўштини табъим бўлуб чусту қави,
Сайди маъни қилғой эрдим бешумору беҳисоб.

Оваҳий, гар тўймоқ итдек истасанг шаҳ оялди,
Тоқиниб оч қуш мисиллик қилмағил кўб изтироб.

НЕЧА НАВЪ БАҲОНА ҚИЛИБ

Туну кун караминг ўқини отасан ҳама олам элини нишона
қилиб,

Вале навбат агар манга етса, хато қиласан неча навъ
баҳона қилиб.

На тушар мани хаста сори гузаринг, на ғамимдин ўлуру
нафаси хабаринг,

Чу эрур аламимга даво назаринг, ета олғаман охир анга на
қилиб.

Нетайинки, шаби ғами ҳажринг аро кўзима қилиб ушбу
жаҳонни қаро

Яна жону дилимга етурди яро манга зулму ситамни замона
қилиб

Гули фикринг ила кўзим ўлди чаман, они жилва қуши
қил эмди ватан

Ки, дами юзинг улфати сайдини ман туто олмадим
ашкими дона қилиб

Ман очиб ҳама ғам кутубига варақ, сен ўқуб ҳама ғам
фанида сабақ

Мани ишқ эли зубдаси айлади ҳақ, сани ҳусн эли ичра
ягона қилиб.

Туну кун зару сим талаб этасан, неки топсанг они қўюбон
кетасан,

Чу бу янглиғ эса, ғаниё, нетасан неча саъи ила жамъи
хазона қилиб.

Чекиб Оғаҳий чархи фалак ситамин, киши топмағуси
дегали аламин,

Келу, мутриб, онинг адам айла ғамин, лабу ҳуш нафас ила
тарона қилиб.

ДЕДИМ, ДЕДИ

Дедим: Лабинг ширинлигин, эй шўх, билдур ўргатиб.
Деди: Била олмас киши то кўрмаса они тотиб.

Дедим: Кўзингнинг заҳридин ман хаста етдим ўлгали.
Деди: Зулоли лаълима жон шарбатин бергум қотиб.

Дедим: Масиҳоға лабинг бўлғайму ташбиҳ айламак.
Деди: Масиҳони қачон бўлғай ўлукка ўхшатиб.

Дедим: Матоъи ҳуснинга, жоно, харидор ўлмишам.
Деди: Бериб жон нақдини олурмисан они сотиб.

Дедим: Бўлурман гам била дойим бузуқ кулбам аро.
Деди: Етушкил базмима, ўлтурма кулфатға ботиб.

Дедим: Мани манъ этгуси базминга кирмақдин рақиб.
Деди: Чиқорғум ташқори они уриб ҳам судратиб.

Дедим: Белинг шавқида йиғлардин бир оқшом тинмадим.
Деди кулуб: Кўб йиғлама, бу тун белим қучғил ётиб.

Дедим: Белинг қучмоқ била сабр этмаса кўнглаум нетай.
Деди: Тилим шаҳдини сўр, кўксингда жисмим огнотиб.

Дедим: Сени гар ногаҳон уйқуда кўрсам на қилай.
Деди: Юзим оҳиста ўп, тасдиъ берма уйғотиб.

Дедим: Не айлай гар юзинг ёпса муанбар кокилинг.
Деди: Кўзим оч кокилим қўл бирла ҳар ён тарқотиб.

Дедим: Бу сўзлар Огаҳий ҳаққида чиндурму экан.
Деди: Қилурман шод они ёлғон сўз ила олдотиб.

РАҚИБ

Монезъ баэми висол ўлди манго шум рақиб,
Бўлсун ошуфтау аввороу маъдум рақиб.

Гар мани ёр висолиға еткурмак тиласа,
Манъ этар они агар айласа маълум рақиб.

Ошкор айлаб ул ой олида йўқ айбимни,
Қилғусидур ҳунарим борини мактуб рақиб.

На хусумат айдиким, ҳар дам очиб шиква тилин,
Дўстим олида айлар мани мазмум рақиб.

Ёр агар берса манга журъан жом карамин,
Гуссадин ичгуси юз соғари заққум рақиб.

Қасди мақсудима еткурмайин этмак маҳрум,
Бўлсун ўз мақсадидин қосиру мужрум рақиб.

Огаҳий роз ниҳониға ул ой воқиф эрур,
Шукриким айламамишдур они мафҳум рақиб.

ЖОНОН КЕЛИБ

Шукриллоқким, бу кун юз лутф ила жонон келиб,
Берди васлидин тани беморим ичра жон келиб.

Етмиш эрдим ўлгали ҳижрон балою дардидин,
Васлидин еткурди муҳлик дардима дармон келиб.

Тийра шому ғам аро қолмиш эдим, ул шомни
Айлади равшан онингдекким маҳи тобон келиб.

Ғам хазонидин хароб ўлғон нишотим боғини
Сабзу хуррам қилди андоқким баҳористон келиб.

Тийра бўлғон кўзларим ичра етурди тўтиё,
Боди пойи туйноғи бирла ғуборафшан келиб.

Ғунча ёнглиғ танги дилликлар чекиб гирён эдим,
Кўргузуб рухсорин этти гул киби хандон келиб.

Мушқил эрди васлиға етмак манга юз саъй ила,
Шукрим, бу мушқилимни айлади осон келиб.

Ғар келиб эҳсон шаробини ичурмас, ичмағум
Тутса кавсар шарбатини ҳур ила ғулмон келиб.

Оғаҳийдек топсам эмди тонг эмас умрн абад-
Ким, танимға берди жон васли била жонон келиб.

«ПЕ» РАДИФИ

ЕРНИНГ РУХСОРИ

Эй кўнгул, бўлса муяссар, ёрнинг рухсорин ўп,
Ҳам солиб бўйнига қўл, лаъли шакар гуфторин ўп.

Гаҳ қучиб нозук белин, гоҳи шимиб ширин тилин,
Гаҳ қапоғин бўса қил, гаҳ наргиси хумморин ўп.

Гаҳ юзига юз қўюб, гоҳи қапоғини сўруб,
Гаҳ лабиға еткуруб, лаб хатти анбар борин ўп.

Гоҳ мушкин сочини сунбул мисиллик ислабон,
Гоҳ пурчин зулфининг ҳар бир муанбар торин ўп.

Завқ ила гоҳи етур оғзинг занохдон себиға,
Шавқ ила гаҳ булбул осо жабҳаси гулзорин ўп.

Гаҳ аёқиға тушуб, туфроқдек ўпгил изин,
Гаҳ бошиға эврлуб, парвонадек дасторин ўп.

Гоҳ пири дайрнинг ўпгил муборак илгини,
Гоҳ соқийнинг қўлида соғари саршорин ўп.

Қидма ҳаргиз бас буларнинг бирини ўпмак била,
Гар санга бўлса муяссар қайта-қайта борин ўп.

Оғаҳий, гардун агар ушбу муродинг бермаса,
Зор йиғлаб шоҳнинг даргоҳи лутф осорин ўп.

«ТЕ» РАДИФИ

АЙШУ РОҲАТ ИСТАР ЭРСАНГ...

Эй кўнгул, афтодалиғ йўлин тутуб, оламдин ўт,
Бу бийик мийрож ила бу нилгун торамдин ўт.

Доми раҳ бу хокдон ичра тааллуқдур санго,
Қил тажаррудни шиору Исоу Марямдин ўт,

Солди андуҳу ғам ичра бешу кам фикри сани,
Айшу роҳат истар эрсанг фикри бешу камдин ўт.

Ишрати дунё эрур андуҳи уқбо мужиби,
Орзуи жони шоду хотири хуррамдин ўт.

Арсан олам эрур юз фитна хайлидин тўла,
Айламай қоҳмол бу ошубгоҳи ғамдин ўт.

Ҳамдаму ҳамроҳи соликка аёқ банди эрур,
Фардлиғ қомин уруб, ҳамроҳ била ҳамдамдин ўт.

Хотиринг равшан қилиб сидқ офтоби нуридин,
Эътибору рифъат ичра наййири аъзамдин ўт.

Оқибат ичкунг фано заҳрин ажал зиндонида,
Бас ҳавойи ишрати Дороу жоми Жамдин ўт.

Огаҳийдек иззат авжида мақом истар эсанг,
Эй кўнгул, афтодалиғ йўлин тутуб, оламдин ўт.

ХУРРАМ БУЛДИ ТУТ

Эй муалло боригоҳинг арш аъзам бўлди тут,
Хилвати хосинг аро Жабраил маҳрам бўлди тут.

Жоҳ ила ҳашмат аро топил онингдек рутбаким,
Ҳар қулунг Искандару ҳар чокаринг Жам бўлди тут.

Ҳотами заррин бўлуб илкингда рахшон офтоб,
Исми аъзам анда яксар нақши Ҳотам бўлди тут.

Офаринашга Сулаймондек топиб ҳукминг нуфуз,
Тобиу фармону амринг жумла олам бўлди тут.

Тожинг аҳқар гавҳари бўлди дегил меҳри мунир,
Тахтинг адно пояси чархи муаззам бўлди тут.

Арсан оламга сизмай лашкаринг касрат аро,
Ҳар бири онинг шижоат ичра Рустам⁸ бўлди тут.

Юз тараддуд бирла қадринг поясига етмайин,
Чарх юз минг ажз ила таъзимингга ҳам бўлди тут.

Ҳашматинг овозаси хайли малак ичра тушуб,
Бир сано хонинг сенинг Исою Марям бўлди тут.

Илми ҳикматда ўтуб ҳаддин камоли донишинг,
Юз Фалотун ажз ила олингга мулзам бўлди тут.

Ер юзининг нақдию остида Қорун моли ҳам
Жам ўлуб сарто қадам ганжингга мунзам бўлди тут.

Муддати умринг зиёда Хизр умридин бўлуб,
Ҳар куни бу умрининг наврўз байрам бўлди тут.

Мажлисинг фирдавси рузвону майинг кавсар бўлуб
Узни онда то абад масруру хуррам бўлди тут.

Хуллас улким, ҳақ яна юз минг жаҳон халқ айлабон,
Борчанинг ҳукми санго ёлғуз мусаллам бўлди тут.

Оқибат ташлаб борин кетгунг туман армон била,
Гар бу мазкуротни ҳам бўлмади, ҳам бўлди тут.

Эмдиким билдинг муни туз охираат асбобини,
Тонгла йўқ эрса ишинг, ҳолингга мотам бўлди тут.

Соқиле, бир жом тутғум, деб эдинг вақти била,
Хотирим тули амал бирла тўла ғам бўлди тут.

Ё раб, ўлгон чоғда лутфинг ажз элиға дастгир,
Оғаҳий бечорани туфроқдин кам бўлди тут.

ГУЛИСТОН

Илоҳий шоҳ одил муддати умрин фаровон эт,
Баҳор адли файзидин жаҳон мулкин гулистон эт.

Саҳобу лутфи эҳсони-ю адли ёмғури бирла,
Ирам гулзори ёнглиғ ер юзин сарсабзи райён эт.

Насими шафқатининг беҳжат афзо эҳтивозидин,
Ҳама олам элининг гунчадек кўнглини хандон эт.

Қўлиға топшуруб иқболу давлат ҳотамин то ҳашр,
Бори офоқ элиға ҳукм сурмакда Сулаймон эт.

Зафар сувйи била қаҳри қиличин обдор айлаб,
Ҳамул сел офатидин куфр эли мулкани вайрон эт.

Баҳори умриға оби бақони айлабон жори,
Жаҳон мулкани ондин дин элиға боғу бўстон эт.

Мусаффо хогириким покдур жон кўзгуси ёнглиғ,
Мудом онда жамолинг нур нақшини намоён эт.

Қилиб авлодининг умри камолин ҳаддин афзунроқ,
Улуғ давлат бериб, ҳар бирини оламға султон эт.

Агарчи Оғаҳийға лутфи ғоятсиз фаровондур,
Ва лекин лаҳза-лаҳза они ондин ҳам фаровон эт.

ҲОЛИМНИ СУЛТОНИМҒА АЙТ

Лутф айлаб, эй пайки сабо, ҳолимни султонимға айт,
Яъинки жоним дардини ишқида жононимға айт.

Ҳижрон тунида заррадек бесабру ором ўлғоним,
Авжи латофатда юзи хуршиди тобонимға айт.

Шавқ ўтиға парвонадек куйган кўнгулнинг ҳолини,
Ҳар тун бошиға эврулуб, шамъи шабистонимға айт.

Оҳу фиғоним булбулу қумрини хомуш этканин,
Ул қомати сарву юзи гул, барги хандонимға айт.

Ман лол ўлуб кўрган чоғи бир сўз худ айтолмоғум,
Бори сан аҳволимни ул ошуби давронимға айт.

Эҳсони ўзига қул киби нечун манга вофир эмас,
Йиглаб бу қулнинг арзини шоҳи қадрдонимға айт.

Зиндони ғамдин Оғаҳий топғай қачон озодлиғ,
Лутф айлаб, эй пайки сабо, ҳолимни султонимға айт.

БУ КҶҲНА ДАЙР ИЧИДА

Манго йўл суҳбатиға бермади дилдор бир соат,
Висоли бодасидин қилмади саршор бир соат.

Туну кун ман чекиб ғамхонаи ҳижрон балосини,
Эмаслар базми васлидин жило ағёр бир соат.

Қуёшдек юз очиб ҳар тун, ёрутти ўзгалар базмин,
Менинг кулбамда лекин очмади рухсор бир соат.

Тўкар қонимни тийғи ишқи ҳар дам ваҳки ул золим,
Бу ҳолимға тараҳҳум қилмади изҳор бир соат.

Нечук бўлғай муяссар ишрати васлики ҳажрида,
Чекардин гусса ҳаргиз бўлмағум бекор бир соат.

Туганди умр даврони вале айланмади ҳаргиз,
Менинг комим била бу гунбази даввор бир соат.

Кўнгул кўзгусиға бердим агарчи юз карат сайқал,
Бўло олмас ва лекин қобили дийдор бир соат.

Агар бўлмоқ тиларсан ҳодисоти даҳрдин фориг,
Бу кўҳна дайр ичида бўлмағил ҳушёр бир соат.

Қилиб жаҳд, Оғаҳий, шаҳ хизматида аржуманд ўлким,
Емон юз маргдин оламда чекмак ор бир соат.

НАЗМ АЙЛАГИЛ ШИРИН НУКОТ

Гар манга икки кўзингдиндур мамот узра мамот,
Лек топғум икки лаълингдин ҳаёт узра ҳаёт.

Учса кўйинг ошенига не тонг кўнглум қуши-
Ким, анго шавқу талаб бўлмиш қанот узра қанот.

Тонг эмас ишқ ичра ширин ком эмаским, бордур
Лабларингнинг зикри оғзимда набот узра набот.

Қисматим гар субҳи васлинг неъмати бўлса не тонг-
Ким, ики зулфинг манга бўлмиш барот узра барот.

Шоми ҳажринг зулматида қолдим, ондин бер манго
Кўргузуб ики юзинг меҳрин, нажот узра нажот.

Улмади чун фурқатингда дарду ғамдин, ваҳ мани
Боқғоли рухсоринга қўймас уёт узра уёт.

Кимки семурғ муроди васлини истар, анга
Бил керакдур Қофдин⁹ ортиқ сабот узра сабот.

Мустаҳиқдур бу гадонинг усру, эй султони ҳусн,
Ганжи васлингдин анго бергил закот узра закот.

Ком уза ком олмоқ этсанг орзу шаҳ лутфидин,
Огаҳий, назм айлагил ширин нукот узра нукот.

ТУШАР ГАРДУНҒА УТ

Токи тушти ишқ барқидин дили маҳзунға ўт,
Ҳар нафас оҳим шароридин тушар гардунға ўт.

Кўнглум ўтиға сув урмоқ бирла таскин истаманг-
Ким, онинг ҳар учқуни солғуси юз Жайхунға ўт.

Ул пари ҳажрида ўртанди фиғонимдин фалак,
Оҳидин тушса тонг эрмас кулбаи Мажнунға ўт.

Телбараб ҳар ён югурдим, тортиб ўтлуғ ноалар,
Лолалар эрмаски тушти тоғ ила ҳомунға ўт.

Шавқ ўти базм аҳли жону кўнглини қилди хароб,
Бода тоби урди то ул орази гулгунға ўт.

Сўз лабидин ул адо бирла чиқорким, рашкидин
Тушгусидур лаъли серобу дури макнунға ўт.

Ҳажр аро қон йиғламоқ озму эдиким, ҳар нафас
Чоқилур ғам кожидин ҳам дийдаи пурхунға ўт.

Чархи дун ёқти ҳаводис ўтиға жону таним,
Сол мукофоти учун, ё раб, бу чархи дунға ўт.

Шеъринг ўлғай, Оғаҳий, ишқ аҳлиға муздин совуқ,
Дард ўтидин бўлмаса махлут агар мазмунға ўт.

ЖОНИНГ УЧУН ЖОНИМА РАҲМ ЭТ

Ишқинг ғамида дийдаи гирёнима раҳм эт,
Ҳажринг тунида нолаи афғонима раҳм эт.

Жавринг чекибон жони ҳазин чиққоли етди,
Эй жону жаҳон, жонинг учун жонима раҳм эт.

Торожи фироқинг яланг этти тани зорим,
Бер жомаи васлинг, тани урёнима раҳм эт.

Дардинг чекарам гўшаи вайронада умри,
Ташриф кетур кулбаи аҳзонима, раҳм эт.

Ҳолимни паришон юз уза айлади зулфинг,
Жамъ эт онию ҳоли паришонима раҳм эт.

Эй гул, ғами ҳажрингда кўнгул булбули нола,
Токай қиладур булбули нолонима раҳм эт.

Даврон ситами, ишқ ғами, ҳажр балоси,
Қасд этти ҳазин хотири вайронима раҳм эт.

Бежурм мани ёзгурубон тийғи жафони,
Жонимға суруб қолма, манинг қонима раҳм эт.

Ҳайратда дурур Оғаҳий то кўрди жамолинг,
Эй ҳурлиқо, дийдаи ҳайронима раҳм эт.

ФИДО ЖОНИМ ҚИЛУРМАН

Солиб май тобидин рухсор аро ўт,
Тушар сайр айласа гулзор аро ўт.

Фидо жоним қилурман, ул париваш
Агар келса солиб ағёр аро ўт.

Жамоли жилвасин дайр ичра кўрса,
Келур зоҳид солиб дастор аро ўт.

Эшитканлар сўзим куйса не тонгким,
Кўнгулдин тушти бу гуфтор аро ўт.

Фигонимдин дам урса булбул, эй гул,
Тушар таъсиридин минқор аро ўт.

Ёниб кул бўлса, тонг эрмаски, бордур
Фигондин бу тани афгор аро ўт.

Ҳазар қил, Огаҳий, девонга ёзма-
Ки, махлут ўлди бу ашъор аро ўт.

ЯКТОДУР САНГА ҚОМАТ

Хаданг осо чу тузлук ичра яктодур санга қомат,
Дутодур бори ишқингдин камон осо манга қомат.

Қиёмат шўриши ушшоқи бедил бошига тушкай,
Қачонким жилвагар бўлса санго, эй дилрабо, қомат,

Қадинг ҳижронда жоним хароб ўлса тонг эрмаским,
Латофатда санга зебо алифдур жон аро қомат.

Кўринмас кўзима қадинг қошида, маҳвашо, хасча,
Мангаким кўргузурлар ҳар нафас юз маҳлиқо қомат.

Ниҳоли сарв тутмас ноз парвар қадинг ўрнинким,
Гараз лутфу адо кўнглумгадур йўқ муддао қомат.

Қиёмингдин қиёмат қўпғуси, офат хиромингдин-
Ки, сандек ҳеч бир дилбарға бермабдур худо қомат.

Тавозиъға хам ўлмоқ сарбаланд ўлмоққа мужибдур,
Фалакка хамдурур ушбу жиҳатдин борҳо қомат.

Хазон помолдин ҳаргиз эмас эмин бу бор ичра,
Сарафроз ўлса тартиб ҳар ниҳоли хуш намо қомат.

Ибодат гўшасига, Оғаҳий, кирким, санга эмди,
Оқорди бошу, сарғарди юзу, бўлди дуто қомат.

СУЗДИН ЮЗ ДУРУ ГУҲАР СОЧСАНГ...

Даврондан агар, эй дил, етса санга бир роҳат,
Чекмакка муҳайё бўл юз қулфату минг меҳнат.

Гар даҳр элидин олсанг ўлмакка етиб бир нон,
Бир лаҳза қутулмассан ўлгунча чекиб миннат.

Юз ваъда била хизмат ҳар кунда буюрғайлар,
Ер тутмас агар қилсанг ҳар ваъдага юз хизмат.

Бу турфаки юз хизмат буткаргали жон чексанг,
Бир хизмат учун кўргунг ҳар лаҳзада минг туҳмат.

Ҳар дамда агар сўздин юз дуру гуҳар сочсанг,
Бир кўҳна хазаф чоғлиғ топмас эл аро қиймат.

Гар кирпич ила қозсанг юз тоза қудуқ, ондин
Сироби мурод ўлмоқ кўргузмагуси сурат.

Гўёки сени тангри меҳнат учун этмиш халқ,
Йўқса санга ҳам элдек бермасму эди давлат.

Гар халқ жафосидин осудалиғ истарсан,
Тут дайри фано ичра бир гўша аро хилват.

Е Огаҳий янглиғ тут шаҳ даргаҳида маскан,
Даҳр аҳли жафосидин то кўрмагасен офат.

ШАРБАТ

Ичмак муносиб усру фасли баҳор шарбат,
Гар гулшан ичра тутса бир гул узор шарбат.

Топғум ҳаёти тоза ёр илкидин етушса,
Гул ранг косо ичра гар хушгубор шарбат.

Дарҳол хаста жисмим сиҳат топар лабининг
Гулқандидин ичурса бир қатравор шарбат.

Жонимгадур муфарраҳ, жисмимгадур мудаввий,
Ёр оғзидин етушган лаззат мадор шарбат.

Шарбатки барча элнинг таъбиға бўлди матбуъ,
Етгач лабиға топди бу эътибор шарбат.

Касб айлади ҳаловат шарбат онинг лабидин,
Ичмак эрур шакардек лаълиға ор шарбат.

Сўнма рақибларға соғарниким, эрур ҳайф,
Гулдек қўлунгдин ичмак ҳар нобакор шарбат.

Хуш ҳол ул кишидур оламдаким нигори,
Тутгай онго дамодам бўлмой хумор шарбат.

Кел, Огаҳий, ўзингни бир журъа бирла хуш гут,
Бермак санго на мумкин қонгунча ёр шарбат.

ТОПТИ ЖОВИДОН ХАТ

Бўлди лаъл жонбахшинг узра то намоён хат,
Эй пари, Хизр янглиғ топти жовидон жон хат.

Барча эл хатинг кўргач, банда бўлдилар гўё,
Кул қилурга оламини айладинг намоён хат.

Жон фидо лабинг узра айламиш макон, эй шўх,
Айлаган киби маскан Хизр обҳайвон хат.

Зулмат обиҳайвонни сар-басар ниҳон этмиш,
Лаъли руҳ бахшингни тонг йўқ этса пинҳон хат.

Сафҳага ёзилса хат зеби ортуқ ўлғондек,
Айламиш узорингга хўблуқ фаровон хат.

Мусҳафи руҳинг узра хат ғубори эрконму
Сафҳасида кўргузмиш йўқса меҳри рахшон хат.

Истамам гулу райҳон негаким санга бордур,
Ғайрату чаман ораз рашк бўйи райҳон хат.

Фаҳм қил юзу хатдин йўқлуқин баҳойи ҳусн,
У варақда бу мазмун билгурур ёзилғон хат.

Огаҳий абад умри муждасидин ортуқдур,
Ваъдан висол айлаб, гар юборса жонон хат.

ЧАҲ-ЧАҲ УРАР БУЛБУЛИ ТАБЪИМ

Эй сарв хиромони гулистон латофат,
Ширин даҳанинг чашмаи ҳайвон латофат,

Зулфи сиҳининг боғи назокат аро сунбул,
Зебинда лабинг гунчаи хандон латофат.

Лаълинг суйидур кавсар, атрофида онинг,
Хуш бўйи хатинг сабзаи райҳон латофат.

Холинг юз уза нур китоби уза туғро,
Пайваста қошинг мисраи девон латофат.

Гулзори роунатда қадинг сарв сарафроз,
Фархунда узоринг гули бўстон латофат.

Ишқ аҳлига баэм ичра лабинг шарбати бирла,
Себу зақанинг атъимаи хон латофат.

Огоҳий не тонг чаҳ-чаҳ урор булбули табъим-
Ким, маскан ангодур чаманистон латофат.

«СЕ» РАДИФИ

ЛАБЛАРИДИН СЎЗ ЭШИТКАЧ...

Гар деса лутф айлабон ул нозанин дилбар ҳадис,
Юз ўлукни тиргузур чиқғоч лабидин ҳар ҳадис

Жаннату тўбию ҳам кавсарга боқмон, негаким,
Ерға жаннат руху, қад тўбию, кавсар ҳадис.

Лабларидин сўз эшиткач тонг эмас ҳайронлиғим-
Ким, қилур зоҳир ики ёқутдин гавҳар ҳадис.

Гар тилим сўздин қолиб, етсам ўларга йўқ ғамим-
Ким, масиҳойи лабиға келди жонпарвар ҳадис.

Ком топғоч лаълидин қилғум суханварлик аён,
Ўйлаким тўти қилур зоҳир ебон шаккар ҳадис.

Гар мени гўё тиларсиз кўргузинг ул юзниким,
Лол булбул қилғуси кўрса гули аҳмар ҳадис.

Меҳридек равшан иборат қелди сўзнинг зинати,
Яхшидур мубҳам луғатга бўлмаса мунжар ҳадис.

Соф табъ элнинг сўзи кўпроқ кўнгулларни олур-
Ким, муассир бўлғуси гар пок эса масдар ҳадис.

Оғаҳий сўзин мусаллам тутмаса ҳосил не тонг,
Ёқмағай бу жаҳлга гар деса пайғамбар ҳадис.

ШҲХЛАР ҲУСНИН КҶРУБ..

ШҲхлар ҳуснин кӯруб ишқида зор ўлмоқ абас,
Бевафолар васлин истаб, беқарор ўлмоқ абас.

Даҳр аро ҳар золими бемеҳр ишқи илгига
Ихтиёр илгин бериб, беихтиёр ўлмоқ абас.

Сўзларидур заҳри қотил, они шаҳд айлаб гумон,
Содалиғдин заҳри қотилға дучор ўлмоқ абас.

Йўқ аларнинг лутфидин чун шодлиғлар марҳами,
Йўқни истаб тийғи ғамдин, дил фиғор ўлмоқ абас.

Қилсалар ҳар ваъда онинг эътибори йўқтурур,
Олдониб ул ваъдаға, беэътибор ўлмоқ абас.

Мумкин эрмас чун аларнинг васли базми иззати,
Бас они истаб алар кўйида хор ўлмоқ абас.

Келмагайлар раҳм этиб ҳижронда ошиқ ўлса ҳам,
Рўзу шаб келмакларига интизор ўлмоқ абас.

Ёрсизлик дардиға сабр айламаклик яхшиким,
Ёрлиғ истаб, вафосизларға ёр ўлмоқ абас.

Оғаҳий, раҳму вафо ҳусн аҳлининг кўнглида йўқ,
Бас алар олида кўздин ашкбор ўлмоқ абас.

ОГАҲИЙ ДЕР ИШҚ ДАРСИН

На ғамким хотиримда бўлса ҳодис,
Онга ул дилрабонинг ишқи боис.

Яродур сар-басар жисми назорим-
Ки, кўб етмиш онга санги ҳаводис.

Замирим дард тухми мазрабидур,
Онга келди сипеҳр даҳр ҳодис.

Сипеҳру даҳр ики золим дурурлар,
Ғами ҳижрон аларға келди солис.

Бориб Мажнун онинг қолғоч жунуни,
Онга девона кўнглум бўлди ворис.

Чу аҳд этдинг вафо, албатта, қилғил,
Ва лекин бўлма ул аҳдингда ноқис.

Жаҳон бир хавфлиғ манзилдур усру,
Хирадманд эрсанг онда бўлма моқис.

Ки кўб раҳравни ноком ўткарибдур,
На топти Нух¹⁰ мақсудин на Ефис¹¹.

Эр эрсанг раз қизин аҳд этки, сўфи
Демиш билмай они уммул хабойнс.

Ҳалол ул ишқ аҳлиғаки, бўлмон,
Қасам ичсам бу даъво узра ҳонис.

Эшитғил, Огаҳий дер ишқ дарсин,
Қабул айлаб хамуш ўл, бўлма боҳис.

ФАРЕДИМА БУЛМУШДУР ЮЗ ДАРДУ БАЛО БОИС

Фарёдима бўлмишдур юз дарду бало боис,
Юз дарду балога бил ул қоши қаро боис.

Кўнглум фараҳиға от сурмаклиги боисдур,
Очилмоқиға гунча андоқки сабо боис.

Боқғоч онга яшурди гулгун юзини мандин,
Билмонки газабдинму, йўқ эрса ҳаё боис.

Ҳам лутфи сабаб жисмим жон топмоқиға тоза,
Ҳам қаҳри бадандин жон бўлмоқға жудо боис.

Гар йиғлар эсам тунлар, айб этмангиз, эй аҳбоб,
Найлайки, анга бордур бир моҳлиқо боис.

Кўйида рақиб айлар кўргач мани юз дашном,
Ул навъки бўлғай ит урмакка гадо боис.

Лутф айла дуо олғил, эй шоҳ, гадолардин,
Нечунки камолингга бўлғуси дуо боис.

Фазл аҳлиға ҳамсуҳбат бўлмоқға ибо қилма-
Ким, бўлғусидур жаҳлинг орторға ибо боис.

Равшан тиласанг хотир тарки ҳавас этким, ул
Огоҳий, эрур кўнглунг бўлмоқға қаро боис.

«ЖИМ» РАДИФИ

ТУТҒИЛ ҚАНОАТ КҮНЖИНИ

Гар истар эрсанг, эй кўнгул, қилмоқ сани масрур ганж,
Тутғил қаноат кунжиниким, ул эрур мавфур ганж.

Гар оқил эрсанг сийму зар жамъига гарра бўлмаким,
Ғафлат била кўб кимсани қилмишдурур мағрур ганж.

Қилма ҳавас юз ҳирс ила ганж асрамоқ афъи киби,
Коминг тўло заҳр айлабон жисминг қилур ранжур ганж.

Кўр шомити хиссатнию, хосияти ҳимматниким,
Қорунғадур тахтуссаро, Мусоға фавқи тавр ганж.

Бу шукр учун бўл, эй гани, афтодаларға дастгир-
Ким, давлатинг бозусини қилмиш қавию зўр ганж.

Вайрон кўнгулларни карам ганжи била обод қил,
Гар истасанг ҳақ лутфидин, бўлғай санга маъмур ганж.

Кўнглунг тут оғаҳлиғ била фосид хавотирдин амон-
Ким, бўлғуси зойиъ агар гофил эсанг ганжур ганж.

Гар файзи маъни истасанг дарвишлардин истагил-
Ким, бўлғуси албатта вайронлар аро маҳсур ганж.

Фош этма кўнглунг сиррини эмн истасанг оламдаким,
Кўб фитнага боис бўлур гар бўлмаса мастур ганж.

Ул юз тамошоси била кўзингни равшан айлаким,
Айлар назар қилгон киши кўзига афзун нури ганж.

Беганж изват истама оламда маҳзи фазил ила-
Ким, бу замона аҳлига бўлмишдурур манзур ганж.

Гар ҳушинг ўлса, сийму зар жамъ айламақдин қил ҳавар
Ким, тонгла бўлғай сар-басар гўрингда мору мўр ганж.

Эми истар эрсанг, Огаҳий, фақру қаноат пеша қил,
Ким нақд роҳатдин қилур жоҳ аҳлини маҳжур ганж.

СОҲИБИ ҲУНАР МУҲТОЖ

Эй, юзинг нурига қамар муҳтож,
Вай, лабинг шаҳдиға шакар муҳтож.

Қаддинга банд сарви озода,
Зулфинга келди мушки тар муҳтож.

Лаълу ёқут эрур лабингға гадо,
Сўзинга дур била гуҳар муҳтож.

Нега ҳар кун қўёр жанобинга юз,
Юзинга кун эмас агар муҳтож.

Тонг эмас сар-басар шиканж ўлса-
Ким, белинг қучқоли камар муҳтож.

Бўлди муҳтожи оразинг кўнглум,
Уйлаким меҳраға саҳар муҳтож.

Санга муҳтожман сориг юз ила.
Бўлур эркан ҳам аҳли зар муҳтож.

Иҳтиёжим тонг эрмас ишқ ичра-
Ки, бўлур соҳиби ҳунар муҳтож.

Борча лутфингдин ўлди ком раво,
Ман қолибман бўлуб магар муҳтож.

Ҳар эшикка юз урсам эрмас айб,
Бўлур, албатта, дарбадар муҳтож.

Оғаҳий, шукр қил бу ҳолингға,
Йўқса бўлғунгдурур батар муҳтож.

НАЗМИНГ ДУРИНИ, ОГАХИЙ, БАЗА АЙЛАГИЛ

Йўқ манда фақр кўида гардунга ихтиёж,
Бўлмас қаноат аҳлида ҳар дунга ихтиёж.

Ҳар одамики давлату ҳимматга топти даст,
Йўқтур анга хазинаи Қорунга ихтиёж.

Ичканга фақр қулзумидин сув жаҳон аро,
Бўлғай қачон Фурот¹² ила Жайҳунга ихтиёж.

Мажнун агарчи Лайлига муҳтождур, вале
Лайлида ҳам топилғуси Мажнунга ихтиёж.

Васл истар эрсанг эт жигаринг қонки, бўлғуси
Ишрат қилурда бодаи гулгунга ихтиёж.

Мўйи сафиддур сабаби тавбаи гуноҳ-
Ким, ювса чирк бўлғуси собунга ихтиёж.

Зоҳирни тузмак истасанг, эт ботинингни туз,
Бўлғай иборат аҳлида мазмунга ихтиёж.

Моли фузун агарчи эрур аҳли ҳирсинг,
Афзунроқ ондодур яна афзунга ихтиёж.

Қоней гадога ушбу жаҳон ичра йўқтурур,
Мулки Қубоду¹³ жоҳи Фаридунга ихтиёж.

Бешак муроди ҳосил ўлур сидқи дил била,
Ким арз қилса қодирни бечунга ихтиёж.

Назминг дурини, Огаҳий, база айлагил анга,
Ҳар кимда бўлса нуктаи мавзунга ихтиёж.

ЕРУТДИ ТИЙРА ТУННИ

Зиҳи афлок уза чун азм этиб чиқдинг шаби меърож,
Бароқингнинг изин қилди малоик боши узра тож.

Муборак мақдаминг хосиятидин ийд субҳидек,
Ерутди тийра тунни машъали анжум бўлуб даҳҳож.

Ҳамул тунда бўлуб ваҳдат кулоҳи бошинга афсар,
Ҳумоюн пайкарингга келди мақсад ҳулласи дебож.

Бўлуб гаввос муфлис умматинг қилдинг гани дардин,
Ҳамул соатки ҳақ лутфи биҳориға тушуб амвож.

Бори адённи тонг йўқ шаръ гурранг айласа мансух-
Ки, тоқат айламак мумкин эмас боз олида дуррож.

Гадолар шоҳга муҳтож бўлғондек, гадойингнинг
Гадойиға ики олам ародур шоҳлар муҳтож.

Сенгаким бўлса тобеъ кирди имон кишвари ичра,
Кишиким эрса саркаш бўлди ул дин мулкидин ихрож.

Назар ҳолимга қил ул вақтким кўйинг ҳаримиға,
Йиғилғой халқ ондоққим тавофи каъбаға ҳужжож.

Матои шафқатинг қил Огаҳийға равнақи бозор-
Ки, ажноси савобин хайли журми айламиш торож.

«ЧИМ» РАДИФИ

ОГАҲИЙ, ОЛ МАОНИ МУЛКИНИ

То олиб чиқти букун ул шўхи бепарво қилич,
Қатли ом ишқ аҳлин этмай қўймади асло қилич.

Кирпику қошинг хаёл эттим, узинг мандин умида
Ким, мани ўлтургуси, албатта, ё ўқ, ё қилич.

Қучғонин кўргач қилич боғи онинг нозик белин,
Рашкдин жоним аро қилди алифдек жо қилич.

Илгин ўпканга чидай олмай қиличнинг қабзаси,
Кўнгулма ҳар дам етар ғамдин ажал осо қилич.

Даҳр элин қатл айлади бир дамда тийғи ғамзаси,
Мунча ҳам тез ўлғуси олам аро оё қилич.

Рахшини майдон аро сургач бўлур олам қатил,
Тортмоқ ҳожат эмас эл қатлиға аммо қилич.

Тут фано сарриштасин, ғам тийғидин топ эмнким,
Айлай олмас қатъ бу занжирни қатъо қилич.

Е раб, андоқ шаҳ қиличи бирла оч оламниким,
Ташласунлар илгидин Искандару Доро қилич.

Огаҳий, тил тийғи тортиб ол маони мулкини,
Ўйлаким олғай жаҳон тортиб шаҳи доно қилич.

ҚОШИ ҚАРОНИ КЎРГАЧ

Ман лутф кўз тутарман, ул дилрабои кўргач,
Ул кўргузуб жафолар, ман мубталони кўргач.

Кўргач кўнгул қилур майл гисуйи тобдордин,
Гарчи бўлур гуризон эл аждаҳони кўргач.

Тортиб фиғону нола, боргумдурур ўзимдин,
Ҳар вақт ул кўзи шўх, қоши қарони кўргач.

Ҳар кеча йиғларимни ҳар кимки айб қилди,
Бўлди хижил ул ишдин ул маҳлиқони кўргач.

Ул бут жамолидин гар зоҳид қочар тонг эрмас-
Ким, турмағувси шаппар нуру зийни кўргач.

Кўйи итини кўргач, юз айлаиб ёлингум,
Ул навъиким ёлингой ит ошнони кўргач.

Масрур ўлурман ондин кўрсам жафоу бедод,
Оё, не ҳолат ўлгай меҳру вафони кўргач.

Носиҳки манъим айлар майдин бўлуб мукаддар,
Нодим бўлур май ичра мавжу сафони кўргач.

Айб этманг Огаҳийни ҳам тоғ боргай ўздин,
Ул ҳурваш паридин нозу адони кўргач.

СУНБУЛИН ДОМ АЙЛАГАЧ

Борди сабрим ул пари базм ичра ором айлагач,
Ақлу ҳушим кетти майли бодау жом айлагач.

Жону кўнглум шавқ ўтиға ўртаниб, бўлди кабоб,
Очиб ўтлуғ юз, ўзини бода ошом айлагач.

Зори кўнглум булбулин қилди асиру мубтало,
Юзи гулворида зулфи сунбулин дом айлагач.

Олди жоним сайдидин бисмилдек ороми шикаст,
Лаъли узра донан холи била ром айлагач.

Кўнглума ортиб фараҳ, жоним доғи қувват топар,
Чун итоб айлаб, боқиб юзимга дашном айлагач.

Ваҳ не ҳол ўлғай экан ман хастағаким, ногаҳон,
Лутф айлаб, лаълидин бир бўса инъом айлагач.

Хон васли немаътин қилма, кўнгул, кўб илтимос-
Ким, садо мардуд ўлуру албатта ибром айлагач.

Юз йил этса саъйи етмас Каъбан мақсудига,
Етмади ҳар кимки онда қасди ихром айлагач.

Қоридим деб бўлма маъюс, Огаҳий, айлар (пари),
Бир назар ҳолингга ул шўх гуландом айлагач.

«ҲЕ» РАДИФИ

ИСТАСАНГ ҲАЕТИ АБАД

Гар тонг ичра истасанг, эй дил, сафойи руҳ,
Тан чиркини риёзат ила қил жудойи руҳ.

Бегона қил гар одам эсанг ўзни нафсдин,
Ихлос ила мудом ўлубон ошнойи руҳ.

Зиллат санга ҳамиша етурмак муроди нафс,
Қилмоқ сани азиз мудом иқтизойи руҳ.

Ундар ҳақиқат оламининг сайрига, вале
Ғафлат била эшитмагунг асло нидойи руҳ.

Тун-кун хаёли ёрни жон ичра асрағил-
Ким, хуштурур ҳамиша бадан бўлса жойи руҳ.

Топ истасанг ҳаёти абад ёр васлини-
Ким, васли ёрдур буки дерлар бақойи руҳ.

Созинг етурди жонима қувват, муғанниё,
Гўёки эрди нағман созинг ғизойи руҳ.

Соқий, карам қилиб манга тут соғари фано-
Ким, хотирим бу дайр аро истар жалойи руҳ.

Тан роҳатини, Оғаҳий, тун-кун талаб қилиб,
Кўрунғ раво қачонғача ранжу анойи руҳ.

СОҚИЕ, ТУТ ТҮЛО РАНГИН ҚАДАҲ

Соқиё, қиш мавсумидур, тут тўло рангин қадаҳ-
Ким, совуқға оташин майдин берур таскин қадаҳ.

Етти таъзимға бурудатдин баче афсурдалиғ,
Лаългун май лаб-балаб айлаб, кетур заррин қадаҳ.

Қаррилиғ бирла совуқ заҳридин ўлдим талхком,
Еткуруб шаҳди лабингға тут манга ширин қадаҳ.

То қўлингдан олибон нўш айлабон бехуд бўлуб,
Езу қиш не эрканин билмай мани мискин қадаҳ.

Коҳ баргидек учурғай пайкарим дай сарсари,
Гар онга еткурмасанг тамкин тутуб сангин қадаҳ.

Сард рўлиғ чархдин ул хайл кўрмаским, ичар,
Жамъ ўлуб ўт бошиға, ул навъким парвин қадаҳ.

Истасанг кўнглингни равшан қил тўло ҳақ ёдидин,
Ким, шароби ноб ила тўлса топар тазйин қадаҳ.

Ажбу нахват аҳли кавсардин эрурлар бенасиб,
Айб эмастур ичмаса гар зоҳиди худбин қадаҳ.

Оғаҳий бечорани қилғайму ёд ичкан чоғи,
Бодаи ишрат тўло султони жам ойин қадаҳ.

САЙР ЭТКАЛИ ГУЛЗОР СУБҲ

Не бало хуштур кишига лутф айлаб ёр субҳ,
Кирса ҳамроҳ боғ аро сайр эткали гулзор субҳ.

Гаҳ қилиб гулшанни сайру гаҳ чаманда ўлтуруб,
Гаҳ лабидин бўса инъом айласа дилдор субҳ.

Гоҳ жоми ишрат афзо қўлга олиб, қўл солиб,
Бир-бирининг бўйнига май ичсалар бисёр субҳ.

Лаҳза-лаҳза маст ўлуб чирмашсалар бир-бирига,
Гулшан ичра сарв бирла ишқи бежонвор субҳ.

Гоҳ андоқ мастликдин ойилиб, сўнгра яна,
Қилғучи май ичсалар хуршидини изҳор субҳ.

Эйки роҳат истасанг ёринг била гул вақтида,
Чикмоғил бир лаҳза саҳни боғдин зинҳор субҳ.

Огаҳийни ваҳки кулфат шомида қон йиғлатиб,
Қилмади зоҳир анга бу гунбази даввор субҳ.

ЭЙ НОСИҲ

Ул ойнинг ишқи журмидин мани ёзгурма, эй носих,
Маломат тийгини жонимга бир дам урма, эй носих.

Манго ишқ ичра расволиғ азалда қисмат ўлмишдур,
Они манъ этгали беҳуда нукта сурма, эй носих.

Бошинг ҳаққи тараҳҳум айла, яъни сарзаниш тошин,
Уруб ҳар лаҳза кўнгулум шишасин синдурма, эй носих.

Бошимдин ишқ кўйи ичра расволиғ суйи ошмиш,
Ҳадидин таъни ташнийнинг ўтин ошурма, эй носих.

Пурафшондур кўнгул шаҳбози сархушлиқ ҳавосида,
Анго беҳуда панду ваъз домин қурма, эй носих.

Янги жон топмишам соқийи нушин лаб висолидин,
Мани парҳез заҳридин яна ўлтурма, эй носих.

Йигитлик вақтию фасли баҳору, айш чоғидур,
Бу мавсумда кудурат базмима еткурма, эй носих.

Олай бир неча кун комимни фориг шоҳиду майдин
Насихат тийра боронин манга ёғдурма, эй носих.

Ўтуб умри ўлар ҳолатда етмиш васли базмига,
Карам қил Оғаҳийга маст эса ёзгурма, эй носих.

«ХЕ» РАДИФИ

ЯНА КҮНГУЛГА СОЛИБ ИШҚИНГ

Яна кўнгулга солиб ишқинг ўти юз сўрох,
Яна ғаминг қиличи рахналарни қилди фарох.

Ўзимни кўюнга то жон борича судрарман,
Йўлимда бўлса агар неча водию санглох.

Мани на эрди уруб қовламоқ жанобингдин,
Рақиб базминг аро доимо кирар густох.

Эмас шужоат агар ҳар нечаки қон тўксанг,
Қачон баҳодир ўлур тўкмак ила қон саллох.

Қаро ер ости санинг жойинг ўлғуси, нечаким
Нишиман этсанг агар чархдин бийикрак кох.

Фақирлиқ била дайри фано аро кирсун,
Ҳар одамики онинг кўнгли истар эрса рахох.

Кир аҳли ҳақ аро нафсинг йиғиб, недур бўлмоқ,
Мудом матбах аро ҳамнишин санга таббох.

Бу гулшан ичра хавон офатидин айлаб ваҳм,
Яқони чок қилур гул бош ирготиб ҳар шох.

Хаёли ёрдин этма дами они ҳоли,
Нечаки кўнглунг уйи, Оғаҳий, бор эрса фарох.

ТАРИЙҶИ ИШҚ АРО...

Тарийқи ишқ аро ҳар ким қадам қўйса агар густох,
Кўрар, албатта, ул йўл сайрида турлук хатар густох.

Онингдек ҳавлоку пур хатардур ишқ водиси-
Ки, онда кирса бўлмас бўлмағунча шери нар густох.

Адабгоҳи мақоми қурб андоқ келди олийким,
Ҳамул ёнга оча олмас малоийик болу пар густох.

Тонг эрмас кўрмаса мақсад юзини зоҳиди худбин-
Ки, ул юзга оча олмас назар ҳар бевасар густох.

Мақоми эми йўқтур кулбаи фақру фано янглиғ-
Ки, даврин айлана олмас сипеҳри кенавар густох.

Агар одам эсанг, сайр эт бу гулшанда адаб бирла,
Қадам ҳар сори қўйма ул сифатким гову хар густох.

Кўнгул ойинаи матлабнамодур, бир нафас они,
Мукаддар қилма ҳар суратни айлаб жилвагар густох.

Ҳамул анқо нишон шаҳ остониға юз урким, қоф.
Онга айларга хизмат боғлой олмайдур камар густох.

Адиб ўлмоқ замона аҳлиға ким, Оғаҳий, сан ким-
Ки, эрмас олам ичра ҳеч ким сандин батар густох.

ТААХ

Ногаҳон гар деса сӯз тонг йўқ лаби жонона талх,
Ким чучукроқ мевага бўлгуси гоҳи дона талх.

Кўнглума ул юз ўти тоби гувородур баса,
Чунки ҳаргиз кўрмади куймак ишин парвона талх.

Муддаийга берма йўл ишқ аҳли базми ичраким,
Кирса айлар ошнолар айшини бегона талх.

Чок бўлди турш рўлиғлар била бошдин оёқ,
Зулфи иқдида кўнгул айшин чу қилди шона талх.

Даҳр нўши завқиға қўйма кўнгулким, оқибат,
Марг заҳридин қилур комингни бу хумхона талх.

Гар эсанг оқил талаб ранжини роҳат онглаким,
Кўрмагай йўл меҳнатини солики фарзона талх.

Шаҳди иззат лаззатин истар эсанг, тарк эт тамаъ-
Ким, бу заҳр этгуси ул шарбатни жовидона талх.

Фақр заҳри зоҳиран гар бас очигдур, эй кўнгул,
Лек они билгил ҳақиқатда чучук, аммо на талх.

Мунчаким, эй чарх, бердинг Огаҳийға заҳри ғам,
Қолдиму ул ичмаган оламда огуёна талх.

ЭЙ ШҮХ

Қилиб бир жилва ақлим олдинг, эй шўх,
Дилу жонимға яғмо солдинг, эй шўх.

Не тонг султонлиғ этсанг хўбларға-
Ки, яксар ҳусн мулкин олдинг, эй шўх.

Бориб Юсуф¹⁴ жаҳондин, ўрниға сан,
Бу кун кўси хилофат чолдинг, эй шўх.

Итик қилдинг чу нозу гамза тийгин,
Халойиқ қонлариға қолдинг, эй шўх.

На ўхшолди санга ҳусн ичра бир ёр,
На сан бир ёрға ўхшолдинг, эй шўх.

Юзингда лутф осори аёндур,
Магар жавр айламакдин толдинг, эй шўх.

Аён бир жилва айлаб Оғаҳийнинг,
Бошиға не балолар солдинг, эй шўх.

«ДОЛ» РАДИФИ

НЕ СУД

Кўйидин ойру кўнгулға боғи ризвондин не суд,
Бўлмаса васли муяссар, ҳуру филмондин не суд.

Топмаса лаъли шаробидин агар сероблиғ,
Ташна жонимға зулоли оби ҳайвондин не суд.

Гар қуёш осо юз очиб келмаса ҳижрон аро,
Тийра бўлгон шомима хуршиди тобондин не суд.

Нутқи шаҳидин жудо тўтйи табъим лол эрур,
То онга ул шаҳд етмай шаккаристондин не суд.

Лаълидин топмай табассум инбисотин гунчадек.
Танг бўлгон кўнглума гулбарги хандондин не суд.

Гар тамошо қилмасам кўйида зебо қоматин,
Гулшани жаннат аро сарви хиромондин не суд.

Ер васли гулшанининг айшидин ком олмағон,
Ошиқи бечораға сайри гулистондин не суд.

Тийра гўр ичра бўлур чун манзил охир тийра хок,
Қасри Баҳроми ¹⁵ аро тахти Сулаймондин не суд.

Чун ўқубон ул пари қилмас амал мазмунига,
Бас санга, эй Оғаҳий, тартиби девондин не суд.

ГУЛРУ ҚАД

Чу қилди жилвагар бўстон аро ул шўхи гулру қад,
Топуқ айларга олида ҳам этти сарву ножу қад.

Агар сарви сиҳи раъно қади олида қад чекса,
Онга ўхшорки сарв ўтрусида чеккой таронғу қад.

Қади савдо юки остида ҳам бўлмай киши қолмас,
Чу раънолиғ аро ул сиймбарға гар эса бу қад.

Агар бу нозпарвар қад била елдик хиром этса,
Тамошо аҳли бағрин шавқ ўтидин қилғуси сув қад.

Қади бир жилвасин кўргач бўлур девона юз ошиқ,
Ҳамул рашки париға мунча ҳам зебо бўлурму қад.

Жаҳон андуҳи остида қадим ҳам бўлса тонг йўқким,
Бўлур, албатта, ҳам зиндонда кўб чекканга қайғу қад.

Баланд, эй нахл, чекма қадниким, охир бу гулшанда
Хазон осиб и ўқиға санга бўлғуси қобу қад.

Тавозеъдур сабаб олий мақом ўлмоқға оламда,
Хам этмиш дойимо ушбу жиҳатдан чархи мину қад.

Эгилган қад била найлаб ёшурғунг, Огаҳий, ҳолинг-
Ки, қаррилар тани ожизлиқиға келди белғу қад.

ОҚИЛ ЭРСАНГ

Одат этмишдур емоқ ул лаъли шаққарханд қанд,
Оллоҳ-оллоҳ кўрдиким қилмоқ тановул қанд, қанд.

Топтиму эркан ҳаловат қанддин ширин лаби,
Йўқса ширин лаълидин бўлди ҳалокатманд қанд.

Тишлайин ул навъ қоттиғ токи бўлсун рез, рез,
Жонфизо лаълиға гар ўзни деса монанд қанд.

Кўйи этмиш лаълиға густохлаққим, тийғ ила
Пайкари урён бўлуб, бўлғуси юз парканд қанд.

Нутқидин қомини олғон олмоғой бир фаслга,
Даҳр бозорида гар ўзни сотар хар чанд қанд.

Лаъли рангини аро алфози ширинини кўр,
Кўрмасанг гар бўлғонин гул баргига пайванд қанд.

Оқил эрсанг бўлмоғил фарра жаҳон лаззотиға
Ул сифатким тифллар кўрса бўлур хурсанд қанд.

Талх ком ўлмай десанг заҳри надамдин, эй йигит,
Тут қарилар гар санга ҳар навъ берса панд қанд.

Оғаҳийнинг қилки ёзғон сўз агар ширин эса,
Тонг эмаским най шакарға бўлғуси фарзанд қанд.

**ОГАҲИИ СУЗИН НЕТОНГ ҚИЛСА БОРИ
ОЛАМ ҚАБУЛ!**

Куйидин ойру манга йўқ равзаи ривзон писанд,
Лаъли ҳижронида ҳам эрмас гули хандон писанд.

Етмас эрса хаста жонимга лабининг шарбати,
Йўқ анго бўлмоқ зулоли чашмаи ҳайвон писанд.

Жумла олам мулкининг султонлиқидин яхшидур,
Куйи ичра қуллуқим гар айласа жонон писанд.

Меҳри рухсоридин ул ой гар ёрутмас айламон,
Шоми ҳажримда тулуъ этса маҳи тобон писанд.

Топмасам ширин каломи шаккаридин чошини,
Бўлмоқи мумкин эмас комимга нўши жон писанд.

Ул малак сиймо пари базми висолин топмасам,
Тушмагай гар ҳамдам ўлса ҳур ила гулмон писанд.

Эй кўз ашқинг қатрасин тўккил надомат бирлаким,
Ҳашр бозорида тушкай бу дури ғалтон писанд.

Ҳосиду худбинга тонг йўқ нописанд ўлса сўзим-
Ким, қачон одам сўзини айлагай шайтон писанд.

Огаҳий сўзин не тонг қилса бори олам қабул-
Ким, они қилғуси таҳсин кўргузуб султон писанд.

ТУЗУБСАН ЭЛ БИЛА СУҲБАТ

Мани кўйингдин эттинг бу кеча зулм айлабон мардуд,
Не тонг оҳим ўтидин чиқса кўк узра шарору дуд.

Тузубсан эл била суҳбат, ичарсан бодаи ишрат,
Ман эшикда фиғон тортиб тўкорман ашки хун олад.

Неча шони фироқингда мани йиғлотғунг, эй маҳваш,
Висолинг субҳидин бир лаҳза нетти айласанг хушнуд.

Кетургия лаълун жом ичра гулгун май солиб, соқий-
Ки, солди дарди гуно-гун бошимга чархи қирон дуд.

Дема воиз манга хулди барин гулзори авсофин,
Нетаи они манга бир гулжабининг кўйидир мақсуд.

Мани мажнунга, эй носих, насиҳат бермагил ҳар дам-
Ки, қилмайдуру жунун аҳлига ҳаргиз панд бермак суд.

Ҳидоят Огаҳийга кўргузуб, ё раб, халос эткил-
Ки, қолмишдуру залолат даштида йўли бўлуб масдуд.

БУЛБУЛИ ШАЙДО

Парда бирла қилмоғил хуршид рухсорингни банд,
Гар десангким айлайн бу зарраи зорингни банд.

Истабон кўрмак жамолинг тун-кун ўлмиш беқарор,
Эй пари, мажнун кўнгулга қилма дийдорингни банд.

Сўз эшитиб лабларингдин тоза-тоза жон топай,
Қилма, жоно, нуктадин лаъли шакар борингни банд.

Кўзларингким, раҳм қилмай дам-бадам қоним ичар,
Айла бир тадбир ила бу икки хунхорингни банд.

Ишқ кўйига чу кирдинг эмди қилма эй кўнгул,
Узинга бу кўй аро номус ила орингни банд.

Йўқ вафо бу боғ аро бир гулда, қилғил ноладин,
Булбули шайдо онинг шавқида минқорингни банд.

Оғаҳий, дилсўз назмингни эшитса аҳли ишқ,
Бўйнига таъвиздек айларлар ашъорингни банд.

ГАВҲАРИ АЙШ ИСТАСАНГ...

Шукрки, айш базмидин еткурубон навид ийд,
Аҳли жаҳонни айлади маст майи умид ийд.

Гавҳари айш истасанг ёр юзин навозора қил,
Чунки тараб хазойини қуфлига дур калид ийд.

Ишқ гами нишотидин яхши саодат аҳлига-
Ким, шаби дарди ишқни билгусидур саид ийд.

Атласу хаз ӯшак жули бўлғониға шабиқ эрур,
Ўғнига кийса жоман фохира ҳар палид ийд.

Хозини ганжи ҳуснсан, қил караминг зиёдаким,
Хайри тамаввул ахлининг бўлса керак мазид ийд.

Оч юзинг ушбу кун кўруб шод ўлайинки, ҳар гадо,
Аҳли ғино атосидин бўлғуси мустафид ийд.

Тоза либоси лутф ила қил мани шод ийдким,
Хожа керакдур этса қул жомасини жадид ийд.

Ишрат элига, зоҳидо, дема букун томуг сўзин,
Ҳар на десанг де, ваъдадин лойиқ эмас, ванд ийд.

Жоми висол умид этиб келди қопунга Оғаҳий,
Еткур они муродиға, айлама ноумид ийд.

ДУД

Зулфидин то тонди ул ўтлуғ рух зебони дуд,
Қилди оҳидин ниҳон меҳру жаҳон орони дуд.

Хат эмастурким чиқиб рухсори оташгоҳидин,
Парда пўш этмишдурур ул лаъли руҳафзони дуд.

Дема гулгун чеҳраси устида холи мушкбў,
Ўтга солиб айламишлар анбаря сорони дуд.

Кўнглаум ўтидин кўрингим ул қуёш ҳижронида,
Қийргун этмиш бу етти торими аълони дуд.

Тун хаёл этмангки жоним ишқ ўтиға ўртаниб,
Қийрвон то қийрвон тутмишдурур дунёни дуд.

Тийра рўз ўлсам ажаб эрмаски ҳижрон шонида,
Оҳим ўтидин тутубдур шаҳр ила саҳрони дуд.

Огаҳийнинг жисми тун-кун ишқ ўтида ўртанур,
Бўлса тонг эрмас саросар кулбаи аҳзони дуд.

КЕЛГИЛ, ЭЙ ГУЛЧЕХРА

Келгил, эй гулчехра соқийким, бу тундур шоми ийд,
Базм аро ман зорға тутгил лабо-лаб жоми ийд.

Вақт эрур усру муносиб ичгали саҳбойи айш-
Ким, баҳор айёми келмишдур доғи ҳангом ийд.

Лолалар саҳрода гулгун жомин этмиш жилвагар,
Ичгали элга ишоратдур майи гулфом ийд.

Ғунчалар гулшанда ҳар сори табассум айламиш,
Халқға имодур ўлмоқға фарах фаржом ийд.

Юз қўюбдур барча эл нўш этгали жоми нишот
Ҳеч монёй йўқтур ўлмоқға қадаҳ ошом ийд.

Ком топмай ийд васлинг жомидин нокомман,
Бир мани нокомға айлаб тараҳҳум ком ийд.

Балки лаълинг шарбатин лутф эт мани мискингаким,
Қилса лозимдур гадоға шоҳлар инъом ийд.

Ийд дийдорингни кўргуз, токи қурбонинг бўлай,
Тийғ ғамдин бўлмишам мазбуҳ беором ийд.

Шаҳ дуоси жомидин бўл, Оғаҳий, сархуш мудом-
Ким онинг айёמידур олам аро айём ийд.

«ЗЕ» РАДИФИ

ШАРБАТИ ЖОНДИН ЛАЗИЗ

Эй чучук лаълинг зулоли оби ҳайвондин лазиз,
Балки лаззат бахшлиқда шарбати жондин лазиз.

Билмайин сўрғоч лабингдин шарбати кайфиятин,
Онгладим эркан фузун аъдоду имкондин лазиз.

Гарчи Исо нутқидин топғай ўлук жон лаззатин,
Лек жонпарвар сўзинг юз қотладур ондин лазиз.

Кўйинг ичра етса итлар туъмасидин луқмане,
Ул мангодур неъматин фирдавси ризвондин лазиз.

Чиқмаса кўнглум қуши кўйингдин асло, қилма айб-
Ким, нима булбулға йўқ сайри гулистондин лазиз.

Дарди ишқинг муддаийға гарчи аччиқдур, баче,
Хаста жонимға ва лекин келди дармондин лазиз.

Эй гани, ҳалвони таъриф этмаким, фақр аҳлиға
Тортибон меҳнат топиб эрмас еган нондин лазиз.

Гар карим эрсанг, дами эҳсон этардин чекма қўл-
Ким, карам аҳлиға йўқ ҳеч неъмат эҳсондин лазиз.

Оғаҳий ёзди лабинг васфини то девониға,
Топмағай сўз ҳеч ким жуз ушбу девондин лазиз.

ЕЗИБ РОЗИ ДИЛИМ...

Езарда ёрга хат илгима олсам агар қоғаз,
Фигонким, кўз ёшим турмай оқиб бўлгуси тар қоғаз.

Битарга шарҳи ҳолимни бу қоғазлар вафо қилмас,
Ети афлок авроқи анга бўлса магар қоғаз.

Езиб рози дилим жоң пардасига, айларам ирсол-
Ки, эрмастур муносиб дилбарим олдиға ҳар қоғаз.

Қабутар болиға номамни банд эткумки, оламда
Манга элтарга йўқ бир маҳрами соҳиб хабар қоғаз.

Агар ногаҳ қабутар элтибон қоғазни арз этса,
Олурму қўлга оё ул нигори сиймбар қоғаз.

Агар илгига олса қоғазимни илтифот айлаб,
Очиб қўл бирла солғайму саводига назар қоғаз.

Назар айлаб ўқуб маълум қилғоч барча мазмунин,
Жавобида юбаргайму манга беҳжат асар қоғаз.

Агар қоғаз юборса ногаҳон ул шўх лутф айлаб,
Тоғиб ушшоқ аро шаҳлиқ қилурман тоғи сар қоғаз.

Бу давлат шукрин эткил, Огаҳийким, назм дурридин,
Санга бўлмиш музайян айламан дойим ҳунар қоғаз.

ИСТАСАНГ ФАЙЗУ САФО...

Ваҳки сандин манга жуз жавру жафо нодиру шоз,
Узгага ғайри карам бирла вафо нодиру шоз.

Юву холинг ғами солди мани ул ҳолғаким,
Кўвима маръи ўлуру оқу қаро нодиру шоз.

Дўстлар, телбарасам ишқ аро айб этмангким,
Қилди ҳушу хирадним дарду бало нодиру шоз.

Истасанг файзу сафо, шайх, харобот аро кир,
Хонақоҳ ичра эруру файзу сафо нодиру шоз.

Вақтни муғтанам англаб қилингиз айшу нишот-
Ки, бу маҳфилда эруру умру бақо нодиру шоз.

Йуқ бўл, эй чархки, окир ситаму зулмингдин,
Бўлди усру шуароу фузало нодиру шоз.

Найласун Оғаҳий чекмай ситаму жавру жафо,
Ваҳки, сандин манга жуз жавру жафо нодиру шоз.

«РЕ» РАДИФИ

БУ ГУЛШАН САЙРИН ЭТСАНГ...

Қишиким толеи фархундау бахти ҳумоюнду,
На ишким қилса мақбулу на сўзим деса мавзунду.

Мусалламду анга вуҳду, фаноу фақр атвори-
Ки, олдиға на келса розию масруру мамнунду.

Ҳақиқатда гадо андоқ муаззав подшоҳдуким,
Муқассар фарши ер сатҳи, муҳаққар, қасри гардунду.

Ҳазар қил, эй гани, бўлмас ҳарис амвол жамъиға-
Ки, бўлгон зиллати Қорунға боие ҳирс қорунду.

Такаббур бодасин ичмакдин аъраз айлаким, шайтон,
Бу май кайфиятидин то абад мардуду малъунду.

Чу гардун офариниш ичра изҳор этти саркашлик,
Бу феълидин туну кун зору саргардону вожунду.

Бу гулшан сайрин этсанг босма густохона туфроқни-
Ки, ҳар гом остида бир пайкари озода мадфунду.

Неча доно эсанг ҳам урма гайб асроридин дамким,
Онинг фикрида ожиз юз Арасту¹⁶, минг Фалотунду.¹⁷

Агар муҳтож эсанг ҳожат раволғ иста ул шаҳдин-
Ки, шаҳлар олида онинг гадойи зору маҳзунду.

Тонг өрмас бўлмасам бир лаҳза ҳосид макридин эмин-
Ки шайтондин адолат то абад одамға мақрунду.

Бори халқ ўлса душман Огаҳийға заррача гам йўқ-
Ки, онинг ҳомию гамхораси халлоқи бечунду.

НОКАСГА ТАЪЗИМ АЙЛАМА

Бўлса ҳар одам қаноат нуридин равшан замир,
Ул дурур иззат сипеҳри авжида меҳри мунир.

Чин тамаъ бирла агар олдинг биравдин бир дирам,
То қиёмат бегумон билгил онга бўлдинг асир.

Бир дирам ҳар кимга гар инъом қилдинг, то абад
Ул санинг маъмуринг ўлди, сан онга бўлдинг амир.

Жоҳ учун оламда ҳар нокасга таъзим айлама,
Истамас эрсанг агар жуҳҳоларо бўлмоқ ҳақир.

Обрўйинг тўкма ҳар дам ҳар эшик туфроқиға,
Топмасанг бағрингға тиш беркит куруғ нони фатир.

Ҳожатингни иста ул соҳиб карам даргоҳидин-
Ким, онинг муҳтожидурлар ҳам ганию ҳам фақир.

Кўрмайин десанг ики олам аро афтодалиғ,
Бўл қўлингдин келгуча афтодаларға дастгир.

Истасанг роҳат улусдин гўша тутким, ҳар гадо
Бордурур ўз кулбасида бир шаҳи соҳиб сарир.

Боғлағил тоатға бел, майл этма эл таъзимиға,
Огаҳий, гар ҳаққа эрсанг бандан фармон пазир.

АЗИЗ ҰЛМОҚ ИСТАР ЭСАНГ

Кишиким фақр кўйида талабкори қаноатдур,
Замирига онинг мақшуф асрори қаноатдур.

Кудуроти тамаъдин нуқта янглиғ тийралик кўрмас,
Бировким дилнишини хатти паргори қаноатдур.

Мазаллат ўқларидин ул диловар бўлғуси эмин-
Ки, олам размиғоҳида сардори қаноатдур.

Қуёшдек авжи иззатда қилур ул пок дил маскан-
Ки, онинг тийнати мирьоти анвори қаноатдур.

Бу мақфил ичра роҳат нашъасидин ком олуур доим,
Кишиким, журъа нўши жоми саршори қаноатдур.

Етушкай тезроқ мақсуд сарҳаддига ул солик-
Ки, манзилгоҳи онинг авжи кўҳсори қаноатдур.

Кўнгул, ҳар кимсаниким хоксору дарбадар кўрсанг,
Яқин билгиаким ул, албатта, безори қаноатдур.

Азиз ўлмоқ агар истар эсанг аҳли жаҳон ичра,
Қаноат айлаким ул рутба осори қаноатдур.

Биҳамдиллаҳ авизу комёбу комкор ўлмиш,
Ҳам оғуш Оғаҳиға токи дилдори қаноатдур.

ФАРЗОНАДУР

Даҳр қасриким ҳақиқатда куҳан вайронадур,
Они ҳар ким маскан этмак истади девонадур.

Сақфида ер сарбасар ондин ёғор гарди хатар,
Амниятдин йўқ асар, ваҳ, на ажаб кошонадур.

Фитна афвожи онинг сокиналари қасди учун
Тортибон онда жафо тийгин мудом айлонадур.

Онда ҳар шамъики равшан бўлғусидур кечалар,
Қоврилиб ўз ёғна бошдин аёғи ёнадур.

Шуълаи ҳирмон аро чурконгусидур оқибат,
Онда роҳат шамъиға ҳар жон қуши парвонадур.

Они гафлатдин қаю қушким нишиман айлади,
Ҳасрат ашкидин анго билгилаки обу донадур.

Ким онинг аҳлиға бўлди ошно истаб вафо,
Тортибон турлук жафолар жонидин бегонадур.

Таркини онинг кишиким билди роҳат мужиби,
Олам аҳли ичра они онглаким фарзонадур.

Комиға еткан киши тонг йўқ жаҳондин топмасанг,
Ким бу олам, Оғаҳий, бир кўҳна ҳасратхонадур.

УМР

То бўлмишам бу олам аро ошноий умр,
Чекмакдурур ишим кеча-кундуз жафойи умр.

Эй дилрабо, дегунг тиласанг васлим, айла сабр,
Сабр айламокка бўлмаса найлай вафойи умр.

Бир лутф бирла айлагил ободким, манго
Гам сели бирла мунҳадим бўлди бинойи умр.

То келмишам жаҳонга адам хобгоҳидин,
Маҳжури роҳат этти мани ибтилоий умр.

Ҳар лаҳза неча мунгга бўлуру мубтало бошим,
Йўқтур жаҳонда ман киби чеккан балойи умр.

Не роҳати жаҳон, не гами охират манга,
Беҳуда ўтти фурсати меҳнатфизойи умр.

Ҳам қарилғ кудурати, ҳам даҳр кулфати
Ваҳ найлайинки, қўймади манда сафойи умр.

Дилкаш дурур агарчи жаҳон гулшани баса,
Лекин даригу дардки йўқтур бақойи умр.

Узни жудо қил, Огаҳий, ташвиши даҳрдин,
Ондин бурунки даҳр аро бўлгунг жудойи умр.

ЭР ЭРСАНГ...

Хаётим боиси ширин тилидин бир такаллумдур,
Нишотим мужиби рангин лабидин бир табассумдур.

Улумдин ман гадони ишқ дарди ичра қутқорғон,
Ҳамул ҳусн аҳли шоҳи зоҳир эткан бир тараҳҳумдур.

Кўзум ёшин кўруб ҳижронда тонг йўқ келса кулбамга-
Ки, раҳравнинг далили кеча манзил сори анжумдур.

Улар ҳолатда топдим тоза жон мутриб навосидин,
Тилимда бу жиҳатдин шукри ҳақ дойим тараннумдур.

Хату холинг хаёли кирмаса кўз кўр бўлур бешак-
Ки, кўзнинг эътибори мужиби мужғони мардумдур.

Деса сўз муддаий ҳар бобдин солма қулоқ ҳаргиз,
Ки умрида онинг билган иши макру ташаъумдур.

На сўргунг, зоҳид, аҳволинки онинг фикрию зикри,
Такаббурдур, тафаръундур, таҳашшумдур, таазвумдур.

Танаъум аҳли бўлмоқ истасанг қил сидқ ила хизмат,
Оларким қилди хизмат сидқ ила аҳли танаъумдур.

Улусға олам ичра ҳосил этмоқ нон эмас осон,
Ки боис чиққоли фирдовсдин одамға гандумдур.

Эр эрсанг тут баробар чархнинг лутфу жафосини,
Йўқ эрса дойимо элга ишинг арзи тазаллумдур.

Агарчи хушдил ўлмиш Огаҳий анвои лутфингдин,
Вале кўнглида онинг макри ҳосиддин таваҳҳумдур.

ВИСОЛ СУҲБАТИ

Билмон бу оқшом ул маҳи худком қайдадур,
Бегоналар била қадаҳ ошом қайдадур.

Ағёр шомини чу ёрутмишдур ул қуёш,
Ман зарран ҳазиниға ором қайдадур.

Бир қуш эдики, тутти ҳаво, эмди бўлмоқи,
Кўз ёшим обу донасиға ром қайдадур.

Холимға етмак усру йироқдур нигоҳиким,
Ман хаста қайда, ул кўзи бодом қайдадур.

Тутмиш висол бодасини аҳли жоҳға,
Ман бенавоға эмди тўло жом қайдадур.

Аҳли гиноға қосдурур васли неъматини,
Бечорау фақирға инъом қайдадур.

Васли муяссар ўлғуси зар бирла, ваҳ, они
Қилмоқ мани гадоға саранжом қайдадур.

Олам кўзимга тийрадур ул ой фироқида,
Билмонки, субҳ қайдадур шом қайдадур.

Ҳажрим гами фасомасини айласам рақам,
Юз йил ҳамула фасонаға итмом қайдадур.

Утти висол қунларини айши, эй кўнгул,
Ваҳ эмди ўйла айшани айём қайдадур.

Омода бўл чекарга фироқ ичра хорлиғ,
Аввалгиларча иззату икром қайдадур.

Мандин умид айламангиз ному нангким,
Девоналарга нанг била ном қайдадур.

То ёр ғайр мойилидур, Оғаҳий, санго,
Олмоқ висол суҳбатидин ком қайдадур.

КИМКИ РОҲАТ НУШИДИН БИР ҚАТРА ИЧТИ

Даҳр бир майхонадурким, кулфат онинг жомидур,
Кўз ёши бирла кўнгул қони майи гулфомидур.

Хар кишиким онда кирди ичмак истаб жоми айш,
Неча турлук гусса заҳрининг қадаҳ ошомидур.

Кимса не нав ичкай онда амният саҳбосини,
Кўнглада дойим ҳаводис шаҳнаси авҳомидур.

Кимки роҳат нўшидин бир қатра ичти, то абад,
Жонида юз дарду меҳнат нишининг оломидур.

Фурсати айшиға мағрур ўлмаким, андоққи барқ,
Турфатул айни онинг оғозию анжомидур.

Умрлар гар ҳар ким онда комронлиғ айласа,
Оқибат мақсуд васли комининг нокомидур.

Бўлмағил эмин замони ҳодисоти даҳрдин,
Гар жаҳон Искандари, гар худ фалак Баҳромидур.

Чораси йўқтур ҳаводиснинг магар сабр айламак-
Ким, бу иш ул дард доруйи фараҳ фаржомидур.

Огаҳий, тутғил фано кунжинки, даҳр андуҳидин.
Фориғ ул озодаким ул гўшада оромидур.

ҒАЗАБ ДАРЕСИ ТОШИБДУР

Бу оқшом маҳвашим рухсори ой бирла талошибдур,
Эмас анжум фалак аҳли очиб кўзлар қорошибдур.

Бир учқундур қуёш ул маҳлиқо рухсори ўтидин,
Шафақ эрмас фалак домониға ул ўт тутошибдур.

Дема тун зулмати хуршид рухсорин ниҳон этмиш,
Ул ойнинг ишқи савдоси онинг бошидин ошибдур.

Фалак меҳри булутдин юзга чекмиш пардаи мушкини
Магар боқиб қуёшим юзига кўзи қамошибдур.

Юзида чинмудур ҳар сори тушкан совуқ оҳимдин,
Бу сарсар бирла, йўқ эрса ғазаб дарёси тошибдур.

Сочи савдосида гар етмасам лаълиға тонг эрмас-
Ки, бу зулмат ичида неча Искандар адошибдур.

Юзига суртубон ғоза, чекибдур қошиға вўсма,
Бу зинатлар онга, ваҳ, не бало усру ярошибдур.

Кўнгул бўл воқиф ул пайваста қошлар ҳайатидинким,
Иков бир-бирга қатлингда эгиб боши кенгошибдур.

Неча кўб деса ҳазён, Оғаҳий, ҳар кеча тонг йўқким,
Ул ой савдоси фикри бирла онинг ақли чошибдур.

НЕ АЖАБ

Не ажаб шикаста кўнгул иши туну кун фиғон ила ноладур-
Ки, на ғам тошики, фалак отор анга лаҳза-лаҳза ҳаволадур.

Дема ул пари юзини қилибдур ихота ҳалқан зулфиким,
Фалаки латофат уза онинг бириси қамар, бири ҳоладур.

Юзим узра хатти сиришкдин ғами ишқим элга аён ўлур,
Негаким бу маънийи мубҳам ул муни шарҳ этарга рисола-
дур.

Ғами ишқ ичра ҳақир онглама дуди оҳ ила қон ёшим,
Бири ер юзи уза ғозау бири кўк бошиға кулоладур.

Ғами даҳрдин етибон изо мани хаста айлади соқие,
Карам айлагилки, даво онга майи ноб тўло пиёладур.

Жуҳалоға бўлса забун не тонг фузалоға суфраи чархдин,
Онга туъма қанду ришолау мунга луқма тузсиз атоладур.

Тилама ривож ила қадру фазлу фатонатингга жаҳон аро-
Ки, бу чорсуда касод ушбу матов бирла бу қоладур.

Тамаъ элдин этмайин, эй гадо, кетур ул ғани сори илтижо-
Ки, қуёш фатирн симоти базлида бир камина наволадур.

Топиб ўйла ришва русуми маҳкамаи шарият аро шуюв-
Ки, нуқуди муллай аҳлининг талафи қабул қаболадур.

Бу на савлоту бу на дабдаба бу на шавкату бу на кавкаба-
Ки, раҳил кўксини тонгло ушбу замона отинга чоладур.

Не тонг, Огаҳий, назар айламас эса боғ сари нигорининг,
Сочи сунбулу кўзи наргиси, лаби гунчау юзи лоладур.

НАВРУЗ ЭРУР

Бўл шоду ҳуррам, эй кўнгулким, мавсими наврӯз эрур,
Шоҳи кавокиб адлининг айни жаҳон афруз эрур.

Рўйи замин сарто қадам андоқ тароватлар топиб-
Ким, рашк ўти тоби беҳишт аҳлига тоҳат сўз эрур.

Ошиқларин сайд эткали юз ишва айлаб шўҳлар,
Кирпикларининг ҳар бири бир новаки дилдўз эрур.

Кулфат уқоби даҳрдин ғам чуғзи янглиғ рам қилиб,
Ишрат ҳумоси ўйлаким шаҳбози, дастомуз эрур,

Ғар ғам сипоҳи саф тузуб қилса саваш изҳорини,
Бу фасл аро тийғи қадаҳ чеккон киши феруз эрур.

Ё раб, ҳамул шаҳ давлату умрини беандоза қил-
Ким, бодаи аҳсонидин олам тараб андуз эрур.

Ғам кўҳна шоми, Оғаҳий, тонг йўқ жаҳондин борсаким,
Султони одил асрининг ҳар бир куни наврӯз эрур.

ЧАШМИ ЖОДУДУР

Дема ул чеҳраи гулранг узра чашми жодудур,
Хўтан¹⁸ гулзори ичра жилвагар сармаст оҳудур.

Эмас мушкин қоши кўз узраким айлаб ҳавойи сайд,
Ҳамул оҳу уза парвоз кўргузган итолқудур.

Мусаффо оразиға қатра хўйларким берур зинат,
Тароват бахш эрам гулзорида ҳар ён сузук сувдур.

Эмастур обҳайвон чашмасида руҳпарвар мавж,
Лаби ширини изҳор айлаган жонбахш кулгудур.

Лабидин ҳар нафаским нуктаи дилкаш бўлур зоҳир,
Сочилгон ҳуққау ёқутдин сероб инжудур.

Латофат сунбулидур зеб берган ҳусн боғига,
Узори узра буким жилвагар ҳар сори гисудур.

Етар ҳар лаҳза мужғони хаёли жон аро, ваҳким,
Олардур жонситон ўқлар, бу ул ўқларға қобудур.

Не тоғ ул чеҳра фикри чиқмас эрса сода кўнглумдин-
Ки, хўблар орази акси мақоми соф кўзгудур.

Висоли манзилиға ҳажр шомида нечук етқум-
Ки, йўлдур бас узоқу, кеча ҳам усру қоронғудур.

Карам айлаб ўзинг етқур ҳарими васл аро, ё раб-
Ки, сандин Огаҳийнинг илтимоси борҳо будур.

БАҲОР

Уйла еткурди жаҳонга зинату оро баҳор-
Ким, бори ер юзин этти жаннатул маъво баҳор.

Оби ҳайвондек сузук сув ҳар тараф айлаб равон,
Қилди саҳрога тароват ўзгача пайдо баҳор.

Тоза жон еткурди сар-тосар раёҳин жисмига,
Жонфизо ел эстуруб ҳар ён масиҳ осо баҳор.

Очибон юз гулни, хуррам айлабон минг сарвини,
Булбулу қумрини қилди волау шайдо баҳор.

Тебратиб ел бирла ҳар сори шажарлар бошини,
Элга имо қилди гул гашт эткали саҳро баҳор.

Лола соқийси қўлига берди рангин жомини,
Айшу ишрат аҳлин этмакка қадаҳ паймо баҳор.

Келгил, эй гулчеҳра, бу фасл ичра саҳро сайрига-
Ким, қилибдур дашту саҳрони фараҳфзо баҳор.

Гулшан ичра базм этиб жоми тарабнўш айлали
Ким, ганиматдур неча кун, эй қади раъно баҳор.

Оғаҳийга қилма ҳамсуҳбат бўлурдин орким,
Гул эмас бир лаҳза булбулдин жудо асло баҳор.

ЧУ ҲУСН АҲЛИ ШАҲИСАН

Манга лаълинг зулоли берсанг, эй дилбар, муносибдур-
Ки, бермак ожиз ўлгон хастага шаккар муносибдур.

Етур комимга васлинг базмида лаълинг зулолидин-
Ки, жаннат аҳлига ичмак майи кавсар муносибдур.

Юзинг наззорасидин элга бўлмиш кокулинг монёъ,
Бу янглиғ ганж ҳифзиға бу навъ аждар муносибдур.

Узорингга қулоғинг гавҳаридин ортадур зийнат,
Қирон ул меҳрға қилмоқ бу савдий ахтар муносибдур.

Сўзинг шавқида ман ўлдим чу сандурсан масиҳи вақт,
Мани тиргузсанг айлаб нутқи жонпарвар муносибдур.

Чу ҳусн аҳли шаҳисан бўлса базми хосинга мандек,
Надиму шонру махсус донишвар муносибдур.

Карам қилким висолинг боғи ичра ишқ печондек,
Белинг қучмоқ мани зорингга сар-тосар муносибдур.

Неча вақт ўлдиким жоми тараб махмуриман, эмди
Мани маҳзунға тутсонг, соқие, соғар муносибдур,

Кам этма Оғаҳийға шафқатингким, шоҳ лутфидин
Ҳамиша хуррам ўлмоқ бандан камтар муносибдур.

МАСКАН АЙЛАМИШ

Маскан айламиш ул юз узра чаши соҳирлар,
Ваҳ, иедин экан кирмиш жаннат ичра кофирлар.

Холларимудур оё жабҳасида ул ойнинг,
Йўқса ҳинддин келмиш чин аро мусофирлар.

Лаблариға гар шогирд ўлса айб эмас Исо,
Ким, олардур ўлганга жон берурда моҳирлар.

Эрнию сўзи шавқи ичра кўзларим ҳар дам
Сочғуси оёқиға лаъл ила жавоҳирлар.

Ғойиб ўлди ақл очғоч оразин не тонг сўрсам-
Ким, икки лаби эрди ул маҳалда ҳозирлар.

Неча боқса худбинлар баҳра топмас ул юздин-
Ким, кўрар ўзи аксин кўзгу ичра нозирлар.

Истасанг висолини сабр қил фироқиға,
Ким етар муродиға сабр бирла собирлар.

Даҳр фикрини билкул маҳв қил кўнгулдинким,
Хотир ўлмас осуда кетмайин хавотирлар.

Оғаҳий, ҳамул доно шаҳ дуосини қилким,
Топти лутфидин онинг эътибор шоирлар.

МУЖДА КЕЛДИ

Муждаким келди бўлуб ҳақ лутфиға мазҳар баҳор,
Ер юзин қилди биҳишт осо сафо парвар баҳор.

Бўстонлар ичра айлаб ҳар тараф сувлар равон,
Равзаи жаннат аро ул навъким кавсар баҳор.

Сувлар атрофида зебо манзар этти Хизрдек
Сарвлар қадди либосин айлади ахзар баҳор.

Пардаи зангор кун остидин этти жилвагар
Рангу бўдин гул арусига тоқиб зевар баҳор.

Ғунчалар атфолини ҳар сори хандон айлади,
Тонг насимини қилиб гулшанда бозигар баҳор.

Сарв қадди, шавқию гулчеҳраси ишқи аро
Қумрию булбулни қилди нола сар-тосар баҳор.

Шаҳр ила саҳрони пурфайз айлади фирдавсдек,
Қилғоли маҳзун кўнгулларни фараҳ густар баҳор.

Бодан ишрат ичарга элгадур равшан далил,
Лоладин буким кўтармиш лаългун соғар баҳор.

Бўйла хуш айёмни тутғил ғанимат, эй гўзал-
Ким, хавон осибидин эмин эмастур ҳар баҳор.

Нўш лаълинг васл аро тутма қорилардин дариг-
Ким, заиф элга муқаввийдур баса шаккар баҳор.

Хони лутфингдин навола етмаса турмоқ маҳол-
Ким, чўкубдур Огаҳий кўнгли бўлуб лоғар баҳор.

БАШАР ХАЙЛИ

Башар хайли вужуди богиға девор хилъатдур,
Бинойи обрусн тарҳиға миъмор хилъатдур.

Бори ишдин бурун фарз ўлди киймак хилъат инсонға-
Ки, туққон чоғда тифл аввал онга даркор хилъатдур.

Агар урён эса шоҳу гадо жисми баробардур,
Тафовут бу иковга айлаган изҳор хилъатдур.

Назар аҳли қилур нафрат биравни кўрса бехилъат-
Ки, қилгон сурати одамни хуш дийдор хилъатдур.

Тонг эрмас илмасам кўзға агар заррин камарларни-
Ки, шаҳ эҳсонидин жисмим уза зардор хилъатдур.

Не тонг бисёр агар васф айласам покиза хилъатни-
Ки, бу кун мужиби иззат манго бисёр хилъатдур.

Жаҳон аҳли аро нодон улусға айбпўш ўлгон,
Тикилган риштаи сийм ила зарринтор хилъатдур.

Вале пашмина кийган софдил донолар олида,
Таниға зебу зийнат бирла киймак ор хилъатдур.

Кўб ўлма зоҳир оро, Оғаҳий, кел ботинингни туз-
Ки, ботин тузган элнинг олида бекор хилъатдур.

ШИКОР

То ирода қилди султони карам парвар шикор,
Тоғу саҳро ваҳшу тайри бўлди сар-тосар шикор.

Кушлари паррандалар борин ҳавода сайд этиб,
Итлари чаррандаларни ер уза яксар шикор.

Шодлиғ ифротидин учмоқ тилар йўқ биймдин,
Сайд этар чоғда буким урғуси болупар шикор.

Чиқса қуш солмоққа ёлғуз сайд бўлмас ваҳшу тайр,
Одам аҳлию пари хайли бўлур аксар шикор.

Етгуси бешак онго мақсуд фитроқиға бош,
Гар шикор асносида мақтули бўлса ҳар шикор.

Жон берурдин дема балким тийғи шавқи жазбидур,
Забҳ чоғи буки олида бўлур музтар шикор.

Мурғи дил доим қилур шаҳбози олида ҳаво,
Токи бўлғой ногаҳон толеб бўлуб ёвар шикор.

Қилди шоҳини шикор ул навъ саҳро сайдини-
Ким, қуёш чарғи саҳар вақтя бўлур ахтар шикор,

Сайдгаҳга сурса от нагига олиб қарчиғай,
Рағбати бирла шикор ўлмай қолур камтар шикор.

Гар шикор айдар бу янглиғ овни, лекин ёвни ҳам
Ҳаргиз андоқ қилмоғой Жамшиду Искандар шикор.

Оғаҳий кўнгли қушини сайд қилғоймуки, ул
Ҳам шикаста болу, ҳам афсурда, ҳам лоғар шикор.

КЕЛДИЛАР КАРАМ АЙЛАБ

Келдилар карам айлаб кулбам ичра жононлар,
Ҳар бириси жонимдин ҳам азиз меҳмонлар.

Тийра шоми ҳижроним равшан эттилар кундек,
Юзларин очиб ҳар ён неча моҳи тобонлар.

Гулшан эттилар базмим равзаи эрам янглиғ,
Орази гулидин ул рашки ҳуру филмонлар.

Ултуруб қуруб халқа ичкали майн ишрат,
Бердилар қадаҳларга мажлис ичра давронлар.

Нӯш этиб неча соғар ҳар бири бўлуб сархуш,
Бода тобидин очти юзлари гулистонлар.

Мастлик била ўйноб, бир-бирига даҳл айлаб,
Қилдилар такаллумдин лабларин дурафшонлар.

Келтуруб тўла соғар, манга ҳам дедилар: «Ич!»
Ман дедим ибо айлабким: «Мани қўюнг жонлар».

Дедилар ибо қилмай: «Бодани сумургилким,
Қулға иш қабул этмак не буюрса султонлар».

Ложарам ичиб бода ман оларнинг илгидин,
Кеча тонггача қилдим ишрати фаровонлар.

Улчаким эди комим айшдин бўлуб ҳосил,
Қолмади яна андак кўнглум ичра армонлар.

Оғаҳий, бу ажзингким бор санга ҳануз, оздур
Қилса хўблар шоҳи неча лутфу эҳсонлар.

МАҲИ АНВАРГА УҲШОЙДУР

Юзинг авжи сабоҳатда маҳи анварга ўхшойдир,
Сўзинг хони малоҳатда тузу шаккарга ўхшойдир.

Мусаффо кўйинг ичра жилва қилғоч чеҳраи олинг,
Эрам боғида очилғон гули аҳмарга ўхшойдур.

Жамолинг боғи рузвон, онда лаълинг ичра ширин сўз,
Тўло ёқут соғар шарбати кавсарга ўхшойдур.

Лабингдур жон физиолигда нечужким чашмаи ҳайвон,
Хатинг ул чашма узра Хизр пайғамбарга ўхшойдир.

Юзингда печу хамлиғ кокулингнинг шакли ганж узра,
Саросар ҳалқа ургон тоблиғ аждарга ўхшойдур.

Қошинг узра икки холинг биайниҳ каъба тоқида,
Билал осо биридур ҳам, бири қамбарга ўхшойдур.

Мунаввар чеҳранг узра кўзларинг ислом мулкида,
Таваттун айлаган қотил ики кофарга ўхшойдур.

Кўз атрофида мужгонинг улусни қатл қилмоқға,
Ҳамул қотиллар илгида итик ханжарга ўхшойдур.

Тонг эрмас, Оғаҳий, аҳли жаҳон шеърингға майл этса,
Нединким ҳар сўзинг назм ичра бир гавҳарга ўхшойдур.

УЛ ОЙ РУХСОРИ

Ул ой рухсориким ондин ҳама олам мунаввардур,
Латофат осмони авжида хуршиди анвардур.

Урулган икки зулфи жону кўнглум қасдин этмакда,
Саросар жисми печу тоб топган икки аждардур.

Мусаффо тишлари кулгу чоғи лаъли лаби ичра
Дараҳшон ҳуққаи ёқут аро покиза гавҳардур.

Юзу зулфиға то қилди назар девоналиғ айлаб,
Гули аҳмар яқо чоку, паришон сунбули тардур.

Хиромон қоматиға гулшан ичра кўргузур таъзим,
Дема ел бирла мойил ҳар тараф сарву санубардур.

Кўзиким қасди жон эткуси мужгону қоши бирла,
Кўлиға ўқу ё олғон ситам қилғунчи кофирдир.

Мане бемор ўлар ҳолатға етконда ики лаълин,
Сўруб билдим оларнинг бири шаккар, бири кавсардур.

Агарчи Юсуф аҳли ҳусн султону азизидур
Нигорим олида лекин гуломи хору камтардур.

Ул ой васфида ҳар кун Огаҳий шеърӣ топар рифъат,
Қуёшдек боши ондин чарх авжиға баробардур.

ЖУМЛА ОЛАМ УРТАНУР

Оташни рухсоринг очсанг аҳли олам ўртанур,
Аҳли олам йўқки, мино ранг торам ўртанур.

Жилва айлаб, юз очиб майдон аро сурсанг саманд,
Ҳам парню, ҳам малак, ҳам хайли одам ўртанур.

Ушбу қадду юз била боғ ичра гар қилсанг хиром,
Ҳам куёр рашк ўтиға шамшоду гул ҳам ўртанур.

Чексам ўтлуғ оҳ ҳажринг бирла гардун ўт бўлуб,
Ҳам куёр хуршид, ҳам Исоу Марям ўртанур.

Гаҳ-гаҳи лутф айлабон, базми висолингга етур,
Тобакай фурқат ўтиға жони пурғам ўртанур.

Илтифоту раҳм изҳор айлабон ҳолини сўр,
Хаста кўнглум ишқинг ўтидин дамо-дам ўртанур.

Қил тамошо Огаҳийнинг ҳолини ҳижрон аро,
Оҳи ўти учқунидин жумла олам ўртанур.

ЕРИ ҚАДРОНИНГ КЕЛУР

Эй жони ғамгин муждаким, бу кеча жононинг келур,
Ғунча даҳону гулбадан сарви хиромонинг келур.

Меҳру вафо расмин тузуб, жавру жафо таврин бузуб,
Ширин табассум кўргузуб, лаъли дурафшонинг келур.

Хинги саодат маркаби, себи латофат ғабғаби,
Боғи малоҳатда лаби гулбарги хандонинг келур.

Онглаб ғамида мотаминг, бўлмоқға бу тун ҳамдаминг,
Ерутғоли шоми ғаминг шамъи шабистонинг келур.

Дарди дилингни сўрғоли, сориг юзингни кўргали,
Дамсоз ўлиб ўлтурғали ёри қадрдонинг келур.

Гар дардидин ўлсанг не ғамким бу кеча айлаб қарам,
Ширин лабу жонбахш дам Исойи давронинг келур.

Бору йўқингни шоду хуш олида қилғил пешкаш-
Ким, ул азизи мисрваш иззатли султонинг келур.

Йиллар ўтуб ул сиймбар олмос эди сандин хабар,
Гўё бутун айлаб асар, кўнглиға афгонинг келур.

Жисминг қилиб хоки раҳи жон ичра ер бер, Оғаҳий-
Ким, бу кеча хўблар шаҳи бўлмоқға меҳмонинг келур.

ЛАБИНГ ЗИКРИ

Лабинг зикри агарчи қуввати жони ҳазинимдур,
Кўзинг куфри ва лекин офати исломи динимдур.

Йўлинг гардию шавқинг доғидин фаҳрим ажаб эрмас-
Ки, ман ишқ аҳли шоҳиман, булар тожу нигунимдур.

Не тонг хоки жанобингға бошим қўйсам туну кунким,
Муалло остонинг саждаси зеби жабинимдур.

Тўкорман кўз ёшим бошимга еткурсанг аёқингни-
Ки, айларга сочиғ ҳар қатра бир дурри саминимдур.

Анис ўлсонг ўзинг ҳам нетти бир дамким, гаму дардинг
Ҳамиша ҳамдаму ёру рафиқу ҳамнишинимдур.

Бўлай маҳви жамолинг лутф ила рафқи ниқоб этким,
Юзинг кўрмак камоли рутбаи айнул яқинимдур.

Тараҳҳум кўргузуб мандин такаллумни дариг этма-
Ки, ман бир хастау ширин каломинг анкабинимдур.

Эрурман мазраи ишқ ичра тухми дард деҳқони,
Бори ушшоқ хайли ушр хору хуша чинимдур.

Куяр ҳажринг ўтида жону кўнглум Огаҳий янглиғ,
Бу даъвода гувоҳим ҳар тун оҳи оташинимдур.

УЛ НИГОР БОРУР

Бу ғамға йиғлогил, эй кўзки, ул нигор борур,
Фигон бу дардга чек, эй кўнгулки, ёр борур.

Қарору сабр агар борса мандин эрмас айб-
Ки, бу нафас сабаби сабр ила қарор борур.

Не тонг етушса хазон эмди боғи айшимға-
Ки, меҳрини совутуб ул юзи баҳор борур.

Фигоним урса не тонг сарву гулға ўтки, манго
Тараҳҳум айламай ул сарви гул узор борур.

Недин яқомни жунун илги бирла қилмай чок,
Баҳона айлабон ул чобуким шикор борур.

Магарки хаста кўнгулнинг фигониға чидамай
Чу ул пари борур илгимдин ихтиёр борур.

На суд аёқиға қўйсам ниёз ила бошим,
Чу ноз маркаби узра бўлуб сувор борур.

Изида зор танним беқарор туфроғидур,
Дема туруб йўлидин кейинича ғубор борур.

Йиқилса Оғаҳий гар йўлида ажаб эрмас,
Чу ул борур танидин қуввату мадор борур.

ГУЛ ЮЗИНГ СИЙМОСИ

Қошларинг имосидин юз ҳуру гилмон эврулуур,
Юзларинг сиймосидин минг боғи ризвон эврулуур.

Дам-бадам айлаб шитоб айлонмоқи беважҳ эмас,
Садқа бошингга бўлуб хуршиди тобон эврулуур.

Ман нечук эврулмайин ўт узра тушкан қил киби,
Оташин чеҳранг уза зулфи паришон эврулуур.

Чун эрурсан ҳусн мисрининг азизи, йўқ ажаб,
Қуллуқ айлаб тегранга гар Моҳи Канъон¹⁹ эврулуур.

Жонни не навъ асрорамким, ҳар нафас қатлим учун
Кирпигингдин ман сори юз тийғи буррон эврулуур.

Айлабон ҳолимға раҳм, эй шўх, бер лаълинг майин-
Ким, они истаб кўзимдин дам-бадам қон эврулуур.

Нетти бир боқсанг онгаким манда бир дам турмайин
Кўйинга бориб, қилиб бошдин қадам жон эврулуур.

Не ажаб бетоб эсам базм ичраким, май тобидин
Гул юзинг сиймоси ҳар дам неча алвон эврулуур.

Нотавон ўлмиш баса жаврингни тортиб Оғаҳий
Эмди бошингдин нечук ул зори ҳайрон эврулуур.

ЖАВР ЭТИБ ЕР УЛТУРУР

Оҳ ким, кўйига борсам жавр этиб ёр ўлтурур,
Бормасам ҳижрон ғами айлаб мани вор ўлтурур.

Ёр агар кўйида жавр айлаб мани ўлтурмаса,
Таън нишини уруб жонимга агёр ўлтурур.

Ниш таън агёр уруб қасд этмаса гар жонима,
Еткуруб ҳар дам рақиб, албатта, озор ўлтурур.

Гар рақиб озор ила ўлтурмакин тарк айласа,
Муддаий бўлғоч манга ҳар ерда дучор ўлтурур.

Муддаий гар ногаҳоний чекса қатлимдин илик,
Ҳосиди бадхоҳ айтиб талх гуфтор ўлтурур.

Кўйса очик сўз била ўлтурмакин ҳосид агар.
Дўстлар кўб сарзанишлар айлаб изҳор ўлтурур.

Дўстлар гар сарзаниш қилмоқдин аъроз этсалар,
Носиҳи но аҳл айтиб панд бисёр ўлтурур.

Панд ила носиҳ агар ўлтурмаса, агёрнинг
Рашки тийғи жону кўнглум айлаб афгор ўлтурур.

Огоҳий, найлаб ўлумдин ишқ аро бўлғум халос,
Ким мани олам аро ҳар кимсаким бор ўлтурур.

ЛАТОФАТ БОҒИДА

Қамол авжи уза фаррух юзинг меҳри саодатдур,
Латофат боғида зебо қадинг сарви навокатдир.

Равонбахшу дил осодур зулоли лабларинг андоқ-
Ки, ондин оби ҳайвон гарқи амвоби хижолатдур.

Ёмон кўз офатидин ҳақ амон тутсун жамолингким,
Қуёш ишқида онинг заррадек бесабрў тоқатдур.

Мани ёзғурмағил кўюнгда тун-кун беқарор ўлсам-
Ки, ишқинг ўтидин жоним аро муҳриқ ҳароратдур.

Ўафо тошинг уриб синдурма жоним жавҳарин, эй шўх,
Бу гавҳардур санинг мулкинг вале манда амонатдур.

Умид айлаб висолинг шарбатин жон асромишдурман.
Йўқ эрса ваҳри ҳажрингдин манга ҳар дам ҳалоқатдур.

На бўлғай Огаҳий ҳолиға боқсанг кўз учи бирла-
Ки, ул бечоранинг уммиди сандин бу июнатдур.

ДОНОИИ ОЛИИ ЖОҲЛАР

Мулку миллатга эмин ўлса агар огоҳлар,
Икки олам обрўйин ҳосил эткай шоҳлар.

Ваҳ нечук маҳкам бўлур ул шаҳга давлат қасриким,
Бўлмаса аркони онинг кўҳна давлатхоҳлар.

Паст ҳиммат жоҳили навъ давлат ўлмас дастёр.
Шаҳга лозимдур неча доноий олий жоҳлар.

Мулк умурининг низомин билгуси аҳли сипоҳ,
Не билур ассорлар, атторлар, жўлоҳлар.

Истама арзолдин ашрофнинг афъолини,
Ким қила олмас ҳузбар эткан ишин рубоҳлар.

Жоҳилу худбин кўра олмас ўзидин ўзгани,
Лойиқи давлат эмастур ҳар назар кўтоҳлар.

Сарф этиб эл молин, ўз нафси учун қилғой мудом,
Зийнати току, турнубу, суффау, бингоҳлар.

Ўйла давлатхонада турғой нечук номуским,
Бўлса соҳиб ихтиёр онда ғулому доҳлар.

Қолмоғой аминят осори агар топса ривож,
Шаҳр аро овбошлар, бебоклар, бериоҳлар.

Ғофил ўлса шаҳ агар мулку сипоҳ аҳволидин.
Бошга иш тушканда суд этмас фиғону оҳлар.

Огоҳий, қил шоҳи огоҳинг дуои давлатин-
Ки, онга аркони давлатдур ҳама огоҳлар.

ЯХШИ РАҲНАМОДУРЛАР

**Жилвагар манга бу кун неча дилрабодурлар,
Бир-бирисидин афзун нозу ҳусн ародурлар.**

**Тўш-тўшимдин атрофим қуршабон пари янглиғ,
Кўргузуб табассумлар ман сари боқодурлар.**

**Билмадим тамасхурму, йўқ эса талаттуфму-
Ким, менга кулуб боқиб хотирим олодурлар.**

**Кўргоч ул балоларни, қолмишам балоларга,
Билмадим олар, ё раб, не сифат балодурлар.**

**Кўз очиб қаю жониб боқмоқимни билмасман-
Ким, бори жавонибда неча маҳлиқодурлар.**

**Кўз олар сори тушкач ҳайратим ажаб эрмас-
Ким, адоу ҳусн ичра қудрати худодурлар.**

**Ваҳ нечук бўлуб ҳайрон бормайин ўзимдинким,
Ҳар тарафғаким боқсам рўбарў мангодурлар.**

**Эмди ман нечук ўлмайким, қилиб ҳадаф жоним,
Қоши ёсидин кирпич ўқларин отодурлар.**

**Манзили муродимга қўлдабон етурмакга,
Ҳар бири тутуб илғим яхши раҳнаmodурлар.**

**То абад ҳаводисидин ранж кўрмасунларким,
Хастау ҳазин жоним дардиға даводурлар.**

**Огаҳий, ҳамул хўблар васли шукрин эт тун-кун-
Ким, олар санга ҳақдин лутф ила атодурлар.**

ЛАТОФАТЛИҒ ҒУНЧАЛАР

Кулбама келган карам айлаб букун жонон эрур,
Йўқса жисмим нотавоним ичра кирган жон эрур.

Юсуфи Мисрий анго гар қуллуқ этса тонг эмас-
Ким, бори олам аро ҳусн аҳлиға султон эрур.

Бениқоб ул маҳлиқони токи кўрди ҳар кеча,
Инфиолидин қуёш ер остида пинҳон эрур.

Они кўрганлар пари, ё ҳур дерлар, ё малак,
Ҳеч ким де олмағай ҳаргиз онга инсон эрур.

Ёр тутуб гулгун узори узра мушкин ҳоллар,
Уйлаким гул сафҳаси узра абир афшон эрур.

Чун латофатлиғ лабин боғ ичра кўрди ғунчалар,
Ҳар тарафдин оғзини очиб онга ҳайрон эрур.

Лутф этиб букун келиб ҳолингни сўрди дилбаринг,
Огаҳий, эмди санга ўлгунча не армон эрур.

ЭЙ ХУБЛАР ШОҲИ

Дедим ул шўхға:— Ишқингда хаста жони зоримдур,
Деди:— Онинг давоси нўши лаъли шаҳди боримдур.

Дедим:— Тинмай чекар кўнглум дами оҳу фиғон, эй гул,
Деди:— Ул андалиби зору бесабру қароримдур.

Дедим:— Нури тажалли айлади кўнглум уйин равшан,
Деди:— Фикри шуоъи партави меҳри узоримдур.

Дедим:— Жоним уйин қилдинг хароб, эй хўблар шоҳи,
Деди:— Мулкимдур, они ҳарна қилсам ихтиёримдур.

Дедим:— Бу кеча тушда қилмишам афлок сайрини,
Деди:— Таъбири тавфи дарғаҳи рифъат мадоримдур.

Дедим:— Ман бенавони базми васлингдин даме шод эт,
Деди:— Ҳамсуҳбат ўлмоқ сан киби мискинга оримдур.

Дедим:— Шаҳди лабингдин лутф ила бир бўса қил инъом,
Деди:— Бу қисмати ушшоқи соҳиб эътиборимдур.

Дедим:— Ҳар дам рақибингдин етар жонимға юз озор,
Деди:— Ман гул эрурман, ул манинг теграмда хоримдур.

Дедим:— Ҳар дам нединдур Огаҳийға лутфу эҳсонинг,
Деди:— Бори гами ишқим чекарда устуворимдур.

ШАРМ АЙЛАСАНГ...

Эй юзинг шавқи танимдин олди жон, бир бўса бер,
Вай лабинг завқи ичимни қилди қон, бир бўса бер.

Тобакай қаҳринг била ноком ўлайким, гаҳ-гаҳи,
Тил учидин лутф этиб, очиб даҳон, бир бўса бер.

Хасталарға нўши лаълингдур равонбахш абад,
То топой ман ҳам ҳаёти жовидон, бир бўса бер.

Гар тани беморима бермак тиларсан тоза жон,
Жон киби кўксум аро айлаб макон, бир бўса бер.

Бўсаи лаълинг наботиға гар истарсан баҳо,
Мандин олиб ҳосили жону жаҳон, бир бўса бер.

Йўқса изҳор айлабон меҳру мурувват расмини,
Ман ғариби бедилинға ройигон, бир бўса бер.

Лаҳза-лаҳза тўтйи табъимни гўё истасанг,
Шаккаристони лабингдин ҳар замон, бир бўса бер.

Шавқ ила завқимни афзун гар тиларсан ҳар нафас,
Ишвау, нозу адо айлаб аён, бир бўса бер.

Жон топар ўлган таним бир бўса бирлан ким, агар
Бовар этмас эрсанг айлаб имтиҳон, бир бўса бер.

Ошкоро бўса бермакдин агар шарм айласанг,
Хилвати ичра келиб элдин ниҳон, бир бўса бер.

Огаҳий пиру заиф ўлмиш чекиб ишқинг юкин,
Истасанг они қавию навжувон, бир бўса бер.

ДИЛДОР КАМДУР

Дило, олам аро дилдор камдур-
Ки, аҳли дил ҳама маҳву адамдур.

Алам даркери аҳли дилдур, аммо
Ҳама дилдодан акси аламдур.

Карамдур гавҳари волойи олам,
Мукаррам даҳр аро аҳли карамдур.

Муроду коми аҳли ҳирс ҳар дам,
Ҳусули гавҳари, молу дирамдур.

Атои мулку молу дирҳаму дур,
Камоли гавҳари аҳли ҳамамдур.

Кӯр аҳли мол маҳруму муқаддар,
Ғадолар молики мулки эрамдур.

Ҳама масрури суи васл, аммо
Арода Оғаҳӣ масмуми самдур.

КЕТУР, СОҶИЙ, ҚАДАҲ

Кетур, соқий, қадақким, базмгоҳ ийди қурбондур.
Кўнгуллар майли айшу ишрат айларга фаровондур.

Хазинларга карам қил, журъан жоминг дариг этма-
Ки, бу ҳангом хуш фуржом вақти хайр эҳсондур.

Тузуб асноф одам барча ўз аҳли била мажлис,
Беҳишт осо безалган ҳар тараф юз минг шабистондур.

Қилиб ҳар мажлис ичра ҳур янглиғ хублар жилава,
Алар рухсоридин ҳар ён ниҳоятсиз чароғондур.

Муганнийлар тузуб ушшоқ оҳанги била созин,
Саросар дилкушо овозлар бирла ғазалхондур.

Суроҳийлар қўюб бошини мутоиблар аёқига,
Тазарруъ кўргузуб қулқул садоси бирла нолондур.

Онингдек бўлди ҳар сори тараб базми муҳайёким,
Анго гардун нужумидин туман кўз бирла ҳайрондур.

Етиб барча халойиқ шоҳиди мақсад висолиға,
Тарабдин топдилар кому муродин улча имкондур.

Тонг эрмас барча элдин Оғаҳий айши зиёд ўлса-
Ки, ул манзур чашми илтифоти ҳазрати хондур.

ЧАШМИ ХУМОР

Келди юз файзу тароват бирла айёми баҳор,
Айлади рўйи замин жаннат сафосин ошкор.

Эсти офоқ ичра ҳар сори ҳавойи руҳ бахш,
Жонфизиолиғда дами Исони айлаб шармсор.

Даҳридин маҳв айлади гарди кудуратни бўлуб,
Абри найсон дийдаи ушшоқ янглиғ қатра бор.

Ҳар тараф сувлар равон ўлди азубатлар била,
Дилраболарнинг зилоли лаъли янглиғ хушгувор.

Юз тароват бирла топти сабзалар нашъу намо,
Чашмалар атрофида андоққи хатти лаъл бор.

Берди гуллар юзига сунбул намоийиш ўзгача,
Хўбларға ўйлаким, гису бўлур зеби узор.

Кўз очиб мастона наргислар гулистон саҳнида,
Шўхлар очғай нечукким, ноз ила чашми хумор.

Жилва бўстонлар аро ҳар сори айлаб сарв гул,
Булбулу қумри озор шавқида бўлди беқарор.

Ҳар сори боқсанг тамошо айлагунг асбоби айш,
Ҳар тараф қўйсанг қадам ишратға бўлгунгдур дучор.

Бўйла ишратпарвару роҳатафзо айём аро,
Азми саҳро айлали, келгил иқовлон, эй нигор.

Гўшан боғ ичра баэм айлаб, ичиб жоми тараб,
Узни сархуш айлали, бир неча кун лайлу наҳор.

Ким, ғаниматдур шабобу ҳам баҳор айёмиким,
Турмоғай бир ҳол ила албатта даври рўзгор.

Оғаҳийдин ижтиноб этма қари деб, эй гўзал-
Ким, бўлур афсурда гул, ҳар вақтким айрилса хор.

ОЛДИ ҚАРОРИМ ИНТИЗОР

Келгил эй, ороми жон, олди қарорим интизор,
Йўлим узра туфроқ этти жисми зорим интизор.

Тун-кун афгонлар чекиб эл ичра расво бўлмишам,
Қўймамиш ишқинг аро номусу орим интизор.

Ҳар дам оғзинг саррию қаддинг хироми фикрида,
Айлади нобуд билкулл йўқу борим интизор.

Интизоринг торта-торта бўлмишам зору заиф,
Оқким, охир менинг кетги мадорим интизор.

Айладинг қўб ваъда лутфингдин мани шод этгали,
Раҳм қилким, олғуси жони низорим интизор.

Умрлардурким, вафойи ваъданг уммиди била,
Кечаю кундуз бўлубдур кори борим интизор.

Саргайиб эл ичра манда юз қизиллик қолмади,
Қилди табдил ул хазонга бу баҳорим интизор.

Неча алвон ваъда бирла то манга бердинг фириб,
Тийрароқ оқимдин этти рўзгорим интизор.

Огаҳийни илтифотингдин агар шод этмасанг,
Бегумон ўлтургой они, эй нигорим, интизор.

ЛУТФИНГ ХҮБ ЭРУР

Айтмон қаҳринг ямон, эй ёр, лутфинг хўб эрур,
Ҳар наким воқеъ бўлур, сандин манго матлуб эрур.

Сан на жавр этмак тиларсан истагумдур они ман
Ким, муҳибга ҳар на маҳбуб айласа маҳбуб эрур.

Гар мани қатл айламакка бўлса кўнгулунг рағбати,
Жонима юз минг тирикликдин ўлум марғуб эрур.

Тонг эмас оҳим жаҳонга солса ошуб, эй пари-
Ким, жунундин ишқ аро бошимда юз ошуб эрур.

Итларингдин истарам қилмоқ ҳисоб ўзни мудом,
Ким, алар махсуслар силки аро маҳсуб эрур.

Сухбатининг ҳоли таъсир этгусидур бегумон,
Ҳар киши гар ҳар сифат одам била масҳуб эрур.

Эй кўнгул, васл истасанг сабр эт балоу дардга-
Ким, муқарриб тангрига бу шевадин Айюб эрур.

Истама қисматдин ортиқ ким, топар мардудлиг,
Ҳар гадоким зуллоти ибромга мансуб эрур.

Чунки лутфинг журм элининг айб тўшидур не ғам,
Огаҳий ҳар нечаким исён ила маъюб эрур.

ДОНОЮ ОҚИЛДУР

Талаб йўлида кимни сидқ ила ихлоси комилдур,
Ҳамиша шоҳиди матлубининг васлига восилдур.

Бу йўлнинг соликига шартдурур ўзлукни салб этмак,
Ва лекин ушбу сирдин бул ҳаваслар кўнгли гофилдур.

Тарийқи ишқ аро сабр этса ҳар ким ранжу меҳнатга
Онинг ҳолига доим ёрнинг эҳсони шомилдур.

Сабабдур ишқ поку, хотири поки анго билгил,
Қаю ошиққи ёри васлининг базмига дохилдур.

Кўнгулни соф тутғил дойимо гар истасанг мақсуд-
Ки, акси ёр файзи зангсиз кўзгуға ҳосилдур.

Ҳасад лавси била олуда домин бўлмаса ҳар ким,
Худодин ояти раҳмат онинг шаънида нозилдур.

Бу маҳфил айшию асбобиға бермас кўнгул ҳаргиз,
Кишиким, ҳушманду зийраку доною оқилдур.

Малул ўлма кўнгул ажзингга рўзи касб этар чоғда-
Ки, ҳақ лутфи бори махлуқнинг ризқиға комилдур.

Замири лавҳидинким юмаса кибру ҳасад хаттин,
Сўзи таъсир қилмас Оғаҳий ҳар неча комилдур.

ШҶҲИ НИГОРИНГ КЕЛАДУР

Мужда, эй зор кўнгул, бу кеча ёринг келаду,
Гули руху сарв қадду лола узоринг келаду.

Гули айшинг неча афсарда эса ғам емагил,
Хуррам айларга они тоза баҳоринг келаду.

Нақди жонинг сочиғ эт йўлиғаким кулбанг аро,
Кўргузуб лутфу карам шоҳсуворинг келаду.

Шод ком айлагали базми висоли бирла,
Дилбару ишвагару ғамза шиоринг келаду.

Лабларин сўзга очиб сўзларидин шаҳд сочиб,
Олғоли ақлу ҳису сабру қароринг келаду.

Бир қўлиға қадаҳу бир қўлиға шиша олиб,
Бодадин айлагали дафъи хуморинг келаду.

Воқиф ўл Огаҳийдек беҳабар ўлма, бу кеча,
Меҳмон ўлмоқ учун шўхи нигоринг келаду.

САФАР

Айлади то сайр учун шоҳсиворим сафар,
Қилди онинг кейинидин жон назорим сафар.

Шукрки, жоним анго ҳамроҳ эрур нечаким,
Ожиз эрур қилғали жиёми фиғорим сафар.

Бўлди рикоби кўзим топғали побўсини,
Отиға қилғоч рикуб этғали ёрим сафар.

Рахши сабо сайрининг туйноғи гарди эмас,
Кейинча борур қилиб хайли ғуборим сафар.

Бору йўқимдин асар қолмаса айб этмаким,
Айлади ёрим сори йўқиму борим сафар.

Чунки ул оромн жон этти сафар, йўқ ажаб,
Қилса кўнгул ўтидин сабру қарорим сафар.

Ҳасрат ўти кўнгулма қўйса нетонг доғлар,
Негаки қилмишдурур лолаузорим сафар.

Булбули нутқим нетонг бўлса агар гунгу лол
Ким, неча муддатдурур қилди баҳорим сафар.

Келмағи бирла яна Оғаҳий юз шукрким,
Айши гули очилиб, айлади хорим сафар.

КЕЛДИ ЧОБУКСУВОР

Шукрким, келди сафардин бугун ул чобуксувор,
Даштаро комича сайд анвоини айлаб шикор.

Гоҳ саҳроларда сарсар бол этолкулар солиб,
Шўхлар чашмидек оҳуларни олиб бешумор.

Гоҳ солиб бешаларда барқ осо қарчиғай,
Хўб сурат қирғовулар сайдин этти ихтиёр.

Елғуз олмой қирғовул била кийикни беҳисоб,
Сайд қилди ҳар шикор аснофидин ҳар неки бор.

Бисмил ўлғон сайдлар саҳро юзига сигмайин
Шаҳри ҳам ов гўштининг кунжойишига келди тор.

Иту қуш ҳар кўчаю кўй ичра еб ов гўштини,
Ваҳ на толеъдур мангоким, бир сўнгок бўлмас дучор.

Бу сафарда ҳам карам чарғи била эл кўнглини,
Уйла сайд эттики қолди не саффуру, не кибор...

Шодлиғ бирла чу келди мақдамининг файзидин,
Шаҳри яксар бўлди боғ жаннат осо лолазор.

То фалакдур сойиру, то ердағи сокиндурур,
Давлати бўлсун баланду умри бўлсун пўйдор.

Огаҳий айлаб дуосини шиrolға истабон,
Келди давлатлиғ жанобиға бўлуб уммидвор.

КЕЛДИЛАР КУЛБАМ АРО

Келдилар кулбам аро бу кеча жононгиналар,
Чобуку моҳвашу шўх сухандонгиналар.

Эй кўз, албатта, ёшинг дургинасин айла нисор-
Ки, келибдур бу кеча ёшгина меҳмонгиналар.

Шўхлиқларгиналар кўргузубон олдилар,
Ақлу ҳушимни қилиб жилва парисонгиналар.

Қаҳри бирла отибон ўқгиналар ҳар соридин,
Солдилар тангинама юз яра байконгиналар.

Дам-бадам жонгинама жавру жафо айладилар,
Кўзи қотилгиналар, ғамзаси фаттонгиналар.

Ваҳ не золимгинадурлар қилибон зулмгина,
Дедилар: «Чекма қотиг ун била афгонгиналар».

Кўзлари жонгинам олса беродур жон юз шакар,
Шаҳддек сўзгинадин ул лаби хандонгиналар.

Кўнгулма ўт солибон қилғуси ошуфтагина,
Юзлари узра тушуб зулфи паришонгиналар.

Боракўр, Огаҳий, кулбанга бу дам тезгина,
Уйнабон янгигина келди фалон жонгиналар.

«ЗЕ» РАДИФИ

ОЧМИШ МУНАВВАР ЮЗ

Ёрутмас тийра шомим очса юз хуршиди анвар юз,
Ниқоби абридин то очмаса ул моҳ пайкар юз.

Мани кўргач фиғонким парда остиға юзин тортар,
Рақибни оллида лекин очар ҳар дам мукаррар юз.

Юзи ҳижронида гар ўзга юзга боқмасам тонг йўқ-
Ки, таскин изтиробни хотиримға бермагай ҳар юз.

ГУли рухсори ишқининг ғами ичра ажаб эрмас,
Хазон барги киби бўлса мани маҳзунға асфар юз.

Юзи шомни фироқим ёрутур, хуршид ёрутмас,
Анго демак ғалатдур меҳри рахшонға баробар юз.

Юзин бир кўрмак айлаб орзу, ўлмакка етмишман,
Тараҳҳум айлабон кўргузмас асло ул ситамгар юз.

Сипоҳи ишқ имдоди била бўлғум тараф ёлғуз,
Ғаму андуҳи ҳижрон лашкари гар минг эрур, гар юз.

Фано баҳриға киргил гар тиларсан гавҳари мақсуд-
Ки, гаввос ўлмоғон одамға очмас ушбу гавҳар юз.

Юзин кўргузмак ул ой Оғаҳийга ваъда айлабдур,
Магарким ахтари толеъ анго очмиш мунаввар юз.

ХУНХОР КҮЗ

Токи ул қотилгадур сандон кўнгул, хунхор кўз,
Жавру зулмидин манга вайрон кўнгул, хунбор кўз.

Кўз юзин кўргач кўнгул борди анго юз шавқ ила,
Ишқ йўлида магар султон кўнгул, сардор кўз.

Келса ул шаҳ қилғуси бошу аёқига онинг,
Жониму ашким дурин қурбон кўнгул, исор кўз.

Дарди ишқимни на янглиғ ёшурайким, халқ аро
Тутса айлар нечаким пинҳон кўнгул, изҳор кўз.

Васл субҳин тутмоғил кўз токи ишқ ичра санга
Бўлмағунча ҳар кеча нолон кўнгул, бедор кўз.

Бўлма кўб дилтанг ўзинг дилдор кўйига етур-
Ким, бўлур солса агар шодон кўнгул, дилдор кўз.

Беадаб гом урма бу дашт узраким, осудаду
Ҳар қадам остида бепоён кўнгул, бисёр кўз.

Оқил эрсанг қил тааммулким, жаҳон раъносиға
Бермаку олмоқ эрур осон кўнгул, душвор кўз.

Очмади юз шоҳиди ком Оғаҳийға нечаким,
Бўлди тортиб интизорин қон кўнгул, ноқор кўз.

ЖОНОН КҮЗ

Лаълинг истабон бўлди ул сифат дурафшон кўз-
Ким, баҳойи гавҳарни сувдин этти арзон кўз.

То санга рамад ранжи етти, эй кўзим нури,
Тўккуси манга гамдин тинмайин даме қон кўз.

Айлабон кўзинг дарди хаста кўнглума таъсир,
Бўлди бу ҳазинингга дардманду гирён кўз.

Гоҳ ёш, гаҳи қондин қатралар сочиб ҳар ён,
Доманимга тўлдурди инжу бирла маржон кўз.

Хунфишон кўзим ичра мардумак хаёл этма,
Дардинг айлади гулгун қасри ичра меҳмон кўз.

Гул юзинг фироқида сочти қонлар андоқким,
Қилди ер юзин рангин ўйлаким гулистон кўз.

Инжу тишларинг истаб қатраи сиришкидин
Айлади бузуқ кулбам ганжи дурри ғалтон кўз.

Кўймайин олиб билкулл тоқату қароримни,
Ҳар кеча ишим қилди нола бирла афгон кўз.

Бу на дард эрдиким, ушбу ёғду оламини
Бешима маънинг, ё раб, қилди тийра зиндон кўз.

Ушбу дардиға сиҳҳат топмоғи эмас мумкин,
То ҳакими лутфингдин топмоғунча дармон кўз.

Кўзи дардиға, ё раб, тезроқ шифо еткур,
Токи лутф ила солсун Огаҳийға жонон кўз.

БИЗГА ТАРАҲХУМ АЙЛАНГ

Бизга тараҳхум айланг, эй дилбари сийм соқимиз,
Ҳаддин ошти усру кўб шиддати иштиёқимиз.

Ғам туни фикрида қолиб йўқ хўрду хобимиз дами,
Тонг эмас ушбу важҳ ила бўлса бузук сиёқимиз.

Бешаку, бегумон фалак фили белини синдурур,
Ҳодисан замонадин етса еган таёқимиз.

Бодаи илтифотингиз нашъасининг хуморида,
Бошимиз осилиб ошоқ, ер супураб қапоқимиз.

Тоқату сабримиз агар қолмас эса ажаб эмас,
Ҳаддин ўтубдурур миҳан ўтиға ихтироқимиз.

Бизга равомудур фалак мунча ситамлар этмаги-
Ким, бу саройи кўҳнада бир-ики кун қўноқимиз.

Толеу бахт камлиғи айлади бизни ғамға жуфт,
Йўқса фунун фазл аро арсаи даҳр тоқимиз.

Маҳриға бергали дирам топмайин, умримиз ўтуб,
Айшу тараб арусидин холи эрур қучоқимиз.

Огаҳий, ёлқитибдурур бизни фиғон чекиб кўнгул,
Комиға етмагунча ул тинмағуси қулоқимиз.

ЖОНБАХШ ЛАЪЛИ ШАРБАТИ

То ул парилиқо мангадур илтифотсиз,
Бўлдим нечукки телба қарору саботсиз.

Манзуриим ўлмаса бу жаҳон хўблари не тонг-
Ким, бўлдим ул парийи малойик сифотсиз.

Жонбахш лаъли шарбатидин бўлғоли жудо,
Гўёки олам ичра юрибман ҳаётсиз.

Икки қоши фироқи аро музтариб кўнгул
Бир қуш дўрурки толпинур икки қанотсиз

Ширин сўзидин айру тилим лолдур мудом,
Тўти кибики шаҳдсиз ўлғай нукотсиз.

Хусники ошиқ ондин агар баҳра олмаса,
Бир ганжи беқийёски турғой закотсиз.

Дод эткай эрдим олида ҳар лаҳза минг карат,
Гар бўлсам эрди аҳли замондек уётсиз.

Кўйғил пиёда рух раҳи хизматга, эй кўнгул,
Гар шоҳдин йироқ тушубон бўлсанг отсиз

Фарзин мисол юрма вале ҳар тарафга каж,
То фил сургасан бу бисот ичра мотсиз.

Уз ҳолима ётуб туну кун йиғласам не тонг,
Ким қаррилиғ бошимга балодур нажотсиз.

Ул икки лабсиз Огаҳий ўлса ажаб эмас-
Ким, жон қолурму қаррида қанду наботсиз.

ҲИММАТИМИЗ БАЛАНД ЭРУР

Бизга букун жаҳон аро кишвари фақр шоҳимиз,
Бошимиз узра оҳимиз шуъласидур кулоҳимиз.

Қасри рафъимиз бузуқ кулбаи кўҳнамиз бўлуб,
Гўшан ажзу масканат туфроғи тахту жоҳимиз.

Маркаби ғам самандимиз, доим алам камандимиз,
Нолаи зор туғимиз, хайли бало сипоҳимиз.

Лашкари кибру нахвату нафс ила тузғали масоф,
Ғамкадамиз фазосидур арсаи размгоҳимиз.

Ким бўла олғуси тараф бизгаки, ашқу оҳдин
Тутти еру сипеҳрни шавкату дастгоҳимиз.

Мартабаи уружимиз ажз ила ўйла тутти авж-
Ким, бўла олмағай ети чарх ғубори роҳимиз.

Ҳимматимиз баланд эрур ўйлаки, ҳеч тушмағай
Даҳр данн арусининг жилвасиға нигоҳимиз.

Олами фақр базмида жомн сабуҳи ичкали,
Субҳи сафидимиз эрур бизга шаби сиёҳимиз.

Шоҳиди маънийи вафо ишқини даъви эткали,
Чехраи зарду, қадди ҳам келди ики гувоҳимиз.

Бизни бу даҳр боғининг ишрати орзусидин,
Шукрки, фориг айламинш марҳамати илоҳимиз.

Оғаҳий, бўлса тонг эмас фақр эли гар мутнмиз,
Бизки букун жаҳон аро кишвари фақр шоҳимиз.

ИШРАТ МАЯИ

Ишрат майин аҳбоб тараб бирла ичянг сиз,
Биз бодаи ғам неча тааб бирла ичармиз.

Бизга ғам аро чеҳра эрур ўйлаки заъфар,
Сиз айш ила айланг юзингиз ўйлаки қирмиз.

Бу дарди жонимда эрур, кўнглаум очилмас,
Гарчи десангиз кўнглаум учун неча сизу биз.

Фикр ичра яро қилди тизим устини монглой
Ҳам қилди қаро монглойим устини ботиб тиз.

Ҳолимия не билсун туну кун фикр ила ғамда,
Ул хайаки, умрида эрур фикр ила ғамсиз.

Жоним қулоқин кесса алам тийғи агар минг,
Бедард улус олида кесканча эмас киз.

Чун Отаҳийини олдоди бу даҳр аруси,
Бладимки экан даллаи мухтола ҳамуа қиз.

ҲАНУЗ

Тарки меҳр этти ул ой, манда вафосидур ҳануз,
Хаста жоним дарди ишқи мубталосидур ҳануз.

Узди билкулл муддаийга ёр ўлуб мандин кўнгул,
Лек васли сода кўвглум муддаосидур ҳануз.

Гарчи умридур чиқармиш эрди қўйнидин мени,
Лек бошимда ҳамул гулшан ҳавосидур ҳануз.

Ман бўлуб аҳбобдин бегона, они истабон,
Ул мани тарк айлаб аъдо ошносидур ҳануз.

Жавр тийгин токи ул золим манга чекмиш эди,
Танда ҳар ён бутмаган онинг яросидур ҳануз.

Тўлди сартосар сиришким селидин кўк гунбази,
Билмадим оё недин барпо биносидур ҳануз.

Жонга етти Огаҳий тортиб жафоу жаврини,
Жон била ҳам роғиби жавру жафосидур ҳануз.

ҚИЛМА НОЗ

Нозанинлардур санга, эй сарв ноз,
Ишқибозу ишқибозу ишқибоз.

Раҳм қил ҳажринг ўти келди, баса
Жонгудозу жонгудозу жонгудоз.

Илтифотинг айлагил аҳволима,
Чорасозу чорасозу чорасоз.

Лутф этиб ушшоқ аро қилғил мени
Сарафрозу сарафрозу сарафроз.

Муддаийлар суҳбатидин айлагил,
Иҳтирозу иҳтирозу иҳтирозу.

Ишқинг ичра йўқтурур ман зордек
Покбозу покбозу покбоз.

Кўб бўлуб жавринг мане дилхастаға,
Лутфинг озу лутфинг озу лутфинг озу.

Қилди ишқинг хайли сабрим мулкига
Тарк тозу тарк тозу тарк тозу.

Ҳажр аро субҳимни қилмон шомдин
Имтиёзу имтиёзу имтиёзу.

Мутрибо, созингни овозинг била
Айла созу айла созу айла созу.

Қўр ниёзин Огаҳийнинг, раҳм қил,
Қилма нозу қилма нозу қилма ноз.

БИР ТАКАЛЛУМ ЗОҲИР ЭТСА...

Эй дами Исодин ортиқ, жонфиво гуфторингиз,
Вай балойи жондур икки наргиси хунхорингиз.

Юз ўлукка жовидоне умр бергай ҳар қачон,
Бир такаллум зоҳир этса лаъли шаққар борингиз.

Шомлар муҳтож эмас машъалға то субҳи абад,
Ҳар шабистон ичра тушса партави дийдорингиз.

Жон талашмоқда бириси ўхшамас ман хастага,
Ишқингиз дардидин ўлғон гарчи кўбдур зорингиз.

Айлабон агёрға расми вафо изҳорини,
Бўлғуси тоқай жафо ойини бизга корингиз.

Не бўлур еткурсангиз сиҳҳат шифойи васл ила,
Умрлардур ҳажр аро ранжур бу беморингиз.

Эй дилу жон, кетсангиз ул кўй сори, қутқариб
Бизни юз ошубдин, хуш боринг, оллоҳ ёрингиз.

Эй гулу булбул, бу кун суҳбатни онгланг муртанам-
Ким, бу гулшан ичра тонгла қолмағай осорингиз.

Қилсангиз, эй дўстлар, ҳар вақт оҳанги нишот,
Оғаҳийни ҳам ародин қўймай олиб борингиз

БОҒУ БАҲОР АРО...

Боғу баҳор аро не тенг бўламаса гар қароримиз-
Ким сари кўйингиз эрур боғимизу баҳоримиз.

Сарв ила лолаға назар айламасак ажаб эмас-
Ким юзу қаддингиз дурур сарв ила лолазоримиз.

Орази олингиз уза зулфи сиёҳингиз эрур
Боғи муродимиз аро сунбули мушқборимиз.

Нетти ёрутсангиз даме субҳи висолингиз била,
Қилди қаро фироқингиз кечаси рўзгоримиз,

Баски ингичка белингиз қучморни этдук орзу,
Қолмади танда қучқудек қилча они мадоримиз.

Ком топарни лаълингиз шарбатидин умид этиб,
Ҳар дам оғизга келгуси чиққоли жони зоримиз.

Соғари базм васлингиз нашъасининг хуморнда,
Ерга йиқилди, ўйлаким, хок тани назоримиз.

Бир кеча ёшурун келиб кулбамиз ичра не бўлур
Бодаи ком бирла дафъ айласангиз хуморимиз.

Тортамиз интизорингиз шому сабоҳ, негаким,
Даҳр аро сиздин ўзга йўқ ёримизу нигоримиз.

Гулшани ишқ аро бало нахли эрур вужудимиз,
Оҳимиз онда баргимиз, ашкимиз онда боримиз.

Ҳар наки жавр қилсангиз чеккамиз Оғаҳий киби-
Ким, анга монеъ ўлғудек йўқтурур иқтидоримиз.

НАВБАҲОР АЙЁМИ БЎЛСА...

Навбаҳор айёми бўлса ҳар ким айшу боғсиз,
Лоладек бир лаҳза ғамдин кўнгли эрмас доғсиз.

Қимса бўлса боғу бўстонсиз, агар фасли баҳор,
Уйла нахлидурки бўлғой шоҳау яфроғсиз.

Ҳар кўнгулким, боғ аро ишрат майидин шод эмас,
Машъалидурким, ёруғлиқ йўқтур онда ёғсиз.

Ҳар киши кошонасиким, бўлмаса боғи онинг,
Ёз айёмида бир дўзах ёрур учмоғсиз.

Вордурур қишдин совуқроқ суҳбатин гарм айламак,
Ёз фасли ёр бирла уйда боғу роғсиз.

Уйла сел оқизди кўздин боғ айши ҳасрати-
Қим, топилмас рубъи маскун ичра ер бутроғсиз.

Гарчи ёрмоқсиз киши эрмас кишилик сониди,
Боғсиз ўлгондин аммо яхшидур ёрмоғсиз.

Бўлса хористон не тонг бечора булбулға ватан,
Қим жаҳон боғида ер йўқтур ҳужуми воғсиз.

Қулбаи вайронда тонг йўқ Оғаҳий бўлса малул-
Қим, эмастур доғсиз кўнгли, замони беғсиз.

УЛ БУТИ ТАННОЗ НОЗ

Ваҳки манга кўргузуб ул бути танноз ноз,
Жонима ўт солғоли айлади оғоз ноз.

Гарчи кўруб ишқида ажзу ниёзимни кўб,
Раҳм қилиб ҳолима, айламади оз ноз.

Нози тўқуб кўз ёшим, ишқим этар влга фош,
Айлади ёшларни бу розима ғаммоз ноз.

Эмди нечук асрарам жонники, қатлим учун,
Бўлди тағофул била ҳамдаму ҳамров ноз.

Узгани айлаб нишон, кўксума солди яро,
Ғамза хадангин қилиб чап ғалат андоз ноз.

Ҳеч кўнгулнинг қушин қўймағай этмай шикор,
Ким, эрур ул хўблар шоҳига шабҳоз ноз.

Туз адам оҳангин, эй хаста кўнгул, эмдиким,
Айлади қонуни қаҳр ушбу кеча соз ноз.

Истасанг учмоқ баланд, ажзу ниёз айла касб-
Ким, бу қанотлар била қилғуси парвоз ноз.

Нози ҳақиқат аро айни иноят эрур,
Оғаҳий, сабр эт, қишинг охир этар ёз ноз.

НАВРУЗ

Қилиб ойнинг меҳр оғоз наврўз,
Келиб қиш фаслини етти ёз наврўз.

Жаҳон сарто қадам файзу сафода,
Бўлуб жаннатга таън андоз наврўз.

Ҳама эл айни базмига қилиб майл,
Тараб қомунини етти соз наврўз.

Узига ҳар келиш борича имкон,
Бериб юз эйнату пардоз наврўз.

Қилиб маъшуқлар ошиқларига,
Гаҳи юз лутфу, гаҳ мимг ноз наврўз.

Олиб ушшоқ ҳам маъшуқидин ком,
Бўлуб ҳамсуҳбатун ҳамроз наврўз.

Бори эл харж этиб нақднинг бўлди
Тараб маҳбубига дамсов наврўз.

Нишот асбобига харж айлар элга,
Жаҳон ганин ҳам ўлса оз наврўз.

Неча атноб қилсанг айни вақфи,
Бўлур, эй Оғаҳий, нисоз наврўз.

ЕЛГУЗ

Кўюбман то тааллуқ маҳбаси ичра қадам ёлгуз,
Чекорман ҳар нафас ғам шаҳжасидин минг ситам ёлгуз.

На бор бир ёри ғамхорим, на дилдори вафодорим,
Етушса даҳрдин чеккум агар юз бор ғам ёлгуз.

Ғами бекаслик андоқ еттиким, ифрот ила туй-кун
Тўкордин ашқ кўзда қолмади бир қатра нам ёлгуз.

Замони айтишиб ҳолимини йўқ мунглашғудек ҳамдам,
Уро олмон ичим дард ўтидин ғар ёнса дам ёлгуз.

Кишим йўқ олғали хуну дият қатла этсалар ногоҳ,
Киши ман янглиғ ўлғов топиалур оламда кам ёлгуз.

На сўргунг ушбу меҳнатхонада ёлгуз киши ҳолин-
Ки, бўлғой заҳр коми ичра ичса жоми Жам ёлгуз.

Бори илму ҳунар ичра эса ҳар нечаким доно,
Замон аҳли аро бўлмас замони муҳтарам ёлгуз.

Жаҳон бозори ичра нақди андоқ бўлғуси зойеъ-
Ки, тутмас бир пул ўрнин харж қилса минг дирам ёлгуз.

Эл ичра обру топмоқ тилаб сарф этса амволин,
Бўлур беобрўлиқ бирла элга муттаҳам ёлгуз.

Агар бу эрса ёлғузлик ғамиким, ман чекибдурман,
Илоҳи бўлмасун олам аро куфр аҳли ҳам ёлгуз.

Тааллуқ таркин айлаб амди тутғил ўзни осуда,
Қачонга тегру чеккунг, Огаҳий, мунча алам ёлгуз.

КҮТАРДИ ЕР ЮЗИДИН СОЯ НАВРҮЗ

Баланд айлаб қуёшга поя наврӯз,
Кӯтарди ер юзидин соя наврӯз.

Келиб файзу нишоту айш бирла
Муҳайё қилди элга воя наврӯз.

Тараб тифлин туғурди даҳр золи,
Анго бўлди магарким доя наврӯз.

Қилибдур маҳлиқоларнинг юзини
Латофат мусҳафиға оя наврӯз.

Кийиб аҳли ғино юз ранг хилъат,
Тўло бошдин аёқ пероя наврӯз.

Ҳама ўйнаб олиб қўлга юмурта,
Менинг илгимда йўқтур хоя наврӯз.

Дирамдир мояи ишрат улусға,
Вале мен бўлмишам бемоя наврӯз.

Жаноби шаҳға келдим бу жиҳатдин,
Кўзим ёшиға тоя-тоя наврӯз.

Ки, шояд ўзгалардек Огаҳийни
Тарабнок айлағай беғоя наврӯз.

ДЕГИЛ ИНСОНҒА СҮЗ

Әй кўнгул, одам хаёл айлаб, дема нодонға сўз.
Чунки ул инсон эмас, топсанг дегил инсонға сўз.

Сўздур инсон кўнглида бир гавҳари қийматбаҳо,
Они хор этма дебон ҳар ҳуши йўқ ҳайвонға сўз.

Ваҳ, на янлиғ билгуси ҳайвон гуҳарнинг қадрини-
Ким, топар ҳаз етса ул кунжорау сомонға сўз.

Сўзни мафҳум айламак нофаҳмға мушкулдур-
Ким, бўлуб сўз аҳли бағри қону ботғой қонға сўз.

Сангдил жоҳилға тонг йўқ, сўз агар қилмас асар,
Чунки таъсир айламак мумкин эмас сандонға сўз.

Ҳар хасосат шеваға сўзингни зойеъ қилмағил,
Сўз демак гар истасанг де соҳибни эҳсонға сўз.

Билмаган ўз қадрини, не билгуси сўз қадрини,
Ҳайфдур доно демак нодону беирфонға сўз.

Аҳмақ аҳли билмағай сўз ичра ўз беҳбудини,
Ўзига қилғай зарар, охир чекиб ҳазёнға сўз.

Сўз қабул уммиди бирла демагил ҳосидғаким,
Одами маъқул эта олғой қачон шайтонға сўз.

Раҳм этиб сўз қолиға жоҳилға они демагил-
Ким, бўлуб безор ондин келгуси афғонға сўз.

Олам ичра борча ишдин қоттиғу душвордур,
Оғаҳий, маъқул қилмоқ беҳаё нодонға сўз.

ГАВҲАР СҮЗ

Кўнгул бир баҳрон захтору ондадур покнза гавҳар сўз,
Вале шарт улки маъни шохидига бўлса зевар сўз.

На мушкул дард эрурким, бир сўзимни айламас бовар,
Ва лекин бовар айлар муддаийлар гар деса ҳар сўз.

Хамуш ўлсам тонг эрмас ёр лутфи шаҳиддин ойру-
Ки, тўти айта олмас гар эса маҳжур шаккар сўз.

Сўзига боқ агар билмак тиларсан кимса аҳволин-
Ки, асрори ниҳони суратиға келди мазҳар сўз.

Ажаб эрмас сўзим гар бовар этмас ҳосиди жоҳил-
Ки, тақзиб этгуси бу жаҳд агар деса паямбар сўз.

Дебон гафлат элиға панд зойеъ қилма сўзниким,
Эшитмак мумкин эрмас гар десанг ҳар нечаким кар сўз.

Қилиб сўзни васила истама олам аро иззат-
Ки, даҳр аҳли қошида келди маъйубу муҳаққар сўз.

Сўзингга аҳли дунё олида қадр истама ҳаргиз,
Рафиул қадр эконни на билсуй гов ила ҳар сўз.

Дебон ҳар сангидилға, Оғаҳий, синдурмағил сўзни-
Ки, инсон обрўйи афсарига келди гавҳар сўз.

СИЗМУСИЗ?

Нозу карашма борининг сарви равони сизмусиз,
Ошиқи хаста жисмининг роҳати жони сизмусиз.

Қуллуғингизга фахр этар кўйингиз ичра хўблар.
Кишвари ҳусн тахтининг шоҳи замони сизмусиз.

Ғамза ўқини ёшурун отибон, айлаган аён,
Кўксимиз узра ҳар тараф неча ярони сизмусиз.

Ғарқан ҳайрат айлаган кўзларимизни кўзгудек,
Кўргузубон карашмау нозу адони сизмусиз.

Зор кўнгулни бир ниҳон дарду фигонга келтурур,
Рост денгизки, бойси дарди ниҳони сизмусиз.

Меҳру вафони кўргузуб ўзга улусга дам-бадам,
Бизга ҳамиша қилғучи жавру жафони сизмусиз.

Шавқату илтифотни бизга кам айлабон баче,
Ўзгага вофир айлаган лутфу атони сизмусиз.

Еткурубон рақибга васлу, нишоту айшни,
Бизга ҳавола айлаган дарду балони сизмусиз.

Ишқ ўти ичра Оғаҳий кечау кундуз ўртанур,
Ушбу ўт ичра бу сифат ўртаган они сизмусиз.

ЖОМИ НАВРҮЗ

Тараб бирла келиб хангоми наврӯз,
Улусни сархуш этти жом наврӯз.

Бори ер юзи бўлди сабзу хуррам,
Етушгач Хизрдек иқдом наврӯз.

Гулистонларга берди дилкушолиғ,
Келиб юз файз ила айём наврӯз.

Туну кун бодаи ишрат ичинг деб,
Етар ҳар дам салои оми наврӯз.

Ҳама масти тараб бўлди халойиқ,
Бўлуб ҳар дам қадаҳ ошом наврӯз.

Қилурга ишқ элин девона хўблар,
Паридек жилва айлаб шом наврӯз.

Юзини гул-гул айлаб гул жабинлар,
Ичиб ҳар тун майи гулфом наврӯз.

Сиҳи қадлар яноғию қапоғи
Очиб ҳар ён гули бодом наврӯз.

Олорнинг ҳуснини айлаб тамошо,
Бори ушшоқ топти коми наврӯз.

Бериб ул ҳусни шоҳи бўса нақдин,
Ҳазинларга дебон инъом наврӯз.

Умид улким насибин Оғаҳий ҳам,
Олиб бўлғай фараҳ фаржом наврӯз

«СИН» РАДИФИ

АРЗИМАС

Даҳр базму айши андуҳи ғамиға арзимас,
Шарбати жон парвари муҳлик самиға арзимас.

Юз йил ўлсанг ёр васлининг сафолиғ субҳида,
Бир замонлиғ ҳажри шони музлимға арзимас.

Етса даврондин санга гар умрлар сур узра сур,
Бир нафас еткан малолу мотамиға арзимас.

Лаълидин гар жон тоғуб қучсанг муродинг шоҳидин,
Назъ вақти пайкаринг печу хамиға арзимас.

Мадҳинга очса улус гар хуш иборат бирла тил,
Бир қабиҳ алфоз ила қилгон замиға арзимас.

Тенг тут амволи жаҳон бешу каминиким, онинг
Инбисоти бешу андуҳи камиға арзимас.

Истабон айш, Оғаҳий, ғам бошинга келтурмаким,
Даҳр базму айши андуҳи ғамиға арзимас.

ЖАҲОН АРУСИ АГАРЧИ КҮРИНГУСИ ДИЛАКАШ

Фироқ дўзаҳи ўтиға кимки ёқилмас,
Висол жаннатининг гулшанида жо қилмас.

Нечаки арзи хузуъ этса дилбар ўлмас ром,
Кишики қасри фанони макони то қилмас.

Тушарму ёр юзи акси ғайр зангиға,
Кўнгул сижанжалидин ҳар киши жудо қилмас.

Ул ой рақибига меҳру вафо қилиб ҳар дам,
Манго фиғонки бажуз жавр ила жафо қилмас.

Жаҳон аруси агарчи кўрингуси дилкаш,
Валек берма кўнгул лаҳзаи вафо қилмас.

Бу дайр ичида дамо дам ичинг майи ишрат-
Ки, умр фурсати ҳеч кимсага бақо қилмас.

Сипеҳр буқаламун зулмин Оғаҳийға кўрунг-
Ки, йўқ дами они юз ғамға мубтало қилмас.

УЛМАС

Ҳар бандани хислатда андоқки аёз ўлмас,
Хиаваттаҳи султонга бил маҳрами роз ўлмас.

Улким қиладур нозиш халқ ичра такаббурга
Юз панд ила важр этсанг арбоби ниёз ўлмас.

Гар парвариш этсанг жон ширин бериб афъига,
Комида онинг заҳри бир заррача оз ўлмас.

Чугзики кечау кундуз вайронага унс өтмиш,
Минг тарбият этсанг ул сайд олғуси боз ўлмас.

Гар туъма товуқга қил нуқлу шакару, ҳалво,
Учмоқда ҳаво узра сайр өткучи қоз ўлмас.

Қиш фаслики табъиянинг махсуси бурудатдур,
Ҳар нечаки ўт ёқсанг ислоҳига ёз ўлмас.

Гар Огаҳий оламда ўртанса тонг эрмаским,
Ишқ ўти аро тушканга жуз созу гудоз ўлмас.

ЕД ЭТМАС

Ювининг меҳрини кўрган маҳи анварни ёд этмас,
Лабининг шаҳдини сўргон майи кавсарни ёд этмас.

Ётиб туфроқ уза кўйида бошга тошни ёстонгон,
Беҳишт ичра мулойим болишу бистарни ёд этмас.

Гули рухсорини ногаҳ тамошо айласа булбул,
Фигонлар тортибон ўтлуғ гули аҳмарни ёд этмас.

Чу ивзат аҳлига роғибдурур ул хўблар шоҳи,
Тонг эрмастур агар бу банди аҳқарни ёд этмас.

Сориг юзга ариғ ашким неча оқса эмастур суд-
Ки, истиғно камолидин зару гавҳарни ёд этмас.

Агар шаҳлар боши узра аёғи туфроғи етса,
Жаҳон султонлигин тарк айлабон афсарни ёд этмас.

Фигонким, ҳар кеча нўш айлабон ағёр ила соғар,
Хумор ичра агар ўлсам, мане музтарни ёд этмас.

Бурун кўб ваъда гарчи айламиш эрди, вале эмди,
Бирин ҳам ёдиға солмас демай аксарни ёд этмас.

Бас эткил, Огаҳий, ўтлуғ фигонингким, сани ул ой
Нечаким ўртасанг афлок ила ахтарни ёд этмас.

КЕЛМАС

Ваҳким, недин ушбу тун ул моҳлиқо келмас,
Ҳолимни магар билмас, билса доғи ё келмас.

Ҳижрон алами заҳри ўлтурди бутун билмон
Неючун лаби шаҳдидин айларга даво келмас.

Бир важҳ ила ё мандин қолмишдур онинг кўнгли,
Ул важҳ ила жонимга қилмоқга жафо келмас.

Ё мажлис аро ағёр кўб эркониини англаб,
Сақлаб ўзини айлаб изҳори ҳаё келмас.

Ехуд борибон ағёр базмини қизитмишдур-
Ким, совутибон кўнглин бу кеча манго келмас.

Йўқ эрса рақиб ўлмиш келмакдин анго монё-
Ким, ондин ўла олмай бир лаҳза жудо келмас.

Ҳар важҳ била эмди бешаку гумон билдим-
Ким, бу тун ул ой айлаб аҳдиға вафо келмас.

Бир борди анго кўнглум пандимни қабул этмай,
Найлайки яна қайтиб ул юзи қаро келмас.

Оғаҳий, қарибдурсан васли ҳавасидин кеч-
Ким, нафрат этуб сандин ул моҳилиқо келмас.

ИШТИЕКИ БАС

Керакмас гул манга, ул шўхнинг гулгун янгоқи бас,
Нетай шаҳду шакарни шарбати ширин дудоқи бас.

Нетиб сарву суман сайрига майл айлайки, ёримнинг
Тамошойи қади зебосию сиймин садоқи бас.

Демаит руммон ила бодом васфин хаста кўнглумга,
Нигорим лаъли руҳ афзосию дилкаш қапоқи бас.

Жаҳон раъноларининг суҳбатин кўнглум на қилсунким,
Анго ул дилрабоннинг базми васли иштиёқи бас.

Қуёш тожин бошимга гар фалак қўйса бўюн сўнмон,
Нединким маҳвашимнинг бошима етса аёқи бас.

Боқиб икки кўзим ою қуёш шаклига нетсунким,
Олорга шаҳсуворимнинг икки заррин чаноқи бас.

Қабул этмон агар оғушини ҳур айласа жойим-
Ки, жоним роҳатига ул пари пайкар қучоқи бас.

Агар ҳайвон зулолин Хизр берса оғзима олмон-
Ки, дурди беда лутф етса манга гулчеҳра соқий бас.

Ҳавас жонм Жам этмон, Огаҳий, май нўш этар чоғда-
Ки, жонм Жам манга ёр итлари сингон ялоқи бас.

ЗЕВАР ЛИБОС

Чиқти ул сиймин бадан уйдин кийиб ахзар либос,
Атласи гардундин эткондек маҳи анвар либос.

Қомати зебосиға бермишдур ўзга зебу фар,
Тугмау олтун камар бирла топиб зевар либос.

Хилъатин айлабмудур ул сарви мавзун қад яшил;
Йўқса ахзар айламишдур Хизр пайғамбар либос.

Нутқи ширини ики лаб ичра бўлмишдур ниҳон,
Еки қилмиш лаъл ила ёқутдин шаккар либос.

Борча олам аҳли жони жавҳарин айлар нисор,
Ногаҳ ул қотил кийиб майдонга чиқса зар либос.

Ҳайфдур зебо либос арзол ила авбошга,
Бўлмағай одам нечаким кийса гову хар либос.

Хуру филмон сундусу истабрақидин хўштурур,
Пири дайр этса карам бир кўҳнау абтар либос.

Келгил, эй ўтлуғ кўнгул, эски чапонга қонев ўл,
Ким ҳамиша жисмиға кулдин қилур ахгар либос.

Бўлма маҳзун, Огаҳий, сан доғи урэн қолмоғунг
Журм эли ҳақ лутфидин кийган чоғи маҳшар либос.

МУНИС

Манга тун хилват ичра бўлди мутрибзодаи мунис,
Онингдекким хумор аҳлига бўлғой бодаи мунис.

Тараб узра тараб кўнглумға еткурди тутуб соғар,
Бўлуб гулчеҳра соқийи тараб омодаи мунис.

Не тонг андуҳу кулфат қайдидин озодлиғ топсам-
Ки, бўлмишдур манго бир маҳлиқо озодаи мунис.

Ажаб йўқ сода кўнглум етса ҳар комиғаким, бўлмиш
Анго юз лутф бирла бир нигор содаи мунис.

Мурувват шаръида вожиб анису дастгир ўлмоқ,
Агар бўлса кишига бекасу афтодаи мунис.

Тавозиъ кўргузуб зоҳид не тонг унс этса ошиқға-
Ки, ҳайрат жойи эрмас нарға бўлмоқ модаи мунис.

Тонг эрмас, Огаҳий, файзи илоҳиға анис ўлса-
Ки, ул бордур насаб ичра буродар зодаи Мунис.²⁰

«ШИН» РАДИФИ

КУЕШ

Эй жамолингга гар эрмас волау ҳайрон қуёш,
Айланиб бошингга нечун бўлди саргардон қуёш.

Шуъла ичра нега ғарқ ўлмиш тани бошдин аёқ,
Оташи ишқинг аро гар бўлмаса сўзон қуёш.

Юз қўюб ҳар кун эшикинг ёстонур не важҳ ила,
Гар санго қилмоқ ўзини истамас дарбон қуёш.

Чекмаган бўлса ўзин гар қулларингнинг силкига
Не учун анжум сипоҳи узрадур султон қуёш.

Истабон қилмоқ ўзин парвона ҳуснинг шамъиға,
Тун-кун атрофингда айлар тинмайин даврон қуёш.

Гар қуёш осо юзинг очсанг ниқобинг абридин,
Меҳр қошида суҳо янглиғ бўлур пинҳон қуёш.

То кафи пойингга юзни суртди ихлос ила,
Топди рухсорини ҳар кун чарх уза тобон қуёш.

Қилма саркашлик гар истарсан камоли рифъатинг-
Ким, камолиға мудом ондин топар нуқсон қуёш.

Оғаҳийнинг тийра шомин юз очиб ёрутмасанг,
То қиёмат субҳи ёрутмоқ эмас имкон қуёш.

ДАРД ИЛА ҒАМ ҲАМДАМИМ

Меҳри рухсорингки то олам ародур нур фош,
Юз қўёр туфроқга ҳар тун инфиолидин қуёш.

Дилраболарга магар кўйинг бўлубдур саждагоҳ-
Ким, қўёрлар барча онда лаҳза-лаҳза ерга бош.

Ман демай балким жаҳон аҳли бошига солғуси,
Юз туман дарду бало гар сандадур бу кўзу қош.

Давлати ҳуснинг камолин истасанг, эй меҳр чеҳр,
Зарраи саргашталарга қил шиоъи меҳр фош.

Масти жоми васл эт, эй ороми жонким, иш манго,
Тобакай махмурлиқлар бирла бўлғай жон талаш.

Рухим ўлуб тоза, хаста жисмима роҳат етар,
Айлабон дашномлар урсанг агар кўксумга тош.

Оҳким юз узра холинг ҳасратидин субҳу шом,
Қон равон ўлди тугангач чашми хунборимда ёш.

Дард ила ғам ҳамдамим, тўймам эрур хуни жигар,
Раҳм қилким, ҳажр аро дойим манго будур маош.

Жонини ишқ аҳлининг олғуси бир назворада,
Эй пари, ~~фаттон~~ кўзулгда гар будур ўғрин қарош.

Оч матои ҳусну, кўргузгил харидоригаким,
Эски тиз ўлғой бу бозор ичра бу янглиғ қумош.

Нетти қилсанг Огаҳийга раҳм айлаб истимоъ,
Номи ҳажрингда чиқор кўкка фиғонидин харош.

ҚИШ

Соқиде, майхоралар жисмидин олди тоб қиш,
Қил муҳайё базмни қиздурғали асбоб қиш.

Май била ўт тобидин мажлисни гулшан айлагил,
Гулшан ичра ишрат этмак гар эрур ноёб қиш.

Қишда жамият кўнгулларга етар ишғолидин
Усру хуш айём эрур базм эткали аҳбоб қиш.

Эй хуш улким, ёра бирла ўлтуруб ўт ёнида
Май ичар бўйнига илгини қилиб қуллоб қиш.

Ом этиб лутфингни тутғил оташин май, соқиде,
Дайр аро қилсун димоғин гарм шайху шоб қиш.

Не билурсан кечалар фақр аҳлидин не ўтканин,
Бистари заррин уза, эйким, қилурсан хоб қиш.

Ул гадо ҳолиға раҳм этким совуқдин ҳар кеча
То саҳар афғон чекиб ашкин тўкар йиғлоб қиш.

Эй ганий, боқғил ялонглар ҳолиға бу шукр учун-
Ким, киярсан тў-батў қоқим била санжоб қиш.

Огаҳийнинг сурати ҳолиға боққим, айлади
Ашки ҳар ёндин оқиб рухсорин устурлоб қиш.

СЕНСИЗ ЮЗ ҒАМҒА ДУЧОР УЛМИШ

Боғ ичра қадам, эй гул, қўйғилки баҳор ўлмиш,
Боғ аҳли тилаб васлинг бесабру қорор ўлмиш.

Тирноғи била йиртиб гул синасини сансиз,
Кўрким тани сар то сар хунобу фиғор ўлмиш.

Урён тан ила буким елдин қилур афғон сарв,
Қаддинг ғамиға тузмай девона шиор ўлмиш.

Ҳолида паришонлиғ сунбулнинг эрур, баским,
Гисуйи паришонинг савдосида зор ўлмиш.

Боши қуйию қад ҳам наргис сори боқғилким,
Саҳбойи нигоҳингни торторға хумор ўлмиш.

Ер узра тўшаб насрин ёфроғларини ҳар ён,
Упмакка кафи пойинг йўлингда губор ўлмиш.

Ишқинг ғамида тун-кун фарёду фиғон тортиб,
Ҳам булбулу ҳам қумри маҳзуну назор ўлмиш.

Ман зор ила бўлмоқдин ор айлама бўстонда-
Ким, субҳу масо гулнинг ҳамсуҳбати кор ўлмиш.

Боғ ичра хиром айлаб кел, Оғаҳийни шод эт-
Ким, боғ аро ул сансиз юз ғамға дучор ўлмиш.

ГУЛИСТОН САЙРИҒА КЕЛ

Гулистон сайриҒа кел, эй сиҳи қоматки, ёз ўлмиш;
Очилмиш ҳар тараф гуллар, анодил нағмасоз ўлмиш.

Тароватлар топиб саҳро юзи найсон саҳобидин,
Назоҳат ичра жаннат гулшанидин фарқи оз ўлмиш.

Берурга тоза жон эл жисмиҒа Исо дами янглиғ,
Насимий жонфизоҒа ҳар тараф иш эҳтизоз ўлмиш

Қўюб бош узра ҳар ён лолалар гулранг жомини,
Тараб ҳангомасини қиздирурҒа тос боз ўлмиш.

Пари янглиғ яшил бурқаълар ичра ёшуруб юзни,
Чаманда ғунчалар шоҳидлариҒа шева ноз ўлмиш.

Очиб ҳар сорн гуллар боғ аро рухсори оташнок,
Иш ондин зор булбулларҒа юз сўзу гудоз ўлмиш.

Баланд этмак учун шавқ ичра қумрилар навосини,
Чекиб қад сарвлар юз зийнат ила сарфароз ўлмиш.

Мунингдек фасл аро ком олди умридин ул одамким,
Севар ёри била гулшан аро ишрат тароз ўлмиш.

Муҳиб гар ОғаҳийҒа бўлса ул хўблар шаҳи тонг йўқ-
Ки, ҳусни нутқ ила Маҳмуд маҳбуби Аёз²¹ ўлмиш.

ТО ЗУЛФИ ПАРИШОНИН НИҚОБ ЭТМИШ

То зулфи паришонин юз узра ниқоб этмиш,
Хуршид уза оҳимнинг дудини саҳоб этмиш.

Очғонда тароғ бирла мушкин сочининг чинин;
Ҳар торини бўйнуиға боғларға таноб этмиш.

Зулфи тушубон ўтлуғ юз узра нечукким, дуд
Рашк ўти аро жону кўнглумни каоб этмиш.

Мандин ёшуруб юзни ҳам нуктага лаб очмай,
Чашмиимни пуроб айлаб, жонимни хароб этмиш.

Қошиға тушуб чинлар, юзидин оқар терлар,
Гўёки ғазаб бирла қатлимға шитоб этмиш.

Холи магар ўғридур лаб шаҳди учун келган-
Ким, они солиб ораз ўтиға азоб этмиш.

Сўрмоқ тиласам лаълин тонг йўққи ҳақими сунъ,
Ул дуржи мусаффони пур шаккари ноб этмиш.

Бергум деб эди бўса ўптурди юзин тушда,
Ул ваъдаға бу тушни ваҳ эмди ҳисоб этмиш.

То Оғаҳий назм айлар лаъли сўзи авсофин;
Ҳар нуктасини фикри бир дурри хушоб этмиш.

ҚУШ

Танда жонимдур қафас банди аро маҳбус қуш,
Бўлгон авжи кибриё парвозидин маъюс қуш.

Ер кўйидин қўнгул чиқма дамеким, хўб эмас,
Ошёнига агар бўлмас эса маънус қуш.

Гар сайд әрсанг жаҳон ғамҳонасин тарк айлагил-
Ким, қилур маскан куҳан вайронани манҳус қуш.

Мард әсанг озод бўл, банди тамаъдинким, қилур
Эл қўлидин тўьма ерга майл беномус қуш.

Хушинг ўлса чек тааллуқдин ўзингким, қочгуси
Домни ҳар ердаким қилса агар маҳсус қуш.

Хуш адо булбулдек ўлмай сурат оролиғ не суд,
Кўрки йўқтур зийнат ичра ўйлаким товус қуш.

Оғаҳийни, ё раб, озод эт тааллуқ домидин-
Ким, ул ўлмишдур нажотининг йўли мадрус қуш.

ҚОТТИҒ УШБУ ҚИШ

Келди совуқ шиддатидин ўйла қоттиғ ушбу қиш-
Ким, оғиз очғоч тўнгуб тил бўлғуси ондоқки тиш.

Ғарчи ер жисми уза қор қоқимин ёпти, вале
Панжаи сарсарға бўлди кўксини чок этмак иш.

Хам бўлуб эл қадди совуқ шиддатидин ё киби,
Ашки мудди тўнглабон тоқти анго сиймин кириш.

Муз киби қилмиш бурудат олиб ўт таъсирини,
Танда тадбир айлабон, жон асрамоқ мушкил эмиш.

Бош чиқормай кулбасидин, тўнглаб ўлмак ваҳмидин,
Мунқатнъ бикулл бўлубдур эл аро бориш-келиш.

Сарв қоматлар кийиб эғнига хафтон тў-батў,
Тузмай онинг бирла ҳам титрарлар ондоқким қамиш.

Ақлу ҳушим қочти совуқ шиддатидин нечаким,
Тан уйда жон лаҳофи ичра қилдим парвариш.

Ул қиши билмас бу совуқ шиддатинким, базм аро
Оташин май ичса, эғнига кийиб санжобу қиш.

Оғаҳий, қиш келди деб урёнлиғингдин ғам ема,
Шоҳ лутфи ёз этар неча мушаддад бўлса қиш.

ЭМДИ НАЙЛАРСАН

Қотигроқ келмади ҳаргиз жаҳонга ушбу қишдин қиш.
Ки, ақлу ҳисга яқсар моневъ ўлди борча ишдин қиш.

Агарчи асрадим ожиз таним қат-қат либос ичра,
Совуқ ел бирла, лекин қолтиратди кўб қамишдин қиш.

Бурудат шиддати остида қаддим ҳам қилиб ёдек,
Заифу нотавону нозик этти ҳам киришдин қиш.

Чидорға ҳар нечаким кўргузуб кўб саъи тиш қисдим,
Ушотиб санги шиддатдин айирди борча тишдин қиш.

Қабоб кулбақ аро, қўймай чиқорға сарсар афвожи,
Мани маҳрум қилди эл била бориш-келишдин қиш.

Манга мушқилдурур топмоқ иложинким, фино аҳли
Илож айлар совуққа қоқиму санжоб кишдин қиш.

Етушди, Огаҳий, қиш мавсуми, ваҳ, эмди найларсан-
Ки, қоттигдур қарию ожиз элга борча ишдин қиш.

БОРИ ДИЛБАРЛАР ИЧРА

Бори дилбарлар ичра ул париваш
Қуёш яглиғ эрур мумтоз дилкаш.

Манинг мажнулиғимни қилманғиз айб-
Ки, савдосидадур ақлим мушавваш.

Не тонг ёнса қуруқ жисмимки, бордур
Фироқи бимидин жонимда оташ.

Борур афтону хезон жону кўнглум,
Изидин сурса гар ҳар сори абраш.

Бошимдин ишқи ўти шуъда тортар,
Қачон қўйса бошиға тожи варкаш.

Эрур гам нақшидин кўнглум мукаддар,
Кетурғил, соқие, жоми мунаққаш-

Ки, еткурғай сафо ул кўзгу ичра,
Бу яглиғ жом аро саҳбойи бегаш.

Ҳавосу ҳам жиҳотим таркин айлай-
Ки, садди роҳ эрур бу панж ила шаш.

Бу дайр ичра бўлур шод Оғаҳийдек
Фано саҳбосдин ким бўлса сархуш.

ОШИҚ УЛМИШ

Кўзимки бир гўзалга нигорон ошиқ ўлмиш,
Малакидурур париға муҳибб масодиқ ўлмиш.

Бу ажабки бир париға бўлуб ул иков гирифтор,
Бири ул сифатки Мажнун, бири мисли Вомиқ ўлмиш.

Боқибон муҳаббат ила бири-бирининг юзига,
Қуёшу қамарга ўхшаб туну кун мутобиқ ўлмиш.

Биридур ниҳол сарву, бири шохи ишқ бежон,
Бири чирмошиб бирига икови муониқ ўлмиш.

Бу қучуб онинг белини, ул ўпуб мунинг тилини,
Икови сурарга ишрат на ажаб мувофиқ ўлмиш.

Топиб имтизож иковлан шакар ила шир янглиғ,
Ҳаз эт, эй кўнгул, олонинг бу иши на лойиқ ўлмиш.

Қачон Огаҳий кўрубдур киши бўйла базм сандек,
Магар ушбу кеча ёвар санга лутфи холиқ ўлмиш.

«СОД» РАДИФИ

ИХЛОС

Талаб йўлида азм айлар кишида бўлса гар ихлос,
Муроди манзилига бўлғусидур роҳбар ихлос.

Кўнгул шаҳбози мақсуди шикорин сайд этар бешак,
Ҳавойи сидқ аро бўлса анго гар болу пар ихлос.

Топар комини ҳар қул шоҳға хизмат қилур чоғда,
Агар белиға онинг боғласа маҳкам камар ихлос.

Камол аҳли аро, албатта, топғай рутбаи олий,
Маоний касбида ҳар кимсаким қилди ҳунар ихлос.

Кўнгул ихлосинг ўлса ҳеч ранжинг бўлмағай зойеъ-
Ки, ҳаргиз қолмаминш саъю талабда беасар ихлос.

Есанг ихлосдин бар сидқ боғида ажаб эрмас-
Ки, ул боғ ичра экилди бир ниҳоли борвар ихлос.

Муродингдин нишони тонг эмас ихлосдин топсанг-
Ки, толибға берур матлуб васлидин хабар ихлос.

Бўла олмас сабаб ҳеч нима мақсудингга етмакка,
Фано йўли аро бўлса қаловузинг магар ихлос.

Не тонг ёр илтифотин, Оғаҳий, ҳар дам топар кўпроқ-
Ки, онинг пешасидур ишқ аро шому саҳар ихлос.

ТАКАББУРДИН ХАЛОС

То қилмаса ўзни киши ботил тасаввурдин халос,
Бўлмақ анго мумкин эмас ҳаргиз тажаббурдин халос.

Ғар истамассан бўйнингга иблис янглиғ тавқи лаън,
Қил хотирингни саъй этиб, доми такаббурдин халос.

Ҳар кимки тоат фурсатин қўлдин берур ғафлат била,
Бўлмас ики олам аро бир дам таҳассурдин халос.

Англаб ғанимат вақтни, саъй эт ишинг итмомиға-
Ким, даҳр авзон эмас ҳаргиз тағайюрдин халос.

Ҳақ амрини жон бирла қил, зотин вале фикр этмагил-
Ким, фикр қилса они, бил бўлмас таҳайюрдин халос.

Ғам лашкари юз-минг эса, ошиқ бўлур ёлғуз тараф,
Бўлмас дами то ўлгуча ушбу таҳаввурдин халос.

Ғар коминг эрса, Оғаҳий, бўлмоқ азизу муътабар,
Ҳаргиз ўзингни қилмоғил ажзу такассурдин халос.

АШЪОРИМҒА МАХСУС

Җафо ойини дилдөримҗа махсус,
Вафо расми дили зоримҗа махсус.

Җафодин қўл чек, эй гардунки, бу иш
Эрур шўхи ситамкоримҗа махсус.

Лабинг сўрдурма мандин ўзгагаким,
Бу шарбат жони беморимҗа махсус.

Уқунг ҳар танҗа зоеь қилмаким, ул
Эрур бу жисми афгоримҗа махсус.

Йўлинг гарди эрур бир тўтиёким,
Ешарғон чашми хунборимҗа махсус.

Хироми қоматингнинг фикрин эткач,
Равонлиғ бўлди ашъоримҗа махсус.

Кет, эй хуршидким, шомим ёрутмоқ
Эрур ул моҳи рухсоримҗа махсус.

Дами Исодин этмон жон тамаъким,
Бу мўъжиздур лаби ёримҗа махсус.

Сочи андишасида Огаҳийдек
Назокат келди ашъоримҗа махсус.

ДИЛДОРИМҒА ХОС

Ваҳки, то агёр бўлди суҳбати еримға хос,
Рашқдин андуҳу ғамдур жони беморимға хос.

Васли нўшининг давоси хос ўлуб эл жонига,
Ҳажри нишининг яроси жони афгоримға хос.

Эй ажал, эл жонин олмоқда кўб лоф урмоғил-
Ким, бу иш ул қотили бераҳм хунхоримға хос.

Узга кўзга хос ўлуб кўйи аро ноз уйқуси,
Ҳар кеча бехоблиғдур чашми хунборимға хос.

Соз базмидин наво ушшоқға махсус ўлуб,
Чангдек фарёдлар маҳзуну дилзоримға хос.

Узга дилбар сори кўнглум, ваҳ, нечук майл айласун-
Ким, русуми дилраболиғ келди дилдоримға хос.

Шодлиғ анвориға эл толсаи матлаъ бўлуб,
Тийралик анвои бахти накбат осоримға хос.

Ишқ дарди, ҳажр андуҳи, халойиқ таънаси,
Кўйи ичра кўнгул отлиғ хору беоримға хос.

Оғаҳий шеърин ўқи гар хушдил ўлмоқ истасанг-
Ким, тараб мазмунидур жонпарвар ашъоримға хос.

«ЗОД» РАДИФИ

ХУШҶОЛ ЭТ

Бўлмаса лаълинг анго жон ўлмагай, жоно, эваз,
Не учунким жонга жисм ўлмайдурур асло эваз.

Тийра шомини агар шамъи рухнинг ёрутмаса,
Бўлмагай ҳаргиз анго меҳри жаҳон оро эваз.

Қоматингдин айру тўби жониби қилмон назар,
Негаким аълога бўлмас ҳеч бир адно эваз.

Бўйи зулфингни димоғим топмаса бўлмас анго,
Нофай оҳуйи чину анбари соро эваз.

Бодаи жоми висолинг нашъасин гар топмасам,
Ваҳ, анго бўлмоқ на мумкин соғару саҳбо эваз.

Хуллас улким, ҳар қачон бўлсам агар сандин жудо,
Айлай олмон бу жаҳон ичра санга пайдо эваз.

Тўтийи табъимни хушқол этки, хомуш ўлса ул,
Бир нафас бўлмас анго юз булбули гўё эваз.

Воқиф ўл ўткармагил беҳуда умрингким, онинг
Бир кунига бўлмоғой дунё вамофиҳо эваз.

Огаҳийға бўлмади чун ишрати дунё насиб,
Раҳм этиб, ё раб, онга қил роҳати уқбо эваз.

БОҒ ИЧРА

Боғ ичра еткурди очиб то гул юзинг жонона файз,
Ҳам топти гуллар рангу бў, ҳам булбули девона файз.

Гул хуррам ўлди ҳар тараф гулшанда ул юз тобидин,
Андоқки, топгай шамъ ўти анворидин парвона файз.

Фирдавс боғидин фузун ўлғой сафоу зийнати,
Ул гул баҳори ҳуснидин гар топса ҳар қошона файз.

Еткурди ул юз жилваси эл базмига ободлиғ,
Ё раб, қачон топғусидур ондин бизинг вайрона файз.

Ул кўз нигоҳи нашъаси оламни саршор айлади-
Ким, кўб етургай бодаси кучлук эса паймона файз.

Хушҳол ўлуб бўлди анго иш хандаи дандон намо,
Ул зулфи анбарбордин то ҳосил этти шона файз.

Гар хуррам ўлмоқ истасанг туфроқда маскан айлаким,
Бу хислат ила топғуси нашъу намодин дона файз.

Хўй эт гами меҳнат била ишқ ичра гар оқил эсанг-
Ким, топғусидур меҳнату андуҳдин фарзона файз.

Билгил яқин, эй Огаҳий, ушбу замона аҳлиға,
Ҳар кимки бўлса ошно ондин бўлур бегона файз.

ДИЛКУШО ОРАЗ

То қуёш қиби бўлди жилагар санго ораз,
Шоми фурқатим кундек қилди пур зиё ораз.

Оразингга, ваҳ, найлаб ўшотай қуёшниким,
Холу вулф ила йўқтур онда хушнамо ораз.

Гулни айламак ташбиҳ юзинга ғалатдурким,
Топмомини кўзу қошдин зебу фар анго ораз.

Сарвдек деса бўлғой қоматингни гар онда,
Лаъли жонфизо бирла бўлса дилкушо ораз.

Ишқ аро ганидурман ўйлаким, манга бордур
Кони сийму гирён кўз маъдани тило ораз.

Юз очиб ёрут шомим, эй қуёш, худо ҳаққи,
Ким санго қилибдур ҳақ матлаи сафо ораз.

Оғадий, чекиб меҳнат, фориг ўлмадим бир дам,
Қилма айб зард ўлса дойимо манго ораз.

ҒАРАЗ

Оразингдур меҳри анвардим ғараз,
Қоматинг сарви санавбардин ғараз.

Хоки кўйинг боғи жаннатдин мурод,
Нўши лаълинг оби кавсардин ғараз.

Қошларинг келди иборат қавсдин,
Сочларингдур сунбули тардин ғараз.

Тонг эмас қилсам қулоқим зевари-
Ким, сўзингдур дурру гавҳардин ғараз.

Қилмас эрсанг бўйнума печон каманд,
Бас недур зулфи муанбардин ғараз.

Мол жамъ ўлса нетонг нодондаким,
Юк кўтормак гов ила хардин ғараз.

Ҳиммат аҳлию саховат хайлига
Базл ила исор эрур зардин ғараз.

Сансан, эй фарзанди одам, воқиф ўл,
Хилқати афлоку ахтардин ғараз.

Огаҳий, билгилки эрмас оқибат
Жуз фано дунёи абтардин ғараз.

«ТО» РАДИФИ

ГАР ИСТАР ЭСАНГ

Эй оқил, этма золи жаҳон бирла ихтилот,
Билқасд қилма қосиди жон бирла ихтилот.

Шак йўқ турурки, заҳрдин охир бўлур ҳалок,
Ҳар гофилики, қилса йилон бирла ихтилот.

Яхшидур ўлса яхши билан мухталит ёмон,
Яхши ёмондур этса ёмон бирла ихтилот.

Туз юрмак истасанг, қаридин қочма, эй йигит,
Ким ўқ борур туз этса камон бирла ихтилот.

Лек аҳли ақл олида муздин совуқ дурур
Пири куҳанға тоза жувон бирла ихтилот.

Ҳиммат агар баланд эса, беваҳм қилғуси,
Мўри заиф шеру жаён бирла ихтилот.

Етса мадад агар нафаси фақр пийридин,
Қилғуси пашша фили дамон бирла ихтилот.

Чин онглоким, тамаъдур ўту, обру самон,
Ул ўтға берма ушбу самон бирла ихтилот.

Гар истар эрсанг икки жаҳон комин, Огаҳий,
Қилма замони аҳли замон бирла ихтилот.

ИШҚ ИЧРА КОМ ИСТАСАНГ

**Ишқ ичра ким ком истаса, бўлмоқ анго ноком шарт,
Ким роҳат этканга талаб чекмак эрур олом шарт.**

**Ушшоқ кўнглин олғоли хулқу малоҳат шарт эрур
Йўқ сарв осо қомату рухсоран гулфом шарт.**

**Очиб юзингни базм аро қилғил аён нозу адо-
Ким, кўргузуб шарму ҳаё қилмоқ эмас ором шарт.**

**Май нўш қилғилким тараб ҳангомасин қиздурғоли,
Айшу нишот аҳлиғадур ичмак лаболаб жом шарт.**

**Кўнглум қушини истасанг банд этмак очғил зулфу хол-
Ким, они сайд этмаккадур бу дона бирла дом шарт.**

**Эй ҳусн ганжидин ғани, кам қилма васлинг неъматин,
Бордур тавонгар аҳлиға қилмоқ мудом инъом шарт.**

**Қочма маломатдин, кўнгул, ошиқ эсангким, ишқ аро,
Ҳар ким камол истар эса бўлмоқ анго бадном шарт.**

**Гар солик эрсанг, зоҳидо, кийгил фано шолениким,
Қилгонға каъба азмини бор жомаи ихром шарт.**

**Эми истасанг андуҳдин ол қўлга соғар, Оғаҳий-
Ким, ғуссау ғам дафъиға бўлмоқ қадаҳ ошом шарт.**

ҒАЛАТ

Хўблардин орзу меҳру вафо қилмоқ ғалат,
Ул вафосизларға ўзни мубтало қилмоқ ғалат.

Ғар жафо таркиға ваъда қилсалар, олдонмағил-
Ким, олардин бир нафас тарки жафо қилмоқ ғалат.

Айласанг юз жон фидо, бир айламаслар млтифот,
Ул ситамгарларга нақди жон фидо қилмоқ ғалат.

Одату ойнларидур айламак жавру жафо,
Орзу ул хайлдин лутфу ато қилмоқ ғалат.

Дардманд ўлғон киши кирпичларининг нишидин,
Лаблари нушидин уммиди даво қилмоқ ғалат.

Ошинолардин тиларлар дойимо бегоналиғ,
Ўзни ул бегоналарға ошқо қилмоқ ғалат.

Уқ киби қоматларин чекма тилаб оғуш аро,
Шавқ бозуси кучидин қадни ё қилмоқ ғалат.

Кўкка чиқсанг ҳам қуёшдек тушкосан ер остига,
Иззу жоҳи даҳрдин кибру ҳаво қилмоқ ғалат.

Оғаҳий, назм ила сўзким назм аро фазл аҳлиға,
Сан киби зоҳир каломи жонфизо қилмоқ ғалат.

ТОПДИ ЖОВИДОН ХАТ

Бўлди лаъли жонбахшинг узра то намоён хат,
Эй пари, Хизр янглиғ топти жовидон жон хат.

Барча эл хатинг кўргач, банда бўлдилар гўё,
Қул қилурға оламини айладинг намоён хат.

Жон фидо лабинг узра айламиш макон, эй шўх,
Айлаган киби маскан Хизр обҳайвон хат.

Зулмат обҳайвоним сар-басар ниҳон этмиш,
Лаъли руҳбахшингни тонг йўқ этса пинҳон хат.

Сафҳага ёзилса хат зеби ортуқ ўлғондек,
Айламиш узорингга хўблуқ фаровон хат.

Мусҳафи рухинг узра хат губори эрконму
Сафҳасида кўргузмиш йўқса меҳри рахшон хат.

Истамам гулу райҳон, негаким санга бордур,
Ғайрату чаман ораз рашк бўйи райҳон хат.

Фаҳм қил юзу хатдин йўқлуқини баҳойи ҳусн,
У варақда бу мазмун билгурур ёзнагон хат.

Огаҳий абад умри муждасидин ортуқдур,
Ваъдаи висол айлаб, гар юборса жонон хат.

ГУЛШАН АТРОФИДА РАЙҶОН

То аён ўлди юзи устида анбар фом хат,
Оҳким, равшан кунимни қилди тийра шом хат.

Лаълинг истаб борди жон, бўлди хатиға асир,
Гўйёким ушбу қуш қайдиға эрди дом хат.

Рашкидин еткурбусидур заҳр жоним комиға,
Жом лаълидин бўлуб ҳар лаҳза шаҳд ошом хат.

Чашман ҳайвон уза Хизр айлагандекдур макон,
Буки қилмиш лаъли жон бахши уза ором хат.

Гулшан атрофида райҳон янглиғ ул юз даврида,
Қилғуси аҳли тамошони фараҳ фаржом хат.

Лаъли бирла обиҳайвонидин этса Хизр баҳс,
Онга юз ҳужжат била еткурбуси илзом хат.

Хуррам ўлса Хизрдек, тонг йўқ топиб умри абад-
Ким, олур оби ҳаёт осо лабидин ком хат.

Хатки чиқти бегумон фаҳм айласун ҳусн аҳликим,
Интиҳойи ҳуснидин еткурбуси пайғом хат.

Огаҳий, ҳижрон гамин токи чекарсанким, анго
Айлагин ҳолингни ирсол айлабон эълom хат.

«ЗО» РАДИФИ

ҲУШ НАВО ҲОФИЗ

Олиб кўнглумни дилкаш ун била бир хуш наво ҳофиз,
Каманди ишқиға қилди асиру мубтало ҳофиз.

Жунуним айб эмас базм ичраким ўтлуғ наво тузмиш,
Паридек жилва бирла кўргузуб юз минг адо ҳофиз.

Жаҳон боғиға ҳаргиз келмамишдур ҳусн аро андоқ
Юзи гул, сочи сунбул, сарв қад, насрин лиқо ҳофиз.

Етурди лаҳза-лаҳза тоза жон ўлган таним ичра,
Масиҳо, муъжизин изҳор этиб ҳар дам аро ҳофиз.

Бағишлаб жисмима қувват, етурди жонима роҳат,
Тузуб нозу адо бирла навои дилкушо ҳофиз.

Тўқуз афлок жисми тоқату оромини олди,
Муассир нола бирла еткуруб ўтлуғ садо ҳофиз.

Не тонг жону кўнгулдин айрилиб борсам агар ўздин,
Бу ёнглиғким, чекар дилкаш наво ул дилрабо ҳофиз.

Суруд айлаб мани маҳфуз қилди ғам балосидин,
Илоҳи борча офатдин анго бўлсун худо ҳофиз.

Ҳамиша Огаҳийға офату ғамдин ҳафиз ўлғил,
Қилиб ҳолиға бу ғамхона ичра раҳм, ё ҳофиз.

СОДА АШЪОРИНГ

Моҳ рўйинг бўлмаса, хуршиди анвардин на ҳаз,
Нахли қаддинг ҳажрида сарву санавбардин на ҳаз.

Топмоғонга базми васлинг бодасидин комнини,
Равзаи ризвон аро тасними кавсардин на ҳаз.

Юз уза зулфинг тамошоси муяссар бўлмаса,
Лолаю сероб узра сунбули тардин на ҳаз.

Раҳм этиб гар шарбати васлингни эҳсон этмасанг,
Ошиқи дилхасталарға шаҳду шаккардин на ҳаз.

Гар саховат лаззатидин беҳабарсан, эй ғаний,
Маҳзанингда жамъ бўлгон сийм ила зардин на ҳаз.

Чун қўюб кеткунгдур охир юз туман армон била,
Бас Фаридун молию мулки Скандардин на ҳаз.

Оғаҳий, назминг аро дил сўз мазмун бўлмаса,
Сода ашъоринг била девону дафтардин на ҳаз.

ТОНГ ЭМАС НАЗМ АЙЛАСАМ...

Шаҳддек ширии сўзидин нотавон жонимга ҳаз,
Меҳриддек фаррух юзидин чашми ҳайронимга ҳаз,

Тоза жон жисмимга киргандин фузунроқ топғоман,
Лутф этиб келса қачон ул ой шабистонимга ҳаз.

Ҳар жафо тошики отғой ул пари ман телбага,
Еткурур жондин фузунроқ жисми уренимга ҳаз.

Шодлиғ топғумдурур ҳар нечаким жавр айласа,
Ким эрур жонимга ҳаз ҳар неки жононимга ҳаз.

Ойрилиб мандин тилаб васлин нечаким кўрса ранж,
Бор кўнгул отлиғ олохону оломонимга ҳаз

Тонг эмас назм айласам тун-кун фараҳафзо сухан-
Ким, етар ондин баса шўхи сухандонимга ҳаз.

Лаъли васфи, Огаҳий, шеъримни ширии айламиш,
Бу жиҳатдин топғусиким, боқса девонимга ҳаз.

«АЙН» РАДИФИ

ЗАМОНЕ ҒОФИЛ УЛМА

Манго ғам шоми андоқ тийра бўлмиш ахтари толеъ-
Ки, ашким сочса юз минг анжум эрмастур анго монёъ.

На суд ул ой эшитмас гарчи фарёду фиғонимдин,
Бўлур ҳар тун жаҳонда юз қиёмат шўриши воқеъ.

Етурди субҳға агёр шомин меҳри рухсори,
Менинг шомимға, ё раб, на учун бўлмас дами ломеъ.

Онинг кўнглини йўқ, лекин эритур тоғни оҳим,
Магарким они тошдин ҳам қотиф халқ айламиш сонёъ.

Тилаб васлини чекдим умрлар жавру жафосини,
Солиб ҳижронға охир, қилди борча меҳнатим зоеъ

Ўтар оҳим садоси гарчи гардун авжидин ҳар тун,
Вале ондин на осиг ул қуёш гар бўлмаса сомёъ.

Тараҳҳум ҳолима қилмас неча арз айлаб аҳволим,
Гаҳи зореъ бўлурман олида йиғлаб, гаҳи хошеъ.

Кўнгул гар истасанг иззат на мақсум ўлса қонёъ бўл-
Ки, олам аҳли ичра хор ўлур ҳар ким эса томёъ.

Замоне ғофил ўлма, Огаҳий, авқоти умрингдин-
Ки, огаҳлар демишлар вақт бир шамширдур қотёъ.

БАДНОМ ТАМАЪ

Соқиё, сандин эрур кўнглума ором тамаъ,
Яъни ичмак илигинг бирла тўла жом тамаъ.

Ишқ эли нўш қилурлар майи васлинг ҳар дам,
Ман ҳам они қилурам айламак ошом тамаъ.

Етиб эл суҳбатинга, айлади комин ҳосил,
Не ажаб мен доғи топмоқ тиласам ком тамаъ.

Оразинг ҳажрида сорғарди юзим ҳам чекибон,
Энди сандин қилурам чехраи гулфом тамаъ.

Чекарам ранжи фироқинг тамаи васлинг ила,
Негаким ранж чекар ҳар ким эса хомтамаъ.

Ваҳ, нечук шоми гаминг шарҳини оғоз этарам,
Чунки ондин манга йўқ то абад анжом тамаъ.

Эй кўнгул, ганждек ўл кунжи қаноатда ниҳон,
Халқдин истар эсанг иззату икром тамаъ.

Кўзгудек айла ўзинг соф риёзат бирла,
Айласанг жилваи маъшуқай илҳом тамаъ.

Тиласанг яхши от, эй Огаҳий, тарки тамаъ эт-
Ки, жаҳон ичра қилур кимсани бадном тамаъ.

ШАМЪ

Ҳар кеча тинмай қилур сўзу гудоз изҳор шамъ
Гўёе мандек эрур бир ошиқи дийдор шамъ.

Не учун девоналардек йиглабон йиртар яқо,
Ул париваш ишқида гар худ эмастур зор шамъ?

Бир нафас йўқтурки чиқмас дуд шуъла бошидин,
Куйгуси мандек магар ғам ўтига бисёр шамъ.

Риштаи жони куюб ҳар дам топар жисми гудоз,
Бир ниҳони дардга гўё эрур дучор шамъ.

Ортса ул ой юзи тоби мутарро зулфидин,
Тонг эмас равшан бўлур бўлса паришон тор шамъ.

То куюб нақши қадамни бошига қилмас паноҳ,
Роҳат уммидин бу маҳфилда қилур бекор шамъ.

Чарх бошига солиб доғу аёқин қилди банд,
Токи саркашлик била кўргузмагай рафтор шамъ.

Ёткура олмас улус жониға роҳат партавин,
То куюб кўрмас раво ўз жониға озор шамъ.

Оғаҳий, васл истасанг ўт ур вужудинг бориға,
Ким бу хислатдин ул ой базмида топти бор шамъ.

КЕЛАЙ ДЕБ ВАЪДА ҚИЛДИНГ

Юзингни кўргали бўлмиш манга зулфи дуто монёъ,
Нечукким истаганга ганж бўлғай аждаҳо монёъ.

Узоринг меҳридин гар муддаи бебаҳрадур, тонг йўқ-
Ки, шабпар очғоли кўз бўлғуси нуру зиё монёъ.

Такаллумга тил очмассан мани кўргон чоғи, билмон,
Ғазаб монёъму эркан, йўқ эса шарму ҳаё монёъ.

Тонг эрмас гарди роҳинг кўзга етқач тўхтаса ашқим-
Ки, кўз ёши оқарга бўлғусидур тўтиё монёъ.

Оёкинга юзим суртуб, тиларман обрў топмоқ,
Бошинг ҳаққи замони бўлмоғил, эй маҳлиқо, монёъ.

Келай деб ваъда қилдинг, келмадинг ушбу гадойинга,
Ким, ўлди билмадим, эй хўблар шоҳи, санга монёъ.

Рақибинг монёъ ўлмиш ком олурга жоми васлингдин,
Анго ҳам етқали мақсудиға бўлсун худо монёъ.

Насибимдур азалда ишқ аро расволиғ, эй носих,
Бу иш ичра худо ҳаққи учун бўлма манго монёъ.

Неча кўб бўлса журминг афву раҳматдин умид узма,
Эмас баҳри карам мавжиға хошоку хато монёъ.

Агар қилсанг ибодат сидқи дил бирла қил, эй зоҳид-
Ки, мақсадға етарга бўлғуси реву риё монёъ.

Фаноу фақр сори Огаҳийнинг кўнгли мойилдур,
Илоҳи, нафси шайтон макрини қилма анго монёъ.

КҮЙИГА КИРГАЧ ИСТАРАМ

Гар бўса қилсам тонг эмас ул лаъли хандондин тамаъ-
Ким, роҳати жон эткуси эл шаккаристондин тамаъ.

Кўйига киргач истарам лаълиниким, имон эли
Қилғуси кавсар шарбатин фирдавси ризвондин тамаъ.

Ул ҳусн шоҳи лутфидин ком истасам, айб этмаким,
Ҳожат раволиғдур гадо аҳлиға султондин тамаъ.

Лаъли очиг сўзлар била олғуси жоним ҳар нафас,
Гарчи эмас хосияти заҳр оби ҳайвондин тамаъ.

Топмон мурувватдин асар истаб мусулмонлар аро,
Ваҳ, найлаб они айлагум ул номусулмондин тамаъ.

Ишқида жон бермакдурур ишқ аҳли жонон мақсади,
Васлида жон топмоқдурур ошиқға жонондин тамаъ.

Маҳрумликдин жониға ниши жафо урмай десанг,
Нўши вафони қилмоғил абнойи даврондин тамаъ

Раҳбарлик уммид айлама, эй дил, риейи шайхдин,
Йўқтур ҳидоят айламак одамға шайтондин тамаъ.

Таҳсин умидин сўзда ҳар нодондин этма, Огаҳий,
Сўз қадрини билмакни қил шоҳи сухандондин тамаъ.

«ҒАЙН» РАДИФИ

ҲАВОИИ ШОДЛИҒ

Эй кўнгул, эрмас бу олам боғи жойи шодлиғ,
Оқил эрсанг истама анда ҳавойи шодлиғ.

Турфатул айн ичрадур вайроналиғ мусталзими,
Сув уза қасри ҳубоб осо бинойи шодлиғ.

Гар замони шодлиғ бўлса муяссар, бўлма шод-
Ким, эрур андуҳу кулфат иқтизойи шодлиғ.

Шодлиғдур хилват ичра ғам била хўй айламак,
Тарк этиб ул рутбани, бўлма гадойи шодлиғ.

Истабон ғам дафъин этмак шодлиғ қилма ҳавас-
Ким, ғам ўлмас даҳр аро бир дам жудойи шодлиғ.

Ногаҳон гар шодлиғ топсанг анга олдонмоғил-
Ким, очиб юмғунча кўз йўқтур бақойи шодлиғ.

Кийғали омода бўлсун ғам либоси мотамин,
Кимсаким киймишдурур гулгун қабойи шодлиғ.

Элки холи борғуси охир туман ҳасрат била,
Кимки нақди умрини қилди фидойи шодлиғ.

Шодлиғ ҳирси балоларға солибдур борчани,
Воқиф ўл, эй Огаҳий, чекма балойи шодлиғ.

БИР ГУЛШАНИ ХУРРАМДУР

Кўйи эрур ул гулинг файз ичра чаман янглиғ,
Онда қаду рухсори шамшоду сумаң янглиғ.

Ощуфта кўнгул чиқмас рағбат била бир соат,
Ул кўй анго бўлмишдур гўёки ватан янглиғ.

Чун сунбули мушкинини тўрқотди сабо, бўлди
Олам юзи сартосар хушбўй Хўтан янглиғ.

Бир гулшани хуррамдур юзи сочи чинида,
Уйнаб ики кўз онда мастона жайран янглиғ.

Жаннатда эрур кавсар, ҳар нечаки жон парвар,
Ул юз уза эрмастур жонбахш даҳан янглиғ.

Дур жилваси дилкашдур гар ҳуққан лаъл ичра,
Эрмас лабидин чиққон дилхоҳ сухан янглиғ.

Ширин лабининг фикри жонимда мақом этмиш,
Ул жон кибидур гўё жоним анго тан янглиғ.

Ботинни қилиб, эй дил, орастан мард осо,
Оройиши зоҳирга майл айлама зан янглиғ.

Фикр этки, ҳама умрин гафлат била ўтқарган,
Оламда киши борму, эй Оғаҳий, сан янглиғ.

ҲАР ЕН ЧЕКИБ МАСТОНА ТИЙҒ

Токи чиқти секратиб маркаб чекиб жовона тийғ,
Қилди бир дам ичра юз жон мулкени вайрона тийғ.

Жоним атрофидин айрилмас дами тийғи дами,
Гўйё жоним эрур шамъу анго парвона тийғ.

Эй мусулмонлар, бўлунг воқифки, бир кофирваше,
Қасди ислом айламыш ҳар ён чекиб мастона тийғ.

Тийғи қонимға дамин еткурса тонг йўқ дам-бадам,
Ташнаидурким ичар қонимни қона-қона тийғ.

Уқу тийғидин топар ишқ ичра кўнглум тарбият,
Турфа туфликим ото бўлмишдур ўқу, она тийғ.

Ҳар тараф эл қасдиға урёну хандон юзланур,
Ул париваш илгида бўлмиш магар девона тийғ.

Қоши фикри чиқмағой афгор кўнглумдин даме,
Кўйи бу вайронни ганж осо қилибдур хона тийғ.

Шавқ ила жон қушлари тийғиға мойилдур магар,
Ким дамию жавҳарин қилмишдур обу дона тийғ.

Оғаҳий, худ жавру зулминг тийғидин бўлмиш ҳалок,
Билмон, эй бераҳм қотил, кимга урғунг ёна тийғ.

БОҒ

Топти ул навъ зебу оро боғ-
Ки, эрур жонға роҳатафзо боғ.

Эсибон дам-бадам насими баҳор,
Бўлди сарто қадам мусаффо боғ.

Оқибон салсабилваш сувлар,
Топти наҳдат беҳишт осо боғ.

Ҳар тараф гул очиб неча алвон,
Қилди булбулни зор шайдо боғ.

Берубон жилва сарвға қилди,
Хаста қумрини ношикибо боғ.

Пишибон мевалар неча турлук,
Тўлди неъмат била саропо боғ.

Қилди алқисса ушбу мавсимда,
Ишрат асбобини муҳайё боғ.

Жумла одам беҳишт аҳли киби,
Шодлиғ бирла қилди маъво боғ.

Лек умрим аро мани маҳзун,
Билмадим не эконни асло боғ.

Байтул аҳзоним ичра субҳу масо,
Ўтти умрим қилиб таманно боғ.

Нечук очилсун Оғаҳий табъи-
Ки, даме қилламиш тамошо боғ.

МЕҲРУ ШАФҚАТ РАСМИҒА ЕТКУРМАГИЛ НОЁБЛИҒ

Эй жабининг чинидин кўнглум саросар тоблиғ,
Ҳалқан зулфинг била жон бўйнидур қуллоблиғ.

Қаҳри шиддат тавру тарзина бериб ҳар дам ривож,
Меҳру шафқат расмиға еткурмагил ноёблиғ.

Мулки дунёким улусға мазраи уқбо дурур,
Оқизиб эҳсон сувин бергил анго сероблиғ.

Оҳким, аҳли замон олида одам улдурур-
Ким, эса ҳайвон киби нодону хўрду хоблиғ.

Касби жаҳл эт, эй кўнгул, ушбу бурудатгоҳ аро,
Истасангким жисминг ўлғой киш ила санжоблиғ.

Истагай олмоқ гадо илгида кўрса бир дирам,
Кимки Қорундек эса минг ганжи зарри ноблиғ.

Юз жаҳон мулкиға тўймас аҳли давлатнинг бири,
Ваҳ, нечук фақр аҳли бўлсун мулк ила асбоблиғ.

Ер юзида, Огаҳий, чун йўқ санга бир кулча ер,
Борча умрингда на ҳосил айласанг мироблиғ.

КҮР, ОҒАҲИЙ

Чу сансиз айларам афғон ҳар оқшом, ўйлаки буғ,
Келиб мани не бўлур бир тун айласанг мафруғ.

Шаби фироқинг аро тийрадур бузуқ кулбам,
Келиб юзинг қуёшидин етургил анга фуруғ.

Фироқ кишварида ўйла шеҳманки, манго
Сипоҳ хайли ваму, дуди оҳим ўлмиш туғ.

Неча тазарруъ ила арзи ҳол атарман, оҳ-
Ки, зуъмима дегуси сўзларинг бориси дўруғ.

Чу ёр орази гулфони васфини ёзсанг,
Керак санго қалам олу сафҳан масбуғ.

Савол зоҳид ишин қилмоғилки, субҳу шом,
Ебон таоми мухалиф ишидурур оруғ.

Кўр, Оғаҳий, ҳунару фазл қадрсизлигини-
Ки, қотғоли ошиға топмас аҳли дониш дуғ.

ҶАР ТУН ЧАРОҒОНЛИҒ

Етушти ийди қурбон, топти халқ ул навъ шодонлиғ-
Ки, қолмай олам ичра бир киши андуҳ хирмонлиғ.

Келиб тавъам баҳору ийд юз файзу сафо бирла,
Бори ер юзин этти боғи хулд осо гулистонлиғ.

Гулистонларда ҳар ён оташин гуллар қилиб жиља,
Юзи шамъидин изҳор айлади ҳар тун чароғонлиғ

Фазойи гулшан ичра халқ ҳар сори тузуб мажлис,
Туну кун топтилар айшу тарабдин шоду хандонлиғ.

Олиб анвои неъматдин улус комини ондоққим,
Топилмас бир киши ишрат қилурда қолғон армонлиғ...

Зару хилъатдин этти Огаҳийни ийдаро шодон,
Илоҳи, шоҳға еткур ики оламда шодонлиғ.

«ФЕ» РАДИФИ

СОФ ДИЛДИН ИСТАГИЛ

Саъй ила то қилмайин манзил дили дарё садаф,
Ҳосил этмак мумкин эрмас гавҳари воло садаф.

Сийна соф ўл истасанг бўлмоқ муқим базми васл-
Ким, тенгиз қаърида мундин айламиш маъво садаф.

Қоний ўл бир луқмаға гар истар эрсанг софдил-
Ким, топибдур ушбу хислатдин дури якто садаф.

Истасанг маъни дурин, кўб луқмаға очма оғиз,
Бу сабабдин айлай олмас жуз ҳазаф пайдо садаф.

Аҳли маъни лозимидур гамдин ўлмоқ сийна чоқ,
Кўкси чок ўлғуси гавҳар ҳосил этти то садаф.

Обру истар эсанг бўлғил фано дайридаким,
Топмоғай соҳилға чиқса обру асло садаф.

Софдилдин истагил ул жилваи берангни-
Ким, бирининг гавҳари зотиғадур мино садаф.

Қилма кўнглунг бир нафас холий хаёли ёрдин,
Ҳар қачонким дурдин ойрилса бўлур расво садаф.

Оғаҳий, ул гавҳари яктони қилғил жустжў,
Ким анго бўлмиш жамии оламу ашё садаф.

УЛ СУЛТОН ҲУСН

Ул пари мужгониму қилмиш намоён икки саф,
Ё бало хайли тузубдур қасд этиб жон икки саф.

Зоҳир ўлмишму хати ширин лаби атрофида,
Шаккар узра мўр ё кўргузди ҳар ён икки саф.

Тишлариму кўрунур оғзи аро кулгу чоғи,
Ҳуққан лаъл ичра дур, ё дурри ғалтон икки саф.

Зулфи ториму юзи атрофида турғон қатор,
Кўргузур даврида ё сунбул гулистон икки саф.

Икки ёндин кўйида ишқ аҳлиму қилмиш ҳужум,
Йўқса жаннат ичра тузмиш аҳли имон икки саф.

Ваҳ, не чора айлайинким, дард ила ғам лашкари,
Қилғоли тузмиш кўнгул мулкини вайрон икки саф.

Бўлмаса олимда ул ой айламасман бир назар
Тузса гар соғу сўлимда ҳуру филмон икки саф.

Кечса жондин қай бири топғай зафарға ихтисос,
Бир-бири қасдиға қилғоч азми майдон икки саф.

Оғаҳий жонин нечук осрорки, ул султон ҳусн.
Қаҳр ила қасдиға чекмиш хайли мужгон икки саф.

КҮЗ УЧИДИН ҚИЛСА НОГАҲ БИР НИГОҲ

Сўрса от қобуксуворим ҳар тараф,
Бутрағой сабру қарорим ҳар тараф.

Раҳми тунёғи етиб жавлон чоғи,
Сарбаланд ўлғай губорим ҳар тараф.

Зор кўнглум борғусидур кейинидин,
Озим ўлса гар нигорим ҳар тараф.

Сув сепар ҳар лаҳза жавлонгоҳига,
Ушбу чашми ашкиборим ҳар тараф.

Олида жисмимни қобу қилғоман,
Новак андоз ўлса ёрим ҳар тараф.

Ақлни девона қилғай қўйса юз,
Дилбари мажнун шиорим ҳар тараф.

Кўз учидин қилса ногаҳ бир нигоҳ,
Горат айлар йўқу борим ҳар тараф.

Дурри ашкимни сочарман тинмайин,
Йўлида будур нисорим ҳар тараф.

Оғаҳий кўргач они жавлон аро,
Борди тамкину виқорим ҳар тараф.

БОҒ ИЧРА ГУЛ БИР ТАРАФ

Боғ ичрадур гул бир тараф, девона булбул бир тараф,
Нозу тагофул бир тараф, фарёду гулгул бир тараф.

Туз базми ишрат боғ ароким, бас нишот афзодурур,
Рухсораи гул бир тараф, гисуйи сунбул бир тараф.

Гулшанда ишрат қилғоли элга салойи ом эрур,
Афғони булбул бир тараф, ҳам хандаи гул бир тараф.

Баэм ичра маст ўлсам не тонгким, еткусидур шишадин,
Оҳанги қулқул бир тараф, кайфияти мул бир тараф.

Чекти узоқға боғ аро даъвойи дилкашлик бўлуб,
Гул узра сунбул бир тараф, ул юзда кокул бир тараф.

Девона бўлсам тонг амаским, ул паридин бир манго
Ҳадсиз тажаммул бир тараф, сонсиз тагофул бир тараф.

Тангри таваккул аҳлиға бўлғай тараф бўлса қачон,
Хайли тамаввул бир тараф, аҳли таваккул бир тараф.

Йул азмин эт ондин бурунким, борғуси бу дашт аро,
Хар бир тараф, жул бир тараф, сув бир тараф, пил бир
тараф.

Гар сўрса ҳолинг, Оғаҳий, ёринг келиб кеткай эди,
Гандин такосул бир тараф, жондин такоҳул бир тараф.

«ҚОФ» РАДИФИ

ДИЛРАБО ОШИҚ

Мани бедил санго то бұлмишам, эй дилрабо, ошиқ,
Бори ушшоқ аро йўқтур манингдек бенаво ошиқ.

Не тонг гулшанда гул чок этса ҳар ён кўксини улким,
Сангодур неча дарду ғамға бұлғон мубтало ошиқ.

Туну кун нега тинмай эврулур тегрангда ою кун.
Агар эрмас эса ул икки саргардон санго ошиқ.

Жамолинг жилвасиким тоғ жисмидин олур тоқат,
Киши одам эмас гар бұлмаса кўргач анго ошиқ.

Сақоҳўм, раббуҳўм, саҳбойи нобидур лабинг шаҳди,
Хумори дардига ондин умид айлар даво ошиқ.

Агар минг жавр қилсанг дарди ишқинг таркин этмонким,
Бўлур шавқи фузувроқ нечаким чекса жафо ошиқ.

Қилурман этса сандин ҳар жафоу жавр юз-минг шукр-
Ки, қилмоқдур шикоят ёр жавридин хато ошиқ.

Агар жавр эт, вагар эҳсон, на қилсанг комим улдурким,
Ризойи ёрсиз ҳеч ишни қилмас муддао ошиқ.

Қилур фош Огаҳий дарду ғамин мақсуди улдурким,
Санго ҳар нафспарвар бўлмоғой оламда то ошиқ.

БАҒРИМНИ ҚОН ЭТТИ ФИРОҚ

Ваҳки, юз меҳнат била бағримни қон этти фироқ,
Дам-бадам ул қонни кўзлардин равон этти фироқ.

Неча муддатдурки, дарду ранж зўридин мани,
Кўзга илмасдек заифу нотавон этти фироқ.

Гаҳ табу, гаҳ ларза бирла еткуруб юз минг азоб,
Жисми зоримни саросар устухон этти фироқ.

Айши роҳат шахсини мажруҳу мақтул эткали
Оҳим ўқ, ашким кириш, қаддим камон этти фироқ.

Гарчи усру оз эди айёми фурқат муддати,
Лек юз йил дард чеккандин ёмон этти фироқ.

Кўз ёшимни дона ёнглиғ ҳар тарафга оқизиб,
Оразим рангини андоқким самон этти фироқ.

Хаста жисмим заъфини еткурди ул ғоятғаким,
Зарра осо халқ кўзидин ниҳон этти фироқ.

Ул париваш кўнглидин ёдимни билкулл маҳв этиб,
Ишқ аро маъдуми беному нишон этти фироқ.

Огаҳий, эмди ўлумга рози бўлсам айб эмас-
Ким, мани ҳаддин фузун озурдажон этти фироқ.

МУБТАЛОЙИ ФИРОҚ

Бўлмишам токи мубталойи фироқ,
Қасди жоним қилур жафойи фироқ.

Васл айшидин этти бегона,
Мани чарх айлаб ошнойи фироқ.

Ваҳ, нетиб бош кўтаргаман ердин-
Ки, таним бўлди хокпойи фироқ.

Не ажаб ғамсиз ўлмасам бир дам-
Ки, будур дойим иқтизойи фироқ.

Утди дарду ғамим ниҳоятдин,
Ваҳ, қачон еткай интиҳойи фироқ.

Гусса қайдида хаста кўнглумни,
Усру танг этти тангнойи фироқ.

Қолмади ақлу ҳушу сабру сукун,
Бошимма тушгали балойи фироқ.

Солди дард ўтиға мани, ё раб,
Дўзах ўлсун ҳамиша жойи фироқ.

Қачон ўлғойки ул қуёш васли
Қилғай Оғаҳийни жудойи фироқ

ҚОТТИҒ СОВУҚ

Ваҳки, бу қиш бўлубон қоттиғу пайваста совуқ,
Тану жонимни менинг қилди баса хаста совуқ.

Не ажаб эмди тўнгуб меҳнат ила ўлсамким,
Юзима айлади роҳат дарини баста совуқ.

Қуруғон жисмим ўтун янглиғ ойирмоқлиғ учун
Топти сарсар елидин болтасиға даста совуқ.

Тегадур жисми заифимға қиличдин итик,
Манга еткурса ўзин ҳар неча оҳиста совуқ.

Мунчаким еткурадур ранж не тонг жон қушини
Қафаси тандин агар айласа вораства совуқ.

Урубон ушбу куҳан дайр аро кулфат тошини,
Ишратим шишасини айлади ашкаста совуқ.

Юз тўшук кулбама ҳар тун кириб уйқум қочурур
Кўрмайин роҳат этарга мани шойиста совуқ.

Ғазал айтурға агарчи қилурам саъйи валек
Қўймас ўйлонғали бир мисраи баржаста совуқ.

Чора йўқ Оғаҳийнинг эмди тўнгуб ўлмакига-
Ки, қилур қасди ёлонг жисмиға пайваста совуқ.

ШАБОБИ ИШҚ

Бу маҳфил ичра кимга ичирса шароби ишқ,
Айлар муроди нашъасидин комёб ишқ.

Бўлғувси ком бодасидиң сархуш ул киши-
Ким, бағрин этти шавқ ўти ичра кабоб ишқ.

Икки жаҳон мамолики маъмур бўлғуси,
Қилғон кишига кишвари жонин хароб ишқ.

Эй кўз, ул ой аёқиға қил эмдиким сочиғ,
Ҳар қатра ашқинг айлади бир лаъли ноб ишқ.

Билгил они ҳақиқат аро роҳат, эй кўнгул,
Ҳар нечаким етурса санго кўб азоб ишқ.

Топмассан аҳли ишқ аро сарфарозлиқ,
То қилмоғунча ажз ила жисминг туроб ишқ.

Ҳусн аҳли базм роҳатиңи топмағай киши,
Еткурмағунча то алами беҳисоб ишқ.

Рокиб бўлур талаб йўлида мақсад отиға,
Ҳар кимсагаки бўлса бу йўлда рикоб ишқ.

Сўз дема, Огаҳий, гўзалнинг ишқи таркидин-
Ким, етқурур неча қарисанг ҳам шабоби ишқ.

ФИРОҚ

Ваҳки, ул навъ мани айлади бадҳол фироқ-
Ки, кўзим айлади бенуру тилим лол фироқ.

Ел киби титратубон, ўт киби ҳам қиздурубон
Қилди рангимни гаҳи зарду гаҳи ол фироқ.

Неча кун ичра мани ўйла заиф айладиким,
Кўрган эл дегуси чекмиш неча минг сол фироқ.

Юз машаққат етуруб, охир алифдек қаддим
Қилди ҳам ўйлаки дард остидағи дол фироқ.

Не бало муҳриқ эдиким, қалам осо қурутуб,
Саҳл муддат аро қилди баданим нол фироқ.

Жисми бозори аро келди ажалга гўё,
Жон матоини бажид сотғоли даллол фироқ.

Таъмини заҳри ҳалоҳилдин очигроқ этти,
Оғзима етса банногоҳ шакару бол фироқ.

Бош кўтармак нафаси мумкин эмастур то ҳашр,
Бўйлаким хаста таним айлади помол фироқ.

Сўрсангиз Огаҳий ҳолини, жавоб истамангиз-
Ки, анго қўймоди ҳолин дегудек ҳол фироқ.

ҚАРОРИМ ЙЎҚ

Дўстлар, бу маҳфилда бу кеча нигорим йўқ,
Айб қилмангиз бўлса, сабр ила қарорим йўқ.

Хотирим бўлуб маҳзун, не ажаб хамуш ўлсам,
Булбули эрурманким, боғ ила баҳорим йўқ.

Манъ қилма, эй носих, ишқ аро жунунимни
Олди бир пари ақлим, қўлда ихтиёрим йўқ.

Орзу менга ёрим гул юзини бир кўрмак,
Олам ичра кўнглумда ўзга хор-хорим йўқ.

Оҳим ўти куйдурса, сарви гулни тонг эрмас-
Ким, бу лаҳза олимда сарви гулуворим йўқ.

Кўйидин дами чиқмон, эй рақиб, мани сўксанг,
Чунки бўлмишам ошиқ, бўлди нангу орим йўқ.

Бенаво кўнгул комин кимдин истарам, ё раб-
Ким, нигори дилжўю марҳамат шиорим йўқ.

Шукурким, эрур қадрим фақр эли аро олий,
Аҳли жоҳ олида гарчи эътиборим йўқ.

Огаҳий, мани гар шаҳ лутфи қилмаса побаст,
Ушбу гамкада ичра бир нафас турорим йўқ.

ДЕВОНИМГА БОҚ

Куйса олам бўлма ҳайрон, ўтлуғ афғонимга боқ,
Ўтлуғ афғоним таажжуб қилма, жононимга боқ.

Қумрин маҳзун киби ҳар кеча нолам маддини,
Манъ қилма жилваи сарви хиромонимга боқ.

Заъфаронзор ичра симоб оқғонин гар кўрмасанг,
Ҳар тараф сориг юзимда ашки галтонимга боқ.

Печтобим айб қилма ўтга тушкан қил киби,
Нотавон кўнглумда ўтлуғ доғи ҳижронимга боқ.

Ҳайрат этма гар бало тўфони тутса даҳрни,
Сели ғамга манбаъ ўлғон чашми гирёнимга боқ.

Қасд айлар дам-бадам ранжу фироқу дарди ишқ,
Чикмоғон муңча азоб ичра қотиг жонимга боқ.

Дема кўнглунгдек недин ул кўйи тавфин қилоғунг
Йўлида туфроқ бўлғон жисми вайронимга боқ.

Қуллари ичра бузуқ ҳолимни мандин, эй рафиқ,
Қилма истифсору, истиғнойи султонимга боқ.

Оғаҳий ҳолини гар ишқ ичра билмак истасанг,
Чашми ибрат бирла дардангиз девонимга боқ.

ЗОҲИР ЭТТИ ТУҒЕН СОВУҚ

Зоҳир этти ушбу қиш ичра ажаб туғен совуқ.
Ким, улусни қилди шохи беддек ларзон совуқ.

Дилраболарнинг қуёшдек оташин рухсорини
Қилди шиддатдин булутдек жайб аро пиндон совуқ.

Кўзлар ашқин оқизиб, то ерга тушгунча қилур
Жола янглиғ тўнгдуруб юз сориға ғалтон совуқ.

Ҳар нечаким қоқим узра кийди қоқим қордин,
Анда ҳам ер кўксини чок айлади ҳар ён совуқ.

Шуълаи ахгардин осори ҳароратни олиб,
Қилди оташдон ичин ул навъким яхдон совуқ.

Бир тараф қор касрати, бир сори сарсар шиддати,
Олибон ҳушин улусни айлади ҳайрон совуқ.

Ул гадо ҳолиға раҳм эт, эй ғаниким, кечалар
Қочуруб уйқусин, айлар дийдасин гирён совуқ.

Эски тўну, кўҳна пўстиндин таваққуфсиз ўтуб,
Борча аъзони қилиб суст этти қасди жон совуқ.

Оғаҳий шеъри агар ноқис эса эрмас ажаб-
Ким, онинг табъиға еткурмишдуруб нуқсон совуқ.

СОЛДИ БОШИМҒА ФИРОҚ

Солди бошимға то замона фироқ,
Манга ғам кунжин этти хона фироқ.

Васли базмида айламай ҳозир,
Мани ўлтурди ғойибона фироқ.

Ҳеч гулшан сори ҳаво қилмас,
Қилғоли кўнглум ошёна фироқ.

Оғзи фикри аро вужудимдин
Қўймади заррадек нишона фироқ.

Сочти кўздин тиши хаёлида
Ашк дуррини дона-дона фироқ.

Қадди шавқида юз алам хайлин
Қилди бошим уза равона фироқ.

Сочи савдосида фиғор этти,
Зор кўнглум нечукки шона фироқ.

Кўзлари орзусида ҳар дам
Ичти қонимни қона-қона фироқ.

Зулфи шоми аро қаро қайғу
Солди бошимға жовидона фироқ.

Деманг, эй дўстларки, бир неча кун
Қилғуси ёрсиз санга не фироқ.

Оғаҳий жонин ўтға куйдурди
На қилур мундин ўзга ёна фироқ.

ЭЙ ПАРИ, ҲОЛИМГА БОҚ

Жоним олур, эй пари, ҳолимга боқ,
Иштиёқу иштиёқу иштиёқ.

То мани фурқатда қўйдинг нолишим
Алфироқу алфироқу алфироқ.

Айламишсан қатлима агёр ила
Иттифоқу иттифоқу иттифоқ.

Бовар этмассан десам юз ёлбориб
Кўнглаум оқу кўнглаум оқу кўнглим оқ.

Ишқинг ўтида ишимдур субҳу шом
Иҳтироқу иҳтироқу иҳтироқ.

Бу сўзимга лутф этиб, эй шоҳи ҳусн,
Тут қулоқу тут қулоқу тут қулоқ.

Йўқ эса кел қаҳр бирла кўксума
Ур пичоқу ур пичоқу ур пичоқ.

Не учунким бу юришдин ўлганим
Яхшироқу яхшироқу яхшироқ.

Огаҳий куйди фиरोқинг ўтига,
Бош-аёқу бош-аёқу бош-аёқ.

САРВНИНГ САРКАШЛИГИ БЕВАЖҲ ЭМАС

Эй жамолингким эрур меҳри мунири хўблуқ,
Матлаъидур осмони олами маҳбублуқ.

Олам аҳли гар асиринг бўлса тонг йўқким, санго
Еткурур нусрат дамо-дам лашкари марғублуқ.

Сарвнинг саркашлиги беважҳ эмаским, бор анга
Рутбаи аъло ниҳоли қаддинга мансублуқ.

Эй кўнгул, осойиши базми висол истар эсанг,
Чек балойи ҳажр айлаб сабр аро Айюблуқ.

Эй хушо, дайри фаноким онда айлар орзу,
Кўзларим саққолиғу кирпикларим жорублуқ.

Яхшироқ нодон улус тож этканидин бошуға
Аҳли донишнинг аёқи остида манкублуқ.

Огаҳий, ушбу жаҳондин чек аёқ, йўқса мудом
Бўлғуси бошинг ҳужуми рам била ошублуқ.

ҲАДДИ ИМКОНДИН СОВУҚ

Ваҳки, афзун бўлди андоқ ҳадди имкондин совуқ,
Ким, жаҳондур чеҳран зуҳҳоди нодондин совуқ.

Кўрмамишдур ҳеч ким фасли баҳор ўлғон чоғи,
Бўйла қоттиғ гардиши гардуни гардондин совуқ.

Қилди таъсир ўт мизожиға бурудат ўйлаким,
Бўлди оташдон жаҳон аҳлиға яхдондин совуқ.

Ушбу авқот ичра ҳар лаҳза мане беморға
Жаврин афзун этти ўзга аҳли даврондин совуқ.

Ким касал бирла қарилиғ оз эмас эрди манго,
Ҳам етушти бир тарафдин фоқа, бир ёндин совуқ.

Гарчи ётдим неча пўстун бурканиб бир гўшада,
Анда ҳам топти мани турмай ўтуб ондин совуқ.

Оғаҳийға не ўту, не луқма бордур, не либос,
Ҳоли гар будур они оюрғуси жондин совуқ.

ОШНО БЎЛМОҚ

Жаҳон шўҳига осондур агарчи ошно бўлмоқ,
Ва лекин сўнгра бас мушкилдурур ондин жудо бўлмоқ.

Қоши шакли улус қатли учун бир тийғи буррондур,
Эрур ўз жониға қасд айламак мойил анго бўлмоқ.

Иши кофир кўзининг айламак ислом уйин вайрон,
Керакдур рорибиға дини мулкидин жало бўлмоқ.

Асир ўлгон раҳо бўлмас жафоси домидин бир дам,
Анго аҳли хираддин бас ажабдур мубтало бўлмоқ.

Эрур чун йўқлуқи меҳру вафоси меҳрдек равшан,
Зиҳи гафлатки андин толиби меҳру вафо бўлмоқ.

Нечук ком истагай ондин кишиким, аҳли одамға
Муяссар бўлмади ондин дами коми раво бўлмоқ.

Висоли орзуси жонға офатдур, на лозимдур
Киши юз саъй ила ўз жониға ўзи бало бўлмоқ.

Наво топмоқни базми созидин кўз тутмақим, ондин
Наво истар кишининг лозимидур бенаво бўлмоқ.

Забун ўлмай десанг, эй Огаҳий, гар даҳр шўҳига,
Бу мушкил дардининг билгил давосидур фано бўлмоқ.

«КОФ» РАДИФИ

ИШ МАНГОДУР ДУСТЛИҒ ЭЛГА НАМОЁН АЙЛАМАК

Иш мангодур дўстлиғ элга намоён айламак,
Эл иши шаънимда душманлиқ фаровон айламак.

Жон неча қилсам фидо гар аҳли даврон олида,
Қасди ўзини мангодур қосиди жон айламак.

Нечаким, халқ олида қилсам тавозеъ ошкор,
Ишларидур кибру нахват неча чандон айламак.

Дўст деб ҳар кимсани халқ ичра таъриф айласам,
Пешаси манди мазаммат улча имкон айламак.

Оҳким, аҳли ҳасаднинг шевасидур субҳу шом,
Ман ҳазину бегунаҳға неча бўҳтон айламак.

Ваҳ, на дарду бедаводурким, борин чин онглобон,
Эй, ситам бирла ғазаб ҳаққимда султон айламак.

Ушбу дардимнинг иложи Оғаҳий йўқтур магар,
Шаҳ манго эл рағмига кўб афв эҳсон айламак.

ЗОРУ ШАЙДО ОРАЗИНГ

Жонбахш лаълинг узра то хат қилди пайдо оразинг,
Хуршид уза жамъ айлади Хизру Масиҳо оразинг.

Хуршид ерга киргуси ҳар тун камоли шармдин,
Хусн авжи узра жилва то қилди мусаффо оразинг.

Зоҳид тилар жаннат гулу сарвин магарким кўрмамиш,
Лутф ичра зебо қоматинг, ҳусн ичра ҳумро оразинг.

Жонинг учун раҳм айлабон кўргуз юзингким, ҳажр аро,
Жонимға етдим айлабон кўрмак таманно оразинг.

Қўз солмоғум жаннат аро, филмону ҳур очса юзини-
Ким, мақсадим кўйинг аро, қилмоқ тамошо оразинг.

Ойдек юзинг маҳжурлар шоми гамини ёрутур,
Партав манинг шомимға ҳам солғойму оё оразинг,

Рашкида жон бетоб эрур ўт ичра тушкан қил киби,
Жоно, паришон зулфинга то бўлди маъво оразинг.

Рози ўлумга оразинг ҳажри гамидин ўлмишам,
Ултур мани ё тийг ила, кўргуз манга ё оразинг.

Қил Огаҳийга раҳмким, ишқинг ўтига куйгуси,
Токим кўрубдур бир назар ул зору шайдо оразинг.

ТО ЖУНУН ДАШТИҒА КИРДИМ

То жунун даштиға кирдим қилибон бошни ялонг,
Сарсари оҳим ила тутти жаҳонни тўполонг.

Кўринур буки юзи сафҳасида лаб уза хол,
Бир ғалат нуқтадур, эй жону кўнгул, они ёлонг,

Ул пари кўйига гар кирса саломат аҳли,
Эй жунун аҳли, ҳужум айлаб оларни қоволонг.

Йўқ мажолим ҳаракат айлагудек, эй аҳбоб,
Мани судраб йўли туфроқиға элиб юмолонг.

Коми улдурки куюб ишқ ўтиға бўлсам кул,
Қуруғон жисмим ўтун ёнглиғ ул ўт ичра қолонг,

Тиларам ишқ йўли ичра сабукбор улмоқ,
Йўқу борим манинг, эй дарду бало хайли, толонг.

Қойим ўл чеккали ҳар кеча риёзат, эй шайх,
Хонақоқ ичра шишиб ётма онингдекки олонг.

Ҳокими шаръ эсанг эт адл ила ҳукм, аммо майл
Қилма бир ёнга, агар эрса отонг йўқса болонг.

Кийса жоҳил не ажаб, Огаҳий, қот-қот хилъат-
Ки, эшак роҳатидур неча қолин бўлса полонг.

ЕТКУР ПАЙГОМИМ МЕНИНГ

То сайр учун қилди сафар сарви гуландомим менинг.
Борди изидин қумрию булбулдек оромим менинг.

Афғон жарас ёнглиғ қилиб хайли ғуборидин даме,
Қолмас кўнгул отлиғ гами ишқ ичра бадномим менинг.

Чобуклик айлаб олида юргай эдим шотир киби,
Гар санги фурқат қилмаса, мажруҳ ақдомим менинг

Хажрида бир гом урғали гар йўқ аёқим қувати,
Йўлида бошимдин қадам қилмоқ эрур комим менинг.

Ҳар лаҳза кўйи тавфиға иҳром боғларман, вале
Ажзим бағоят кўбдурур не суд иҳромим менинг.

Ағёр базми шомини шамъи рухи равшан қилиб,
Ғам зулматида, оҳким, қолди қаро шомим менинг.

Эл соғари лабрез ўлуб ҳар дам шароби васлидин
Тўлди фиғонким, фурқати оғусидин жоним менинг.

Ғам мажлисида соғарим гирён кўзимнинг косаси
Ул соғар ичра хуни дил саҳбойи гулфомим менинг.

Гар ишқ дарсида манго олам эли баҳс ётсалар,
Бўлмас муяссар даҳр аро ҳеч кимга илвомим менинг.

Васли ҳавосида нечук қилғум пурафшонлиғ умид,
Чунким шарардек пур дурур оғозу анжомим менинг.

Зиндони ғамда Огаҳий ўлмакка етмиш, эй сабо,
Еткур бориб султонима, албатта, пайгомим менинг.

БИР БОҚИШИНГ

Солди ўт кўнглумга ўғрин боқишинг,
Олди жонимни қараб қош қоқишинг.

Қолмоғой кул бўлмайин бору йўқим,
Гар бу эрса ишва ўтин ёқишинг.

То абад йўқтур халосим гар будур,
Бўйнума ишқинг камандин тоқишинг.

Тийғи мужгонинг етурди жонга захм,
Дуржи лабдин қони марҳам ёқишинг.

Хирмани умрим куё андоқки абр,
Гар бу эрса қаҳри барқин чоқишинг.

Жавринг айёмин дегунг ошиқға ёз,
Гар будур ёзинг нечук оё қишинг.

Ғам чекарда битмади ёлғуз ишим,
Дўстлар, ушбу ишимга боқишинг.

Ер юзин тўфон олур, эй кўз ёши,
Тинмайин бир дам бу эрса оқишинг.

Юз назарга ўзга гар қониё эмас,
Оғаҳийға басдурур бир боқишинг.

ЭЙ МАҲЛИҚО, МУБОРАК

Хуснунг қуёши тугмиш, эй маҳлиқо, муборак,
Жумла жаҳонга солмиш нуру зиё муборак.

Фарруҳ юзинг латофат бўстонининг гулидур,
Тоза очилмиш, аммо сарто-бапо муборак.

Икки қошинг камолу иқбол авжи узра,
Икки ҳилол эрурким, қилмиш худо муборак.

Қаддинг ниҳоли наврас боғи саодат ичра,
Ушбу ниҳол, ё раб, бўлсун санго муборак.

Ийд оқшомида гулдек нозик танингга кийган,
Зардор тугма бирла рангин қабо муборак.

Қиргузма суҳбатингга ҳаргиз рақибниким,
Ул шумнинг қудуми бор усру номуборак.

Меҳру вафо манго, эй ҳусн аҳли шоҳи, қилдинг,
Бўлсун илоҳи ушбу меҳру вафо муборак.

Тоқим манго қулуи деб, қилдинг хитоб, юз шукр-
Ким, бу карамдин ўлди толеъ манго муборак.

Тун-кун дуом ўлубдур иқбол ила камолнинг,
Уммидим улки бўлғой ушбу дуо муборак.

Ман бандаи муҳаққир, сан шоҳи лутфгустар,
Мандин дуо муносиб, сандин ато муборак.

Олдинга ҳарна келса рози анго бўл, эй дил-
Ким, бу равишни тутмиш аҳли ризо муборак.

Гар бўлса афву раҳмат аҳли гунаҳга махсус,
Эй бандан гунаҳдор, журму хато муборак.

Мақсуди Огаҳийнинг жон берса қуллуқингда,
Бу мақсадини, ё раб, қилғил анго муборак.

МАҲБУБИМ МЕНИНГ

Ҳар лаҳза чиқса кўк уза афғону ошубим менинг,
Тонг, йўқки, йўқтур неча кун олимда маҳбубим менинг.

Сарву гулинг найлай, манго арз айлама, эй боғбон,
Гар бўлмаса ул қомати хўбу юзи хўбим менинг.

Ҳижрон аро ўлсам не тонгким, тегса тоғни гард этар,
Андуҳу меҳнат хайлидин кўрган лакад кўбим менинг.

Дарду ғамим таҳрир этиб ирсол этарман, ваҳ, нетай
Илгига олғоч поралар гар етса мактубим менинг.

Гардун куюб, ер юзи ғарқ ўлғуси мундоқким, кўнгул,
Утлар сочиб, сувлар тўкар бу чашма мартубим менинг.

Ман дайр пири хизматин ондоқ қилурманким, мужам
Хоки жанобин қилғоли пок ўлди жорубим менинг.

Бу дайр ичида, Огаҳий, рўзу шаб истаб мастлик,
Ҳам соқию паймонадур, ҳам бода матлубим менинг.

ҚАСДИ ЖОН ЭТДИНГ

Не қоттиғ қаҳр әдиким бу ҳазинингга аён эттинг,
Чекиб жавру жафо тийгини ҳар дам қасди жон эттинг.

Мани кўргач солиб юз чин жабининг узра сар то сар,
Оларнинг ҳар бирин қатлимга тийғи жонситон эттинг.

Бу ёнглиғким эвурдинг юз мане маҳзуну зорингдин,
Магарким ўзга юзга майл қилмиш деб гумон эттинг.

Фигонким, ёзғуруб бу бегунаҳни ишқ журмидин,
Ишимни кеча-кундуз гиряу оҳу фиғон эттинг.

Қошинг ёсиға солиб юз кара шўри ғазаб бирла,
Балоу дард ўқиға хаста жонимни нишон эттинг.

Нигоҳе қилмойин ҳолимга чашми илтифотингдин
Туну кун кўзларим тирёну ашкимни равон эттинг.

Кулуб лаъли лабингдин бир тақаллум қилмойин зоҳир,
Неча муддат дуруржим, гуссадин бағримни қон эттинг

Табассум қилмоқинг субҳи умидимдан нишон эрди,
Они ҳам гунча ёнлиғ лабларинг ичра ниҳон эттинг.

Итобу қаҳр бирла халқ аро айлаб мани ердек,
Рақибу муддаийларни нечукким осмон эттинг.

Агар ўлтурсанг эрди бу тирикликдин хуш эрдиким,
Итоб айлаб мани юз қотла ўлгандин ёмон эттинг.

Етурсанг Оғаҳийни боғи лутфингга муносибдур-
Ки, кўб муддат анго зиндони қаҳрингни макон эттинг.

РУЗА

Рўза олмишдур иликдин ихтиёримни менинг,
Кўймомишдур заррача сабру қароримни менинг.

Ақлу ҳушимни қилиб маъдум мафқуд асар,
Юз шиканж ичра солур жони назоримни менинг.

Ҳеч бир аъзода қувват кўймайин тебрангудек,
Йиқти туфроқ узра жисми раъшадоримни менинг.

Тоғдек бошим оғир айлаб, қулақим қар қилиб;
Айлади бенур чашми ашкборимни менинг.

Гаҳ солиб жонимга таб, гоҳи бериб жисмимга тоб,
Айлади нобуд тамакинун виқоримни менинг.

Рўзаву дай шиддати ҳар соридин айлаб ҳужум,
Қилдилар торожу горат йўқу боримни менинг.

Борча бирёну бу бирёнким хумори жоми май,
Ожиз этмиш ман киби зебо нигоримни менинг.

Соқиде, айлаб тараҳдумлар мане махмурга,
Лаббалаб соғар тутуб, рафъ эт хуморимни менинг.

Жоми рангин бирла берил чой қанддин дам-бадам-
Ким, риёзат шиддати кести мадоримни менинг.

Гар сўзим берабт бўлса, Огаҳий, айб этмаким,
Рўза олмишдур иликдин ихтиёримни менинг.

НЕ ҚИЛСАНГ ИХТИЕРИНГ

Кулбамға келсанг, эй шўх, ногаҳ очиб узоринг,
Садқанг бўлурман айлаб жон нақдини нисоринг.

Хусн аҳли кўйинг ичра қилмиш ҳужум, гўё
Эй аҳли ҳусн шоҳи, бордур аларға боринг.

Меҳри фалакки кўйинг туфроқиға қўёр юз,
Гўёки бордур ул ҳам бир ошиқи назоринг.

Девона қилғусидур олам элин саросар,
Очсанг агар мусалсал гисуйи мушкборинг.

Нозинг муқобилида қилсам ниёз тонг йўқ-
Ким, сан менинг нигорим, ман зори хоксоринг.

Юз узра кокулингни гар гулшан ичра очсанг,
Гул бирла сунбул ўлғой хайрону шармсоринг.

Эй гул, келиб юзингдин базмимни гулшан айла,
Токай солур кўнгулға шавқ ўти хор-хоринг.

Зебо қадингни қилмон сарви сиҳиға ташбиҳ-
Ким, бордурур билурман бу сўзда нангу оринг.

Эй мутриб, этти нағманг кўнглум асиру шайдо,
Созингға тори зулфинг гўёки бўлди торинг.

Не келса Оғаҳийға сандин юзин эвурмас,
Сан шоҳу, ул қулунгдур не қилсанг ихтиёринг.

КҮРУБ ХУРШИДИ РУХСОРИНГ

Сипехри ҳусн уза, жоно, кўруб хуршиди рухсоринг,
Бўлубман зарра ёнглиғ изтироб айлаб гирифтoring.

Мани бир лутф бирла хайли ушшоқ ичра мумтоз эт-
Ки, ишқ аҳли аро йўқтур манингдек ошиқу зоринг.

Кел, эй лайливашим, раҳм айлабон ман зор Мажнунинг,
Кезарман ишқ даштин умрлар бўлуб талабкоринг.

Эмас наргиси чу сан сайр этконингда шавқ ила гулшан,
Кўз очмишдур тамошо қилғоли ҳар сори дийдоринг.

Қоронғу кулбам ичра шамъ янглиғ юз очиб келким,
Бошингдин эврулай парвонадек ман зору афгоринг.

Висолинг шарбатин бергил манго, мандек бири эрмас
Агарчи ҳажринг ичра жон талошур неча беморинг.

Харобот ичра кирма, зоҳидо, гар кирсанг ит янглиғ
Чиқорур риндлар судраб, солиб бошингга дасторинг.

Агар олам эли душманлиқ изҳор айласа, ёлғуз
Санга, эй Оғаҳий, не ғам агар бўлса худо ёринг.

ЕРИМА АЙТИНГ

Кўнглум гамин, эй дўстларим, ёрима айтинг,
Жоним аламин лаъли шакарборима айтинг.

Шоядки тараҳҳум қилибон кулбама келгай,
Ҳолимни паризоди вафодорима айтинг.

Истаб ниғаҳи гўшани чашмин топо олмай,
Беморлиқим кўзлари беморима айтинг.

Мужғони хаёли била ҳар лаҳзада минг ўқ,
Сончилғонини бу тани афгорима айтинг.

Озориға кўнглум чидамай, эмди ўлумга
Рози эрур ул шўхи дилозорима айтинг.

Келсун доғи қатла айласуну қонима қонсун,
Қотилвашу ошиқ кушу хунхорима айтинг.

Огоҳийни ўлтурсуну ё комини берсун,
Зинҳор бориб ёри жафокорима айтинг.

ҚОШУ КҮЗИНГ

Ваҳ, не балодур, билмадим, эй дилрабо, қошу кўзинг-
Ким, бир назарда солди ўт жоним аро қошу кўзинг.

Олди қарору тоқатим оқ синау нозик белинг,
Солди қаро кун бошима икки қаро қошу кўзинг.

Жонимға қўйди доғлар рашк ўтидин холи лабинг,
Кўнглумға еткурди туман дарду бало қошу кўзинг.

Ҳам юз ўлукни тиргузур лаълинг аро ширин сўзинг,
Ҳам минг тирикни ўлтурур айлаб жафо қошу кўзинг.

Қошу кўзинг бедодидин дод айласам эрмас ажаб-
Ким, не жафолар қилмади охир манго қошу кўзинг.

Ҳусн аҳли шоҳисан, бори ошиқларинг ўлтурғали
Гўёки жаллоду қилич бўлмиш санго қошу кўзинг.

Ман зору хайронинг нечук девона бўлмай, эй пари-
Ким, ақлу ҳушим айлади мандин жудо қошу кўзинг.

Йўқтур манго ишқинг аро юрмак тирик имкониким,
Жонимни ё қадду юзинг олғуси ё қошу кўзинг.

Қошу кўзинг имосидин бўлди қиёмат ошкор,
Гўёки олам офати қилмиш худо қошу кўзинг.

Эл қатлини қасд айлабон мастона қилғоч бир назар,
Солди жаҳонға нолаи во ҳасрато қошу кўзинг.

Айлай ҳаётим нақдини ҳар дам нисору садқаси
Ешурмоғил ман зордин айлаб ҳаё қошу кўзинг.

Мажлис фазосида усул өткан чоғи раққос ўлуб,
Бир ғамзада юз жон олур, эй маҳлиқо, қошу кўзинг.

Ширин лабингдин Оғаҳий жисмиға жон берким, они
Ултурди бир имо қилиб боқғоч қиё қошу кўзинг.

РУЗА АЙЛАБ МАНИ ДИЛТАНГ

Рўза айлаб мани басы дилтанг,
Бошим оғир, аёқим этти ланг.

Қочуруб кун-бакун кўзимдин нур,
Учуруб дам-бадам юзимдин ранг.

Бузубон ҳайъату сиёқимни,
Тоб берди танимга ўйлаки чанг.

Расми ноаҳлиқ қилиб зоҳир,
Шишай ишратимга урди санг.

Айш базми майи хумори била
Тилим алкан, қулоқим этти гаранг.

Чошибон ақлим, ўмишам мабҳут,
Маҳв ўлуб фаҳму донишу фарҳанг.

Кўтора олмоғум қапоғимни,
Кишидекким, ҳамиша чеккай банг.

Не баданда мажол этарга шитоб,
Не кўнгулда хаёл этарга даранг.

Эмди, эй дўстлар, умид этманг,
Мандин осори ҳушу ному нанг.

Эмас эрди бурунги ранжим оз,
Қилмиш устига рўза ҳам оҳанг.

Огаҳий, билма рўзадин ёлғуз
Қарилиғ ҳам сани қилибдур танг.

АЙШИ КАМОЛИНИ КЎРИНГ

**Ул юзи гул нигорнинг меҳри жамолини кўринг,
Меҳри жамоли устида икки ҳилолини кўринг.**

**Икки ҳилолини кўруб, қонмаса меҳрингиз агар,
Сафҳаи орази уза нуктаи холини кўринг.**

**Нуктаи холини кўруб, сабр эта олмас эрсангиз,
Хусну жамоли боғида қадди ниҳолини кўринг.**

**Қадди ниҳолини кўруб, кўнглингиз этмаса қарор,
Жон кўзи бирла боқибон лаъли зулолини кўринг.**

**Лаъли зулолини кўруб, жонингиз этса изтироб,
Чораи ҳолингиз учун шаҳди мақолини кўринг.**

**Шаҳди мақолини кўруб, топмаса чора ҳолингиз,
Нуктага лаб очар чоғи гунжу далолини кўринг.**

**Гунжу далолини кўруб, истасангиз муроди дил,
Оғаҳийдек қучуб белин, айши камолини кўринг.**

ЖОНГА ОРОМ БЕРУР

Жонга ором берур жонда алифдек туришинг,
Кўнглум оромин олур руҳи равондек юришинг,

Берадур базмима фирдавс киби файзу сафо,
Юз латофат била гул хирманидек ўлтуришинг.

Танима жон берадур, балки таним жон қилодур,
Лаъли жонбахшинг очиб, лутф ила нукта суришинг,

Ақлу ҳушимни олур айламайин нўш ҳануз,
Жоми лабрез манго ноз била келтуришинг.

Синмайин сабрға қолғойму буюк, гар бу эса
Кулаҳи нову адо гўшасини синдуришинг.

Қийибон пардаи жоним қилодур юз пора,
Лаҳза-лаҳза боқибон кўз учидин қимуришинг.

Вой, жон сайдиғаким ғамза ўқин отмоқ учун
Қошларинг ёсин агар бу сифат эрса қуришинг.

Қилди кул зор таним шавқ ўти жонимға солиб,
Қошинга вўсмау рухсоринга роза уришинг.

Неъмат мақсад эса комингиз, эй жону кўнгул,
Хони ҳусниға боқиб, Огаҳийдеи телмуришинг. 11

ОГАҲИЙ, ИСТАБ ВАҒОУ МЕҲРИНИ

Эй кўнгул, билким, эмас атвори ёр аввалғидек,
Не вафоу не карам осори бор аввалғидек.

Тил учи бирла сани олдоб неча хуш сўз била
Кўнгли эрмастур санго улфат шиор аввалғидек,

Йиғла ўз ҳолинггаким, шафқат қуёши партави,
Талъати субҳида эрмас ошкор аввалғидек.

Коми онинг муддаини комёб этмакдурур,
Истама лутфидин ўлмақ комгар аввалғидек.

Кўнгли қотмишдур онингдекким, тараҳҳум айламас,
Кўзларинг ҳар неча эрса ашкбор аввалғидек.

Байтул аҳзонингда ғамдин юз карат ўлсанг доғи,
Бўлмоғи мумкин эмастур ғамгусор аввалғидек.

Чун рақибни тийра дил сўзи ангодур муътабар,
Сан нечук олида топғунг эътибор аввалғидек.

Нотавонлиқга чидаким, неъматни эҳсонидин
Бўлмоқ эмди қайда соҳиб иқтидор аввалғидек.

Огаҳий, аввалғидек истаб вафоу меҳрини.
Ондин ўлғунг табакай уммидвор аввалғидек.

ДИЙДОРИНГ СЕНИНГ

Мунчаким дилкашдурур фархунда дийдоринг сенинг,
Тонг эмастур жон била бўлсам гирифторинг сенинг.

Хуси аро гарчи қуёш олий мақом ўлди, вале
Кўйинга юз қўйгон ул бир ошиқи зоринг сенинг.

Маҳв ўлуб дийдоринга гуллар яқосин қилди чок,
Боғ аро чун кўрдилар гулзори рухсоринг сенинг.

Доми ҳайрат пой бандидур мудом озода сарв,
То тамошо қилди зебо қадду рафторинг сенинг.

Жовидони жонға восил хаста жисмим бўлғуси,
Гар эшитсам бир нафас жонбахш гуфторинг сенинг.

Илтифот айлаб, агар кулбамға еткурсанг қадам,
Бош қўюб олингда жон эткумдур исоринг сенинг.

Нетти сўрсанг Огаҳийнинг ҳолини раҳм айлабон-
Ким, ўларға ётти дардингдин бу беморинг сенинг.

ИШТИЁҚИНГДАН СЕНИНГ

Эй манинг комим будур ўпсам яноқингдин санинг,
Гаҳ кўзу қошингдину гоҳи қапоқингдин санинг.

Меҳрибонлиғ кўргузуб, келгил қучоқим ичраким,
Гаҳ ўпой лаълингдину гоҳи сақоқингдин санинг.

Кавсару ҳайвон зулоли истамон, гар қатрае
Етса ногаҳ шарбати ширин дудоқингдин санинг.

Эл висолинг бодасини дам-бадам нўш айлабон,
Ваҳки, ман ҳар дам юторман қон фироқингдин санинг.

Гаҳ-гаҳи нетти келиб таскин етурсанг васл ила,
Ўт ёнар кўнглумда тун-кун иштиёқингдин санинг.

Тун кеча келгум дебон кўб ваъда айлаб, келмадинг,
Тушти ўт жонимға бу ёлғон васоқингдин санинг.

Оғаҳийнинг орзуси буки бўса айласа
Ҳам лаби лаълингдину ҳам ол янгоқингдин санинг.

ЭЙ ШҮХ, ҚАРО БАЛО КҮЗИНГ

Ваҳ, не бале қародур, эй шүх, қаро бале кўзинг,
Гар худ эмас қаро бале, бас не бале қаро кўзинг.

Гар қаро кун бошим уза ишқ солмоқ истамас,
Бас не учун қилибдурур мунча қаро худо кўзинг.

Гоҳ итоб этиб, гади ноз қилиб қачонгача,
Хаста кўнгулга қилғуси жавр била жафо кўзинг.

Қирпикинг ўқини қошинг ёсидин отибон мудом,
Қилғуси қасд нотавон жонима боржо кўзинг.

Қиймоқ агар эмас эса мақсади сабр пардасин,
Тийги мужаҳни тез этиб нега боқар қиё кўзинг.

Ваҳ, на илож этайки, бир ўрдин ишорат айлабон
Ё қошинг ўлтурур мани ҳар нафас ичра, ё кўзинг.

Огаҳийга тараққум эткин, қарамай инёзига,
Ултурур они кўргузуб ноз била адо кўзинг.

ЗЕБО СУРАТИНГ

Ваҳ, не бало дилкаш эрур, эй шўх, зебо суратинг
Ким, мандин ойрилди кўнгул қилғоч тамошо суратинг

Жисмимга кирди тоза жон кўргач саниким, гўйё
Руҳи мужассам айламиш тангри таоло суратинг.

Бир кимса мислинг кўрмамиш даҳр ичраким, наққоши сунъ
Асраб экан килки ҳунар чекмакка гўё суратинг.

Сурат киби бежоғ ўлуб, ҳайратда қолдим, эй парф
Тоқим тамошо айладим ман зор шайдо суратинг

Баъми висолингга агар етсам на ҳол ўлғай манга,
Кўргач йироқдин бўлмишам мундоқки расво суратинг.

Ойна янглиғ рўзу шаб ҳайрону гунгу лолман,
То ул замонким кўрмишам бу ҳайрат афзо суратинг

Шаклинг кўруб оқиз таним, топти тавонолиғ баса,
Сурат эмастур, жон эрур, албатта, жоно, суратинг.

Сажда бут олида қачон қилмоқға майл айлар эди,
Гар кўрса эрди, эй санам, аҳли насоро суратинг.

Қил сийратингни, Огаҳий, тузмакка эмди жадду-жаҳд,
Тоқай қилурсан тузғали майлу тақозо суратинг.

ҲОЛИМНИ СЎРМАДИНГ

Етдим ўларга дард ила, ҳолимни сўрмадинг,
Нўши висол жоми карамдин ичурмадинг.

Май хаста офият отидин то йиқилмишам,
Болиним узра лутфи самандини сўрмадинг.

Қилмоқ учун вужуб иёдат адосини,
Ташриф кулбама недин оё кетурмадинг.

Кўб муддат ўлдиким, бошима тушти кўб алам,
Едингга ман ҳазинни замоне тушурмадинг.

Ҳолимни сўрмоқинг била сихҳат топар эдим,
Сихҳат магар раво манга, вэй ёр, кўрмадинг.

Жону таним алам ўтига куйди сар-басар,
Ул ўтни илтифот сўйидин ўчирмадинг.

Нутқинг била тирилмак эди комим, вэй масиҳ,
Комимга не учун мани оё етурмадинг?

Бу қулдин этдинг ор магар йўқса не учун
Бир сўз била бошимни фалақдин ошўрмадинг.

Найлаб вафо умидин этар сандин Огаҳий,
Ким, ул ўларга еттию ҳолини сўрмадинг.

МУБОРАК

Хат лаълинг узра чиқмиш, эй дилрабо, муборак,
Зулмат ичида қолмиш оби бақо муборак.

Ҳар ён ҳужум айлаб мушкин хатинг булутдек,
Хуршид оразингдин бормиш, зиё муборак.

Билгач замон ҳуснунг кам фурсат ўлганини,
Айлаб шитоб тутдинг кўп ошно муборак.

Мандин ниҳон бориб тун авбош мажлисига,
Мақсадлари на эрса, қилдинг раво муборак.

Келдинг саҳар қошимга ёлгон табассум айлаб,
Ондоқки субҳи козиб макру дағо муборак.

Ирзол дев сийрат бирла шароб этиб нўш,
Кетмиш қизил юзингдин ранги ҳаё муборак.

Тонг отғуча бўлуб маст, ул хайл ила талошиб,
Вайрону чок бўлгон жойби қабо муборак.

Ҳам бўса касрати, ҳам тиш захми шиддатиндин
Икки лабингда сонсиз гулгун яро муборак.

Мужибинг оғзи ўпмиш гўёки қолмашидур
Ҳаргиз асар хатингдин лаълинг аро муборак.

Гўёки муддаийлар пардозн зеб берди-
Ким, оразинг янгидин топмиш сафо муборак.

Агёр суҳбатиға, әй ёр, борки эмди
Хилват манго ҳумоюн, суҳбат санго муборак.

Оламда ҳусни сурат усру вафосиз әрмиш,
Бермак анго кўнгулни ошиқға номуборак.

Бўл, Огаҳий, ҳақиқат кишу мажоздин ўт,
То ҳар на коминг әрса қилсун худо муборак.

КОКИЛИНГ

Оразинг узра тушуб, эй шўх барно кокилинг,
Бошима солди ғами ишқингда савдо кокилинг.

Сунбули мушкин гули аҳмар уза тушган киби,
Айламиш афзун юзингга зебу оро кокилинг.

Рашкдин гул ўт бўлур, сунбул ул ўтга ўртанур,
Гул юзингга боғ аро қилсанг мутарро кокилинг.

Монеъ ўлмиш зор кўнглум баҳра олурга қилиб,
Ганжи ҳуснунг узра мушкин аждар осо кокилинг.

Кокилингни лутф этиб юздин кўтарким қўймағай,
Кўзларим ҳуснингни қилмоқға тамошо кокилинг.

Қилди мажлисни муаттар тарқалиб чеҳранг уза,
Уйлаким ўт узра тушган мушк соро кокилинг.

Қил киби жисмимга тушти шавқ ўтининг шуъласи,
Зеб учун машшота то қилди муталло кокилинг.

Кокилинг сар риштаи мақсуд эрур ишқ аҳлига
Ваҳ қачон тушгай экан илкимга оё кокилинг.

Тонг эмастур Огаҳий Мажнунинг ўлса, эй пари,
Негаким занжир анго қилмиш муҳайё кокилинг.

ЖОНИМ МЕНИНГ

Қоматинг сарву хиромоним менинг,
Лабларинг гулбарги хандоним менинг.

Дардмандингман, назар қил ҳолима-
Ким, тўкар қон чашми гирёним менинг.

Меҳрибонлиғ юз очиб базмимға кел,
Равшан ўлсун шоми ҳижроним менинг.

Жавҳари жоним нисоринг қилғоман,
Бўлсанг ушбу кеча меҳмоним менинг.

Истасам шаҳди лабинг, айб этмаким,
Ул эрур дардимға дармоним менинг.

Нетти кирсанг жон киби оғушима-
Ким, будур кўнглаумда армоним менинг.

Оғаҳийдек етгуси мақсудиға
Кўйинга қўйғач қадам жоним менинг.

«ЛОМ» РАДИФИ

ФАҚР ЭЛИГА ХИЗМАТ ҚИЛ

Эй кўнгул, халойиқдин қатъи банди улфат қил,
Жонга истасанг роҳат, ихтиёри узлат қил.

Нафсга бўлуб тобеъ қочмадинг маноҳидин,
Эмди шарм этиб майил тавбау надомат қил.

Неча умрлар қилдинг аҳли жоҳға хизмат,
Тарк этиб они эмди фақр элига хизмат қил.

Жидду жаҳд ила ўзни қутқориб халойиқдин,
Гўшан ҳамул ичра тангрига ибодат қил.

Ғайб сирри кўнглунгда қилмоқ истасанг жиља,
Соф қилғоли они умрлар риёзат қил.

Истасанг азиз ўлмоқ, ҳарнаким берур тангри,
Рози ўл онгоу шукр айлабон қаноат қил.

Айламак тамаъ элдин хорлиқға мужибдур,
Айлагунча хор ўзни заҳр ичарга журъат қил.

Қарилғ босиб келса касбдин сани ожиз,
Ташлабон тааллуқни тарки ранжу меҳнат қил.

Икки даҳр аро қилмай Оғаҳийни дармонда,
Бир карам била, ё раб, ишларин кифоят қил.

БАҒРИМНИ ҚОН ЭТТИ КАСАЛ

Ваҳки юз меҳнат била бағримни қон этти касал,
Дам-бадам ул қонни кўзлардин равон этти касал.

Неча муддатдурки, ранжу дарди зўридин мани,
Кўзга илмасдек заифу нотавон этти касал.

Гаҳ табу, гаҳ сарзаҳ бирла еткуруб юзминг азоб,
Жисми зоримни саросар устухон этти касал.

Айшу роҳат таҳсини мажруҳу мақтул этгали,
Оҳим ўқ, ашким кариш, қаддим камон этти касал.

Кўз ёшимни дона янглиғ ҳар тарафга оқизиб,
Оразйм рангини андоқким, самон этти касал.

Хаста жисмим заъфини еткурди ул ғоятғаким,
Зарра осо халқ кўзидин ниҳон этти касал.

Икки ой эрди агарчи бу касалнинг муддати,
Лек ики йил дард чеккондин ямон этти касал.

Шоҳ одил кўнглудин ёдимни буткул маҳв этиб,
Халқ аро маъдуму беному нишон этти касал.

Бир нафас ҳолим сўрарға топмадим бир хостар,
Хору беқадр эрканим эмди аён этти касал.

Билдуруб бекаслигимни ман ҳазин беморга,
Доғу ҳасратдин кўзимни хунфишон этти касал.

Огаҳий эмди ўлумға рози ўлсам айб эмас-
Ким, мани юз важҳ ила озурда жон этти касал.

МУБТАЛО КҮНГУЛ

Билмоң не дарду ғамға эрур мубтало кўнгул,
Ким, ўт урар фиғонидин афлок аро кўнгул.

Саршорком бўлгон улус ҳолини кўруб,
Баҳри таассуф ичра ботор дойимо кўнгул.

Ҳар лаҳза юз тафаккур ила беқарор ўлуб,
Мажнун мисол зўр ила йиртар яқо кўнгул.

Ман ҳар нечаки ёлборибон, сабр қил десам,
Солмай қулоқ ситезалар айлар манго кўнгул.

Ҳар ерда бўлса дард ила ғам ахтариб топиб,
Бошимға келтуруб угодур борҳо кўнгул.

Етмай муродиға туну кун жустжў қилиб,
Беҳуда чекгуси неча ранжу ано кўнгул.

Дардиға чора топмоқ учун судрабон мани
Юз минг эшикка элтибон, этти гадо кўнгул.

Беобрўй бўлмади ёлғуз ўзи онинг,
Қилди мани ҳам эл аро юзи қаро кўнгул.

Манъ айласам агар ман онинг изтиробини,
Дашном этиб манго етурур кўб изо кўнгул.

Ман рози эрдим олам аро борча ҳолға,
Ваҳ, найлайинки бермагусидур ризо кўнгул.

Боис кўнгулдур, Оғаҳий, ҳоли харобима,
Эй кош халқ қилмағай эрди худо кўнгул.

ЭЙ КҮНГУЛ

Жавру кин ўлмиш улусга расму оғин, эй кўнгул,
Бас олардин тутма кўз жуз жавр ила кин, эй кўнгул.

Туршрўлиғ кўргунг элдин гарчи очуқ юз била,
Неча изҳор айласанг гуфтори ширин, эй кўнгул.

Дилкаш ашъорингнц аҳли жоҳга арз айлабон,
Тутма кўз таҳсин олардин ғайри нафрин, эй кўнгул.

Рух киби шаҳдин йироқ ўлмай десаңг бу арсада,
Ҳар тарафга мойил ўл андоқки фарзин, эй кўнгул.

Юз қаро бўлмай десаңг дуди тамаъдин халқ аро,
Қил қаноат кожидин чеҳрангни рангин, эй кўнгул.

Кибру нахватдур батар инсонга куфру ширкдин,
Кофир ўлсанг ўл ва лекин бўлма худбин, эй кўнгул.

Аррадек бўлса тишинг тезу, ишинг жангу ситез,
Чиқғосан авжи самоға ўйлаким син, эй кўнгул.

Чунки даъвойи вафо қилгунг муҳаббат расмида,
Гар жафо етса фалакдин, бўлма ғамгин, эй кўнгул.

Бевафолар қилсалар ҳар ваъдаким ёлғон эрур,
Бас анго олдонмоғил фаҳм айлабон чин, эй кўнгул.

Гар жаҳон айёрасини истасаңг қилмоқ никоҳ,
Аввал эт дин нақдидин омода қобин, эй кўнгул.

Етмадинг мақсадға деб қилма манго кўб сарзаниш,
Найлайин бахт ўлмаса ман зору мискин, эй кўнгул.

Чун жаҳонда ком йўқ, бас охираг коми учун,
Ман қилай йиғлаб дуо, сан дегил омин, эй кўнгул.

Оғаҳийдек даҳр аро ҳар нечаким бадҳол эсанг,
Шукр этиб ҳар ҳолға қил сабру тамкин, эй кўнгул.

ЖОНОНА ГУЛ

Қистурубдурму боши атрофиға жонона гул,
Е магар рухсор шамъиға эрур парвона гул.

Не учун юз чок қилмишдур яқосин, эй пари,
Гул юзинг кўргач агар бўлмайдурур девона гул.

Жисми сар то сар ёниб ўтлуғ узоринг тобидин,
Садқа айлар бошинга ўзини ёна-ёна гул.

То тамошойи жамолинг нашъасидин олди ком,
Сурх рўлиғ бирла айлар хандаи мастона гул.

Гулшан ўлди гул юзинг васлидин элга шонаси,
Билмадим, топрай қачон бизнинг бузуқ кошона гул.

Тут ғанимат неча кун айшу тараб айёмини-
Ким, на булбул қолғуси бў боғ аро, жоно, на гул.

Дема шабнам боғ ароким бевафолиғ дардидин,
Сочғусидур ҳар саҳар ашқини дона-дона гул.

Ёр ила ҳамсуҳбат ўлсанг, гул кетурма базм аро-
Ким, бу хилват ичрадур номаҳраму бегона гул.

Келмаса кулбангға ёринг, Оғаҳий, йўқтур ажаб-
Ким, қачон қилғуси булбул ошёнин хона гул.

ГУЛШАНИ АФЛОК ГУЛ

То юзинг боғ ичра кўрди эй бути чолок гул,
Қилди ишқинг панжаси бирла яқосин чок гул.

Ёйди пояндоз учун гулгун ҳаририн ер уза,
Азми гулшан қилғонинг чун айлади идрок гул.

Суртмак истаб аёқинг туфроқиға ҳар сахар,
Оразин шабнам суви бирла юб айлар пок гул.

Поймол этмак тилаб ўзни санго юз шавқ ила,
Ташлади ер узра жисмини нечукким хок гул.

Тушмасун невчун аёқингга бошингдин эврлуб,
Гул юзинг оллида ўзни кўргуси хошок гул.

Гунча эрмастурки исоринг қилурға айлади,
Дуржи рангин ичра солиб зарларин имсок гул.

Солди хор айлаб аёқингга ўзин бу важҳ ила,
Бўлди гул рухсорлар бошида иззатнок гул.

Токи кирди қулларинг силкига, эй султони ҳусн,
Ултурур тахти зумуррад устида бебок гул.

Гул юзингни, Оғаҳий, то кўрди қилмас бир назар,
Очса гар юз минг қуёшча гулшани афлок гул.

ТИЛ

Базм аро мавзун такаллумга чу очти ёр тил,
Хуққан ёқутдин сочти дури шаҳвор тил.

Юз ўлукни тиргузуб тўтидек айлар хуш баён,
Ул Масиҳ очса қачон сўзга шакар гуфтор тил.

Ҳар сўз эшигкач тилидин топғоман жон лаззатин,
Ваҳ, бўлур эркан чучук одамга бу миқдор тил.

Тонг эмас лол ўлсам ул юз васфини айтур чоғи-
Ким, эмас мумкин гул авсофида очмоқ хор тил.

Йўқ ғамим юз қатла ўлмакдин нединким, ёрга
Қилғуси ҳар дам Масиҳо муъжизин изҳор тил.

Ишқ сиррин тилга келтурма кўнгулдин зинҳор-
Ким, эмастур ишқ элиға маҳрами асрор тил.

Эътибору иззат истар кимсага олам аро,
Ё керак бисёр зар, йўқ эрса пур гуфтор тил.

Эй кўнгул, мақбули халқ ўлмоқ не имконким, санго
Бўлмағунча токи ҳашву лағв ила мурдор тил.

Сўз равонлиғ бирла де олмай фиғонким, айлади
Халқни мандин, мани ҳам халқдин безор тил.

Тилни кесмак истасам, эй дўстлар, не айбким,
Қилди бағримни ракокат тийғидин афгор тил.

Бўлма маҳзун, Оғаҳий, гар тил санга ҳамвор эмас,
Санда гар худ бўлмаса, килкингда бор ҳамвор тил.

ИСТАСАНГ ТОПМОҚ САОДАТ, ЭЙ КҮНГУЛ

Истасанг топмоқ саодат, эй кўнгул,
Шеван фақр айла одат, эй кўнгул.

Гар шақилиқ истамассан, бўлмоғил
Ҳамдами аҳли шақоват, эй кўнгул.

Иҳтироз эт суҳбати ашрордин-
Ким, муассир келди суҳбат, эй кўнгул.

Ёр бадни дебдурурлар мори бад,
Қочмоқ ондин келди суннат, эй кўнгул.

Гар десанг оламда расво бўлмайини,
Вўлма масти жоми гафлат, эй кўнгул.

Чунки борди обрўю иззатинг,
Сўнгра еуд этмас надомат, эй кўнгул.

Токи ҳосид бор жаҳонда, қилмоғил
Орзуйи жоҳу давлат, эй кўнгул.

Қил ҳазар ҳуссоддин то етмагай
Молингу жонингга офат, эй кўнгул.

Ким ҳасад ўти жаҳонни ёқғуси,
Бермайин бир лаҳза фурсат, эй кўнгул.

Бўлса гар ислом эли афъоли бу,
Куфр элидин не шикоят, эй кўнгул.

Муфт билгил бору йўқингни бериб.
Халқдин топсанг фароғат, эй кўнгул.

Сан киму, ишрат уйи ким, айлагил
Байтул аҳзонға қаноат, эй кўнгул.

То бу янглиғ шева бирла топғасан
Эл жафосидин саломат, эй кўнгул.

Хуллас улким даҳрға снакиб этак,
Қил фано сори азимат, эй кўнгул.

Оғаҳий пандин эшитиб, зинҳор
Айла ул азм узра суръат, эй кўнгул.

ҚИЛДИНГ АЕН ТАҒОФИЛ

То мандин, эй париваш, қилдинг аён тағофил,
Айлар манго дамо-дам юз қасди жон тағофил.

Оҳим жаҳонни ёқса тонг йўқки, жоним ўртар
Бир лаҳза нозу ишва ҳам бир замон тағофил.

Кўкдин ўтар фиғоним, қилмас санга асар ҳеч,
Бўлғойму мунча ҳам, эй номехрибон, тағофил.

Чиқмоқға етди жоним, ҳолимға боқки, йўқса
Эмди манга замоне бермас амон тағофил.

Билмон на ерга ҳолим оид бўлурки, ҳоло
Сарто қадам қилибдур бағримни қон тағофил.

Раҳм айлабон замоне тарққ тағофил эткил,
Йўқ эрса манда қўймас ному нишон тағофил.

Қилғум аён муродим юз қатла ҳар ғазалда,
Они санга ўқурда айлар ниҳон тағофил.

Ҳолим санга демакдин йўқ судким, ҳавоға
Кўшғой они оғиздин чиққан ҳамон тағофил

Гар Оғаҳий ғам ичра ўлса не тонгки, чексун
Сандин қачонға тегру ул нотавон тағофил.

ЗЕБ ИЛА САФО ГУЛ

Очилиб туман тароват била саҳни боғ аро гул,
Етуруб чаманга ҳар ён неча зеб ила сафо гул.

Қилиб орзу қудуминг шарафига восил ўлмоқ,
Боқибон йўлингга турмиш бир аёқда борҳо гул.

Дема ҳар тарафда наргис очилур чаманда ҳар субҳ
Очор интизор ила кўз назар этқали санго гул.

Бўлубон баче паришон нега чок этар яқосин,
Агар эрмас эрса Мажнун санга, эй парилиқо, гул.

Тилабон закоти ҳуснунг қадамингни ўпса тонг йўқ-
Ки, фазойи кўйинг ичра ватан айлаган гадо гул.

Очилур саҳар сабодин дема гунча мушти ҳар туи
Очибон қўли аёсин қилодур санга дуо, гул.

Билакўр бу кун жамолинг гули вақтини ғанимат-
Ки, чаманда икки-уч кун топо олмоғой бақо гул.

Нега чекмасун фиғонлар шабу рўз ҳаста булбул-
Ки, бу гулшан ичра қилмас анго лаҳзаи вафо гул.

Карам айлаб, эй юзи гул, йироқ ўлма Оғаҳийдин-
Ки, тикандин ўлмас асло бу чаман аро жудо гул.

ЧОК ЭТАР ЯҚО ГУЛ

Бу гулшан ичра жунун элидек не важҳ ила чок этар яқо
гул,
Агар жамолнинг гулига вола эмас эса, эй парилиқо гул.

Дема саҳар гунча бўлди хандонки, ноз ила сан хиром этарда
Камоли ҳайратдин орзин очмиш боқиб гулистон аро санго
гул.

Эмас сочилғон зарию барги ер узраким, махзани чамандни
Сочиг тарийқи била аёқингга олтуну лаъл этар фидо гул.

Баҳори жилвангдин айлагил сарву гулни, эй шоҳи ҳусн,
хуррам-
Ки, қоматингга камина қул сарв эрур, юзингга ҳазин гадо
гул.

На булбул аҳволидур париншон хазону офат гамида ёлғуз,
Эрур бу бўстон аро ҳамиша ҳам ушбу кулфатга мубтало
гул.

Чу ҳар кишига амалга лойиқ жазо кунда етар мукофот,
Бас айламак жавр ила жафолар шикаста булбулғадур хато
гул.

Гар Огаҳийга ҳамул юзи гул дами вафо қилмас эрса тонг
йўқ-
Ки, айламиш булбули ҳазинга бу гулшан ичра қачон вафо
гул.

САЙРИ САҲРО ҚИЛ

Эй гўзал, баҳор бўлмиш, азми сайри саҳро қил,
Ҳар сори гулистонлар гулларин тамошо қил.

Уйда ўлтуруб табъинг гар муқаддар ўлмишдур,
Сайр сайқалидин ул кўзгуни мужалло қил.

Жилвагар бўлуб ҳар ён, очибон гули ҳуснунг,
Файз ила чаманларни боғи жанинат осо қил.

Сансизин гулистонда андалиб эрур хомуш,
Гул юзинг очиб, они субҳу шом гўё қил.

Гул тани эрур ҳажринг ханжари била юз чок,
Марҳами висолингдин захмиға мудово қил.

Хандаи лабинг истаб, тангдил эрур гунча,
Очғоли онинг кўнглин бир табассум кўшо қил.

Истабон назар сандин хира чашм эрур наргис,
Бир нигоҳ ила онинг кўзларини бийно қил.

Жамъ этарга сунбулнинг хотири паришонин,
Гул киби юзинг узра кокулинг матарро қил.

Сайр аро пари ёнглиғ қаддинга бериб жилва,
Сарв ила санавбарни беқарору шайдо қил.

Хуш сафо гулистонлар ичра ўлтуруб гаҳ-гаҳ,
Илкинга олиб соғар, майли нўши саҳбо қил.

Ушбу сайр аро айлаб Оғаҳийни ҳамроҳинг,
Борча аҳли ишқ ичра рутбасини воло қил.

УЛ ШҶҲ ПАРИ УЗОРИДУР ГУЛ

Ул шўҳ пари узоридур гул,
Мушкин сочи ул гул узра сунбул,

Бир соғари руҳбахш лаъли,
Жон шарбати хушгуворидин мул.

Рухсори гули висодин истаб,
Фарёд этадур ҳамиша булбул.

Қумри қадифа чу боқди густох,
Ул журм ила тушти бўйнига гул.

Истаб лабидин каломи жонбахш,
Базм ичра қилур суроҳи қул-қул.

Қилдек таним ўртагай ўт ичра,
Рухсорида мушкфом коқул.

Хуштур манга шаҳлиғ атласидин
Етса итидин агар куҳан жул.

Ул ой они, эй кўнгул, эшитмас,
Ҳар тун не осиг фиғони булбул.

Ҳам қоматинг, Оғаҳий, бошингга
Афвожи бало келургадур пул.

ГУЛ ЮЗИНИ, ЭЙ БУЛБУЛ

Шароби ҳусн қилмиш гул юзини гулгул, эй булбул,
Муносиб вақт эрур мастона қилсанг гулгул, эй булбул.

Чаман лабрез файз ўлса не тонг дилкаш унингдинким,
Қизор базму тараб гар қилса мино қул-қул, эй булбул.

Тўла шабнам эмас гул соқийи даврон санга тутмиш,
Тараб саҳбосидин боғ ичра жоми мул-мул, эй булбул.

Зафар гам хайлига топсанг тонг эрмаским, санго бу кун
Тикандур зулфиқору, шохи гулдур дулдул, эй булбул.

Ғанимат бир-бирининг суҳбатин тутмоқ муносибадур-
Ки, не гул қолғуси бу боғ аро, не булбул, эй булбул.

Хамуш улким, бу саҳро қушлари олида хушроқдур
Навойи дилкушойингдин садойи чулчул, эй булбул.

Наво мастона чекса, Оғаҳий, сандек ажаб эрмас-
Ки, ёрининг юзи май тобидиндур гулгул, эй булбул.

ГУЛШАН АРО ҒАМХОРА ГУЛ

Гул юзингни токи кўрди, эй пари рухсора гул,
Жайбини девоналардек айлади юз пора гул.

Боғ аро келди яна етқач баҳори мақдаминг,
Умрлар ҳажринг хазонидин эди овора гул.

Гулда рангу барг эмаским, тийғи ишқинг заҳмидин
Бўлди бошдин то аёқ яклахт қонлиғ ёра гул.

Гул бошиға соя сол, эй ҳусн шоҳиким, санго
Бир паришон ҳол бўлғон бандан бечора гул.

Зар аёқингга сочиб, ҳар баргидин бир тил очиб,
Илгинг ўпмоқни тилар ёлборау ёлбора гул.

Ман ўпа олмон аёқинг, гул ўпар илгинг мудом,
Билмайин ҳайратдадурман ким экан не кора гул.

Кўйинга борсам яқом чок айлабон, манъ этмаким,
Гулшани васлинг аро ер тутти бора-бора гул.

Чунки сан сайр айладинг, бўлди қудуминг юмнидин,
Чархи воло гулситону, собиту, сайёра гул.

Оғаҳийнинг зор кўнглин васл аро шод айлаким,
Булбули ғамгингадур гулшан аро ғамхора гул.

ШАККАРУ БОДОМ КЕЛ

Бу кеча ийд оқшомидур, эй маҳи худком, кел
Ким, фироқ ичра манго ўтди неча айём, кел.

Майли жом этти улус, байрам ҳилолини кўруб,
Биздоғи нўш айлали бу тун ҳилоли жом, кел.

Базм аро қилдим муҳайё май, керак эмди газак,
Лабларинг бирла кўзингдур шаккару бодом, кел.

Рўза ойн ўтди, зуҳуду порсолиғ вақти ҳам
Эмди бўлмоқға недур монеъ қадаҳ ошом, кел.

Майсиз ўтди неча кун, онинг мукофоти учун
Бодаи ишрат қилоли нўш субҳу шом, кел.

Ғам хазон барги киби қилди юзим рангин сориг,
Навбахор осо они қилмоқ учун гулфом кел.

Кеча хилват, ҳам йнгитлик вақти, ҳам ийд оқшоми,
Бас муносибдур қадаҳкашликка бу ҳангом, кел.

Туг ғанимат, муфт қўлдин берма ишрат фурсатин-
Ким, вафо қилмас дами бу умри нофуржом, кел.

Оғаҳийнинг комидур ичмак висолинг жомини,
Қилғоли ҳосил анго бу тун муроду ком, кел.

РУЗА АЙЛАДИ БАДҲОЛ

Рўза ул навъ айлади бадҳол-
Ки, тириклик манга етурди малол.

Неча кун бўлдиким, хумор ичра
Сўзга эврулмайин тилимдур лол.

Қурубон пайкарим қалам ёнглиғ,
Онда қоқшол сўнгакларимдур нол.

Баски гам ўқлари етурди захм,
Баданим бўлмиш ўйлаким ғарбол.

Ушбу вайрона ошён ичра
Жон қуши турмоқ ўлди эмди маҳол.

Ийд айнини орзу айлаб,
Алиф осо қадим бўлубдур дол.

Кўзларим нуридин асар қолмай,
Ҳар кеча тортиб интивори ҳилол.

Магар афлокнинг буружидин,
Адам ўлмишдурур маҳи шаввол.

Ё балойи хумор шиддатидин,
Ҳар кун ўлди манга магар бир сол.

Билмон алқисса не бало бўлмиш-
Ки, бузулди манго бори аҳвол.

Огаҳий рўзадин эмас ёлғуз,
Қарниғ ҳам санга етурди малол.

АЙЕМ ТОЗА ЙИЛ

Келди букун кетиб куҳан айём тоза йил,
Бўлди жаҳонга файзи худо ом тоза йил.

Барча макондин айлади андуҳи чуғз рам,
Беҳжат ҳумоси элга бўлуб ром тоза йил.

Наврўз жоми нашъасидин еткуруб даво.
Бўлди улусға дофиъи олом тоза йил.

Етти висоли каъбаи ишратға даҳр эли
Ихлос бирла боғлабон ихром тоза йил.

Ҳар субҳу шом базм тузуб бўлди барча халқ
Соқийлар илгидин қадаҳ ошом тоза йил.

Кўкка навойи соз чиқиб ҳар макон аро
Саршор файз бўлди дару бом тоза йил.

Эй ёр, келки биздағи жумла улус киби
Базму тараб тузуб, ичали жом тоза йил.

Хуснунг закоти қил, манга бир лутфким, ғаний
Лозим гадоға айласа инъом тоза йил.

Қил шаҳ дуосин, Оғаҳий, ихлос бирлаким,
Берсун худо анга не эса ком тоза йил.

ЭЙ ГУЛЬЗОР, КЕЛГИЛ

Лутф айлабон қошимға, эй гульзор, келгил,
Булбул киби манга йўқ сабру қарор, келгил.

Улгум фироқинг ичра афғону нола тортиб,
Бу ҳолатимға айлаб раҳм ошкор, келгил.

Ҳажрингда дуди оҳим оламини тийра қилди,
Эй маҳ, юзингни очиб хуршидвор, келгил.

Бемор ўлуб гамингда, етдим ёвуқ ўларга,
Раҳм айлабон суруб от, эй шахсувор, келгил.

Раҳшинг суми изини ўпмак тилаб туну кун,
Йўлунгға ўзни солиб, бўлдим ғубор, келгил.

Ҳажринг гами тунида етдим ҳалок ўлурға,
Жон жавҳарин қошингда айлай нисор, келгил.

Олғуси Огаҳийнинг жонини интизоринг,
Бу ёнглиғ они қўйма кўб интизор, келгил.

ГАЙРАТ ҚИЛ

Эй ҳазин кўнгул, эмди ҳиммат ила гайрат қил,
Базми қурб аро ўзни маст жоми ваҳдат қил.

Масканинг ҳақиқатда авжли муаллодур,
Белни боғлабон маҳкам, ул тараф азимат қил.

Токи ўлғосан маҳбус ушбу кўҳна зиндонда,
Ломакон гулистонин сайр этарга суръат қил...

Жодан тарийқатга сидқ ила қўюб коминг,
Берк тутуб азиматни, азми тарки рухсат қил.

То талаб тарийқийнинг қатъида бўлуб комил,
Коми дил била сайри олами ҳақиқат қил.

Истасанг мутеъ ўлмоқ гар санга жаҳон аҳли,
Хулқи хуш била дойим хайр ила саховат қил.

Қолмасун десанг тўлмай еру кўк савобингдин,
Ҳеч ёнға майл этмай ҳукм аро адолат қил.

Е бани ичар чоғда журм эли майи лутфинг,
Оғаҳийни сармасти бодаи шафоат қил.

ГУЛИСТОН ҚИЛ

Юз очиб баҳор осо базмни гулистон қил,
Бенаво кўнгулларни булбули хушилҳон қил.

Тўттийи малоҳатсан, тил очиб такаллумға
Талхкомлар базмин рашки шаккаристон қил.

Бир табассуминг истаб, бўлмишам баче дилтанг,
Ҳолима боқиб лаълинг ғунчасини хандон қил.

Етдим ўлғали оғзинг сирридин нишон топмай,
Бир такаллум айлаб, бу мушкилимни осон қил.

Нақди жонни сарф айлаб лабларинг ўпа олмон,
Раҳм этиб фақирингға, бўса нархин арзон қил.

Сарви гул бу гулшанда хору поймол ўлсун,
Гул юзинг очиб, қаддинг нахлини хиромон қил.

Эй гўзал, тавонолиғ айшин истасанг жовид,
Нотавон қариларға жовидона эҳсон қил.

Соқий, юзинг акси майда кўргузувур жилва,
Келтурув бу кўзгуни, кўзларимни ҳайрон қил.

Истасанг ғам ўқидин амн агар бу майдонда,
Май ҳубобу мавжини жавшан ила қалқон қил...

Истасанг қуёш ёнглиғ сарфарозлиғ топмоқ,
Оғаҳий, бошинг хоки остони султон қил.

ФАСЛИ БАҲОР ГУЛ

Очмиш юзини зеб ила фасли баҳор гул,
Қилмиш фазойи боғини жаннат шиор гул.

Гулшан ҳавосин айланиш усру тарабфизо
Юз навъ рангу бўй қилиб ошкор гул.

Зийнат бериб беҳишт киби боғи саҳниға,
Одоб бирла ҳар сори турмиш қатор гул.

Файзи хироминг истабон, эй хўблар шаҳи,
Тун-кун боқиб йўлингға, чекар интизор гул.

Чок айлабон яқосини девоналар киби,
Кўрмак тилаб жамолинг эрур беҳарор гул.

Субҳу масо юзинг гулининг хор хорида,
Йўлингға хор янглиғ эрур усру хор гул.

Гулгун табақ аро кўтариб бошиға зарин,
Қилмоқ тилар аёқинга ҳар дам нисор гул.

Упмак умид этиб қадамингнинг губорини,
Ташлаб ўзини ерга эрур хоксор гул.

Гулга муруват айлабон, эт сайр боғким,
Бўлсун юзинг назорасидин комгор гул.

Невчунки то очилди жамолинг гули санго
Бир ошиқи шикастау ҳайрону вор гул.

Кўп қочма Огаҳийдин, аё гулўзорким,
Бордур ҳамиша булбули шайдоға ёр гул.

ЮЗИНГ МЕҲРИ

Юзинг меҳри авжи жамолу жамол,
Қадинг сарв боғи камолу камол.

Гулистон кўйингдур ондоқ наҳқ-
Ки, жаннатдур ондин мисолу мисол.

Лабинг кавсару кавсари салсабил,
Нишон ондин икки зулолу зулол.

Сўзинг лаъзатидин топибдур Масиҳ,
Равон баҳш ширин мақолу мақол.

Ики қошинг авжи саодат уза
Ики беҳжат афво ҳилолу ҳилол.

Латофат гулистонида кўзларинг
Ики шўҳи чобук ғизолу ғизол.

Кўнгул гулшанида хаёли қадинг
Кўкарган дилоро ниҳолу ниҳол.

Фироқинг аро йиғлабон зор-зор
Тиларман туну кун висолу висол.

Ки сабр айламак фурқатинг дардинга
Манга бўлмиш усру маҳолу маҳол.

Тараҳҳум қил амди талаттуф била,
Ки, ҳажринг етурди малолу малол.

Қил озод жавринг чекордин мани-
Ки, қолмайдур асло мажолу мажол.

Заиф ўлдим андоқ эшитмас жавоб
Киши ҳолим этса саволу савол.

Бўлубдур хаёл айлабон Огаҳий
Билинг не нечукким хаёлу хаёл.

ҚОМАТИ САРВУ ЮЗИ ГУЛ

Жилва қилса қачон ул қомати сарву юзи гул,
Иш манго нолау қумрию фиғони булбул.

Дам-бадам жоним аро сончиладур ғам тикани,
Май ичиб ғайри ила то оразин айлар гул-гул.

Қилди жон риштасини ўт уза тушган қилдек,
Тски ўтлау юз уза қилди паришон кокул.

Йўқ вафо ваъдаси гар бўлса доғи онда вафо,
Аҳду паймони вафоси била алданма кўнгул.

Фурқати ичра кўнгул тушти бўлуб зулфиға банд,
Бир асри киби зиндон орою бўйнида ғул.

Соқие, даҳри ғами жонима етти, тутғил
Жонинг учун манго пуржом қилиб май била мул

Қизиди базм, айт ғазал соз тузуб, мутриб,
Бош аёқингға қўяр шиша ҳам айлаб қул-қул.

Гар бу гулшанда анэ бўлса гулу сарв ато,
Сан киби туғмағуси сарв гуландом ўғул.

Жавр этиб Оғаҳийни қовламағил қўйингдин,
Сан шаҳи ҳуснсану бўлса керак шоҳға қул.

«МИМ» РАДИФИ

ДОНО ҲАКИМ

Эй ҳама эл дардиға доно ҳақим,
Раҳмким ҳажрингдин ўлмишмам сақим.

Нўш васлингдин даво еткурмасанг,
Йўқ манга бўлмоқ ҳалокатдин салим

Изтиробим ишқ дардидин не тонг-
Ким, мудом андин эрур жонимда бим.

Чора раҳмингдин тиларман ҳолима-
Ким, эурсан дардманд элга раҳим.

Бордурур дардимға оёти шифо,
Ҳар каломингким эрур дурри ятим.

Жаннатул маъвони маъво истаман,
Гўшани кўйинг аро бўлсам муқим.

Негаким кўйинг фазоси то абад
Келди ишқ аҳлиға жаннотул наим.

Гулашани кўйингда топғум тоза жон,
Етса гар васлинг баҳоридин насим.

Оғаҳийни васл ила тиргузки, ул
Мота-мин-доил ҳавоки²² ё ҳақим.

ЮЗИНГ КҮРГАЧ...

Юзинг кўргач сабоҳатда маҳи тобон эмиш, билдим,
Лабинг сўргоч малоҳатда зулоли жон эмиш, билдим.

Улар ҳолатда гам зулмоти ичра лаълидин сўргоч,
Ҳаловат бахш оғзи чашмаи ҳайвон эмиш, билдим.

Ул этти ваъда кўб, ман тортиб онинг интизорини
Улум ҳолиға еткач барчаси ялғон эмиш, билдим.

Қочинг, эй муддаийлар, жон керак бўлсаким, ул қотил
Қилич илгига олиб озими майдон эмиш, билдим.

Чу кўрдим шўру шар тушмиш жаҳон аҳлиға сартосар,
Сабаб бу фитнаға ул наргиси фаттон эмиш, билдим.

Чиқиб ҳижрон ўтидин, гулшани кўйи аро кяргач,
Они ушшоқ элиға равзан ризвон эмиш, билдим.

Фано шаҳрида обод айла, эй дил, қаср жоҳингким,
Жаҳон мулки биноти оқибат вайрон эмиш, билдим.

Фалақдин истасанг ком ўл жаҳолат пешаким, жоҳил,
Сурарда комини оламда беармон эмиш, билдим.

Жаҳон аҳли жаҳон ичра бақо не ёнглиғ истарким,
Олор шаънида куллу-ман-алайҳо фон²³ эмиш, билдим.

Тўкардин ашк, эй кўз, тинмаким, бозори маҳшарда
Онинг ҳар қатраси бир гавҳари ғалтон эмиш, билдим.

Гуноҳин Огаҳийнинг афв қил, эй дайр пириким,
Они йўлдин чиқоргон носихи нодон эмиш, билдим.

БАЛОЙИ ЖОН ЭКАННИ БИЛАДИМ

**Васл аро мушкил ғами ҳижрон эканни билмадим,
Ҳажр дарди бўйла бедармон эканни билмадим.**

**Шукр қилмай васлига тушдим ғами фурқат аро,
Ушбу ғам мундоқ балойи жон эканни билмадим.**

**Базмгоҳи васл аро эрдим жаҳонднн беҳабар,
Ҳажр аро тушқач жаҳон зиндон эканни билмадим.**

**Оҳким, то кирмагунча ҳажр муҳлик даштига
Васл базми равзаи ривон эканни билмадим.**

**Етмагунча токи жоним комиға захри фироқ,
Ер лаъли чашмаи ҳайвон эканни билмадим.**

**Жонға осойиш висол пчра етиб шому саҳар,
Ҳажр дардидин ўлум осон эканни билмадим.**

**Дарди ҳижрон дафъига дедимки тортай соғари,
Ёрсиз саҳбойи гулгун қон эканни билмадим.**

**Борча авдотимни беҳуда ўтурдим, гўё,
Умрни бир неча кун меҳмон эканни билмадим.**

**Оғаҳий ёнганг ҳаминша айш ила мағрур ўлуб,
Васл аро мушкил ғами ҳижрон эканни билмадим.**

ГУЛИ АҲМАР ХАЁЛ ЭТДИМ

Юзингни боғ аро кўрдим, гули аҳмар хаёл этдим,
Лабингни базм аро сўрдим, тунук шаккар хаёл этдим.

Тамошо айлабон пайваста қошинг бирла рухсоринг,
Туғубдур қавс буржидин маҳи анвар хаёл этдим.

Хаёт афзо лабинг узра хати жон парваринг кўргач,
Масиҳо бирла ҳамдам Хизр пайғамбар хаёл этдим.

Зарофат бирла сўз айтур чоғи базм ичра тор оғзинг
Очилмишдур сочарға ҳуққан гавҳар хаёл этдим.

Дарахшон гавҳар осилгон кўруб юз узра бошингдин,
Қирон эткан қуёш бирла мунир ахтар хаёл этдим.

Кўруб тавру ясоқингни паривашлар сафи ичра,
Сани шоҳу оларни чокару лашкар хаёл этдим.

Не шаҳким ғамза тийғин тортибон борча кўнгул мулкин
Мусаххар қилғоли азм эткан Искандар хаёл этдим.

Жанобинг тошу туфроқини ёстонсам, тонг эрмаским,
Оларни ман мулойим болишу бистар хаёл этдим.

Қилибсан, Огаҳий, ташбиҳ ул ой рухсорини кунга,
Ғалат эркан сани ман усру донишвар хаёл этдим.

ДАЙР АРО...

Дайр аро то тутди соқийи фараҳ фаржом жом,
Бўлди бетоқат кўнгулга беҳжату ором ром.

Юз карамдиндур ишорат ёрнинг ҳар сўкмаки,
Ғафлат аҳли билмайин қўймиш анго дашном ном.

Жон қушиға йўқтурур бўлмоқ халос имкониким,
Зульфидин мундоқки қурмиш ул кўзи бодом дом.

Гарчи лаъли бодасидур ўзгаларга комбахш,
Лекин ондин топмадим ҳаргиз мане ноком ком.

Сўрма зоҳид ҳолиниким, гар ўқур кундуз намоз,
Лек онинг вирди эрур бўлмоқ қадаҳ ошом шом.

Қарз олиб элдин емак нон гарчи бордур заҳрча,
Лекин ўлмишдур заруратдин менинг ҳалвом вом.

Бўлма ғамгин, Огаҳий, ҳар неча эрсанг тангдаст-
Ким, худованди жаҳонга бордурур инъом ом.

ЖОНОНИМА ЕТДИМ

Юз шукрки, ушбу кеча жононима етдим,
Гарчи онга еткунча неча жонима етдим.

Фурқат қаро шоми гами зулмотиға кирган,
Бир Хиэр эдим, чашмаи ҳайвонима етдим.

Парвонаи саргашта эдим ҳажр тунда
Юз эмгак ила шамъи шабистонима етдим.

Бир булбул эдим гул гами хорини чекардин
Улмакка етушканда гулистонима етдим.

Жон кирса ўлук жисмига энди ажаб эрмас-
Ким, жон берибон Исойи давронима етдим.

Кўб муддат эди хоки мазааллат аро қолгон,
Бир дурри ятим эрдиму уммонима етдим.

Ушшоқ аро қадрим не ажаб бўлса фузунроқ,
Ким ёри вафодору қадрдонима етдим.

Армон эди кўнглумға висолиға етушмак,
Толё манга ёвар бўлуб армонима етдим.

Юз қўйса не тонг қуллуқима, Огаҳий, шаҳлар-
Ким, қуллуқ этиб дарғаҳи султонима етдим.

МАҚСАД ГАВҲАРИҒА КОН ЭДИМ

Эй хуш ул кунларки, мақсад гавҳарига кон эдим,
Яъни ўлуб бахт ёвар ҳамдами жонон эдим.

Эй хуш ул кунларки, кўйинг равзасида субҳу шом,
Ҳар тарафга сайр айлаб ғайрати ризвон эдим.

Эй хуш ул кунларки, бошдин то аёқим кўз бўлуб,
Гулшани дийдоринга шабнам киби ҳайрон эдим.

Эй хуш ул кунларки, ҳажрингдин малоли етмайин,
Базми васлингда нишоту айш ила хандон эдим.

Эй хуш ул кунларки, қаддинг сарвиға айлаб назар,
Шавқида юз завқ ила қумри киби нолон эдим.

Эй хуш ул кунларки, сарву ишқ печондек бўлуб,
Сарбасар шамшодваш қаддинг била печон эдим.

Эй хуш ул кунларки, бўлмай жоҳилу нодон била,
Дохили ижлос аҳли донишу ирфон эдим.

Эй хуш ул кунларки, хаттингни тамошо айлабон,
Оғаҳийдек дойимо мустағнийи райҳон эдим.

ДАРД ИЛА ГИРЕН КУЗИМ

Бўлди андоқ пур мушаддад дард ил гирён кўзим-
Ким, ёш ўрнига оқизди лахта-лахта қон кўзим.

Гоҳи ўт ёққан киби, гоҳи пичоқ кескон киби,
Тортди турлук аламлар беҳаду поён кўзим.

Ваҳ, на қоттиғ дард эдиким, бовужуди хасталиғ
Барқу бод осо югуртурди мани ҳар ён кўзим.

Ошса бошимдин не тонг ашким сувиким, бордуруп
Иштидоди дарддин пур мавжлиғ уммон кўзим.

Қулбаи вайроним этти ганжи Афридун²⁴ киби,
Гоҳ инжулар сочиб, гоҳи тўкуб маржон кўзим.

Қатра-қатра қону ёшдин тўлди жайбу доманим,
Бўйла ёқуту гуҳарга бўлди гўё кон кўзим.

Кўздин оққан қатра қонлар демаким, атрофима
Тўкти боғи дарддин унноб ила руммон кўзим.

Дарду меҳнат ўқларидин англағил қолғон нишон,
Буки ҳоло кўргузур атрофида мужғон кўзим.

Оҳким, бўлди мукаддар мунхасиф ахтар киби,
Гарчи равшанликда эрди ўйлаким чўлпон кўзим.

То қиёмат қўрқарамким, топмағай ободлиғ
Бўйлаким бўлди жафойи дард ила вайрон кўзим.

Мунча заҳмат чекмас эрди Оғаҳий топса эди
Тўтнейи хокпойи ҳазрати султон кўзим.

ҲИЖРОН УТИҒА ТАШЛАБ...

Ҳижрон ўтиға ташлаб борди мани жононим,
Гар чекса шарар тонг йўқ гардун уза афғоним.

Уқдек суруб от борғоч йўлида эмастур туз,
Кени била афтону хезон бородур жоним.

Найлайки баён этсам олида қулоқ солмас,
Ҳижронида юзланган аҳволи паришоним.

Ашким суйи ул янглиғ тугён қиладурким, бор
Емрилгудек устимға бу кулбаи аҳзоним.

Ул меҳрилиқо дилбар ҳажрида неча йиллар
Йиғлаб тўкодур қонлар бу дийдан гирёним.

Ғам тошлари остида ул навъ наҳиф ўлдим-
Ким, гард дегай ҳар ким кўрса тани урёним.

Еткур менга, эй соқий, май лашкаридин имод-
Ким, ғам сипаҳи келмиш, тўкмакка бу дам қоним.

Ҳажрида забун ўлгон ҳолим неча арз этсам,
Бир лаҳза қулоқ солмас ул шоҳи суҳандоним.

Кул бўлса ёниб жисмим, эй Оғаҳий, тонг йўқким,
Ҳижрон ўтиға ташлаб борди мани жононим.

ҚИЛМАҒИЛ ЛУТФИНҒНИ КАМ

Меҳр айлаб то юзинг ҳусн авжиға чекдим алам,
Зарра бўлди изтироб айлаб анго барча санам.

Ҳусн иқлимида сан ул шоҳи олижоҳким,
Лашкаринг ҳуру парию хўблардурлар хадам.

Моҳ рўйинг олида хуршидға йўқ эътибор,
Ҳақ магарким ҳуснни ёлғуз санга қилмиш карам.

Лоланинг бағриға тушқай рашк ўтидин доғлар,
Хол рухсоринг очиб боғ ичра гар қўйсанг қадам,

Жилва густохона қилди то қадинг ёнида сарв,
Бўйиға ел кож уруб, ҳар дам қилур қадини хам.

Ошкоро юз очиб, чиқсанг ҳарамдин ташқари,
Жон фидо айлаб қилур қуллуқ арабдин то Ажам²⁵.

Нозанинлар шоҳидурсан, Оғаҳий, кўйинг аро
Бир гадойи бекас, ондин қилмағил лутфинғни кам.

БҮЛМАЙИН ОБОД МАН ҚОЛДИМ

Етиб васлингга бўлди барча олам шод ман қолдим,
Даме бўлмай фироқинг бандидин озод ман қолдим.

Тоғиб ширин сўзингдин муддаийлар ком ила роҳат,
Кўриб кофир кўзингдин зулм ила бедод ман қолдим.

Тузуб эл гулшани базминг аро ишрат навосини,
Чекиб ғам маҳбасида нолау фарёд ман қолдим.

Ҳама ишқ аҳли топти комини васлинг шаробидин,
Ичарга заҳри ҳажрингни бўлуб муътод ман қолдим.

Фигонким, баҳра олиб ўзгалар таълим лутфингдин,
Маишат илми ичра бўлдилар устод, ман қолдим.

Ҳама мақсад арусин ақд этиб, ком айлади ҳосил,
Вале юз саъй этиб бўлмай анго домод, ман қолдим.

Эшиткил додим, эй хўблар шаҳиким, илтифотингдин
Бори эл истаганча олди комин, дод, ман қолдим.

Ҳама олиб иноят мазраъидин донан хирман,
Вале сомони умримни бериб барбод, ман қолдим.

Қилиб аҳли қабул имод лутфингдин бино юз қаср,
Ва лекин айлай олмай бир катак бунёд ман қолдим.

Карамдин туз бузуқ ҳолимниким, меъмор лутфингдин
Ҳама обод бўлди, бўлмайин обод ман қолдим.

Тонг эрмас изтиробим Оғаҳийким, ўзга қуллардек
Қаригон чоғда ғамдин бўлмайин озод, ман қолдим.

ҚОШИ ҒАҒА УЧРАДИМ

Манки букун бир париваш дилрабоға учрадим,
Улмагунча айрила олмас балоға учрадим.

Эмди жондин гар умид узсам тонг эрмас бўйлаким.
Кўзи қотил, кирпиги ўқ, қоши ёға учрадим.

То онинг рухсори пур анвориға қилдим назар,
Зарраидурманки, меҳри пурзиёға учрадим.

Зулфиға тушти кўзим боқмоқ тилаб рухсориға,
Ваҳ, нетойким, ганж истаб аждаҳоға учрадим.

Васлидин кўб ваъда айлаб, қилмади бирга вафо,
Ҳеч билмонким, не ёнглиғ бевафоға учрадим.

Эй табиб, эмди давойи айламақдин чек қўлинг-
Ким, мане дилхаста дарди бедавоға учрадим.

Огаҳий, айб айлама оҳу фиғонимким, букун
Бир нигори тунд хўю пуржафоға учрадим.

БИР САРВ ҚОМАТ КЎРМИШАМ

Дўстлар, букун ажаб бир сарв қомат кўрмишам,
Сурати бошдин аёқ ғарқи латофат кўрмишам.

Офтоб осо мунаввар талъати фархундасин
Олам аро ахтари авжи шаодат кўрмишам.

Юзларининг шаклини англаб гули гулзори лутф,
Кўзларининг суратин айни иноят кўрмишам.

Жон физо ширин лабини топмишам оби ҳаёт,
Руҳпарвар нуктасин дурри зарофат кўрмишам.

Қочса ҳушим тонг эмас кўргач қиёми қоматин-
Ким, мани ҳайрон они қойим қиёмат кўрмишам.

Турғонин базм ичра илгин қовшуруб одоб била,
Беқарору музтариб кўнглумға роҳат кўрмишам.

Жон киби нозик белида фўтаи зар остида
Беш қабзи тийғини жонимға офат кўрмишам.

Билгуси ҳар муддао хотир аро қилғоч хутур,
Таъниға махсус онинг фаҳму фаросат кўрмишам.

Кўрмадим монанд анго чобуклик ичра нечаким,
Дилраболар жилвасин беҳадду ғоят кўрмишам.

Билмадим ҳолим не ерга ойд ўлғой оқибат-
Ким, ўзим шавқида кўб бесабру тоқат кўрмишам.

Огаҳий, амди манга ўлмакдин ўзга чора йўқ-
Ким, бу кун жонимда дардин бениҳоят кўрмишам.

САНИНГ БОШИНГДИН АЙЛАНСАМ

Манинг мақсудим улдурким, сенинг бошингдин айлансам,
Оёқингга бўлуб садқа, кўзу қошингдин айлансам.

Чу сан келдинг кичик ёшинг била ҳолимни сурмоқга,
Керакдур ман қари банданг кичик ёшингдин айлансам.

Сўриб ҳолимни лаълингдин гуҳар сочтинг, муносибдур
Бериб жон жавҳарин, лаъли гуҳар пошингдин айлансам.

Бу кун бир шўх ила йўлдош ўлуб келдинг, эрур лозим
Санга ман садқа бўлсам доғи йўлдошингдин айлансам.

Ики зулфинг тушубдур чирмашиб ўтлуғ юзинг узра,
Ёниб жоним не тонг ул икки чирмошингдин айлансам.

Итим деб шўхлиқлар кўргузуб, отдинг манга бир тош,
Ажаб йўқ ит киби сачраб туриб тошингдин айлансам.

Азал наққоши нақшинг булъяжаб чекмиш, ажаб эрмас,
Тамошо айлабон нақшингни, наққошингдин айлансам.

Боқиб кўз остидин пинҳону фош этдинг тағофиллар,
Ниҳонингга не тонг бўлсам фидо, фошингдин айлансам.

Қилиб раҳм Огаҳий кўз ёшинга келди ҳамул ёшинг,
Бу ёшингдин не тонг эврулсам, ул ёшингдин айлансам.

ҚҮЙИНГ, ЙИҒЛАЙКИ УШБУ КУН

Қўйинг, йиғлайки ушбу кун севар ёримдин айрилдим,
Мурувватлиғ, муҳаббатлиғ вафодоримдин айрилдим.

Баҳори васл аро бир андалиби хуш наво эрдим.
Етиб ҳижрон хазони, тоза гулзоримдин айрилдим.

Ҳазин кўнглумни кимга боғлайин, ваҳ, эмдиким, бу кун
Фалак зулм айлабон хушхўй дилдоримдин айрилдим.

Ғаму дардимға чора кимдин истайким, мани маҳзун
Муину мушфиқу дилжўй ғамхоримдин айрилдим.

Ажаб йўқ ним бисмил қуш мисалик изтиробимким,
Ҳумо парвозу маъни сайд шунқоримдин айрилдим.

Жаҳон бозорида қадрим матои гар эса косид,
Тонг эрмаским, муҳаббатли харидоримдин айрилдим.

Қарилиғ чоғида қувват кетиб, афтода бўлғонда
Жувон давлат, фалак қудрат мададкоримдин айрилдим.

Ниҳон розим тонг эрмас эмди бўлса элга зоҳирким,
Анису маҳрам ўлғон соҳиби асроримдин айрилдим.

Мани мотам тунида Огаҳийдек ёлғуз, эй аҳбоб,
Қўйинг, йиғлайки ушбу кун севар ёримдин айрилдим.

ДИЛБАРИ ХУШ ХИРОМ

Санго манди, эй дилбари хуш хиром
Салому, салому, салому, салом.

Агар ҳажр ўти қилди жисмим ёқиб
Тамому, тамому, тамому, тамом.

Вале шодлиғ бирла сан соғ бўл
Мудому, мудому, мудому, мудом.

Эрур сан шаҳу ман қопунгда камин,
Ғулому, ғулому, ғулому, гулом.

Қачон итларинг ичра бўлғай манго
Мақому, мақому, мақому, мақом.

Манга сансизин хоб роҳат эрур
Хиरोму, хиरोму, хиरोму, хиром.

Эрур фирқатинг тийғига хаста жон
Ниёму, ниёму, ниёму, ниём.

Ўзинг кошки тортсанг қатлима
Ҳасому, ҳасому, ҳасому, ҳасом.

Юбор Оғаҳийга гаҳи лутф этиб
Паёму, паёму, паёму, паём.

ЖОНОН ИЛА БАЗМ

Айладим тун кеча хилват аро жонон ила базм,
Қилғай ул навъики, бир хаста бадан жон ила базм.

Маҳв ўлуб нур жамолиға унутдим ўзни,
Зарра қилгон киби хуршид дурахшон ила базм

Чекибон ман они оғушим аро, ул мани ҳам,
Ўйлаким воқеъ ўлур қатраға уммон ила базм...

Ман лабидин май ичиб, ул сўзидин нақл сочиб,
Қизди то тонгғача бу неъмат алвон ила базм.

Бўйла бир ёр агар ҳар кишига бўлса насиб,
Тиламас ҳур била суҳбату филмон ила базм.

Токи жонимдин асар жисмаро бордур ёраб,
Қил муяссар бу сифат ёру қадрдон ила базм.

Ёр доно юзи бирла қизитиб базмимни
Айламалиқ совуқ чеҳраи нодон ила базм.

Бўлмағил, Оғаҳий, ҳар дунға жалису тузғил,
Ёри олий насабу соҳиби эҳсон ила базм.

«НУН» РАДИФИ

ҲАЗИН КҮНГЛУМҒА АЙЛАГИН ЭҲСОН

Ҳазин кўнглумға саҳбон висолинг айлагил эҳсон-
Ки, ошти ҳаддидин ичмак анго хунобаи ҳижрон.

Қарорди рўзгорим ҳажр шомида, юз очғилким,
Ҳамул тун зулматининг дофиндур бу маҳи тобон.

Агарчи ишқ элин қатл айламоқда ҳеч биминг йўқ,
Ва лекин лутф этиб ўз жонинга раҳм айлагил, эй жон.

Ситам айлаб шикаст аҳли вафо кўнглиға еткурма-
Ки, байтуллоҳ бўлса мунҳадим олам бўлур вайрон.

Жафо қилмоқдин аъроз айла, эй золимки, урғой ўқ
Улусға захм урмосдин бурун ўз бағриға пайкон.

Вафо қумрию булбулға қилинг, эй сарв ила гулким,
Оларнинг ашқу оҳидин эрур сарсабз бу бўстон.

Ҳазин булбулни кўб инжитма, эй гулким, бу бўстонда
Гулу булбул ики-уч кун эрур бир-бириға меҳмон.

Гадоларға жафо кўб қилмоғил, эй ҳусн шоҳиким,
Оларни зор этиб қўймас, сани ҳам зўр ила даврон.

Аён эткил карам фақр аҳлиға бу шукр учун ҳар дам-
Ки, ҳақ султон оларни айламай қилди сани султон.

Чу борғунг уйқуга бори онингдек уйқуга борғил-
Ки, бедор ўлғасан мазлумлар қилгон чоғи афғон.

Хатоу саҳвини авф айлабон, журм аҳлини шод эт-
Ки, нисёндин фунуни сарф ила муштақ дурур инсон.

Хилофат истасанг одам киби тарки такаббур қил-
Ки, мардуди абаддур ушбу бад хислат била шайтон.

Халойиқ мушкилини қудратинг еткунча осон эт,
Агар истар эсанг ҳақ мушкилингни айлагай осон.

Бу кун илгингда тургон чоқда нақдинг хайру эҳсон қил
Ки, тоғла нақд бир ён борғуси, ҳар бир қўлуиғ бир ён.

Амал боғини сарсабз истасанг, ашки надомат тўк,
Ҳақиқатда эрур раҳмат саҳоби дийдаи гирён.

Бу ғайратгоҳ сайрига адаб бирла қадам қўйким,
Неча озода жисми ҳар қадам остидадур пинҳон.

Малонкдин бийкдур одами ул шарт бирланким,
Риёзат бирла нахват чиркидин пок айласа гар жон.

Не тонг гар мўъмини комил эмас олам аро хушдила-
Ки, айшу роҳату эмну тараб жойи эмас зиндон.

Фалак бедодидин, ваҳ, кимга дод айлайки, оламда
Забуни бўлмагон бир кимса топилмоқ эмас имкон.

Чу бағринг умрлар қон айлабон лаъл айладинг ҳосил,
Жафо метини кўксинг қилса чок инжинмоғил, эй қон.

Жаҳон осойишу коми ул одамнинг насибидур-
Ки, оламнинг йўқу бори онинг олидадур яқсон.

Чу эрмастур жаҳоннинг эътибору иззати боқий,
Насиб эт хаста кўнглаумга, илоҳи, неъмат ирфон.

Дуо қил, Огаҳий, ул шоҳи одил жонига ҳар дам-
Ки, олам бошига келди вужуди сояи субҳон.

ЛАЪЛИНГ МАЙИ

Очсанг юзинг қуёшини ногаҳ ниқобдин,
Борғуси обрўй рухи офтобдин.

Лаълинг майи чу бўлди тарабхез базм аро,
Борди нишот нашъаси табъи шаробдин.

Боқса қадинг ниҳолиға бу гулшан ичра сарв,
Раънолиғ ичра ўзни чиқорғой ҳисобдин.

Мушкин сочингға сунбули тар топти нисбати,
Мундин латифроқдур иси мушкинобдин.

Ишқингда оҳи хаста кўнгулнинг не айбким,
Чиқғуси дуд ўт аро куйган кабобдин.

Берма кўнгулни оқил эсанг қасру жоҳға,
Йўқтур бақо умиди бинойи ҳасобдин.

Ҳар кимки даҳрдин тиласа шод комлиғ,
Сероб бўлмоқ истагусидур саробдин.

Бу гулшан ичра топғуси барги навойи айш,
Булбулни фарқ айламаганлар ғуробдин.

То ўзалигингни, Оғаҳий, маҳжуб қилмасанг,
Матлуб шоҳиди юзин очмас ҳижобдин.

ЭЙ МЕҲРИ АНВАР

Эй меҳри анвар тобиши равшан юзинг симосидин,⁷
Юз рӯзи маҳшар шӯриши зоҳир кӯзинг имосидин.

Лутф авжидин меҳри рухинг ҳолимға партав солмаса,
Мумкин эмастур махласим зулфинг шаби ялдосидин.

Тугса фалакдин юз қуёш ёрутмағой ҳажрим туини,
Гар бўлмаса равшан юзинг меҳри жаҳон оросидин.

Кўйингда нолам эшитиб, раҳм айлаб, оч чеҳрангниким,
Бор ичра гул ёшурмағай юз булбули гӯёсидин.

Хосият ичра ҳар сӯзи жонбахш ўлури Исо киби-
Ким, топса жон лаъли лабинг гуфтори руҳ афзосидин.

Кўксум анго айлаб ҳадаф, жонимни қурбон айларам,
Отсанг агар мужгон ўқин мушкин қошингни ёсидин.

Кавсар шаробин ичкали майл айламон гар жураёе
Ичсам висолинг базмининг ишрат физо саҳбосидин.

Очиб латофатлиғ юзинг, маҳзун кўнгулни шод қил-
Ким, чеҳра ёшурмас пари девонаи шайдосидин.

Бер Оғаҳийнинг комини амди тараҳҳум ганжидин-
Ким, нақди сабри қолмомиш хайли ғаминг яғмосидин.

ЙИҒЛАРМАН

Букун, эй дўстлар, ҳолим хароб ўлғонга йиғларман-
Ки, яъни дарду доғим беҳисоб ўлғонга йиғларман.

Бориб аҳбоб бир-бир, ман қолиб бир гўшада ёлғуз,
Ишим маҳбус қушдек изтироб ўлғонга йиғларман.

Боқиб атрофга, бир ҳамдам ўлғудек киши топмай,
Таҳассур ўтига бағрим кабоб ўлғонга йиғларман.

Ётиб бир гўшада танҳо, ботиб ғам ичра сартопо,
Малолат ашкидин чашмим пуроб ўлғонга йиғларман.

Кўруб ҳолим жабинида малолу кулфат осорин,
Қилиб нафрат иш элга ижтиноб ўлғонга йиғларман.

Тамуғдек тийра кулбам ичра кўргач шум шаклимни,
Улусга қочгали мандин шитоб ўлғонга йиғларман.

Қарилиғ заъфию бекаслигим дарду балосидин,
Ишим чекмак кеча-кундуз азоб ўлғонга йиғларман.

Бу волида бўлуб дарё талаб бир қатра сув топмай,
Насибим оқибат муҳлик сароб ўлғонга йиғларман.

Ўтиб авқоти умрим фикри фосид бирла сартосар,
Ҳануз ул ишга манда иртиқоб ўлғонга йиғларман.

Адо қилмай ҳузурни дил била бир кун намозимни,
Сазовори уқуботу итоб ўлғонга йиғларман.

Сўз ичра, Оғаҳий, булбулдек айлаб хуш адолиғлар,
Маконим чуғздек дойим хароб ўлғонга йиғларман.

КЕЛДИ УЛ НИГОР БУКУН

Магарки лутф этибон келди ул нигор букун-
Ки, топти жон ҳазин тан аро қарор букун.

Кўнгул малул эди ҳижрон ғами аро ҳар тун,
Толиб висолини бўлди тараб шиор букун.

Юзи назорасидин равшан ўлди кўз охир,
Боқиб йўлиға, чекиб неча интизор букун.

Сўзидин айру тилим лол ўлуб эди, юз шукр-
Ки, сочти ҳар сўзидин дурри шоҳвор букун.

Танг эрди гунчадек истаб табассумин кўнглаум,
Очилди гунчадин андоқки лолазор букун.

Йиқилмиш эрди йўлида ғубордек, турди
Ётиб аёқи ели жисми хоксор букун.

Хазон етушмиш эди бўстони айшимға,
Етурди файзи жамоли анго баҳор букун.

Бели хаёли била қил киби эдим ожиз,
Етушти жилвасидин қуввату мадор букун.

Ғамида, Оғаҳий, кеч етушмай ўлгай эди,
Тараҳҳум айлаб агар келмас эрса ёр букун.

НАВРУЗ БУЛСУН

Илоҳи, ҳар кунинг наврӯз бўлсун,
Ҳамиша толеъинг феруз бўлсун.

Бўлуб айёми наврӯзинг муборак,
Замиринг инбисот андуз бўлсун.

Қилиб партав фиканляк айни адлинг,
Қуёш осо жаҳон афруз бўлсун.

Санго дойим бўлуб давлат қуши ром,
Шикор андозу даст омуз бўлсун.

Аду ваҳшиларини сайд этарга
Уқу тийгинг уқобу юз бўлсун.

Кишиким, истаса саркашлик этмак,
Боши йўлингда онинг туз бўлсун.

Тараб меҳри ҳамиша пок кўнглунг,
Сипеҳр авжида маркуз бўлсун.

Тарабгоҳинг аро хайёти гардун,
Канизу золи хилъатдўз бўлсун.

Кўруб лутфингни ҳар тун Огаҳийнинг
Насиби ишрати наврӯз бўлсун.

ШОИРИ ДИҚҚАТ ШИОРИНГМАН

Кел, эй чобуксуворимким, бәсе зору наворингман,
Бошимни кўкка еткурким, йўлинг узра губорингман.

Эрурман ғам уқоби чангида гарчи бәсе лоғар,
Ва лекин шоғбози лутфинга лойиқ шикорингман.

Тамошо хусну дийдорингни қилмоқ орзу айлаб,
Ҳамиша ним бисмил қуш мисаллик беқарорингман.

Қуёш ёнглиғ келиб нури жамолингдин ёрутғилким,
Қарарди кўзларим тортиб йўлингда интизорингман.

Улар ҳолатға етмишман ғамингдин, кел бошим узра-
Ки, жоним нақдини айлай қудумингға нисорингман.

Мани ишқ аҳли ичра илтифотингдин азиз эткил-
Ки, ман ул хайл аро кўб муддат ўлмишдурки хорингман.

Тараҳҳум айлабон васлинг мулоийм марҳамин еткур-
Ки, ҳижрон тийғи бирла сийна чоку дил фигорингман.

Чу сан юз ваъдалар айлаб, вафо бирига қилмассан,
Вале ман юз жафо тортиб, вафода устворингман.

Не тонг назм ичра нозик табъ эмаским, Оғаҳий ёнглиғ
Белингнинг фикри бирла шоири диққат шиорингман.

ҒАМ ТУНИДА ЗОРИНГМАН

Эй қуёш, юзинг очким, ғам тунда зорингман,
Сидқ ила нафас урғон субҳи беғуборингман.

Сан жамолу ҳашматда ҳусн мулки шоҳисан,
Ман малолу кулфатда бандаи назорингман.

Қилма айб агар қилсам ишқинг ичра ожизлиқ,
Қарилғ юки босғон зору бемадорингман.

Гарчи ўзгадар ёнғлиғ айлай олмоғум хизмат,
Лек олар қаторида бир умидворингман.

Неча умрлардурким фурқатинг ғами ичра
Йиғлабон кеча-кундуз зору беқарорингман.

Марҳамат кўзи бирла ҳолима назар қилғил,
Кўйинг ичра ер тутғон бир дуо гузорингман.

Истасам азиз ўлмоқ тонг йўқ илтифотингдин,
Чунки Оғаҳий ёнғлиғ ишқинг ичра хорингман.

ИЗОҲЛАР

ДЕБОЧАГА ИЗОҲЛАР.

¹ «Дебоча» баъзи қисқартиришлар билан берилди.

² «Вазир мулозиматининг тажассуси била жонимда юз алам» — бу жумладан Огаҳий ўзининг сарой амалдорлари, хон ва вазирлар томонидан таъқиб остига олинганига (тажассус қилинганга) ишора қилади ва ундан жонига «юз алам» етганини таъкидлайди. Шоёр биографиясига оид бу факт ва унинг қир оқибатлари туғрисида Огаҳий ўз поэзиясида ҳам бир неча ўринда қайд қилиб ўтади.

³ Бу жумлаларда Огаҳий ўзига хос услубда ёзган асарларнинг ўша замондаёқ шуҳрат топгани ва халқ ўртасида «вирди забон» («доимо такрорланиб турувчи сўзлар») ва «рутбул-дисон» (ёқимли ва ўткир фаҳмли ҳамсузбағ) бўлиб қолганини айтмоқчи бўлади.

⁴ Қорун — тавротда Қорий деб аталади, афсоналарга кўра, беҳисоб бойликка эга бўлган шахс. Шарқ адабиётида Қорун бойлик тимсоли сифатида ишлатилади.

⁵ Султон Муҳаммад Раҳим — Хоразм хонларидан бири. 1865 йилда тахтга ўтириб, 1910 йилда вафот этган. Расмий маъналарда Муҳаммад Раҳимхон II деб юритиладиган бу зот ижодий иш билан ҳам шуғулланган ва «Феруз» тахалууси билан шеърлар ёзган.

⁶ Бу ердаги сўзлардан кўриниб турадики, Огаҳий ўз асарларини девон шаклида тўдлаб, унга «Таъвизул-ошиқин» («Ошиқлар тумори») деб ном қўйган. Яна шу ердаги маълумотларга асосланиб, девоннинг қачон тузилганини ҳам кўрсатиш мумкин. Бу ерда Муҳаммад Раҳимхонни Огаҳий томонидан «Шаҳзодаи замон» деб аташдан маълум бўладики, мазкур девон Муҳаммад Раҳимхон ҳали тахтга ўтирмаган, хонлик мансабига чиқмаган, шаҳзодалик вақтида, яъни тахминан XIX асрнинг 60-йиллари бошида тузилган экан.

⁷ «Равзатус-сафо». XV асрнинг машҳур тарихчиси Муҳаммад бинни Хованд Мирхонднинг дунё тарихига бағишланган саккиз жиллик тарихий асари. Бу монументаль тарихий асар таржимасини Мунис Хоразмий бошлаб, I жилдини тугатади, II жилдининг бир қисмини ва III жилдини батамом Огаҳий таржима қилади. Мазкур асрнинг IV—V жилдини Муҳаммад Юсуф Хўшмабўрди ўгли Рожий (XIX асрнинг ўрталарида яшаган) таржима қилади.

⁸ «Нодирнома». Муҳаммад Меҳдий Астрободий бинни Муҳаммад Носир 1150—1160 (1736—1747) йиллар орасида ҳукм сурган Нодир шоҳнинг тарихини ёзади. Шу муносабат билан автор ўша аср ҳаётини ёритишга ҳаракат қилади. Бу тарихий китоб «Тарихи жа-

ҳон-қушойн Нодирий» ёки «Тарихи Нодирий» деб аталади. Огаҳий ўз девонининг «Дабоча» қисмида бу китобни «Нодирнома» деб атайдиган ва ўзбек тилига таржима қилади.

⁹ «Зафарнома». Мазкур китобни XIV аср охири, XV аср бошларида яшаган Шарафуддин Али Яздий тўрт йил мобайнида ёзиб тугатади. Китоб Темур ва унинг авлодларига бағишланади. Огаҳий таржимаси топилган эмас.

¹⁰ «Зубдатул-ҳикоят». Огаҳийнинг берган маълумотига қараганда, мазкур асарни Муҳаммад Ворис «Тарихи табарий», «Жомеул-ҳикоят» каби китоблардан олиб тузади.

¹¹ «Мифтоҳут-толибин». Муҳаммад бинни Шайх Али бинни Имоиддин Гиждивонийнинг асари, Огаҳий бу асарни 1275 (1858—59) йилда таржима қилган.

¹² «Ахлоқул-муҳсиний». XV аср олими Хусайн Али Воиз Кошифийнинг асаридир. Бу асар 910 (1504—1505) йилда Ҳиротда ёзилган.

ҲАЗАЛЛАРИГА ИЗОҲЛАР

¹ *Лимағоллоҳ* — тасаввуф истилоҳотидан бири бўлиб, худо билан яқинлашиш пайти демакдир.

² *Уфу би аҳд* — арабча ибора бўлиб, аҳдингизга вафо қилинг, деган мазмунда.

³ *Сибзайҳ* — VII асрда яшаган араб тилшунос олимларидан.

⁴ Бу байтда Огаҳий Юсуф ва Зулайҳо ҳақидаги шарқ афсонасига ишора қилиб, Юсуф жамолнинг нури Бобил чоҳини ёритди, демоқчи бўлади.

⁵ *Вомиқ* — Шарқ адабиётида кенг тарқалган ишқий афсонанинг бош қаҳрамонларидан бири. «Вомиқ ва Узро» деб аталувчи бу афсонанинг форс-тожик адабиётида кўп намуналари бўлгани каби, ўзбек адабиётида ҳам бу темада бир неча асарлар яратилган. XIX—XX асрларда яшаган Хоразм шоирларидан Аҳмад Табибий ҳам «Вомиқ ва Узро» дostonи ёзгани маълум.

⁶ *Жайҳун* — Аму дарёнинг қадимги номларидан бири.

⁷ *Арас* — Озарбайжондаги бир дарёнинг номи.

⁸ *Рустам* — Қадимий Эроннинг афсонавий қаҳрамонларидан бири. Фирдавсий «Шоҳнома»сида Рустам саргузаштлари тўлиқ тасвир этилган, афсоналарда Рустамнинг девлар, филлар билан олишиб, одамларни уларнинг тажовузидан қутқарганиги нақд этилади.

⁹ *Қоф* — тоғ исми бўлиб, маълумотларга қараганда, Кавказ тоғ силсилаларидан Эльбурс тоғига нисбат бериллади.

¹⁰ *Нуҳ* — шарқ афсоналарига кўра, тўфонга учраган пайғамбарлардан бири. Тўққиз юз эллик йил яшаган ва тўфондан сўнг ер юзида ҳаётни, жонли дунёни тиклаган.

¹¹ *Ефис*, *Ефрас*. — диний ривоятларга кўра, Нуҳ пайғамбарнинг катта ўғли бўлиб, турк қавмлари шу ўғлидан тарқалган эмиш.

¹² *Фурот*, *Фирот* (Евфрат) — Ироқдаги дарё.

¹³ *Қубод* — бу сўз одам исми (исми хос) бўлиб келишидан ташқари, луғавий маънога ҳам эгадир. Қубод сўзи баҳодир, бекорчи одам маъноларида келади.

¹⁴ *Юсуф* — Шарқ афсоналарида гўзаллиги билан шуҳрат қозонган адабий асар қаҳрамони, «Юсуф ва Зулайҳо» дostonининг бош қаҳрамони. Ривоятларга қараганда, Юсуф Яъқуб пайғамбарнинг ўғли бўлган.

¹⁵ *Баҳром* — Қадимий Эронда ҳукмронлик қилган сосонийлар сулоласининг ўн тўртинчи ҳукмдоридир. Афсоналарга кўра, гўр (ёввойи эшак) ови билан кўп шугулланган бўлиб, тарихда «Баҳром гўр» номи билан шуҳрат топгандир.

¹⁶ *Арасту* (*Аристотель*) — мелоддан илгари IV асрда яшаган машҳур Юнон файласуфларидан бири.

¹⁷ *Фалотун*, *Афлотун* (*Платон*) — мелоддан илгари IV асрда яшаган машҳур юнон файласуфларидан бири. Шарқ манбаларининг нақл қилишича, Афлотун файласуф Сукрот (*Сократ*)нинг шогирди бўлиб, *Арасту* (*Аристотель*)нинг устозидир.

¹⁸ *Хўтан* — Шарқий Туркистондаги шаҳар. Классик адабиётда бу шаҳарни ҳусндор аёллари, аъло мушқлари ва нафис ипакли матолари билан таъриф-тавсиф этилади.

¹⁹ *Канъон* — Қадимги Финикияда, Шом вилоятида бўлган шаҳар. Афсоналарга кўра, Юсуф канъонлик бўлган, шунинг учун «Юсуф Канъоний» деб ҳам юритилади.

²⁰ *Мунис*, *Мунис Хоразмий* — XIX асрнинг биринчи ярмида яшаб ижод этган Хоразм прогрессив шоирларидан бири. Огаҳийнинг бу ўринда таъкидлашидан маълум бўлганидек, *Мунис Огаҳийнинг «биродарводаси»*, яъни амакиси бўлган.

²¹ *Маҳмуд ва Аёз* — Шарқ адабиётида кенг тарқалган афсоналардан бири бўлиб, X асрда ҳукмронлик қилган Маҳмуд Газнавий билан унинг мулозимларидан Аёз ўртасида бўлиб ўтган муносабатларни нақл этади.

²² *Мотамин-доил ҳақоқи* — бу арабча иборанинг мазмуни, се-нинг ҳавасинг дардидан ўлди, демакдир.

²³ *Қуллу-ман-алайҳо фон* — бу арабча иборанинг мазмуни, жаҳондаги ҳар бир нарсага фонийлик, йўқликка хосдир, деган маънони билдиради.

²⁴ *Афридун*, *Фаридун* — қадимги Эронда ҳукмдорлик қилган афсонавий пешдодийлар сулоласининг бешинчи ҳукмдори бўлиб, Жамшиднинг набираси бўлган, деб нақл қилинади.

²⁵ *Ажам* — қадимги замонларда ишлатиладиган географик истилоҳ бўлиб, араблардан бошқа халқлар (туркий, эрон, тожик), ўлкалар назарда тутилади.

ЛУҒАТ

- Аб — ота.
Абаи ан жад — ота-бободан тортиб, авлод-аждоддан тортиб.
Абас — беҳуда.
Абно — ўғиллар (бирлиги — иби).
Або — сизга тўн, жуздан тўқилган қални тўн.
Абраш — тарғил от, ўйноқи от.
Абр — булут.
Авом — оддий халқ.
Авроқ — варақлар, қоғозлар.
Авсат — ўрта.
Автод — «ватад» сўзининг кўпчилиги, қовиқлар, аруз ваэни бир тури-
нинг номи маъносида ҳам ишлатилади.
Аъдо — душманлар (бирлиги — адув).
Ади — жаннат.
Адно — тубан.
Аждод — боболар.
Азмина — замоналар.
Азубат — ширинлик.
Акобир — катталар.
Алвон — ранглар.
Алим — билувчи, доно, ҳамма нарсани билувчи.
Алкаң — гунг, соқов, лол.
Алфоз — сўзлар.
Амвот — ўликлар, мурдалар.
Амдо — била туриб, атайлаб, қасдан.
Анодил — булбуллар (бирлиги — андалиб).
Арус — келин, ўзига тортувчи.
Аршад — тўғри йўлни топувчи.
Ар-ар — тўғри ўсган терак.
Асрор — сирлар.
Асам — қар.
Ассор — жувозкаш, ёғчи.
Асҳоб — суҳбатдошлар.
Атфол — болалар.
Афвож — тўдалар.
Афъи — захарли қора улон.
Афлок — фалаклар, осмонлар.
Афтон — васваса, алдов, игво, қизиқтирадиган нарса.

Ақтаб — қутб сўзининг кўпلىги бўлиб, ҳар бир нарсанинг ўрта-
сидан ўтган ўқнинг икки учи; ҳар бир тўда ва гуруҳнинг
пешвоси.

Байзо — оқ ранг, офтоб.

Байтул ахвон — ғамхона, қайғу уйи.

Бани одам — одам боласи, одам фарзанди.

Баҳойим — тўрт оёқли ҳайвон.

Бараҳман — оташпарастлар бутхонасининг руҳонийси.

Барот — ҳижрий йили ҳисоби билан саккизинчи ой, оклик хаги, ёр-
лик хаги.

Баҳла — чарм қўлқоп, қушчи (овчи)лар қўлқопи.

Баҳр — катта дарё, денгиз, шеър вазни.

Бёбок — ҳайиқмовчи, тортинмовчи, ҳаёсиз, парвосиз, бевош.

Бистар — ўрин, кўрпа, тўшак.

Бихор — денгизлар, дарёлар (бирлиги — баҳр).

Бозу — билак.

Болу пар — қанот ва пат.

Бор — юк; мева.

Ботин — ички, ич, кўнгиш.

Бум — бойқуш.

Бульжаб — энг қизиқ, таажжубланарли.

Бурқаб — парда, ниқоб.

Бурудат — совуқлик.

Бурж — қадимги астрономияда қуёшнинг йиллик ҳаракат доирасида
ўн икки нуқтанинг ҳар бири.

Буррон — ўткир.

Бутроқ — балчиқ, ботқоқлик.

Буғ — адоват, кек, душманлик.

Бўратмоқ — тарқатмоқ, тўзитмоқ, пароканда қилмоқ.

Ванд — қўрқитиш.

Вараъ — нафсини тиймоқ, манъ этилган ишлардан ўзини тиймоқ, пар-
ҳез қилмоқ, тақво.

Васеъ — кенг.

Вирд — вазифа, одат.

Вожун — терс, тескари, чаппа, паст.

Воло — мафтун, шайдо, ҳайратда қолган.

Вом — қарз, бурж.

Воя — йўл-йўриқ, муқаддима, истак, ҳисса, сабаб, баҳра, этилган вақт,
одат бўлган нарсанинг истемол вақти.

Вузуҳ — очиқлик, равшанлик.

Газак — ичкилик ичганда ейиладиган овқат, закуска, газак, яраннинг
совуқ тегиб шишиб кетиши.

Гандум — бурғдой.

Ганж — қимматбаҳо нарсалар, бойлик.

Ганжур — хазиначи.

Гарм — иссиқ.

Гардун — фалак, осмон, тақдир.

Гарон — оғир, вазмин.

Гашт — айланмиш, сайр этиш, кезиш.

Гила — шикоят, ҳасрат, ўпкаланиш, гинь.

Гису — ўрилган соч, ноқил.

Гитий — олам, дунё, жаҳон.

Гом — қадам.
Гуворо — ёқимли, мазали, тез ҳазм бўладиган.
Гулбонг — баланд овоз.
Гулбун — гул дарахти, гул тупи.
Гулоб — атиргулнинг суви, қизил гулдан тортилган ичкилик.
Гуллош — гул сочувчи, гуллоовчи.
Гулурух — гул юзли, чиройли, гўзал.
Гулфом — гул рангли, қизғиш ранг.
Гулчин — гул терувчи
Гум — йўқ, йўқолган.
Гуриз — қочиш.
Гуризон — қочувчи, қочган ҳолда.
Густох — адабсиз, андишасиз, тортинмайдиган.
Гўш — қулоқ.

Даъб — одоб, қилиқ.
Даввор — давр өтувчи, айланувчи.
Давр — айлана, теваарак, айланиши, замон, вақт.
Дайр — бутхона, майхона.
Далир — юракли, жасур, ботир.
Далол — ноз-карашма.
Дамсоз — ҳамдам, ҳамдард, улфат, дўст.
Дандон — тиш.
Доний — паст, разил, ярамас.
Дарахшон — ялтировчи, ярқироқ, порлақ.
Даст — қўл.
Дастор — салла.
Дақик — ингичка, нозик, қийин, чуқур маъноли.
Дағо — алдов, ҳийла, фириб, айёрлик.
Дебо — нозик ва нафис нақшлар солиб тўқилган ипак мато.
Дебоча — кириш сўз, муқаддима, китобнинг олтин суви ва нақшлар билан ёзилган биринчи саҳифаси.
Диросат — дара бериш.
Дият — хун пули, қон баҳоси.
Дурафшон — дур сочувчилик.
Душвор — қийин, оғир, мушқул.
Дуғ — айрон, қатиқ.

Еб — анҳор, катта ариқ.
Евар — ёрдамчи, мададкор.
Евуқ — яқин.
Езуғ, ёзуғ — гуноҳ, айб.
Ергучоқ — қўл тегирмони.
Есмий — хуш исми, оқ ва сариқ тусли гул.

Жабин — манглай, пешана.
Жавлаҳа — бўзчи, тўқувчи.
Жавониб — (бирлиги — жониб) тарафлар, атроф, томонлар, ёқлар.
Жайб — кийимнинг ёқаси, чўнтак, кисса, қўйин, кўнгил, дил маъносида ҳам ишлатилади.
Жарас — қўнғироқ, карвон туясидаги қўнғироқ.
Жарф — чуқур.
Жовид — абадий, доимий, мангу.

Жода — катта йўл, қоида, низоми.
Жуъ — очлик.
Жуз — бошқа, ўзга.
Жулус — ўтириш, мажлиси.
Журум — гуноҳ, жиноят.
Жустужу — қидириш, ахтариш, излаш.
Жуқдол — подсоллар, жоҳиллар.
Жўйбор — ерсув жой, дарё, сой, катта ариқ.

Забун — ожиз, нотавон, бечора, кучсиз.
Заврақ — қайиқ.
Зажр — қийнаш, азоблаш.
Зайл — этак, тор этаги.
Залил — хор, фақир, тубан.
Зам — рад қилмоқ.
Замир — ич, юрак, дил, яширинган фикр.
Занах, занахдон — бағбақа, сақоқ.
Зарбафт — зар тўқилган мато (кийимлик).
Зард — сариқ.
Зариф — нозик, латофатли, нозик фаҳмли.
Заххор — тўқинланувчи, тўқинланиб турган.
Зақан — бағбақа.
Зевар — безак, ярашиқ.
Зилл — кўланка, соя, ҳимоя.
Зишт — хунук, ёмон.
Зонил, зойил — йўқ бўлувчи, йўқоладиган, ўчадиган.
Зол — кампир, маккор кампир.
Зул — хорлик, тубанлик.
Зуқход — («Зоҳид» сўзининг кўпчилиги) зоҳидлар.

Ибром — қисташ, қаттиқ талаб.
Идбор — бахтсизлик, иши олдига босмаслик.
Иъжоз — мўъжиза кўрсатиш, ожиз қолдириш.
Ижлос — мажлиси, йиғилиш.
Ижтиноб — узоқлашиш, сақланиш, чекиниш, қочиб.
Изам — улуғлик, буюклик.
Изом — катталар, улуғлар.
Иктисоб — касб қилиш, ўрганиш, кўлга келтириш.
Иксир — эски кимёгарликда афсонавий тош, гўё бу тош нимага сур-
тилса, ўша нарса олтинга айланармиш.
Имсок — сақлаш, ушлаш, тийиш, бахиллик.
Иршод — тўғри йўл кўрсатиш,
Истабрак — кимхоб, зарбоф, юнгдан ёки юнг аралаштириб тўқилган
ялтироқ мато.
Истишход — шоҳид келтириш, гувоҳлик кисташ, мисол келтириш.
Иқд — марварид боғи, шодаси.

Кадбону — ёрли хотин, уй хўжаси, рўзгор хотини.
Кадхудо — хотинли киши, эр, рўзгор бошлиғи, ҳукмрон.
Камин — пана жой, пистирма, хилват жой, камина, фақир.
Кариқ — хунук, кўнгил айнатувчи.
Касод — молнинг бозорда ўтмай қолиши.
Каққашон — осмонда узунасига кўринадиган йўл, сомон йўли.

Киш — териси пўстин, ёқа ва тельвакка ишлаётладиган қора туслаб ҳайвон.

Комил — етук, тўлиқ, камчиланксиз, мукаммал.

Кориз — ер тагидан ўтказилган сув йўли.

Коҳ — юксак бино, қаср, сарой, осмон.

Лавс — ифлослик, булганч.

Латиф — юмшоқ, мулоим, гўзал, келишган, ёқимли.

Лачак — дакана, хотин-қизлар рўмол устидан пешаналарига боғлай диган рўмол.

Лоба — ёлвориш, ўтиниш; тилёгламалик, фириб-найранг.

Ложурга — қултумсиз, қултумламасдан.

Ломеъ — ялтироқ, порлоқ нур берувчи.

Лоғар — ориқ, ориқлаб кетган.

Лутф — мулоимлик, раҳмдиллик, яхши муомала, марҳамат.

Мабҳут — ҳайрон қолган, ҳайратланган.

Маввож — тўлақинли, ҳаяжонли.

Мавлоно — эга, соҳиб; олимлар ёки сўфийларнинг номидан илгарин келтириладиган лақаб, унвон.

Мадрус — берк, ёпиқ, кўринмайдиган, эскирган, тўзган.

Мадҳ — мақташ, мақтов.

Маъжун — бир қанча дорилардан ясалган, кайф берувчи қуюқ дори.

Мазбуҳ — сўйилган.

Мазааллат — хўрлик, хорлик.

Мазид — қўшимча, ортирилган, қўшилган.

Мазҳар — зоҳир бўлиш ўрни, чиқиш, эришиш.

Маъзур — узрли, афв этилган, кечирилган.

Макнун — яширин, махфий, беркитилган, яхши сақланган.

Малик — подшо, хон.

Маллоҳ — қайиқчи, кемачи.

Мамзуж — аралаш, аралаштирилган.

Маънус — ўрганган, ўргатилган, улфат.

Маноҳий — манъ қилинган нарсалар (бирлиги — манҳий).

Манзар — кўриниш, сурат, шакл.

Маоб — сифиниладиган, мурожаат этиладиган жой.

Марас — ит бўйнига боғланадиган арқон.

Мардум — одамлар, кишилар, қорачиғ.

Маръий — рияз этилган, назар-эътиборга олинган; кўриладиган, кўзга илинадиган.

Мартуб — рутубатли, ҳўл, нам, зах.

Маркуз — баландликка тикмоқ, ўрнатмоқ, тикмоқ, санчмоқ, суқмоқ.

Масдуд — тўсилган, боғланган, чекланган.

Масмум — заҳарланган.

Масҳуб — ҳамсуҳбат, бирга юрувчи.

Масбук — 1. хабардор, билувчи, бирор соҳада илми, маълумоти зўр киши; 2. огоҳлантириш.

Мастура — беркитилган, пардаланган, яширинган, махфий, унутилган, ёзилган, сатрларга кўчирилган.

Матбах — ош пишириладиган жой, ошхона.

Мафруғ — қўйилиш, тўкилиш, тўкилиб тамом бўлиш.

Машшота — қиз ва келинларнинг сочларини тараб оро берувчи, бе-вантирувчи, пардозчи.

Мақсум — тақсимланган, бўлинган.

Мақрун — яқинлашган, яқин, қўшилаган, ёндашган.
Мағриб — ғарб, кунботар, қуёш ботган вақт.
Маҳсур — чегарааланган, чеklangан.
Маҳжур — айрилиб қолган, узоқлашган; мадрум.
Миқан — меҳнатлар, машаққатлар, ваҳматлар.
Мовфур — кўп миқдор.
Мокис — туриб қолувчи, тўхтовчи.
Мор — наон.
Мудмиш — бирор нарсага одатланувчи.
Музмар — яширинган, беркитилган, яширин.
Мултамас — нагимос, сўров.
Мунжар — бориб ётган, бориб тарқалган.
Мунқод — итоатли, бўйсунган.
Мунқадим — айрон бўлган, қулаган.
Мур — чумоли.
Муру — ўтиш, юриш.
Мусаллам — инкор ёки қаршилик қилмай маъқуланган.
Мусалеал — бир-бирига ванжирга ўхшаб уланган, ванжир шаклдаги.
Мустандом — доимий, давомли, узлуксиз.
Мустанзим — сабаб, оқибат, натижа.
Мустафид — фойда олувчи, баҳраланувчи.
Мутақаттим — мажбурий, зарурий, керакли.

Наббош — қабрларни қазиб таловчи.
Навид — хушхабар, севинчли хабар.
Наврас — ёш, янги ўсиб келаётган, янги етишган, ўспирин.
Назъ — олиш, суғририб олиш, жонни олиш.
Назиҳ — пок, тоза, соф.
Нанг — ор, уят, номус.
Нар — эркак.
Ножу — қарағай дарахти, кушқомат, тик гавда.
Нол — қамиш қалам ичидаги илгичка томпр, қилтириқ.
Нофа — қора тусли ва хуш исли нарса.
Ноқа — ургочи туя.
Нубувват — пайгамбарлик.
Нукат — нозик маъноли сўзлар, маъноси чуқур сўзлар.

Омил — амал қилувчи, ишловчи, амалдор, ҳоким.
Ораста — безалган, зийнатланган.
Осуда — тинч, тинчланган.
Пайк — хабарчи, элчи, жиловдор.
Паём — пичоқ, қилич гилофи.

Раз — ток, узум.
Ракокат — (бирлиги — «ракик») замфлик, камбараллик, етишимовчилик.
Рамад — кўз оғриғи, кўздан сув оқими натижасида кўз оқи қизариши.
Рам — кўркиш, хуркиш, чўчиш, қўркиб қочиш.
Рағим — қаршисига иш кўриш.

Рикоб — узанги.

Райгон — йўлдан топилган, текин, текинга келган нарса.

Руммон — анор.

Сабт — маҳкам туриш, ёзиш, қайд этиш.

Сабу — кўвача, май идиш, май.

Салб — тониш, инкор, йўққа чиқариш.

Салсабил — тоза ва тиниқ оқар сув, Шарқ мифологиясига кўра, жаннатдаги чашма.

Сам — заҳар.

Сандон — темирчи ва заргарларнинг асбоб ясашда ишлатиладиган темир тўнкаси.

Саршор — чегарасига етиш, тўлиб-тошмоқ, маст.

Сафиҳ — ақлсиз, тентак, нодон.

Саффор — саффорийлар сулоласининг асосчиси, доктор.

Сақим — бемор, хаста, касал.

Сақф — шифт, гумбаз, том.

Саҳл — осон, енгил, арзимас.

Саҳоб — булут.

Сила — хизмат эвазига бериладиган мукофот.

Ситта — олти.

Сиҳи — тўғри, барваста.

Соней — яратувчи, пайдо қилувчи.

Сум — туёқ, оёқ.

Сундус — ипакли нарса, сатин.

Сунъ — ясаш, яратиш, иш, ҳунар.

Суроҳий — май идиши.

Суҳо — Хулкар тўпламидаги юлдузларнинг энг хираси.

Сўгворлиғ — сўг — мотам, аза, мусибат, сўгворлиғ — азадорлиғ.

Тааб — машаққат, қийинчилик.

Таб — иситма, безгак.

Тавоно — кучли, қувватли, қудратли, соғлом.

Тавъам — бирга қўшиш, уйғун.

Так — юриш, югуриш, чопиш.

Такассур — сииш, касрга учраш.

Такрсул — сустлик, парвосизлик.

Такоҳул — бепарволик, дангасалик, ношудлик.

Тажабур — манманлик, такаббурлик, риёкорлик.

Тажассус — таъқиб қилиш, қидириш.

Талаттуф — лутф, юмшоқ муомала қилиш, эркалаш.

Тамаввуж — мавжланиш, тўлқинланиш, чайқалиш.

Тамасқур — масхаралаш, мазах қилиш.

Танзиқ — ёмонликдан ва ярамасликдан тозалаш, поклаш.

Таронғу — ёввойи дарахтнинг бир тури, тўронғи.

Тасдиот — тасдеъ — безор, бўлиш, безиш.

Тахмир — қориштириш, аралаштириш.

Таҳаввур — ҳовлиқиш, дарғазаб бўлиш, бировга ўринсиз ҳужум қилиш.

Таҳассур — ҳасрат чекиш, афсусланиш.

Тин — олмахон терисидан қилинган пўстин.

Тайнат — характер, хулқ, хулқ-атвор.

Тиҳ — саҳро, дашт, очиқ ер.

Тоза — янги.
Туйноғ — туёқ.
Тул — узун, буй, узунлик.
Тупук — нафис, нозик, ширин, камёб.
Туроб — тупроқ, ер.
Турра — кокил, ўрилган соч.
Турфатул айн — кўз очиб юмгунча, бир назар ташлаш.

Ужб — манманлик, шуҳратпарастлик, ғурур, риёкорлик.
Умур — ишлар, воқеалар.
Унноб — жилонжийда.
Уғон — қудратли, кучли, худо маъносида ҳам ишлатилади.

Фалс — чақа пул.
Фартут — жуда қариган, ишдан чиқиб қолган.
Фаш — салланинг учи, пеши.
Фиган, фикран — солувчи, отувчи, ташловчи.
Фохира — жонли, ҳашаматли, гўзал.
Фоқа — камбағаллик, фақирлик, муҳтожлик.
Фуруъ — шохчалар, шохобчалар, тармоқлар (бирлиги — «фаръ»).

Хадаиғ — ўқ, камон ўқи.
Хазаф — сопол.
Харош — йўниш, тарашлаш, тирнаш, қириш, қашлаш.
Хафтон — устидан кийиладиган ҳашаматли тўн, уруш кийими остидан кийиладиган пахтали тўн.
Хезон — тезлик билан.
Хидам — ходим, хизматкор.
Хинг — бўз от.
Хошеъ — ювощ, итотли, буйсундирилган, хўрланган.
Хоя — тухум, товук тухуми.
Хулд — абадийлик, доимийлик.
Хумул — номаълумлик, ноаниқлик, номи ўчган, ном-нишонсизлик.

Чошни — маза, тамъ, тот, баҳра.

Шааб — халқ, оломон, катта қабила.
Шаҳна — қўриқчи, соқчи, посбон.
Шаҳоб — чала, куюк, учар юлдуз.
Шери жаён — йиртқич шер.
Шикиб — сабр, чидам, тўзим.
Широлға — биринчи галда қилинган ов.
Шоб — ёш йигит, навқирон.

Эҳтироқ — алангаланиш.

Юмв — яхшилик, баракат.

Яд — қўл, куч, қудрат, ҳимоя, ҳомийлик.
Ядо — қишнинг қоронги тун кечаси.
Яёс — маъюслик, умидсизлик, қайғу.

Қавси кузаҳ — ўқ ёй, ёй камалак, баҳор чоғларида осмонда ранг-баранг бўлиб ўқ шаклида кўринадиган қуёш нури.

Қаловуз — етакчи, йўлбошчи; жосус.

Қирбон — ўқдон, ёй ўқи солинадиган чарм халта.

Қирон — яқинлашиш, бирлашиш, икки сайёра юлдузнинг бир буржда тўқнашуви.

Қоб — ўқ ёй дастасининг марказидан четигача бўлган оралиқ.

Қоба — қавсайн — ўқ ёй дастасининг икки оралиги: адабиётда ора яқинлигидан киноя тарзида ишлатилади.

Қопи — дарвоза, эшик.

Қоқим — оқ сусар терисидан қилинган пўстин.

Қумош — тўқима, матоъ.

Қудум — келиш, бирор жойдан келиш.

Ғанжу далола — нозу қарашма.

Ғарра — мағрурланиш, бепарволик, алданиб қолиш.

Ғарқа — чўмган, ботиб кетган.

Ғуроб — қарға-қузғун.

Ҳаб — дона, дон, дори.

Ҳараф — нишон, нишон жойи, йўналиш нуқтаси.

Ҳал — аралаштириш, эриш, туйиш, эритиш.

Ҳаззивофир — ҳазз — завқланиш, хурсанд бўлиш, ҳаззивофир — тўла завқланиш.

Ҳалоҳна — таъсири ўткир, ўлдирувчи.

Ҳамвор — текис, теп-текис.

Ҳамсор — баробар, тенг.

Ҳасоб — «ҳисоб» сўзи шу шаклда ҳам ишлатилади.

Ҳашр — тўлланиш, йиғилиш, катта йиғин.

Ҳирмон — маҳрум бўлмоқ, монев бўлмоқ, рад қилмоқ, етиша олмай, қолиш, бебаҳра бўлиш.

Ҳисом — қиланч, қиличнинг тиғи.

Ҳизбар — йиртқич шер.

Ҳоди — тўғри йўл кўрсатувчи, йўлбошчи, етакчи.

Ҳойил — қўрқинчли, даҳшатли.

Ҳомил — бирор нарсани кўтарувчи, кўтариб турувчи, элатувчи.

Ҳомун — иенг дала, қир, саҳро.

Ҳонис — онтни бузган, қасамдан қайтган.

Ҳорис — ёкин экувчи, деҳқон.

Ҳужжож — ҳожилар, қаъбани зиёрат қилувчилар.

Ҳуффоз — ҳофизлар, қорилар (бирлиги — «ҳофиз»).

МУНДАРИЖА

МУҲАММАД РИЗО ОҒАҲИИ

Дебоча	36	Булбул фиғон этгай гу-	
Ғазаллар		листон устида	83
«Алиф» радифи		Баҳор айёми	84
Айшу тараб пайдо	51	Ул паризод олида	85
Ишқинг ўтига	53	Шоир дониш давронинг	
Ер ҳамдамдур манго	54	керакмасму санго	86
Санго	55	Ул гул юзи	87
Лаймона санго	56	Ул гул висолиға	88
Бийикдур мақом анго	57	Гулшан ичра гул юзинг	89
Кўнгулма еткур сафо	58	Салламно	90
Раҳмат санго	59	Жонларда фикр суратинг	91
Жовидон анго	60	Ишқ вли булбул санго	92
Даҳр боғи гуллари	61	Хуштур баҳор	93
Чаманда ғувчаю гул	62	Дилдор мандин ўзгача	95
Гавҳарму ёкан оё	63	«Бе» радифи	
Кўзумга жилвагар ул ёр	65	Ишқ завқини еткур	96
Аҳл даврон олида	66	Оламни тутди оқ	97
Ер кўйи фикридур	67	Оғаҳий, умри абад топ-	
Эй соқийи дилоро	68	санг	98
Навойнинг навосидин		Ҳаёти тоза тонгум	99
санго	69	Етар Оғаҳий талабига	
Бўл вафолиғ ёр ила	70	кимки раҳи ҳақиқат	
Илам бўлмиш ёд анго	71	аро кирор	100
Шароби шавқинг ила	72	Юз очиб келгил	101
Меҳри анвардин жудо	73	Маҳбуб хўб	102
Бўстон тамошо	74	Лаъли хандонингча хўб	103
Лутф этиб олгил хабар	75	Жоним ўртанди	104
Рухсори дилбар устида	76	Эй мутриб	105
Иўктур ул паридек дил-		Эҳтиром айлаб	106
бари	77	Келгил шитоб айлаб	107
Комёб ўлсам нетонг	78	Юз очиб пари янглиғ	108
Зудд асбобиға тақлиф		Қаду рухсору лаб	110
ётма	79	Сайри саҳрою шикор	111
Жондур фидо	80	Неча навъ баҳона қилаб	112
Ул шўх дилдор нагига	81	Дедим, деди	113
Ком ҳосилдур манго	82	Рақиб	114
		Жонон келиб	115

«Пе» радифи

Ернинг рухсори . . . 116

«Те» радифи

Айшу роҳат истар эрсанг. 117

Хуррам бўлди тут . . . 118

Гулистон эт . . . 120

Ҳолимни султонимга айт. 121

Бу кўҳна дайр ичида . . 122

Назм айлагил ширин ну-

кот . . . 123

Тушар гардунга ўт . . 124

Жонинг учун жонима

раҳм эт . . . 125

Фидо жоним қилурман . 126

Яқтодур санга қомат . 127

Сўздин юз дуру гуҳар

сочсанг... . . . 128

Шарбат . . . 129

Топти жовидон хат . . 130

Чаҳ-чаҳ урар булбули

табъим . . . 131

«Се» радифи

Лаблааридин сўз эшитқач. 132

Шўҳлаар ҳуснин кўруб... 133

Оғаҳий дер ишқ дарсин . 134

Фарёдима бўлмушдур юз

марду бало боис . . 135

«Жим» радифи

Тутрил қаноат кунжини . 136

Соҳиби ҳунар муҳтож . 138

Назминг дурини, Оғаҳий,

бава айлагил . . . 139

Ерутди тийра тунни . . 140

«Чим» радифи

Оғаҳий, ол маони мулкани 141

Қоши марони кўргач . . 142

Сунбулин дом айлагач . 143

«Хе» радифи

Истасанг ҳаёти абад . . 144

Соқиб, тут тўла рангин

қадаҳ . . . 145

Сайр эткаан гулзор субҳ. 146

Эй носих . . . 147

«Хе» радифи

Яна кўнгулга солиб иш-

қинг . . . 148

Гарийқи ишқ аро... . . 149

Таалх . . . 150

Эй шўх . . . 151

«Дол» радифи

Не суд . . . 152

Гулрў қад . . . 153

Оқил эрсанг... . . 154

Оғаҳий сўзин не тонг

қилса бори олам қа-

булди . . . 155

Тузубсан ва била суҳбат. 156

Булбули шайдо . . . 157

Гавҳари айш истасанг... . 158

Дуд . . . 159

Келгил, эй гулчеҳра . . 160

«Зол» радифи

Шарбати жондин лазиз. 161

Езиб рози дилим... . . 162

Истасанг файзу сафо... . 163

«Ре» радифи

Бу гулшан сайрин этсанг.. 164

Нокасга таъзим айлама. 165

Азиз ўламоқ истар эсанг.. 166

Фарзонадур . . . 167

Умр . . . 168

Эр эрсанг... . . 169

Висол суҳбати . . . 170

Кимки роҳат нўшидин бир

қатра ичти . . . 172

Ғазаб дарёси тошибдур . 173

Не ажаб . . . 174

Наврўз эрур . . . 175

Чашми жодудур . . . 176

Баҳор . . . 177

Чу ҳусн аҳли шаҳисан . 178

Маскан айламиш . . . 179

Мужда келди . . . 180

Башар хайли . . . 181

Шикор . . . 182

Келдилар қарам айлаб . 183

Маҳи анварга ўхшайдур . 184

Ул ой рухсори . . . 185

Жумла олам ўртанур . . 186

Ёри қадрдонинг келур	187
Лабинг зикри	188
Ул нигор борур	189
Гул юзинг сиймоси	190
Жавр этиб ёр ўлтурур	191
Латофат богида	192
Донойи олий жоҳлар	193
Яхши раҳнамодурлар	194
Латофатлиғ ғунчалар	195
Эй хўблар шоҳи	196
Шарм айласанг...	197
Диладор камдур	198
Кегур, соқий, қадаҳ	199
Чамми ҳумор	200
Олди қарорим интизор	202
Лутфинг хўб эрур	203
Довою оқилдур	204
Шўхи нигоринг келадур.	205
Сафар	206
Келди чобуксувор	207
Келдилар кулбам аро	208

«З е» радифи

Очмиш мунаввар юз	209
Хунхор кўз	210
Жонон кўз	211
Бизга тараҳҳум айланг	212
Жонбахш лаъли шарбати.	213
Ҳимматимиз баланд эрур.	214
Ишрат майи	215
Ҳануз	216
Қилма ноз	217
Бир тақаллум зоҳир	218
этса...	219
Боғу баҳор аро...	220
Навбаҳор айёми бўлса...	221
Ул бутн танноз ноз	222
Наврўз	223
Елғуз	223
Кўтарди ер юзиндин соя	224
наврўз	225
Дегил инсонга сўз	226
Гавҳар сўз	227
Сиямусиз	228
Жоми наврўз	228

«С и н» радифи

Арзимас	229
Жаҳон аруси агарчи кў-	230
рунгуси дилақаш	231
Уламас	232
Ед этмас	233
Келмас	233

Иштиёки бас	234
Зевар либос	235
Мунис	236

«Ш и н» радифи

Куёш	237
Дард ила ғам ҳамдамим.	238
Қиш	239
Сансиз юз ғамга дучор	240
ўлмиш	241
Гулистон сайрига кел	242
То зулфи паршонин ни-	243
қоб этмиш	244
Қуш	245
Қоттиғ ушбу қиш	246
Эмди найларсан	247
Бори дилбарлар ичра	247
Ошиқ ўлмиш	247

«С о д» радифи

Ихлос	248
Тақабурдин халос	249
Ашъоримга махсус	250
Диладоримга хос	251

«З о д» радифи

Хуш ҳол эт	252
Боғ ичра	253
Дилкушо ораз	254
Ғараз	255

«Т о» радифи

Ғар истар ёсанг	256
Ишқ ичра ком истасанг	257
Ғалат	258
Топди жовидон хат	259
Гулшан атрофида райҳон.	260

«З о» радифи

Хушнаво ҳофиз	261
Сода ашъоринг	262
Тонг эмае назм айласам	263

«А й н» радифи

Замоне гофил ўлма	264
Бадном тамаъ	265
Шамъ	266
Келай деб ваъда қилдинг.	267
Кўйига киргач истарам	268

«Ғ ай н» ради фи

Хавойи шодлиғ	269
Бир гулшани хуррамдур	270
Хар ён чекиб мастона тийиғ	271
Бор	272
Меҳру шафқат расмиға еткурмағил ноёблиғ	273
Кўр, Оғақий	274

«Ф е» ради фи

Хар тун чароғонлиғ	275
Соф дилдин истағил	276
Ул султон ҳусн	277
Кўз учидин қилса ноғақ бир нигоҳ	278
Бор ичра гул бир тараф	279

«Қ о ф» ради фи

Дилрабо ошиқ	280
Бағримни қон этти фироқ	281
Мубталойи фироқ	282
Қаттиғ совуқ	283
Шабоби ишқ	284
Фироқ	285
Қарорим йўқ	286
Девонимға боқ	287
Зоҳир этти тугён совуқ	288
Соғди бошимға фироқ	289
Эй пари, ҳолимға боқ	290
Сарвнинг саркашлиғи беважҳ эмас	291
Ҳадди имкондин совуқ	292
Ошно бўламоқ	293

«К о ф» ради фи

Иш мангадур дўстлиғ элга намоей айламоқ	294
Зору шайдо оразинг	295
То жунун даштиға кирдим	296
Еткур пайғомим менинг	297
Бир боқшиинг	298
Эй маҳлиқо, муборак	299
Маҳбубим менинг	301
Қасди жон этдинг	302
Рўза	303
Не қилсанг ихтиёринг	304
Кўруб хуршиди рухсоринг	305
Ерима айтинг	306
Кочу кўзинг	307
Рўза айлаб мани дилтанг	309

Айши камолни кўринг	310
Жонга ором берур	311
Оғақий, истаб вафоу меҳрини	312
Дийдоринг сенинг	313
Иштиёқингдин сенинг	314
Эй шўх, қаро бало кўзинг	315
Зебо суратинг	316
Ҳолимни сўрмадинг	317
Муборак	318
Коклаинг	320
Жоним менинг	321

«Л о м» ради фи

Фақр элиға хизмат қил	322
Бағримни қон этти касал	323
Мубтало кўнгул	324
Эй кўнгул	325
Жонона гул	327
Гулшани афлок гул	328
Тил	329
Истасанг топмоқ саодат, эй кўнгул	330
Қиядинг аён тағофил	332
Зеб ила сафо гул	333
Чок этар яқо гул	334
Сайри саҳро қил	335
Ул шўх пари узоридур гул	336
Гул юзини, эй булбул	337
Гулшан аро ғамхора гул	338
Шаккару бодом кел	339
Рўза айлади бадҳол	340
Айём тоза йил	341
Эй гульузур, келгил	342
Ғайрат қил	343
Гулистон қил	344
Фасли баҳор гул	345
Юзинг меҳри	346
Қомати сарву юзи гул	348

«М и м» ради фи

Доно ҳаким	349
Юзинг кўргач...	350
Балойи жон ажанни биладим	351
Гули аҳмар хаёл этдим	352
Дайр аро...	353
Жононима етдим	354
Мақсад гавҳарига кон эдим	355

Дард ила гирён кўзми .	356
Хижрон ўтига ташлаб..	357
Қилмағил лутфингни кам.	358
Бўлмағин обод ман қол- дим	359
Қоши ёга учрадим	360
Бир сарв қомат кўрмишам	361
Сенинг бошингдин айлан- сам	362
Қўйинг, йиғлайки ушбу қун	363
Дилбарн хуш ҳиром	364
Монон ила базм	365

«Нун» радифи

Ҳазин кўнглумга айлагил аҳсон	366
Лавлинг майи	368
Эй меҳри анвар	369
Йиғларман	370
Келди ул нигор букун	371
Наврўз бўлсун	372
Шоири диққат шиорингман.	373
Ғам тунда зорингман	374
Изоҳлар	375
Луғат	378

На узбекском языке

МУХАММАД РИЗО ОГАХИ

Сочинения в шести томах,

ТОМ I

ДИВАН

Нашриёт редактори Ҳабиб Пулатов

Рассом Э. Исҳоқов

Расмлар редактори И. Цыганов

Техн. редактор М. Мирзааҳмедов

Корректор Ш. Собирова

Босмакхонага берилди 20/I—1971 й. Босишга рухсат этилади 19/IV—1971 й. Формати 84×108/16
Босма л. 12,25. Шартли босма л. 20,58. Нашр л. 12,36
Тиражи 25 000: Гафур Гулом номидagi адабиёт ва санъат нашриёти, Тошкент, Навоий кўчаси, 30, Шартнома № 2—67.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Матбуот Давлат комитетининг Тошкент полиграфкомбинатида № 1 ногезга босилди. Тошкент, Навоий кўчаси 30, 1971 йил, заказ № 40. Баҳоси 62 т.

Ўз 1.
021

ОҒАХИЙ

Асарлар 6 жилданг Нашрга тайёрлаган
Ғ. Керимов, Махсус муҳаррир С. Долимов Ж. 1. Г.:
Гафур Гулом номидagi адабиёт ва санъат нашриёти,
1971.

Т. 1. Диван, 1971.
392 бет. Тиражи 25 000.

ОҒАХИ. Сочинения в шести томах, Т. 1. Диван.

ИНДЕКС 7—4—3